

Bevezetés a nyelvi eszközökbe

Eszközkészlet

Java történeti háttér (background)

Elmélet

Szoftverkrízis fogalma már 1968-ban megjelent, mely a mai napig azt jelenti, hogy minél több, komplexebb alkalmazás fejlesztésére van igény, lehetőleg egyre kevesebb fejlesztői erőforrás igénybe vételével. Erre a problémára több megoldás is született több-kevesebb sikерrel, és ezek között szerepelnek különböző programozási paradigmák bevezetése, mint pl. **objektumorientált programozás**.

A Java nyelv 1991-ben a Sun titkos projektjeként született, James Gosling vezetésével. A cél egy olyan programozási platform, mellyel hatékonyan lehet alkalmazásokat fejleszteni olyan digitális eszközökhöz, mint pl. a televízió. Az első megjelenése egy Mosaic böngészőbe épített Java motor, mely egy molekulát forgatott három dimenzióban. Elképzelhető mekkora újítás volt ez akkor, mikor a weboldalak fehér alapon fekete betűk voltak, és az oldalakat kék színű linkek kötötték össze.

James Gosling

A Java kifejlesztésekor a következő célkitűzéseket fogalmazták meg:

- Egyszerű, könnyen tanulható és használható
- Objektumorientált
- Robusztus, azaz hibatűrő, az alkalmazás fejlesztője, vagy használója által vétett hiba ne befolyásolja a teljes alkalmazás működését, hanem kellően lokalizálható legyen
- Biztonságos, hiszen az internetről letöltött tartalmakban nem minden lehet megbízni
- Architektúra-semleges, hordozható, azaz a megírt alkalmazás ugyanúgy fussion eltérő platformokon, mint Windows vagy Linux
- Nagyteljesítményű
- Interpretált, utasításonként végrehajtott
- Többszálúságot nyelvi szinten támogassa
- Dinamikus, azaz a futáshoz szükséges kódrészeket futás közben töltse be, minden azt, amire szükség van

Java logo

A Java programozási nyelv egy szabvány, melynek több implementációja (megvalósítása) létezik. A hivatalos referencia implementáció az ingyenes [OpenJDK](#), melyet az Oracle és az OpenJDK köré épült közösség fejleszt, több más cég közreműködésével. Azonban ezt nem javasolják éles használatra, hanem valamely erre épülő implementációt.

Történeti okok miatt az [Oracle Java SE JDK](#) a legelterjedtebb. Ez a Sun megvásárlásával került az Oraclehoz. Azonban ennek használatához a Java 11 óta fizetni kell, így megjelentek további implementációk, mint pl. az [AdoptOpenJDK](#).

Mivel elterjedt, és oktatásra ingyenes, ezért az Oracle Java SE JDK-t használjuk a képzésen.

A Java elsődleges felhasználási területe nagyvállalati háttérrendszerök (backend). Mobil környezetben is találkozhatunk vele, hiszen az Android készülékekre először Javában kellett fejleszteni.

A Google az Oracle-lel való jogi csatározások miatt Android területen kezd elfordulni a Java programozási nyelvtől, és helyette a Kotlin programozási nyelvet javasolja.

Felhasználói felületek fejlesztésére, számítógépre telepíthető, önállóan futó alkalmazások fejlesztésére (kliens alkalmazások) a Java nem annyira alkalmas. Bár több technológia létezik, Swing, NetBeans Platform, Eclipse Platform, nem igazán terjedt el. Főleg Java fejlesztőeszközökkel implementálnak Java alkalmazásokként.

A JavaFX egy újabb technológia felhasználói felületek fejlesztésére. A Java 8-as fejlesztőkészletben jelent meg, azonban a Java 11-estől eltávolították.

Eredetileg a Java részét képző Swing vastag kliens technológia leváltására jött létre.

Java áll több IoT (Internet of Things - Internetre kötött eszközök), és Big Data megvalósítás mögött. Az Oracle szerint jelenleg 10 millió Java fejlesztő van a világon és mintegy 15 milliárd Java kódot futtató eszköz.

A Java verziószámozása az újabb verziókban már konzisztens, a weboldalon letöltéskor megjelenő verziószám (pl. 12.0.1) megegyezik azzal, amit a fejlesztőkörnyezet is kiír.

A tananyag legutóbbi frissítésekor a Java legfrissebb verziója a 15-ös verzió.

További források

Java verziószámozását, és a különböző verziókban megjelenő újdonságot a [Wikipedia](#) részletesen taglalja.

Ellenőrző kérdések

- Milyen megoldások születtek a szoftverkrízisre?
- Kinek a nevéhez kötődik a Java programozási nyelv?
- Mely cég vett és vesz részt a Java fejlesztésében?
- Milyen irányelveket vettek figyelembe a Java nyelv kialakításakor?
- Milyen Java implementációkat ismersz?
- Melyik a legfrissebb Java verzió?

Teszt

Kérdés

Melyik az a jelenleg is létező cég, melyhez legjobban köthető a Java nyelv?

- Microsoft
- IBM
- Oracle
- Sun Microsystem

Az Oracle nevéhez ködődik manapság legjobban a Java nyelv. A Sun már megszűnt, felvásárolta az Oracle. A Microsoft ugyan részt vesz Java projektekben, de ők főleg a .NET keretrendszerrel és C# nyelvvel foglalkoznak. Az IBM szintén sokat tesz hozzá a Java projektekhez, de nem ő a fő irányító.

Kérdés

Mi a Java programozási nyelv legelterjedtebb felhasználási területe?

- Felhasználói felületek fejlesztése
- Nagyvállalati háttérrendszerök (backend) fejlesztése
- Mobil alkalmazások fejlesztése
- Matematikai programok fejlesztése

A Java-t főleg nagyvállalati háttérrendszerök, webszolgáltatások fejlesztésére használják. Mobil fronton az Android irányban már inkább Kotlin érdemes használni. Felhasználói felületek fejlesztésére kevésbé alkalmas, ott a HTML, CSS, JavaScript hármas tűnik megfelelő választásnak. Ha matematikai programot kell fejleszteni, a Python alkalmasabb lehet. ### Oracle JDK telepítése (installjdk)

Feladat

Fontos megjegyezni, hogy a videók régebbi verziókkal kerültek felvételre, így lehetnek eltérések. Ezeket próbáljuk a leírásban külön jelezni.

Ellenőrizd, hogy milyen JDK van telepítve a gépre parancssorban a `java -version` parancs kiadásával. Ha legfrissebb, akkor nincs további dolgod. Amennyiben van fenn korábbi, mondjuk 8-as, akkor el kell távolítani (Windowson a *Programok telepítése és törlése* kifejezésre keresve a *Start* menüben.)

A JDK legutolsó verzióját le kell tölteni a [Java SE Development Kit 15 Downloads](#) címről.

Jelenleg a legfrissebb a Java SE 15, a [JDK Download](#) linket kell kiválasztani. Ott a `jdk-15.0.1_windows-x64_bin.exe` állományt kell kiválasztani, elfogadni a Licence feltételeket, és letölteni és elindítani az állományt.

A varázslóval értelemszerűen feltelepíthető.

Első képernyő

Második képernyő

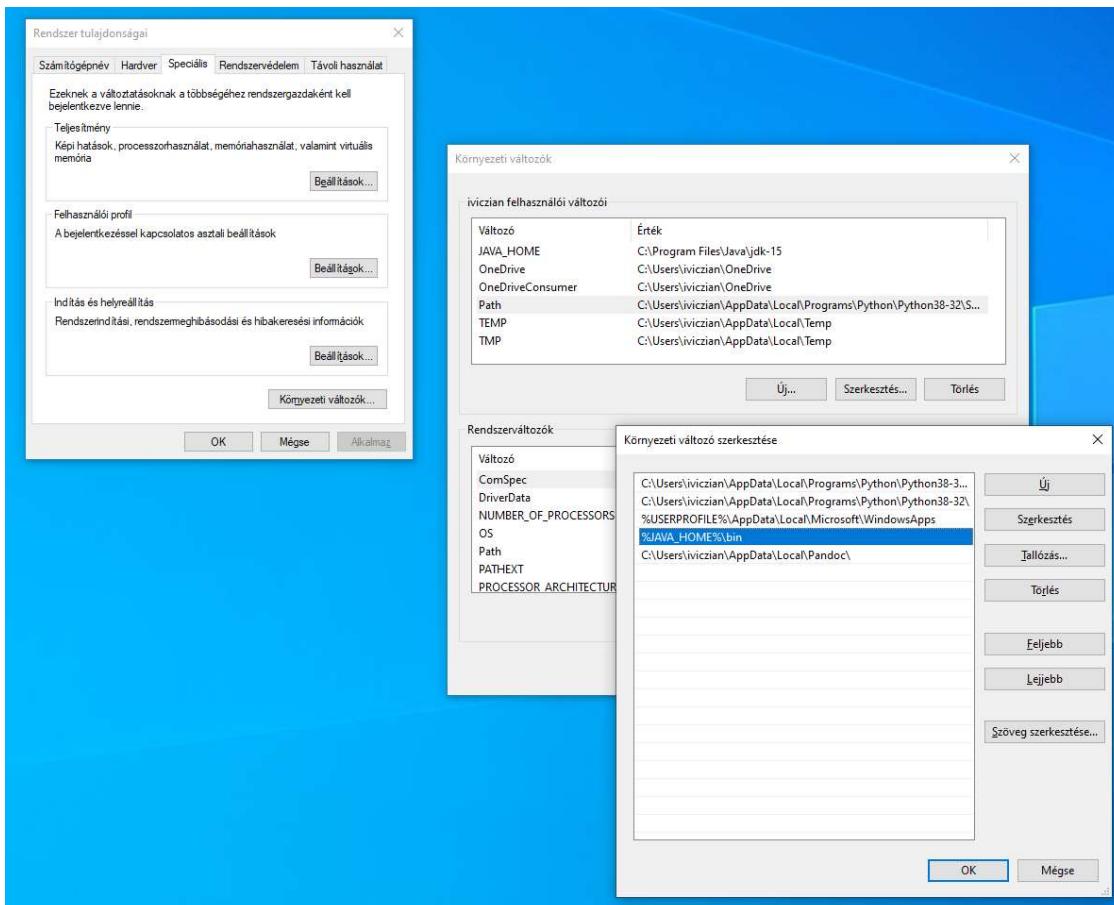

Harmadik képernyő

Alapértelmezetten a C:\Program Files\Java\jdk-15.0.1 könyvtárba telepíti.

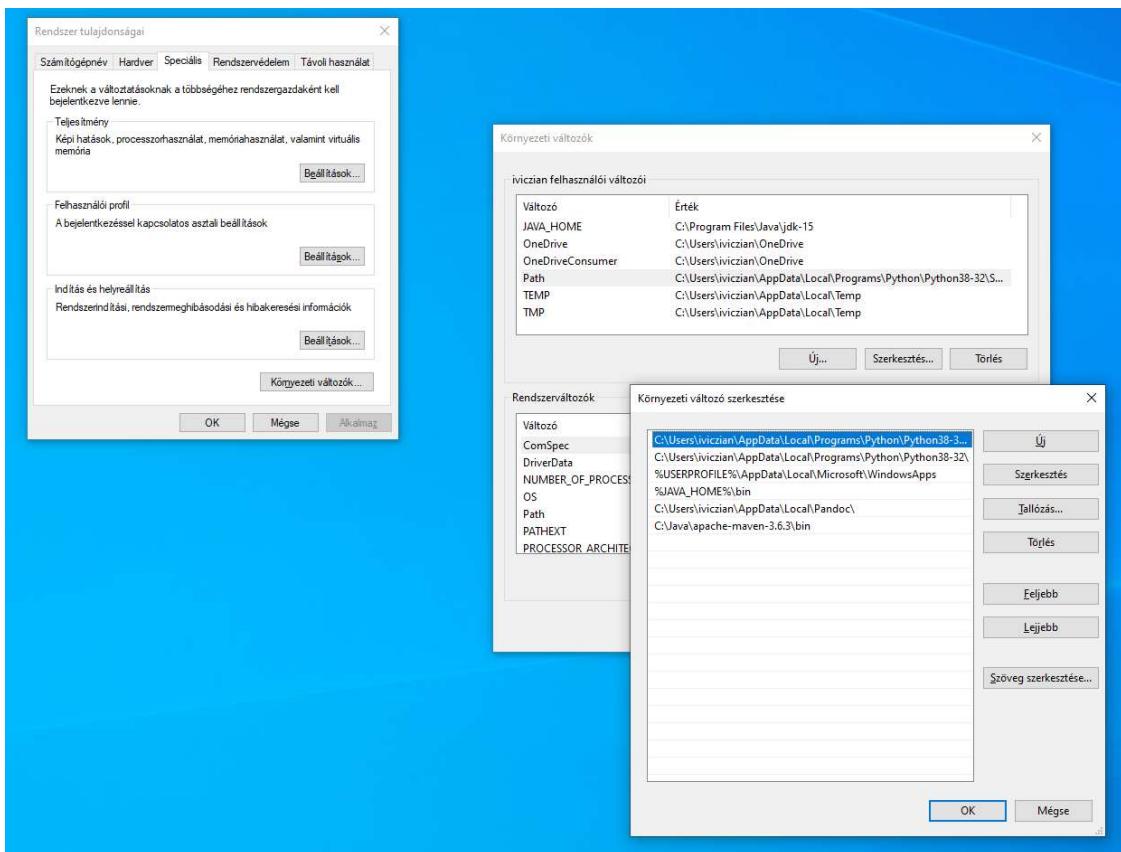
Állítsuk be a JAVA_HOME és PATH környezeti változókat!

Ehhez a Windows Rendszer környezeti változóinak módosítása menüpontját kell kiválasztani a Start menüből. A megjelenő ablakban a Környezeti változók... gombra kell kattintani.

Környezeti változók

A JAVA_HOME értéke könyvtár, ahova a JDK telepítve lett, tehát C:\Program Files\Java\jdk-15.0.1, a PATH környezeti változó értéke %JAVA_HOME%\bin legyen.

Java változók

Vigyázz, a környezeti változók szerkesztése után újra kell indítani a parancssort!

Sikeressé telepítés és beállítás után parancssorba a `java -version` parancsot írva a következőt írja ki:

```
java version "15.0.1" 2020-10-20
Java(TM) SE Runtime Environment (build 15.0.1+9-18)
Java HotSpot(TM) 64-Bit Server VM (build 15.0.1+9-182, mixed mode, sharing)
```

Java platform (introJDK)

Elmélet

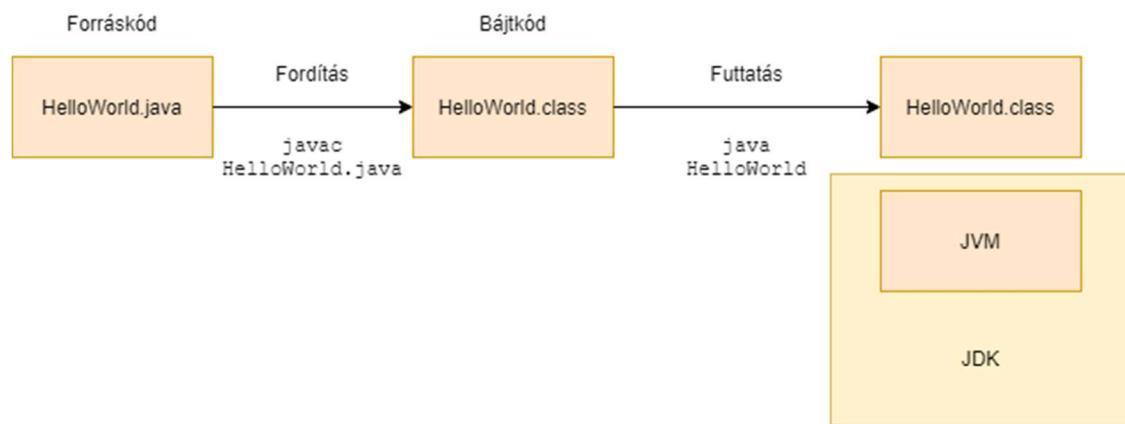
A Java **imperatív** programozási nyelv, ahol az alkalmazás utasítások sorozatából, lépésekkel áll. Szöveges állomány a **forráskód**, melyet **bájtkódra** kell **lefordítani**. Ezt a fordítóprogram teszi meg, mely a JDK része. Ez a bájtkód a Java futtatókörnyezet, a **Java Virtual Machine** (továbbiakban JVM) gépi kódja. A JVM is a JDK része. A bájtkód gépi feldolgozása sokkal gyorsabb és biztonságosabb, mint a forrás közvetlen feldolgozása, ezért van szükség a fordításra.

A JVM felelős továbbá a **platformfüggetlenségről** is, ugyanis a bájtkódot másik platformra átmásolva az azon a platformon lévő virtuális gép módosítás nélkül tudja értelmezni, ezáltal elrejti a Java alkalmazás elől a tényleges platformot.

Az Oracle Java SE JDK-ban lévő JVM neve HotSpot.

A Java 11-es verziójától már nincs megkülönböztetve a JDK és JRE, a JRE-t már nem lehet külön letölteni. Régebben a JRE a JDK azon része volt, mely a futtatásért volt felelős, ezért a JVM-et tartalmazta, de a fordítóprogramot nem.

A forráskód létrehozásához elég egy szövegszerkesztő, és egy .java kiterjesztésű szöveges állományt kell létrehozni, mint pl. a `HelloWorld.java`. Ezt lefordítani a `javac` nevű parancssoros fordítóval lehetséges a `javac HelloWorld.java` parancs kiadásával. Ekkor megkapjuk a bájtkódot, ami a `HelloWorld.class`. Ezt lehet futtatni a `java HelloWorld` parancs kiadásával, mely elindítja a JVM-et.

Fordítás és futtatás folyamata

Ellenőrző kérdések

- Hogyan történik a fejlesztési folyamat?
- Hogyan biztosítja a Java a platform függetlenséget?
- Milyen eszközök szükségesek Java fejlesztéshez?

Feladat

Első Java program

Hozd létre egy üres `introjdk` könyvtárat, mondjuk a `C:\training` könyvtárban. A `introjdk` könyvtárban egy `HelloWorld.java` szöveges állományt! Ez a forráskód. Figyelj a kis- és nagybetűk közötti különbségekre! (Akár ki is másolhatod...) Ez a program a `Hello World!` szöveget írja ki a konzolra.

```
public class HelloWorld {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Hello World!");  
    }  
}
```

Fordítsuk le a `javac HelloWorld.java` parancssal! Hatására létrejön a `HelloWorld.class` állomány.

Futtatni a lefordított állományt a `java HelloWorld` parancssal lehet, mely hatására elindul a virtuális gép.

Teszt

Kérdés

A legszűkebb értelemben mi futtatja a Java bájtkódot?

- JDK
- JRE
- JVM
- Java fordító

A bájtkódot a JVM fordítja. A fordító a forráskódból készít bájtkódot. A JRE tartalmazza a JVM-et és az osztálykönyvtárat. A JDK az a JVM, osztálykönyvtár és olyan parancssori eszközök, mint pl. a fordító.

Kérdés

Hogyan lehet futtatni a `Calculator.class` fájlt?

- `javac Calculator.java`
- `java Calculator.class`
- `javac Calculator`
- `java Calculator`

A `java` parancs hívja meg a JVM-et futtatáshoz. A `javac` a fordítót hívja meg. A `java` parancsnak paraméterül csak az osztály nevét szabad megadni, a kiterjesztést nem. ### Maven (intromaven)

Elmélet

Sajnos a Java platform nem biztosít standard **projektstruktúrát**. A projekt nem más, mint a könyvtárak és fájlok halmaza. Itt főleg a forráskódokat tartalmazó állományokat tároljuk. A nyelv megjelenésekor minden projekt máshogyan épült fel, más könyvtárakba csoporthoz kötötték az alkalmazás felépítéséhez szükséges állományokat. A Java források fordításával, az így előállt bájtkód és az alkalmazás futtatásához szükséges egyéb állományok (un. erőforrás állományok, pl. szövegek, képek) összecsomagolásával jön létre maga az alkalmazás, ez egy `jar` kiterjesztésű állomány. Ezt a folyamatot nevezzük **build** folyamatnak.

A Maven egy kvázi szabványos eszköz a build folyamat meghatalmazásáért. Ezen kívül kezeli a függőségeket, hiszen egy alkalmazás fejlesztésekor számos más szervezet és gyártó által megírt nyílt és zárt forráskódú programot/**könyvtárat** használunk.

Ennél azonban többnek definiálja magát a Maven, un. software project management and comprehension tool. Betartja a **Convention over configuration** elvet, ami azt jelenti, ha a konvencióknak (megállapodásoknak) megfelelően járunk el, akkor az eszközök nem kell konfigurálni, hanem a build folyamatban az előzetes megállapodásoknak megfelelően fog eljárni.

Ez gyakorlatban annyit tesz, ha a fájlokat a megfelelő könyvtárakban helyezzük el, akkor különleges konfiguráció nélkül lefut a build folyamat, lefordításra kerülnek a forrás állományok, és összecsomagolásra az alkalmazás.

A build folyamat általában a következő nagyobb lépésekkel áll:

- Forrás állományok fordítása
- Többi, ún. erőforrás állomány megfelelő helyre másolása
- Teszt esetekhez szükséges erőforrás állományok másolása
- Teszt esetek fordítása
- Teszt esetek futtatása
- Alkalmazás összecsomagolása

Jelen projektben még nincsenek automatikus tesztesetek, de későbbi projektekben készítünk ilyeneket is. (Az **automatikus tesztesetek** olyan programok, melyek az alkalmazás helyes működését ellenőrzik.)

A Maven projektet a pom.xml állomány írja le, mely a projekt gyökerében, azaz az állományainkat tartalmazó könyvtárban kell elhelyezni. A különböző állományokat konvenció szerint a következő könyvtárakba kell elhelyezni:

- src\main\java Java forráskódok
- src\main\resources Erőforrás állományok
- src\test\java Teszt esetek, nem része az alkalmazásnak
- src\test\resources Teszt esetekhez szükséges egyéb erőforrás állományok, nem része az alkalmazásnak

A következő példa bemutat egy minimális pom.xml állományt.

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<project xmlns="http://maven.apache.org/POM/4.0.0"
          xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
          xsi:schemaLocation="http://maven.apache.org/POM/4.0.0
http://maven.apache.org/xsd/maven-4.0.0.xsd">
    <modelVersion>4.0.0</modelVersion>

    <groupId>com.training360</groupId>
    <artifactId>intromaven</artifactId>
    <version>1.0-SNAPSHOT</version>

    <properties>
        <project.build.sourceEncoding>UTF-8</project.build.sourceEncoding>
        <maven.compiler.source>15</maven.compiler.source>
        <maven.compiler.target>15</maven.compiler.target>
    </properties>

</project>
```

Ebben szerepelnek a projekt koordinátái, melyek egyedileg azonosítják a projektet, úgymint groupId, artifactId, version. Ezeket szabadon választhatjuk, a groupId tipikusan a cégnk neve, ahol dolgozunk, az artifactId a projekt neve. Az artifactId tipikusan megegyezik a könyvtár nevével, amely tartalmazza a projektet és pom.xml állományt.

A verziószám pedig indulhat 1.0-SNAPSHOT verzióval. A SNAPSHOT azt jelenti, hogy az alkalmazás még fejlesztés alatt áll.

Érdemes még megadni a karakterkódolást, hiszen a fájl önmaga nem tartalmazza, hogy milyen karakterkódolással íródott a forráskód. Ez az ékezetes karakterek használatakor fontos. Ezt a `project.build.sourceEncoding` property-ben adható meg. Manapság érdemes mindenütt az UTF-8 karakterkódolást használni.

Tartalmaznia kell, hogy mely Java verzióval kompatibilis a forrás, és mely Java verzióra legyen fordítva. Ezeket a `maven.compiler.source` és `maven.compiler.target` property tartalmazza.

A videóban itt még a 1.8 érték szerepelt, használd itt a 15 értéket!

A build a `mvn clean package` parancssal indítható. A target/classes könyvtárban létrejönnek a class kiterjesztésű állományok. A target könyvtárban létrejön a jar állomány.

```
mvn clean package
```

A target könyvtár törlése

Az erőforrás állományok másolása (még nincs ilyen)

Fordítás

Teszt erőforrás állományok másolása (még nincs ilyen)

Teszt fordítás (még nincs ilyen)

Tesztek futtatása (még nincs ilyen)

Alkalmazás összecsomagolása (jar állomány)

Maven életciklus

Ellenőrző kérdések

- Mire használjuk a Maven-t?
- Tipikusan hogyan épül fel egy build folyamat?
- Milyen alkönyvtárakat tartalmaz a projekt könyvtár?

- Mi ír le egy projektet? Milyen elemek találhatók benne?

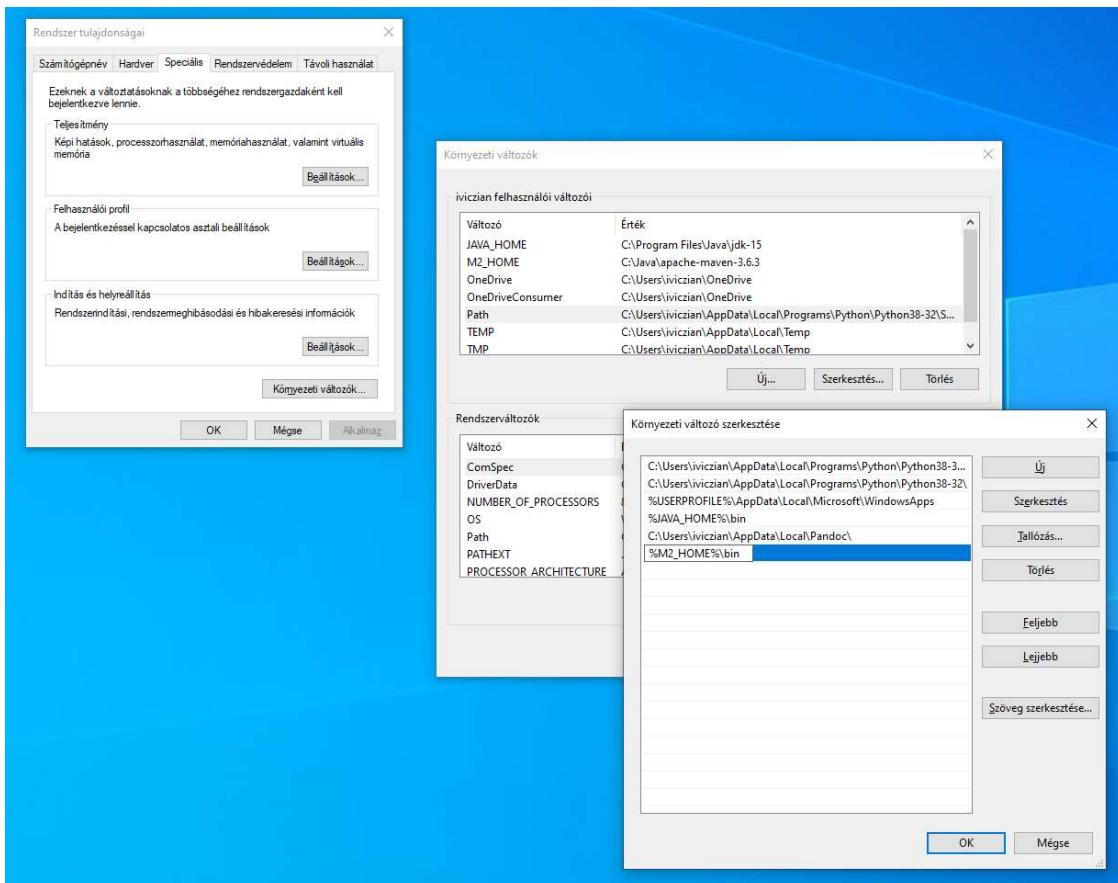
Feladat

Maven telepítése

Töltsd le a legfrissebb Maven Binary zip archive állományt a <https://maven.apache.org/download.cgi> címről, majd a letöltött .zip állományt tömörítsd ki a C:\Java könyvtárba!

A fájl neve pl. apache-maven-3.6.3-bin.zip.

Vedd fel az M2_HOME környezeti változót, melynek értéke az a könyvtár, ahova a Maven ki lett csomagolva (példánkban C:\Java\apache-maven-3.6.3), és vegyük fel a PATH környezeti változóba a %M2_HOME%\bin értéket is!

Környezeti változók

A telepítés és beállítás sikerességét a mvn -version parancs kiadásával ellenőrizzük! Valami hasonlót fog kiírni:

```
Apache Maven 3.6.3 (cecedd343002696d0abb50b32b541b8a6ba2883f)
Maven home: C:\Java\apache-maven-3.6.3\bin..
Java version: 15, vendor: Oracle Corporation, runtime: C:\Program
Files\Java\jdk-15
Default locale: hu_HU, platform encoding: Cp1250
OS name: "windows 10", version: "10.0", arch: "amd64", family: "windows"
```

Első Maven projekt

Hozz létre egy üres könyvtárat `intromaven` néven, abban egy `pom.xml` állományt a következő tartalommal:

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<project xmlns="http://maven.apache.org/POM/4.0.0"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:schemaLocation="http://maven.apache.org/POM/4.0.0
  http://maven.apache.org/xsd/maven-4.0.0.xsd">
  <modelVersion>4.0.0</modelVersion>

  <groupId>com.training360</groupId>
  <artifactId>intromaven</artifactId>
  <version>1.0-SNAPSHOT</version>

  <properties>
    <project.build.sourceEncoding>UTF-8</project.build.sourceEncoding>
    <maven.compiler.source>15</maven.compiler.source>
    <maven.compiler.target>15</maven.compiler.target>
  </properties>

</project>
```

Majd az `src/main/java` könyvtárban hozzunk létre egy `HelloWorld.java` állományt a következő tartalommal:

```
public class HelloWorld {
    public static void main(String[] args) {
        System.out.println("Hello World!");
    }
}
```

Add ki az `mvn clean package` parancsot! Ha minden rendben történik, ezt írja ki:

```
[INFO] Scanning for projects...
[INFO]
[INFO] -----< com.training360:intromaven >-----
-----
[INFO] Building intromaven 1.0-SNAPSHOT
[INFO] -----[ jar ]-----
-----
[INFO]
[INFO] --- maven-clean-plugin:2.5:clean (default-clean) @ intromaven ---
[INFO] Deleting C:\iviczian\Downloads\tmp\target
[INFO]
[INFO] --- maven-resources-plugin:2.6:resources (default-resources) @
intromaven ---
[INFO] Using 'UTF-8' encoding to copy filtered resources.
[INFO] skip non existing resourceDirectory
C:\iviczian\Downloads\tmp\src\main\resources
[INFO]
[INFO] --- maven-compiler-plugin:3.1:compile (default-compile) @ intromaven ---
[INFO] Changes detected - recompiling the module!
```

```
[INFO] Compiling 1 source file to C:\iviczian\Downloads\tmp\target\classes
[INFO]
[INFO] --- maven-resources-plugin:2.6:testResources (default-testResources)
@ intromaven ---
[INFO] Using 'UTF-8' encoding to copy filtered resources.
[INFO] skip non existing resourceDirectory
C:\iviczian\Downloads\tmp\src\test\resources
[INFO]
[INFO] --- maven-compiler-plugin:3.1:testCompile (default-testCompile) @
intromaven ---
[INFO] No sources to compile
[INFO]
[INFO] --- maven-surefire-plugin:2.12.4:test (default-test) @ intromaven --
-
[INFO] No tests to run.
[INFO]
[INFO] --- maven-jar-plugin:2.4:jar (default-jar) @ intromaven ---
[INFO] Building jar: C:\iviczian\Downloads\tmp\target\intromaven-1.0-
SNAPSHOT.jar
[INFO] -----
-----
[INFO] BUILD SUCCESS
[INFO] -----
-----
[INFO] Total time: 1.453 s
[INFO] Finished at: 2020-09-25T11:27:09+02:00
[INFO] -----
```

A target/classes könyvtárban létrejön a `HelloWorld.class` állomány. Ez futtatható a következő parancssal a projekt könyvtárában: `java -classpath target\classes HelloWorld`.

A target könyvtárban létrejön a `intromaven-1.0-SNAPSHOT.jar` állomány.

Teszt

Kérdés

Maven alkalmazása esetén konvenció szerint melyik könyvtárba kerülnek az alkalmazás forráskódjai?

- `src\main\java`
- `src\java\main`
- `src\test\java`
- `src\java\test`

A konvenció szerint a forrásfájlok az `src/main/java`, az erőforrásállományok az `src/main/resources` könyvtárban vannak. A tesztesetekhez tartozó források a `src/test/java`, a tesztesetekhez tartozó erőforrásállományok az `src/test/resources` könyvtárban vannak.

Kérdés

Melyik állomány írja le egy Maven projekt tulajdonságait?

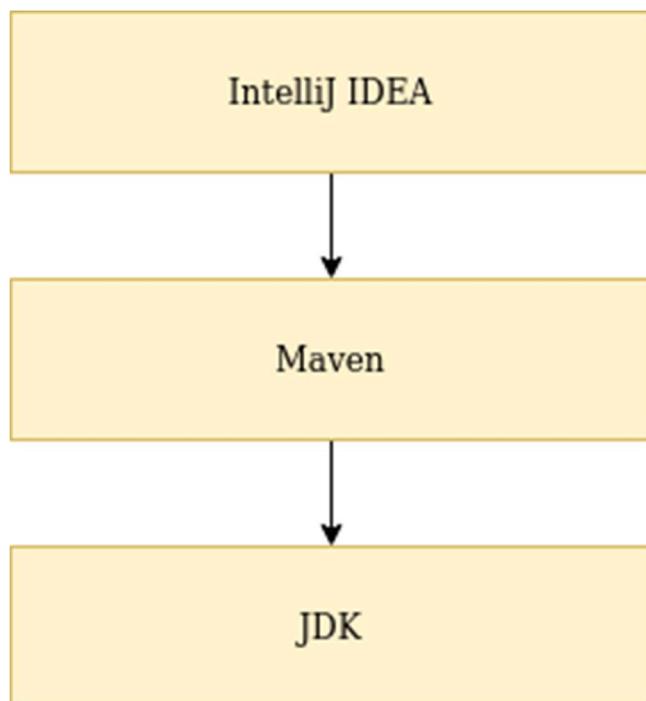
- `mvn.java`
- `properties.mvn`
- `pom.xml`
- `pom.java`

A Maven projekt leíró állománya a `pom.xml` XML formátumú állomány. ### IDE (introide)

Elmélet

Java fejlesztésre különböző **fejlesztőeszközök** használunk, melyek ugyanúgy a JDK szolgáltatásaira épülnek, de grafikus felhasználói felülettel rendelkeznek, és egyszerűbbé teszik a forráskód szerkesztését, a build folyamat futtatását, és az alkalmazás tesztelését és elindítását.

A legelterjedtebb fejlesztőeszközök a **NetBeans**, **Eclipse** és a **JetBrains IntelliJ IDEA**. A NetBeans nyílt forráskódú, az Oracle berkeiben volt, de nemrég átkerült az Apache szervezetthez. Az Eclipse fejlesztése régóta az Apache szervezeten belül történik, szintén nyílt forráskódú eszköz. A NetBeans egy kezdők számára jobban ajánlott eszköz, a különböző funkciók jobban integráltak, de kevésbé testre szabhatóak. Az Eclipse inkább haladó fejlesztőknek javasolt, pluginekkel tetszőlegesen bővíthető, és jobban testre szabható. A JetBrains egy fejlesztőeszközök gyártására szakosodott cég, és neki a terméke az IDEA, mely egy Java fejlesztőeszköz. Nagyon sok Javára épülő technológiát támogat. Két kiadása van, egy ingyen használható Community és egy nagyvállalati fejlesztésre szánt kereskedelmi Ultimate verzió.

Eszközök

A fejlesztőeszköz alapvető fogalma a **projekt**. Egy projekt állományok összessége: Java forrásállományok, erőforrás állományok stb. Létre lehet hozni új projektet, vagy meg lehet nyitni már létező projektet.

Egy projekt típusa lehet különböző, attól függően, hogy milyen eszközöket szeretnénk használni.

Új projektet létrehozni a nyitóképernyőn, a *New Project* gombbal lehet. Maven projektet válasszunk ki. Majd meg kell adni a projekt nevét és a könyvtárát, amelyben tárolva lesz.

A videók az IntelliJ IDEA 2016.3.4-es verziójával lettek felvéve, azóta történtek változások. Az Artifact Coordinates megadása nem kötelező, hanem egy lenyíló panelen tudjuk ezeket megadni.

Ezután megjelenik a főablak. A projekt felépítését, fizikai elemeket (könyvtárakat, fájlok) a jobb oldalon található project ablak mutatja.

Az alkalmazás új Java verzióval nem fog futni, mert be kell illeszteni a `pom.xml`-be, hogy újabb Java verziót használunk.

A `pom.xml`-t kell módosítani, hogy frissebb Java verziót használunk:

```
<properties>
    <project.build.sourceEncoding>UTF-8</project.build.sourceEncoding>
    <maven.compiler.source>15</maven.compiler.source>
    <maven.compiler.target>15</maven.compiler.target>
</properties>
```

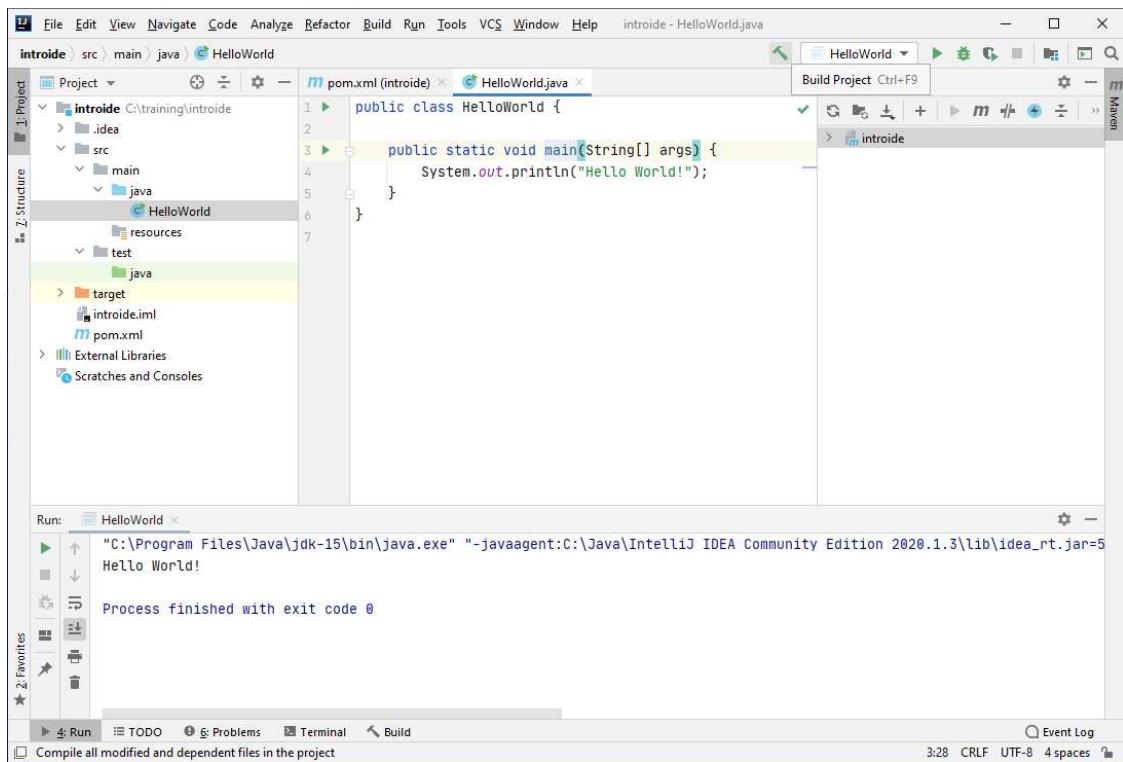
Az IDEA fejlesztőeszköz képes a Maven kezelésére, azonban a saját projekt fogalma, és a Maven projekt fogalma eltér. Ezért a kettőt szinkronizálja. Választhatunk, hogy a fejlesztőeszköz automatikusan tegye ezt, vagy kérdezzen rá, és nekünk kell a frissítést elvégezni, amennyiben módosítjuk a `pom.xml` állományt.

Azaz a `pom.xml` módosítása után a jobb oldalon lévő *Maven* panelt nyissuk ki, és nyomjuk meg a *Reload All Maven Projects* gombot!

Új `.java` állomány úgy hozható létre, hogy a bal oldalon található *Project* fülre kell kattintani. Itt le kell nyitni a projektet, azon belül az `src\main\java` könyvtárat, és jobb klikk *New / Java class* menüpontot kell kiválasztani. Ugyanis a `.java` állományok valójában osztályokat tartalmaznak.

A fejlesztő a legtöbb időt a kódszerkesztő ablakban tölti, mely különböző kisegítő funkciókkal támogatja a forráskód írását, ilyen a kód színezése, vagy az automatikus kódkiegészítés.

A fejlesztőeszköz lehetőséget biztosít az alkalmazás és a tesztesetek futtatására is.

IntelliJ IDEA

Fontos megjegyezni, hogy az IDEA-ban az `src/main/java` könyvtárnak Sources Root-nak kell lennie, míg az `src/test/java` könyvtárnak Test Sources Root könyvtárnak.

Amennyiben a projekt megnyitásakor ezek már léteznek, az IDEA felismeri ezeket.

Amennyiben később kerülnek létrehozásra, frissíteni kell a Maven konfigurációt. Ehhez a *View / Tool Windows / Maven Projects* ablakot kell előhozni, és ott megnyomni a *Reimport All Maven Projects* gombot.

Az IDEA leggyakrabban használt billentyűzet kombinációit a *Help/Keymap reference* tartalmazza, mely egy nyomtatható PDF állomány.

A leghasznosabb a `Ctrl + Space`, ami automatikus kódkiegészítést végez, valamint a `Alt + Enter`, mely a leggyakoribb hibákra próbál megoldási javaslatot adni. Gyakran használt kódrészleteket nem kell minden begépelni, hanem erre un. code template-ek állnak a rendelkezésre. Ilyenkor egy rövidítést kell beírni, majd a `Tab` billentyűt lenyomni. A `.java` fájlon belül egy osztály található. Azon belül a `main`-t egy metódusnak nevezzük. A `psvm + Tab` a `main()` metódust generálja le. A `sout + Tab` billentyűkombinációval a `System.out.println` utasítást generáljuk le.

Ellenőrző kérdések

- Milyen Java IDE-kről hallottál?
- Miben segít nekünk az IDE?
- Mi a fejlesztés alapegysége, (a könyvtár, amiben a fájlok találhatóak)?
- Mondj néhány billentyűkombinációt!

Feladat

IDEA telepítése

Ellenőrizd, hogy az IntelliJ IDEA fejlesztőeszköz telepítve van-e a gépeden! Az Asztalon, Tálcán, vagy a Start menüben meg kell jelennie.

Amennyiben nincs, az IDEA letölthető a <https://www.jetbrains.com/idea/#chooseYourEdition> címről, és a Community verziót kell letölteni és feltelepíteni.

Érdemes a C:\Java könyvtárba telepíteni.

A telepítés történhet az alapértelmezett beállításokkal, azon módosítani nem szükséges.

Új projekt

Hozz létre egy új projektet `introide` néven a C:\training\introide könyvtárba! Módosítsd megfelelően a `pom.xml` fájlt! Hozz létre benne egy `HelloWorld` osztályt, mely kiírja a `Hello World!` szöveget! Futtasd az alkalmazást!

Teszt

Kérdés

Melyik nem Java fejlesztőeszköz?

- IntelliJ IDEA
- NetBeans
- Microsoft Visual Studio
- Eclipse

A három legelterjedtebb Java fejlesztőeszköz a NetBeans, Eclipse és IntelliJ IDEA. A Microsoft Visual Studio a Microsoft fejlesztőeszköze, mely leginkább C# programozásra használható.

Kérdés

Mire kell odafigyelni Maven fejlesztéskor?

- Be legyen állítva a `pom.xml`-ben a Java verziója
- Ha már létező projektet töltünk be, és kézzel hozzuk létre a könyvtárakat, akkor frissítsük a Maven projektet
- Ha módosítjuk a `pom.xml` fájlt, akkor újra kell töltenünk a projektet, ha nem automatikus újratöltést választottunk
- Mindháromra

Ahhoz, hogy 5-ös nél újabb Javaban fejlesszünk, be kell állítani azt a `pom.xml`-ben. Ha nincs `src` könyvtár a projektben, akkor előbb azt létre kell hozni, majd frissíteni kell a projektet. Amennyiben módosítjuk a `pom.xml` állományt, és nem az automatikus újratöltést választottuk, akkor frissíteni kell a projektet, hogy az IDE újraolvassa a `pom.xml` fájlt. ### Git használata IDE-ben (`introgit`)

Elmélet

Az IDEA fejlesztőeszköz beépítetten támogatja a Git használatát. Lehetőség van új projekt esetén azt verziókezelő rendszerben tárolni, vagy egy projektet úgy megnyitni, hogy közvetlen verziókezelő rendszerből kerüljön letöltésre és megnyitásra.

Ahhoz, hogy egy új projekt Git alatt legyen tárolva, a `git init` parancsot kell kiadni. Ez felületről is megoldható a *VCS / Enable Version Control Integration* menüpont használatával.

Alul található a *Git* panel. Ezen ablak mutatja az újonnan létrehozott, módosított és törölt állományokat. Itt lehet az állományokat a Githez hozzáadni, commitolni. A *Revert* műveettel lehet a saját módosításainkat elvetni.

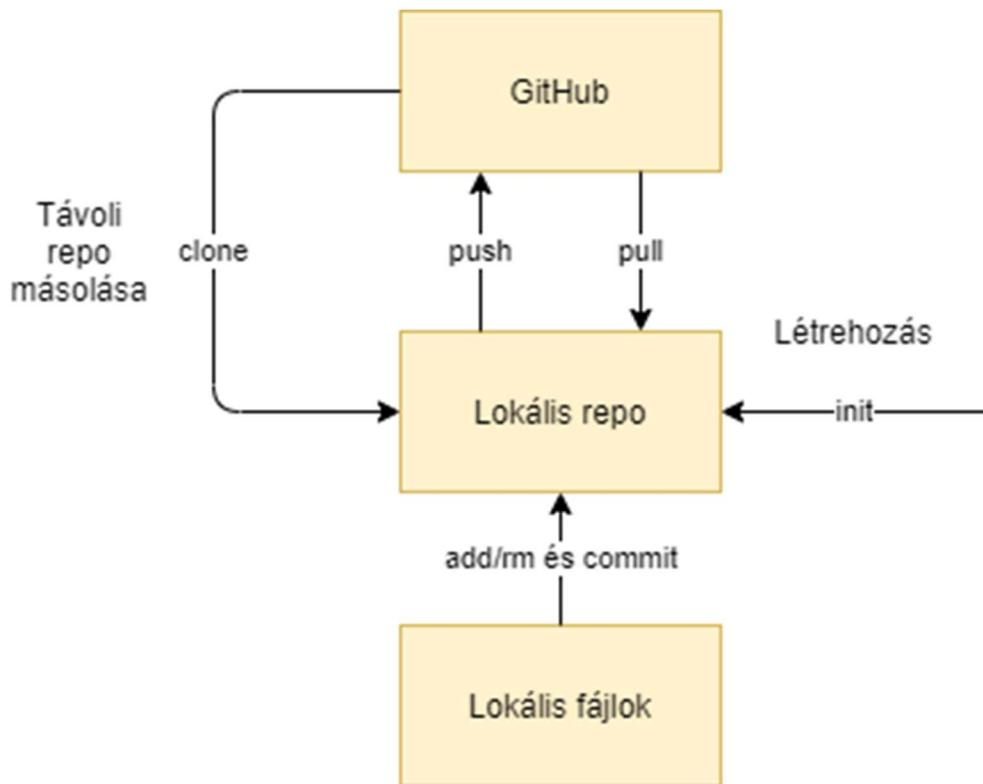
Amennyiben a Git fülnél a *Local Changes* opció nem látszik, következő beállítással lehet előcsalogatni: *File – Settings – Version Control – Commit* lapon a *Use non-modal commit interface* pipát kiszedve megjelenik a videóban látható ablak.

A `pom.xml`, `.gitignore`, és a `*.java` állományokat adjuk hozzá. A `target` könyvtárba dolgozik a Maven, az `.idea` könyvtár tartalma és a `.iml` fájl az IDEA-hoz tartozik, azt sose commitoljuk. Ehelyett helyezzük el a `.gitignore` fájlban.

```
target  
.idea  
*.iml
```

A verziókezelő rendszerhez, azaz esetünkben a Githez kapcsolódó parancsokat a *VCS / Git* menüpont alatt lehet megtalálni, ebből a *Remotes...*, *Pull...* és *Push...* a leggyakrabban használt.

Alul megtalálható a *Git* panel is, mely információkat ad a Git műveletekről és a repository-ról.

Git műveletek

Bár érdemes az IDEA fejlesztőeszközt használni a Git műveletek végrehajtására, tisztában kell lenni azzal, hogy parancssorban hogyan lehet ezeket elvégezni. Gyakran lehet olyan, hogy vagy nincs kéznél fejlesztőeszköz, vagy parancssorból kell ellenőrizni, hogy a fejlesztőeszköz jól működik-e, esetleg speciális parancsokat kell kiadni.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan támogatja a fejlesztőeszköz a Git használatát?

Feladat

Első commitok

Hozz létre egy új projektet `introgit` néven, abban egy `HelloGit` Java osztályt, ami kiírja, hogy `Hello Git!!`

Hozz létre egy lokális Git repository-t, és commitold a megoldásodat!

Módosítsd a Java osztályt, hogy most már azt írja ki, hogy `Hello IDEA and Git!!`

Commitold a megoldásodat!

Teszt

Kérdés

Melyik állományokat érdemes beírni a `.gitignore` állományba?

- `target` könyvtár
- `idea` könyvtár és a `*.iml` fájl

- Mindkettő
- egyik sem

A `target` könyvtár a Maven munkakönyvtára. Az `.iml` állomány és az `idea` könyvtár tartalmazza a fejlesztőeszköz beállításokat és a konfigurációt, ez fejlesztőnként egyedi lehet. Ezeket nem szabad feltölteni a Git repo-ba, ezért érdemes betenni a `.gitignore` fájlba.

Kérdés

Melyik parancssal lehet a lokális repository-ban lévő fájlokat eljuttatni a távoli repository-ba?

- push
- pull
- commit
- add

Az `add` hozzáadja az állományokat a repo-hoz. A `commit` a lokális repo-ba tölti fel. A `pull` a távoli repo-ból tölti le. A `push` tölti fel a módosításokat a távoli repo-ba. ### Feltöltés GitHubra (introgithub)

Elmélet

Ahhoz, hogy a projektet meg lehessen osztani GitHubon, a webes felületen létre kell hozni egy új üres projektet. Ennek az URL-jét kell kimásolni, és a *VCS / Git / Remotes* menüpontban kell `origin` néven felvenni a lokális repositoryban távoli repository-ként.

Ahhoz, hogy működjön az azonosítás, a *Settings* menüpontban, a *Git* ablakban a *Use credential helper* checkboxot be kell kiklikkelni. Majd újra a *_VCS / Git / Push_* menüpontban lehet a módosításokat push-olni a távoli repository-ba.

Commitnál is lehet egyből push-olni, ha a *Commit* gomb melletti nyíllal kiválasztod, hogy *Commit and push*.

Ellenőrző kérdések

- Milyen lépések kellenek, hogy a GitHubon meg tudd osztani a projektedet?
- Mi az a push?
- Mi az az origin?
- Mi a különbség a local és a remote repository között?

Feladat

Első push

Hozz létre egy új projektet `introgit` néven, abban egy `HelloGit` Java osztályt, ami kiírja, hogy `Hello Git!!`

Ha még nem vagy regisztrálva, regisztráld magad a GitHubon!

Hozz létre egy local Git repository-t, és commitold a megoldásodat! Majd hozz létre egy GitHub repository-t, vedd fel `origin` néven távoli repository-ként és push-old a megoldásodat!

Második push

Írd át a HelloGit osztályban, hogy azt írja ki, hogy Hello IDEA and Git!!

Commitold és egyben push-old a megoldásodat!

Teszt

Kérdés

Melyik parancssal lehet a lokális repository-ban lévő módosításokat eljuttatni a távoli repository-ba?

- push
- pull
- commit
- add

Az add hozzáadja az állományokat a repo-hoz. A commit a lokális repo-ba tölti fel. A pull a távoli repo-ból tölti le. A push tölti fel a módosításokat a távoli repo-ba. ### Eszközök összefoglalás (summarytools)

Ebben a leckében áttekintettük a Java nyelv kialakulásának történetét, és hogy milyen eszközöket is fogunk használni.

A Java egy objektumorientált programozási nyelv, melyet leginkább nagyvállalati backend rendszerek fejlesztésére használnak.

A Java nyelv mögött álló legnagyobb cég jelenleg az Oracle. És ennek a Java SE Java Development Kit futtató és fejlesztőkörnyezetét fogjuk használni.

Fejlesztés közben a forráskódot kell megírni, és azt a fordítóval lefordítani bájtkóddá. Ezt a bájtkódot futtatja a Java virtuális gép, a JVM.

A projektkezelést a Maven végzi. A konfigurációs fájlja a pom.xml, ebben lehet definiálni a projekt tulajdonságait, és a függőségeket. A Maven vezérli a build folyamatot is, fordít, futtatja a teszteseteket és csomagol.

Fejlesztőeszközként az IntelliJ IDEA Community verzióját fogjuk használni. Ez segít a forráskódok szerkesztésében, hibák megtalálásában, fordításban és futtatásban. A JDK-ra és a Mavenre épül. Érdemes a gyakori billentyűzetkombinációkat megjegyezni. Természetesen Git integrációt is tartalmaz. ## Java osztályok ### Kiírás és beolvasás konzolról (classstructureio)

A Java nyelv alap építőköve az **osztály**. minden alkalmazás osztályokból épül fel. Tipikusan egy fájlba egy osztályt írunk, és a fájl neve meg kell egyezzen az osztály nevével. (Megj.: Ha több osztályt írunk egy fájlba, akkor csak egyetlen publikus osztály - public módosítószóval ellátott - lehet benne, és ennek a neve kell megegyezzen a fájlnévvel.)

Ez egy egyszerű osztály:

```
public class HelloWorld {  
}
```

Látszik, hogy a Java forráskód struktúráját kapcsos zárójelekkel adjuk meg. Ezek ún. **blokkokat** képeznek.

Sok osztályból álló alkalmazásnak **csomagokkal** tudunk belső struktúrát adni. A csomagok nem csak könnyebbé teszik az áttekintést, de az osztályok láthatóságát is szabályozzák. A csomagok fizikailag könyvtárként jelennek meg.

A csomagot meg kell adni az első utasításban a package kulcsszóval.

```
package training;  
  
public class HelloWorld {  
}
```

Az osztály tagjai között vannak, amelyek adatokat tárolnak és vannak, amelyek utasításokat fognak össze. Ez utóbbiak a **metódusok**.

Látható, hogy az eddigi utasítások hatására még nem történt semmi, az ilyen utasítások a **deklarációs utasítások**. Ezek csak arra valók, hogy struktúrát adjanak a programunknak, vagy valaminek nevet adjanak, amire később tudunk hivatkozni.

Az alkalmazáson belül azon osztályok futtathatóak, melyek tartalmaznak main() metódust. Egy alkalmazásban akár több ilyen is lehet, azonban tipikusan egy szokott lenni, ez az alkalmazás fő belépési pontja, ezzel indítjuk el az alkalmazást. Azonban tanuláskor több osztálynak is készíthetünk main() metódust, tesztelve osztályunk működését. A JVM a main() metódust csak akkor találja meg, ha megfelel bizonyos szabályoknak. Nézzük, hogy kell kinéznie egy main metódusnak az osztályon belül:

```
package training;  
  
public class HelloWorld {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        System.out.println("Hello World!");  
    }  
}
```

Látható, hogy itt a struktúra miatt a blokkokat egymásba ágyazzuk. Hiszen az osztály tartalmazza a metódust.

Ez az osztály futtatható, a training csomagban van és a fájl neve HelloWorld.java. Az osztály futtatásával a main() metódusban lévő utasítások szépen sorban végrehajtódnak. A HelloWorld osztály esetében ez egyetlen egy utasítást jelent, mely a konzolra kiírja a Hello World! szöveget.

Az IntelliJ IDEA fejlesztőeszköz számos template-et tartalmaz a gyakran használt kódrészletek gyors legenerálására. Ezek a template-ek rövid szavakkal elérhetőek, melyek begépelése után a Tab billentyű lenyomására az elmenet kódrészlet jelenik meg.

Ilyen például a `main()` metódust generáló `psvm` rövidítés. A `System.out.println()` utasítás szintén elérhető template-ből a `sout` rövidítéssel. További template-eket találsz a *File / Settings...* menüpont alatt megjelenő ablak *Editor/Live Templates* lapján.

Kommunikáció a felhasználóval

Az alkalmazások valamelyen felületen át kommunikálnak a felhasználóval. Az üzenetek megjelenítésének legegyszerűbb módja, ha azt a konzolra kiírjuk. Ezt a `System.out.println()` metódus hívásával tehetjük meg. A zárójelei között paraméterként a kiírandó üzenetet kell megadnunk. Ez legtöbbször szöveg, de lehet más típusú adat is.

Ha szeretnénk valamelyen adatot bekérni a felhasználótól, akkor azt a `Scanner` osztályal tehetjük meg. Ehhez először **példányosítanunk** kell egy **objektumot** az osztály alapján a `new Scanner(System.in)` utasítással, és a kapott objektumot el kell tárolni egy **változóban**. Ezek után a `Scanner` objektum metódusait használva különböző típusú adatokat tudunk beolvasni.

- `nextLine()`: az Enter lenyomásáig bevitt szöveget olvassa be
- `nextInt()`: egész szám beolvasására használható

Egy szöveg beolvasható a következő kóddal:

```
package training;

import java.util.Scanner;

public class HelloWorld {

    public static void main(String[] args) {
        Scanner scanner = new Scanner(System.in);

        System.out.println("What's your name?");
        String name = scanner.nextLine();
        System.out.println(name);
    }
}
```

A `Scanner scanner` egy **változódékláció**, ahol a `scanner` a változó neve, a `Scanner` annak típusa. A típust kötelező megadni, mert a Java egy szigorúan típusos nyelv, ami azt jelenti, hogy nem lehet akármilyen értéket adni egy változónak, csak olyat, amit a típus a megenged. Majd az egyelőségjellel értéket adunk neki.

A `String name` ugyanígy egy változódékláció, ahol a `name` a változó neve, a `String` annak típusa (karakterlánc). Majd az egyelőségjellel értéket adunk neki, méghozzá úgy, hogy beolvassuk a konzolról.

A kód tehát beolvassa a nevet, majd kiírja a konzolra. A nevet az IDEA-ban alul, a Run ablakban lehet megadni.

Mivel a `Scanner` osztály a `java.util` csomagban található, ezért **importálni** kell az osztály elején. Ezt nem szükséges beírni, hanem amikor az osztály nevét (`Scanner`) írjuk a `main()` metódusban, akkor az IDEA felajánlja, hogy automatikusan beimportálja. Ehhez

nyomjuk meg az Alt + Enter billentyűkombinációt (amikor az osztály neve piros, és alá van húzva). Ekkor elhelyezi az IDEA az import utasítást az osztály elején a csomagdeklaráció (package) alatt.

A következő példa azt is mutatja, hogy milyen műveleteket lehet végezni a String és int típusú értékekkel.

```
package training;

import java.util.Scanner;

public class HelloWorld {

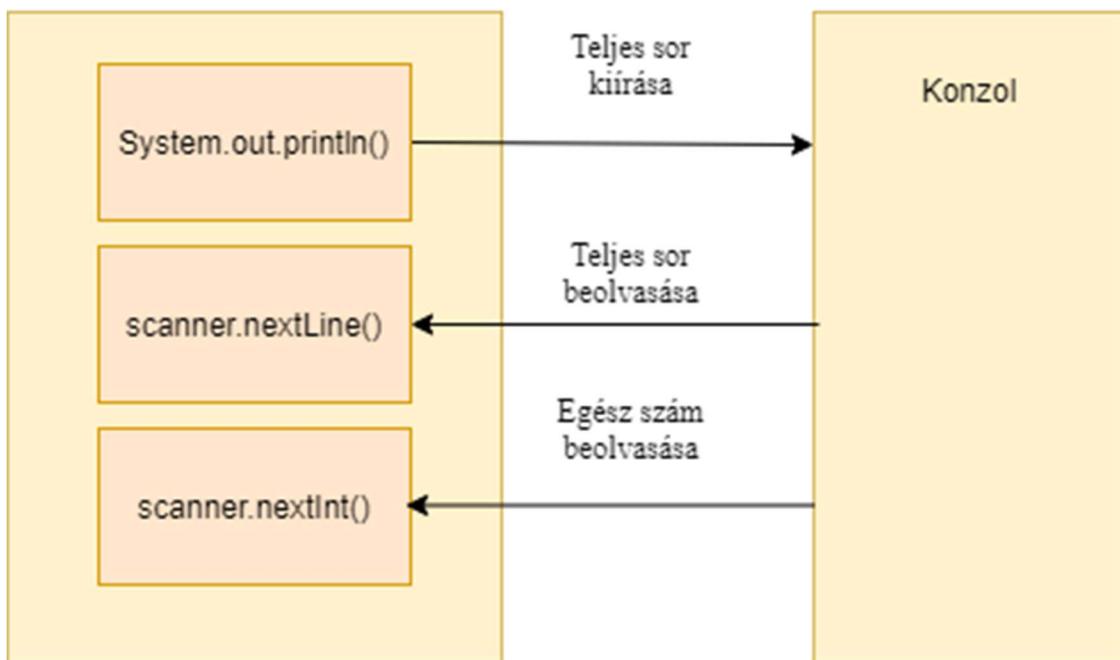
    public static void main(String[] args) {
        Scanner scanner = new Scanner(System.in);

        System.out.println("What's your name?");
        String name = scanner.nextLine();
        System.out.println("Hello " + name); // 1

        System.out.println("What's your year of birth?");
        int yearOfBirth = scanner.nextInt();
        System.out.println("Year of birth: " + yearOfBirth); // 2

        System.out.println(2019 - yearOfBirth); // 3
    }
}

HelloWorld
```


Kiírás és beolvasás

A `int yearOfBirth` utasítással egy `int` típusú, `yearOfBirth` nevű változót deklarálunk. Ennek értéke tehát csak egy egész szám lehet.

Az `// 1` jelzéssel ellátott sor mutatja, hogy kell két karakterláncot összefűzni. A `// 2` jelzéssel ellátott sor mutatja, hogy egy karakterlánchoz egy egész szám is hozzáfűzhető. Ekkor a szám először automatikusan szöveggé kerül átalakításra. A `// 3` jelzéssel ellátott sor mutatja, hogy lehet két egész számmal kivonás műveletet elvégezni.

Egyszerűnek tűnik, ugye? Azonban akadhatnak problémák, amikbe előbb utóbb belefutsz. A `nextInt()` nem olvassa be az Enter leütésével odakerült sortörés karaktert, így az a következő `nextLine()` hívást megzavarja.

Mire figyelj a `Scanner` használatakor: a `nextLine()` a teljes szöveget beolvassa, de a sorvége jelet eldobja, míg a `nextInt()` csak az első láthatatlan karakterig (pl. szóköz, sorvége jel) olvas, és azt ott hagyja. Éppen ezért, ha szám beolvasása után egy szöveget akarsz olvasni, akkor azt fogod tapasztalni, hogy ez a szöveg üres lesz, és csak a második olvasás ad eredményt.

```
public static void main(String[] args) {
    Scanner scanner = new Scanner(System.in);

    System.out.println("How old are you?");
    int age = scanner.nextInt();
    scanner.nextLine(); //Ez fogja az ottmaradt sorvége jelet beolvasni

    System.out.println("What's your name?");
    String name = scanner.nextLine();
    System.out.println(name);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mik a Java alkalmazások alapvető építőkövei?
- Egy Java osztály mit tartalmazhat, amikben utasításokat lehet írni?
- Hogyan lehet konzolról adatokat bekérni? Melyik osztályra van ehhez szükségünk?
- Mivel a `Scanner` másik csomagban található, mit kell csinálni a használatához?
- Hogyan lehet a konzolra adatokat kiírni?
- Milyen probléma merülhet fel az egész szám beolvasásakor?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/classesstructureio` elérési úton vannak.

Hozz létre egy új projektet a `C:\training\training-solutions` könyvtárba, és innentől ebbe a projektbe dolgozz külön csomagokban! Hozz létre egy `training-solutions` repository-t a GitHub accountodon. Ide pushold a megoldásaidat!

Figyelj arra, hogy külön feladatmegoldások minden külön commitban legyenek!

A feladatok megoldásai a `solutions/classesstructureio` elérési úton vannak.

Számológép

Készíts egy `Calculator` osztályt a `classstructureio` csomagba! A `main` metódusban kérj be a felhasználótól két egész számot! Az első sorban írd ki a műveletet a következő formátumban: $5 + 10!$ A második sorban írd ki az eredményt (15)!

Regisztráció

Készíts egy `Registration` osztályt a `classstructureio` csomagba! A `main` metódusban kérд be a felhasználótól a nevét és az email címét, majd írd ki, hogy milyen adatokkal regisztrált!

Teszt

Kérdés

A `Scanner` osztály melyik metódusa tud bármilyen szöveget beolvasni?

- `nextLine()`
- `nextInt()`
- `nextDouble()`
- `nextline()`

A `Scanner nextLine()` metódusa olvassa be a következő sort. CamelCase a metódusnévezés, azaz a szóhatáron nagybetűk vannak. Ez nem igaz az első karakterre, ugyanis az kisbetű, mivel a Javaban a metódusneveket kisbetűvel kell kezdeni. Ezért nem jó a `nextline()` metódus. A `nextInt()` metódussal egész számot, a `nextDouble()` metódussal lebegőpontos számot lehet beolvasni.

Kérdés

A `Scanner` osztály melyik metódusa tud egész számot beolvasni?

- `nextLine()`
- `nextInt()`
- `nextNumber()`
- `nextInteger()`

A `Scanner nextLine()` metódusa olvassa be a következő sort. A `nextInt()` metódusa egész számot olvas be. A másik két metódus nem létezik.

Kérdés

Melyik utasítással lehet a konzolra kiírni a `Hello` szöveget?

- `System.in.writeLn("Hello")`
- `System.out.writeLn("Hello")`
- `System.in.println("Hello")`
- `System.out.println("Hello")`

A `System.out.println()` metódus hívásával lehet szöveget kiírni a konzolra.

Objektumok és attribútumok (classstructureattributes)

Egy Java alkalmazás a futás közben létrejövő és egymással kommunikáló **objektumok** összessége. Ezen objektumok az osztályok alapján készülnek el. Az objektumok tárolhatnak adatokat, melyeket **attribútumnak** nevezünk. Az azonos típusú objektumok ugyanolyan mintára készülnek, ezért ugyanolyan típusú adatok tárolására alkalmasak. Egy objektum **állapotán** az attribútumok aktuális értékeinek összességét értjük. Gondolunk úgy az osztályra, mint egy tervrajzra, ami alapján elkészítjük, más szóval **példányosítjuk** az objektumokat. A példányosítás a new kulcsszóval történik. Ezért az objektumra a **példány** szót is szoktuk használni. Egy osztályhoz bármennyi példányt tudunk készíteni. (Hasonlóan ahogy egy tervrajz alapján több házat meg tudunk építeni.) Látható, hogy eddig a Scanner objektumot is példányosítottuk:

```
Scanner scanner = new Scanner(System.in);
```

Attribútumot a típusa és a neve megadásával deklarálhatunk egy osztályon belül:

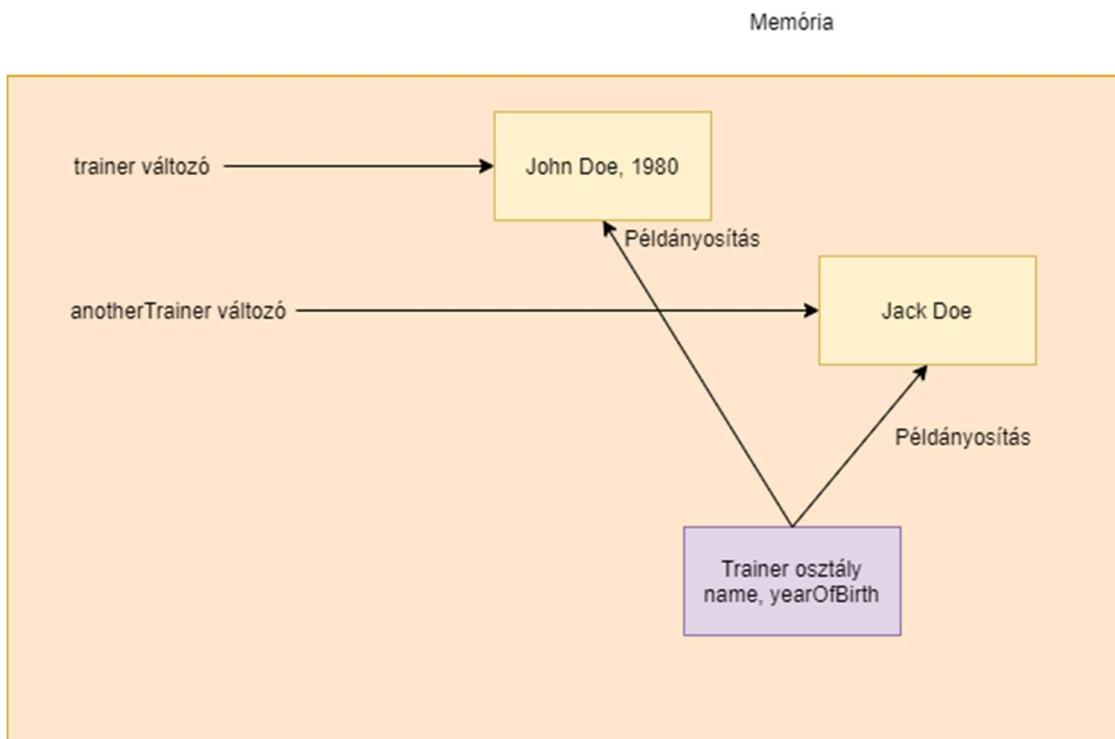
```
public class Trainer {  
  
    String name;  
  
    int yearOfBirth;  
  
}
```

Példányosítás után az adott objektumot értékül adjuk egy változónak, hogy később tudjunk rá hivatkozni. Az objektum attribútumát a pont operátorral érhetjük el.

Ahhoz, hogy kipróbáljuk az osztályunkat, egy új ClientMain osztályt hozunk létre. A main() metódust akár a Client metódusban is létrehozhatnánk, de így jobban látható, hogy hogyan használható egy osztály a másikból.

```
public class ClientMain {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        Trainer trainer = new Trainer(); // 1  
        trainer.name = "John Doe";  
        trainer.yearOfBirth = 1980;  
  
        Trainer anotherTrainer = new Trainer(); // 2  
        anotherTrainer.name = "Jack Doe";  
    }  
  
}
```

A példában látható, hogy az // 1 jelzéssel ellátott sorban példányosítunk egy Trainer objektumot, és beállítjuk a nevét és a születési évét. Ez lesz az objektum állapota. Majd a // 2 jelzéssel ellátott sorban példányosítunk egy másik Trainer objektumot, ennek más nevet állítunk be.

Objektumok

A példányosítás során létrejön az objektum, és lefoglalásra kerül a JVM memóriájában. Ez a `new Trainer()` utasítás, és önállóan is megállja a helyét. Az értékadással (`Trainer trainer =`) csak hozzárendeljük egy változóhoz. Ezért is szerepel az ábrán csak egy címkeként, mert a változó önmagában csak egy név, mellyel az adott objektumra tudunk a későbbiekben hivatkozni.

A változón keresztül tudunk neki értéket adni. Amikor az objektum létrejön, még üres a `name` attribútumának értéke, és a `yearOfBirth` értéke 0. A `trainer.name = "John Doe"` értékadással adunk az attribútumának értéket, mely már így lesz letárolva a memóriában.

Ellenőrző kérdések

- Mi a kapcsolat az osztály és példány között?
- Mi az az attribútum?
- Mit értünk egy objektum állapota alatt?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/classesstructureattributes` elérési úton vannak.

A `classesstructureattributes` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/classesstructureattributes` elérési úton vannak.

Ügyfél osztály

Hozz létre egy `Client` osztályt, melynek három attribútuma van: név (`name`), születési év (`year`) és cím (`address`). Típusaik rendre `String`, `int` és `String`.

Hozz létre egy `main()` metódust a `ClientMain` osztályba, amelyben kipróbálod a `Client` osztály működését. Példányosítani kell egy objektumot a `Client` osztály alapján, majd kérd be az attribútumok értékét a felhasználótól. Ellenőrzésképp írd ki minden attribútumának értékét a konzolra!

Zeneszámok

Készíts egy `Song` osztályt, melyben eltárolhatod egy dal előadóját (`band`), címét (`title`) és a hosszát (`length`) percben!

Készíts `main()` metódust egy `Music` osztályba, ahol kérd be a felhasználótól a kedvenc zeneszáma adatait! Ellenőrzésképp írd ki a megadott adatokat előadó - `cím` (`hossz` percben) formában, azaz `Britney Spears - Oops!...I Did It Again (4 perc)`!

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding the Java Class Structure, Writing a `main()` Method

Teszt

Kérdés

Válaszd ki a HAMIS állítást!

- Egy osztályból több példány hozható létre
- Egy példányból több osztály hozható létre
- Az objektum és példány ugyanaz
- A példányosítás kulcsszava a `new`

Egy osztályból több példány hozható létre. Példányból nem lehet osztályt létrehozni. Az objektum és a példány rokonértelmű szó. A példányosítás kulcsszava a `new`.

Kérdés

Válaszd ki a HAMIS állítást!

- Az osztály attribútumának mindig van típusa.
- Az osztály attribútumának mindig van neve.
- Az osztály attribútumai az osztály viselkedését írják le.
- Az osztály attribútumai az objektum állapotát írják le.

Az osztály attribútumainak mindig van típusa és neve, és az objektum állapotát írják le, nem a viselkedését.

Metódusok (classstructuremethods)

Az objektumok nem csak adatokat, hanem utasításokat is tartalmazhatnak, melyeket a **metódusok** fognak egybe. A metódusok feladata az objektum attribútumainak módosítása vagy azok lekérdezése. Ezzel tulajdonképpen pontosíthatjuk az osztály definícióját: az osztály a tulajdonságok (attribútumok) és műveletek (metódusok) összessége.

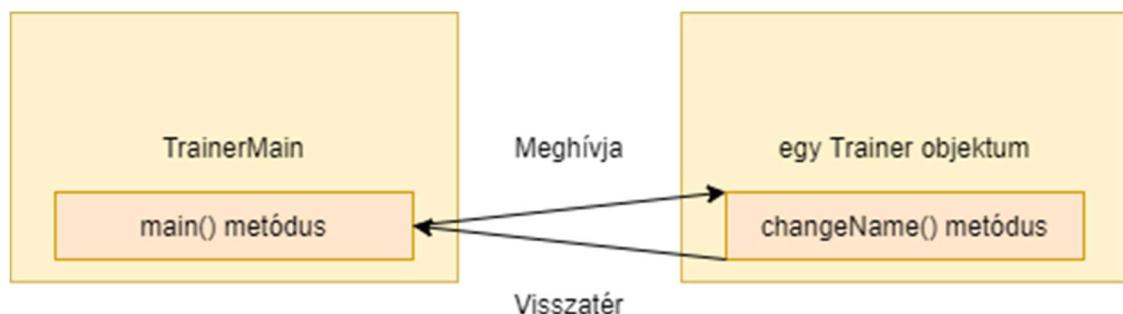
A metódus hívásakor az egyik metódus átadja a vezérlést a másik metódusnak, és átadja neki a **paramétereket**. A metódushívás a példányokon értelmezett.

Egy metódus készítésekor meg kell adnunk, hogy mi legyen a **visszatérési típusa**, a neve, valamint a paraméterek listája. Visszatérési típust akkor is kötelező megadnunk, ha a metódus nem ad vissza értéket. Ebben az esetben a `void` kulcsszót kell használnunk.

Amennyiben nem `void` a visszatérési típus, muszáj valamilyen értékkel visszatérni. Ehhez a `return` kulcsszó használandó és utána kell írni a visszatérési értéket. A `return` főleg a metódusok utolsó utasításaként szerepel.

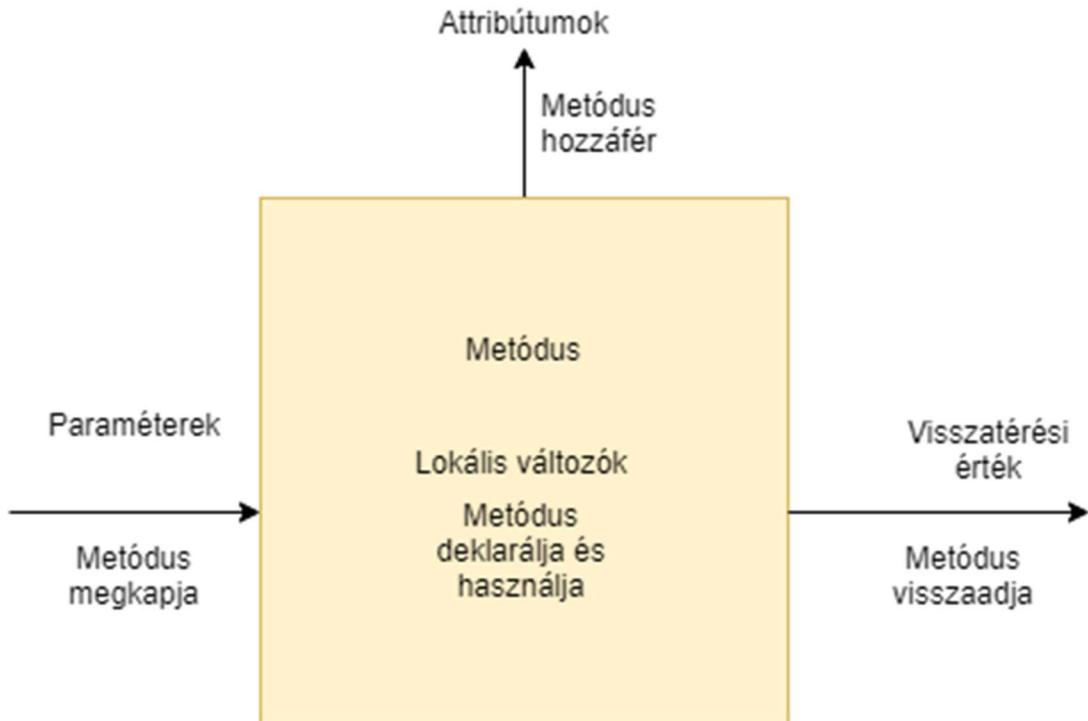
Metódusnak nem kell lennie paramétereinek, ekkor csak egy nyitó és csukó zárójel szerepel. A paramétereket egymástól vesszővel kell elválasztani. Mivel a Java erősen típusos nyelv, minden paraméter esetén meg kell adni annak típusát is.

A `main()` is egy metódus.

Metódushívás

A metódus hozzáfér az attribútumokhoz, valamint a paraméterekhez. A metóduson belül is deklarálhatunk változókat is, ezek a **lokális változók**. Előfordul, hogy a paraméterként kapott változó neve ugyanaz, mint az attribútumé. Ekkor a paraméter **elfedi** az attribútumot. Ha leírjuk magában a nevet, az a paraméterre vonatkozik. Úgy lehet az attribútumhoz hozzáférni, hogy az attribútum elő前行 kitesszük a `this` minősítőt.

Metódus hozzáférései

Fontos objektumorientált alapelvek, hogy az attribútumokhoz nem engedünk közvetlen hozzáférést kívülről, azokat mind lekérdezni, mind módosítani csak metóduson át lehet. Ez az **information hiding** alapelve. De hogyan tudjuk ezt elérni? A tagok láthatóságát **módosító szavakkal** szabályozhatjuk, melyet mindenkor legelső helyen kell megadni.

- `public` - minden osztályból látható, elérhető
- `private` - csak az adott osztályon belül látható, érhető el

Javában az alapértelmezett láthatóság a `private`, azaz azonos csomagon belül más osztályokból is elérhető a tag. Ekkor semmilyen módosítót nem használunk. Ezért deklaráljuk az attribútumainkat mindenkor privátként!

Az adott osztályban látható néhány metódus is.

```
public class Trainer {

    private String name;

    private int yearOfBirth;

    public String getNameAndYearOfBirth() {
        return name + ": " + yearOfBirth;
    }

    public int getAge(int year) {
        return year - yearOfBirth;
    }

    public void changeName(String name) {
        this.name = name;
    }
}
```

```

    }

    public void setYearOfBirth(int yearOfBirth) {
        this.yearOfBirth = yearOfBirth;
    }

}

```

Egy másik osztályból már csak a Trainer metódusait érhetjük el, az attribútumait nem.

```

public class TrainerMain {

    public static void main(String[] args) {
        Trainer trainer = new Trainer();
        trainer.changeName("John Doe");
        trainer.setYearOfBirth(1980);

        String nameAndYearOfBirth = trainer.getNameAndYearOfBirth();
        int age = trainer.getAge(2019);
    }
}

```

Itt a main() metódusból meghívásra kerül a changeName() metódus, és paraméterül átadásra kerül a John Doe érték. Majd meghívásra kerül a setYearOfBirth() metódus, mely paraméterül kapja a 1980 egész számot. Ezek nem adnak vissza értéket. A getNameAndYearOfBirth() metódusnak nincs paramétere, de visszatér egy karakterláncnal, melyet eltárolunk a nameAndYearOfBirth változóban. A getAge() metódus visszaad egy egész értéket, melyet eltárolunk az age változóban.

Nagyon gyakran használunk olyan metódusokat, amelyek egyetlen attribútum értékét lekérdezik, illetve módosítják. A lekérdező metódus neve **getter**, a módosítóé **setter**.

Fejlesztőeszköz támogatás

Látható, hogy nem minden, de van olyan eset, mikor az IDEA megjeleníti a paraméter nevét. Ezt nem kell begépelni!

A fejlesztőeszköz csak segít abban, hogy szürkével megjeleníti a formális paraméter nevét. Ezt nem kell kiírni. Javaban a metódus hívásakor csak a paraméter neveket kell megadni sorban egymás után, vesszővel elválasztva.

Tehát az IDEA így jeleníti meg:

```
anotherTrainer.changeName(newName: "Joe Doe"); // Ez a Java kód nem fordul le
```

```
anotherTrainer.changeName( newName: "Joe Doe");
```

IDEA paraméterek

Helyesen természetesen így kell meghívni:

```
anotherTrainer.changeName("Joe Doe");
```

A getter és setter metódusokat az IDEA-val nagyon könnyen előállíthatjuk: jobb klick a szerkesztőben, majd *Generate...* (vagy ALT + Insert billentyűkombináció), azon belül *Getter and Setter* pont. Miután kiválasztottuk azokat az attribútumokat, amelyekhez szeretnénk gettert és settert generálni, az IDEA automatikusan beszúrja ezek kódját az osztályba.

A névhez generált getter és setter metódusok:

```
public String getName() {  
    return name;  
}  
  
public void setName(String name) {  
    this.name = name;  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a feladata a metódusoknak?
- Mihez férhetnek hozzá a metódusok?
- Milyen részei vannak a metódus deklarációjának?
- Mik azok a getter és setter metódusok? Mi a nevük, paramétereik és visszatérési értékeik?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/classstructuremethods` elérési úton vannak.

A `classstructuremethods` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/classstructuremethods` elérési úton vannak.

Ügyfél osztály

Hozz létre egy `Client` osztályt, melynek három private attribútuma van: név (`name`), születési év (`year`) és cím (`address`). Típusaik rendre `String`, `int` és `String`!

Mind a három attribútumra legyen lekérdező és módosító metódus! Legyen egy `public void migrate(String address)` metódusa is, mely az ügyfél elköltözését implementálja, valójában beállítja a tárolt címet az új, paraméterként átadott címre.

Hozz létre egy `main()` metódust egy `ClientMain` osztályban, amelyben kipróbálod az osztály működését! Példányosítani kell egy objektumot a `Client` osztály alapján, majd be kell állítani az attribútumai értékét. Írd ki konzolra az összes adatát, majd hív meg a `migrate()` metódust egy másik címmel! Jelezd vissza a felhasználónak a címváltozás sikerességét úgy, hogy kiírod az eltárolt új címet!

Jegyzeteljünk

Készíts egy `Note` osztályt, melyben a felhasználó rövid szöveges jegyzetét tárolod. Tárolni kell a felhasználó nevét (`name`), a jegyzet témáját (`topic`) és szövegét (`text`). Fejlesztés során ezentúl minden tartsd be az information hiding elvet, azaz az

attribútumok legyenek privátak, és készíts hozzájuk gettereket és settereket! Készíts egy `getNoteText()` metódust, mely az osztály attribútumai alapján egyetlen szöveget ad vissza name: (topic) text formátumban!

Teszteld az osztályod a NoteMain osztály `main()` metódusából! A Note tartalmának megjelenítésekor használd a `getNoteText()` metódust!

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding the Java Class Structure, Writing a main() Method

Teszt

Mi a metódus felépítése?

- Visszatérési érték típusa, metódusnév, paraméterek
- Metódusnév, paraméterek, visszatérési érték típusa
- Visszatérési érték típusa, paraméterek, név
- Paraméterek, név, visszatérési érték típusa

Mi a visszatérési típusa annak a metódusnak, amely nem ad vissza semmilyen értéket?

- `main`
- `setter`
- `void`
- `String`

Mi történik, ha egy metódus paraméter neve megegyezik egy attribútum nevével?

- A metódusban csak az attribútumhoz lehet hozzáférni, a paraméterhez nem.
- A metódusban mind a paraméterhez, mind az attribútumhoz hozzá lehet férni, az attribútumhoz a `this` minősítővel.
- A metódusban csak a paraméterhez lehet hozzáférni, az attribútumhoz nem.
- A metódusban mind a paraméterhez, mind az attribútumhoz hozzá lehet férni, a paraméterhez a `this` minősítővel.

Konstruktorok (classstructureconstructors)

A **konstruktorok** felelősek az objektumok állapotának inicializálásáért. Amikor egy osztályt példányosítunk, akkor lefoglalásra kerülnek az attribútumai a memóriában. Ezek kezdőértéket kívülről konstruktoron át kaphatnak.

A konstruktur egy olyan speciális metódus, melynek nincs visszatérési értéke, a neve pedig megegyezik az osztály nevével.

```
public class Trainer {  
  
    private String name;  
  
    private int yearOfBirth;  
  
    public Trainer(String name, int yearOfBirth) {  
        this.name = name;
```

```

        this.yearOfBirth = yearOfBirth;
    }

    //getter és setter metódusok
}

```

Látható, hogy itt is a paraméterek elfedik az attribútumokat, ezért ha az attribútumra akarunk hivatkozni, akkor a `this` kulcsszót kell alkalmaznunk.

Amikor a `new` operátorral szeretnénk egy `Trainer` objektumot létrehozni, akkor tulajdonképpen a `Trainer` osztály konstruktőrét hívjuk meg. (Ezt a paraméter nélküli konstruktort eddig legenerálta nekünk a fordító, nem magunknak kellett megírni, mi csak meghívtuk. Ez egy un. paraméter nélküli **default konstruktur**) Ha ez paramétereket vár, akkor azokat is meg kell adnunk.

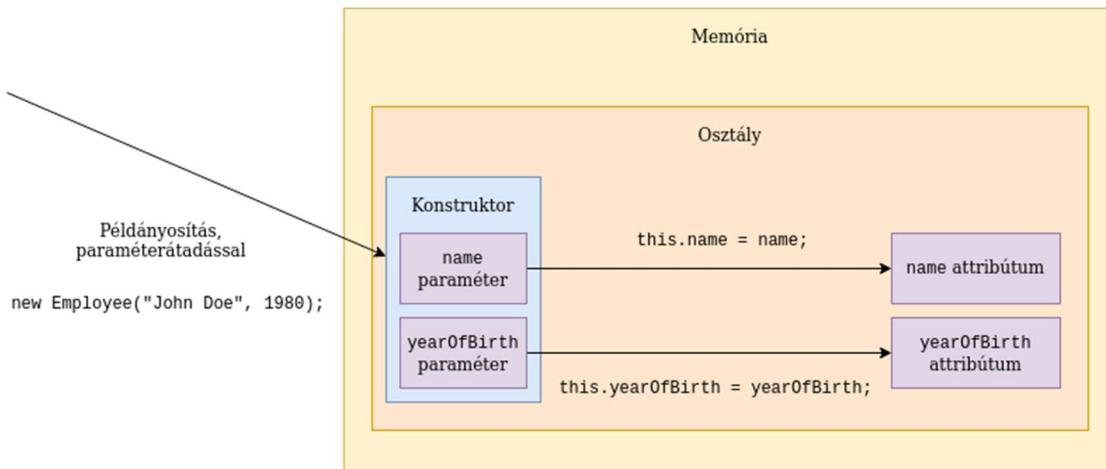
```

public class TrainerMain {

    public static void main(String[] args) {
        Trainer trainer = new Trainer("John Doe", 1980); //konstruktör
        hívása

        System.out.println(trainer.getName()); // "John Doe"
        System.out.println(trainer.getYearOfBirth()); // 1980
    }
}

```


Konstruktör hívása

Úgy képzeljünk, hogy a konstruktőr hívásával az üres attribútumoknak adunk értéket a konstruktőr paramétereeken keresztül.

Amikor leírjuk a következő kódot:

```
Scanner scanner = new Scanner(System.in);
```

Már tudjuk, hogy a `Scanner` osztály konstruktőrét hívjuk meg, és átadjuk neki paraméterül a `System.in` értéket.

Konstruktort a fejlesztőkörnyezet is tud generálni. Az IDEA-ban az `ALT + Insert` billentyűkombináció lenyomása után a `Constructor` menüpontot választva meg kell

adnunk, hogy mely attribútumok kapjanak kezdőértéket, majd az IDE a konstruktor kódját automatikusan beszúrja.

[Ellenőrző kérdések](#)

- Mi a konstruktor feladata?
- Milyen megkötések vannak, amikor konstruktort készítesz?
- Hogyan lehet az IDEA segítségével konstruktort létrehozni?

[Feladat](#)

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/classstructureconstructors` elérési úton vannak.

A `classstructureconstructors` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/classstructureconstructors` elérési úton vannak.

[Könyv osztály](#)

Hozz létre egy `Book` osztályt, melynek három privát attribútuma van: szerző (`author`), cím (`title`) és regisztrációs szám (`regNumber`), mindenhol típusa `String`.

A `Book` példányosításakor csak a szerzőt és a címet kelljen megadni.

Legyen egy `public void register(String regNumber)` metódusa, mely a nyilvántartásba vételt implementálja, és ennek paraméterül kell megadni a regisztrációs számot.

Írj egy `main()` metódust a `BookMain` osztályba, amivel kipróbálod a működését! Az attribútumok kiolvasásához használj gettereket!

[Raktár osztály](#)

Készíts egy `Store` osztályt, mely egy raktárt modellez. A raktár jellemzője az, hogy miből (`product`) és aktuálisan mekkora mennyiséget (`stock`) tárol. (Ennek a raktárnak speciális jellemzője, hogy csak egyfélre terméket tud tárolni.) Az első attribútuma `String`, a második `int` típusú.

A `Store` példányosításakor elég megadni a tárolt terméket, a mennyiség mindig 0, ezért a konstruktor csak a terméket kapja meg kívülről.

Készíts hozzá két metódust, mely a tárolt mennyiséget változtatja: a `store()` metódusa a paraméterként kapott mennyiséget eltárolja a raktárban növelve ezzel a készletet, míg a `dispatch()` metódusa az elszállítást modellezzi, azaz a paraméterként kapott mennyiséggel csökkenti a készletet! (Most még nem kell ellenőrizned, hogy elszállításkor van-e a raktárban elegendő mennyiségi terméket.)

A `StoreMain` osztály `main()` metódusában készíts két `Store` példányt, és teszteld, hogy minden raktár helyesen és függetlenül működik be- és kiszállítás esetén is!

[Teszt](#)

Melyik állítás **igaz**?

- A konstruktor az osztály példányosításakor fut le.

- A konstruktor visszatérési típusa mindenkor ugyanaz, mint az osztály neve.
- A konstruktor feladata az objektum állapotának módosítása.
- A konstruktor az osztály metódusait inicializálja.

Miért írnunk konstruktort?

- Az objektum állapotának módosítása.
- ☑ Az objektum állapotának inicializálására, azaz hogy az attribútumainak kezdőértéket adjunk.
- Hogy az objektum alapján egy másik objektumot tudunk létrehozni.
- Hogy az osztály alapján egy másik osztályt létre tudunk hozni. ### UML, példányok konzol íráskor/olvasáskor (classstructureintegrate)

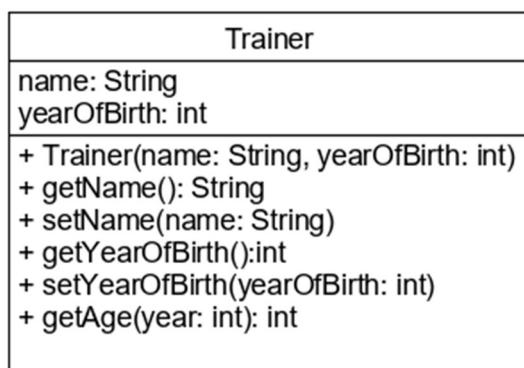
Az osztály egységbe zárja az összetartozó adatokat és a rajtuk végzett műveleteket. Háromféle tagját különböztetjük meg:

- attribútum: az adatok, tehát az állapot tárolására szolgáló változók
- konstruktor: az adatok inicializálására (kezdőérték adás) szolgáló speciális metódus, mely példányosításkor egyszer és csak egyszer fut le
- metódus: az állapot lekérdezésére, módosítására szolgáló műveletek

UML (Unified Modeling Language)

Az **UML** szabványos, általános célú modellező nyelv, amely alkalmas nagy méretű rendszerek vizuális megjelenítésére, dokumentálására. A diagramok alkalmasak a rendszer struktúrájának és viselkedésének leírására. Egyik leggyakrabban használt diagramja az **osztálydiagram**, mely az osztályok és kapcsolataik grafikus ábrázolására szolgál. Az osztályokat egy három részre osztott téglalap jelöli. A felső részben található az osztály neve, a középsőben az attribútumok, a harmadikban a metódusok sora. A tagok láthatóságát speciális karakterek jelölik a tag neve előtt.

Metódusok esetén gyakran találkozunk azzal, hogy a paramétereknek csak típusa van, neve nincs. Ilyenkor tetszőleges, de beszédes nevet adhatunk nekik. Az UML osztálydiagram csak akkor tartalmazza a neveket is, ha több paraméter esetén nem egyértelmű azok szerepe. Például két **String** típusú paraméter is van.

UML osztály diagram

Konzol használata objektum létrehozásakor

Az objektum létrehozásához szükséges adatokat a felhasználótól Scanner objektum segítségével kérhetjük be, majd a létrehozott objektum aktuális állapotát System.out.println() metódussal írhatjuk ki. Lássunk is egy teljes példát erre:

```
package training;

public class TrainerMain {

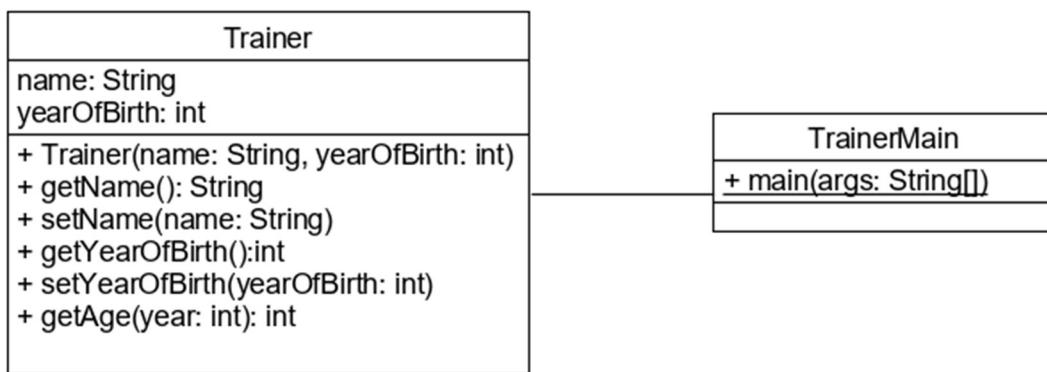
    public static void main(String[] args) {
        System.out.println("What is your name?");
        Scanner scanner = new Scanner(System.in);
        String name = scanner.nextLine();

        System.out.println("Year of birth?");
        int yearOfBirth = scanner.nextInt();

        Trainer trainer = new Trainer(name, yearOfBirth);

        System.out.println(trainer.getName());
        System.out.println(trainer.getNameAndYearOfBirth());
        System.out.println("Age: " + trainer.getAge(2019));
    }
}
```

Amennyiben két osztály van, a köztük lévő vonal jelenti, hogy kapcsolatban vannak egymással.

Osztályok közötti kapcsolatok

Egy osztálydiagramon nem szükséges minden kiírni, csak ami a megértés szempontjából fontos. Sőt komolyabb alkalmazások esetén, nem is szoktuk az alkalmazás minden osztályát megjeleníteni, hiszen az több száz vagy ezer is lehet.

Ellenőrző kérdések

- Mi az UML?
- Hogyan épül fel egy osztálydiagram?
- Milyen részekből áll egy osztály diagramelem?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/classesstructureintegrate` elérési úton vannak.

A `classesstructureintegrate` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/classesstructureintegrate` elérési úton vannak.

Termék

Az alábbi diagram és a leírás alapján készítsd el a `Product` osztályt!

Product
- name: String
- price: int
+ Product(String, int)
+ getName(): String
+ getPrice(): int
+ increasePrice(int)
+ decreasePrice(int)

Product osztály diagram

Az attribútumok kezdőértéket a konstruktörben kapnak. Az `increasePrice()` a paraméter értékével növeli, a `decreasePrice()` pedig csökkenti az aktuális árat.

Próbáld ki az osztály működését `main()` metódusban, ahol a példány létrehozásához szükséges adatokat a felhasználótól kéred be!

Bankszámlák

Az UML diagram és a leírás alapján készítsd el a `BankAccount` osztályt!

BankAccount
- accountNumber: String
- owner: String
- balance: int
+ BankAccount(accountNumber: String, owner: String, balance: int)
+ deposit(amount: int)
+ withdraw(amount: int)
+ transfer(to: BankAccount, amount: int)
+ getInfo(): String

BankAccount osztály diagram

Számlanyitáshoz minden attribútum értékét meg kell adni. A számlára lehet befizetni (`deposit()`), lehet róla pénzt kivenni (`withdraw()`), illetve másik számlára át lehet utalni összeget (`transfer()`). Ez utóbbi esetben a számla saját egyenlege csökken, de a másik számla egyenlegére jóváírás történik.

A `getInfo()` metódus a számla adatait az alábbi formában adja vissza Stringként:

Tóth Kálmán (10073217-12000098-67341590): 103400 Ft

Készíts egy Bank osztályt, amely `main()` metódusában létrehozol két bankszámlát! Próbáld ki az összes elkészített metódust, hogy jól működik-e! A szükséges adatokat a felhasználótól kérd be! Átutalásnál ellenőrizd minden két számla új egyenlegét!

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding the Java Class Structure, Writing a `main()` Method

Teszt

Az UML osztálydiagramon az osztály diramelem milyen három részre oszlik?

- Osztály neve, láthatóságok, tagok
- Osztály típusa, osztály neve, tagok
- Privát tagok, publikus tagok, osztály neve
- Osztály neve, attribútumok, metódusok

Mi **nem** igaz egy osztálydiagramra?

- Ábrázolja az osztályokat
- Ábrázolja az osztályok közötti kapcsolatokat
- Ábrázolja az osztályokat és példányokat
- Ábrázolja az osztály tagjait, mint pl. az attribútumok, konstruktörök és metódusok
A Java alkalmazások Java osztályokból állnak. Ezek tervrajzok, ez alapján példányosítással hozhatók létre a Java objektumok, azaz példányok.

Az osztályok tartalmazhatnak attribútumokat, metódusokat és konstruktörököt. Az attribútumok hordozzák az objektum állapotát. A metódusok az állapotot tudják visszaadni és módosítani. A konstruktörök tudják inicializálni az objektum állapotát.

Az attribútumokat `private` módosítószóval látjuk el.

A metódusok névvel, paraméterekkel és visszatérési típussal rendelkeznek. Speciális visszatérési típus a `void`. Visszatérni a `return` kulcsszóval lehet. Kiemelt metódusok a getter és setter metódusok.

A konstruktörök olyan metódusok, melyek példányosításkor futnak le.

A felhasználónak kiírni valamit a `System.out.println()` metódussal lehet. Beolvasni a konzolról a `Scanner` osztály segítségével lehet.

Az osztályokat UML osztálydiagrammon tudjuk ábrázolni. ## A nyelv építőkövei ### Kódolási konvenciók (conventions)

A kódolási konvenciók arra valók, hogy az együtt dolgozó fejlesztők hasonló formátumú kódot írjanak, így ha el kell olvasni, netán módosítani kell egymás kódját, könnyebben megértsék azokat.

Kódformázás

Java szabványban nincs egységes kódolási szabálygyűjtemény az elnevezésekre, behúzásokra, sortörésekre stb. Az Oracle weboldalán megtalálható egy ajánlás, valamint

a nagyobb cégek is, mint például a Google, minden rendelkeznek saját konvenciókkal. Ezeket az alábbi linkeken tanulmányozhatod át:

<http://www.oracle.com/technetwork/java/codeconvtoc-136057.html>

<https://google.github.io/styleguide/javaguide.html>

Az IDE-k tartalmaznak kódformázó menüpontokat, de ezek sem egységesek.

Behúzások, üres sorok, blokkok

Konvenció szerint beljebb kezdünk minden olyan utasítást, amely valamilyen másik utasításon, blokkon belül van. Így az osztályon belül beljebb kezdjük az attribútum és metódus deklarációkat, a metóduson belül a metódustörzset.

Az attribútumok és a metódusok között hagyunk ki egy-egy üres sort, így a kódunk sokkal strukturáltabbá olvashatóbbá válik.

Elnévezések

A Java nyelvben használt azonosítók bármilyen Unicode betűt, számot _-t és \$-t tartalmazhatnak, azonban kerüljük az ékezes karakterek használatát. Legjobb, ha csak az angol ábécé betűit és számokat használunk. A több szóból álló elnevezés esetén minden szót nagybetűvel kezdünk (CamelCase) és egybe írunk. Mozaikszavak esetén is csak az első betűt írjuk naggyal, a többöt kicsivel. Bármilyen elnevezés megengedett, kivéve a nyelv által lefoglalt kulcsszavakat, mégis kerüljük azokat, melyek megtévesztők. Például ne használjuk a `string` vagy az `integer` azonosítót, mert ezeket ugyan elfogadja a fordító, de összekeverhetőek a `String` és `Integer` típusokkal.

Megjegyzések

Háromféle megjegyzés létezik. Az egysoros megjegyzést // karakterekkel kezdjük és a sor végéig tart. Ezt akár egy utasítás mögé is írhatjuk. Ha többsoros megjegyzést szeretnénk írni, akkor azt a /* jellel kezdjük és */ jellel zárjuk. A Javadoc megjegyzések olyan speciális elemek, amelyekből HTML-ben írt dokumentáció készíthető. Ezeket /** jellel kezdjük és */ jellel fejezzük be, és konvenció szerint minden sor elején * jel van. A Javadoc megjegyzés mindig azon elem fölé kerül, amelyikhez készítjük. Tartozhat osztályhoz, attribútumhoz és metódushoz is. Speciális jelöléseket használ például a metódus paraméterek vagy a visszatérési érték megadásához.

```
/*
 * Visszaadja összefűzve az oktató nevét és születési évét.
 *
 * @return Az összefűzött eredmény.
 */
public String getNameAndYearOfBirth() {
    return name + ": " + yearOfBirth; // Összefűzés
}
```

Ne használunk feleslegesen megjegyzéseket. Amennyiben a kódból is egyszerűen megfejthető, hogy mit csinál, nem kell odaírni megjegyzésben is.

Forrás: <http://www.oracle.com/technetwork/articles/java/index-137868.html>

Sorrendezés

A java fájlban először minden sorrendben a package deklaráció, utána az importok, végül az osztálydeklaráció következik. Ezek sorrendje kötött. Az, hogy az osztályon belül milyen sorrendben deklaráljuk az attribútumokat, metódusokat és konstruktorokat, az ránk van bízva, mégis konvencionálisan először adjuk meg az attribútumokat, utána a konstruktorokat, és csak legvégen a metódusokat. Ez utóbbiakat láthatóság szerint csökkenő sorrendbe szoktuk rendezni, azaz először írjuk a publikus, a legvégen pedig a privát metódusokat.

Ellenőrző kérdések

- Mire valók a kódolási konvenciók?
- Hogyan nevezzük el az osztályokat, attribútumokat és metódusokat?
- Mire figyeljünk a betűszavaknál?
- Milyen sorrendben következzenek egy osztályon belül a különböző tagok?
- Milyen típusú megjegyzések vannak Java nyelvben?

Feladat

SonarLint telepítés

A SonarLint az IDÉ-be beépülve ellenőrzi a kódod minőségét, azaz, hogy mennyire tartod be a konvenciókat, illetve mennyire jól olvasható a kódod.

Nyisd meg a *File/Settings...* menüpontot, és a megjelenő ablak bal oldalán válaszd ki a *Plugins* szakaszt! A MarketPlace keresőjében keress rá a SonarLint bővítményre, és telepítsd fel! A bővítmény az IDE újraindítása után lesz elérhető.

Nézd meg az eddigi gyakorlati feladatokkal kapcsolatban mit ír a SonarLint! Az ablak alsó részében kell látnod egy SonarLint gombot. Amennyiben nem jelenik meg, a *View/Tool Windows/SonarLint* menüponttal bekapcsolhatod.

Forrás

OCA - Chapter 1/Ordering Elements in a Class

Teszt

Mire valók a kódolási konvenciók?

- Hogy a fejlesztők könnyebben tudjanak együtt dolgozni.
- Hogy gyorsítsák a fordítást.
- Hogy ne legyenek fordítási hibák.
- Hogy segítsük a verziókezelő rendszer működését.

Megfelel a kódolási konvencióknak a Java `java.net.URL` vagy `java.net.URLConnection` osztály?

- Igen
- Nem

Literálok és lokális változók (localvariables)

Adattípusok

A Java erősen típusos nyelv, azaz minden változó deklarációjakor meg kell adnunk annak típusát, és ezt később nem változtathatjuk meg. Egy típus pl. a boolean mely egy logikai értéket tárol, true vagy false. Az int egész típus, a double **lebegőpontos típus** (a valós számok tárolási módja, lényeg, hogy ezzel lehet nem csak egész számokat ábrázolni). Ezek **primitív típusok**, úgy is megkülönböztethetőek, hogy kisbetűvel kezdődnek.

Egy változó lehet primitív típusú vagy **referencia típusú**. A primitív típusú változók magát az értéket tárolják. A referencia típusú változók mindenkor egy objektumra mutatnak, de annak nem az állapotát, hanem csak egy hivatkozást (referenciát) tárolnak. Egy objektum állapota csak közvetve, ezen a hivatkozáson, vagy referencián keresztül érhető el. Ilyen referencia típus például a String.

Bevezetés a literálok használatába

Literálnak hívjuk azokat a kifejezéseket, amelyeknek önmagukban is van jelentése. Ezekhez minden **implicit** társul egy adattípus.

Az implicit ebben az esetben azt jelenti, hogy nem nekünk kell megadni, hanem a "háttérben", közvetetten történik meg. (A fordító vagy a virtuális gép végzi el helyettünk.)

A true és false boolean típusú literál. Ha pl. leírjuk, hogy 12, az egy egész literál, melynek típusa int.

Amennyiben nagy egész számot használunk, az olvashatóság kedvéért írhatjuk a következő formátumban is: 100_000.

Pl. a 1.5 egy lebegőpontos literál, melynek típusa double.

Speciális literál a null, mely referencia változóknak adható értékül, amikor semmilyen objektumra nem mutatnak.

A "John Doe" egy String típusú literál.

Lokális változók

Metóduson belül deklarált és paraméterként átadott változókat együttesen lokális változóknak nevezzük. Változókat deklárnai a típusukkal és a nevükkel lehet. Ezen kívül opcionálisan meg lehet adni kezdőértéket is, egyenlőségjel után.

```
double amount;  
double sum = 1.5;  
  
int i = 0;
```

Látható, hogy a deklaráció és az értékadás állhat külön, két utasításban, de állhat egyben is, egy utasításként.

A Java 10-ben jelent meg az a lehetőség, hogy a lokális változó típusát nem kell megadni, ha kezdőértékkadás van, ekkor a kezdőérték típusa lesz a változó típusa.

Ilyenkor a var kulcsszót kell alkalmazni.

```
var sum = 1.5;  
  
var i = 0;
```

A lokális változót a deklarálástól kezdve az adott blokk végéig lehet használni, ez a **láthatósága**.

A változónak bármennyiszer újra értéket tudunk adni.

A lokális változóknak nincs automatikus kezdőértékük, ezért használatuk előtt mindenek kell az értékkadásról gondoskodni. Kizárolag a deklarációtól azon blokk végéig léteznek, amelyben deklaráltuk.

Típuskonverzió

Alapszabály, hogy egy változónak csak olyan típusú érték adható, amilyen a deklarált típusa. Ha más típusú értéket szeretnénk benne tárolni, akkor azt konvertálni kell. Ez a típuskonverzió vagy típuskényszerítés. Ez a konverzió történhet automatikusan, implicit módon vagy a programozó által jelölten, explicit módon.

Hasonló típusok között (pl. számok) a kisebb automatikusan konvertálható nagyobbra, mint például int típusú érték double típusúra. A nagyobb típusú csak explicit, azaz kiírt konverzióval (**cast**) konvertálható kisebbre, és ez esetleges adatvesztéssel járhat.

```
double d = 12;           // int --> double implicit  
int i = (int) 3.14; // double --> int kényszerítéssel, értéke 3
```

A videóban kerekítés hangzik el, de valójában levágja a tizedesjegyeket.

Például a matematikai kerekítés szerint 3.6 kerekített értéke 4 lenne, de Java típuskényszerítés esetén 3 lesz.

```
double d = 3.6;  
int i = (int) d; // i értéke 3 Lesz
```

A Java nyelvben a logikai érték nem kapcsolható számértékhez, mint sok más nyelvben, ezért ezek nem konvertálhatók számmá.

Objektumok élettartama

Egy objektum a létrehozásától (konstruktur hívása) addig létezik, amíg használjuk. Nem kell nekünk megjelölnünk, hogy nem használjuk többet, hanem ezt a JVM automatikusan figyeli. Van egy mechanizmus, mely a memóriából kitörli a nem használt objektumokat, ezáltal helyet szabadítva fel, ez a **szemetgyűjtő mechanizmus, garbage collector (GC)**.

Getter boolean esetén

Egy boolean típusú változó esetén a hozzá generált getter nem get, hanem is előtagot tartalmaz.

```
public class Employee {  
    private boolean fullTime;  
  
    public boolean isFullTime() {  
        return fullTime;  
    }  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mire valók a literálok?
- Milyen literálokat ismersz, és hogyan deklarálod őket?
- A hol definiált változókat nevezzük lokális változóknak?
- Szükséges-e típust definiálni? Milyen típusokat különböztetünk meg?
- Mi a lokális változó láthatósága?
- Mi a kezdőértéke egy lokális változónak?
- Mi az a szemétgyűjtő mechanizmus?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/localvariables` elérési úton vannak.

A `localvariables` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/localvariables` elérési úton vannak.

Literálok és típusok

A `localvariables.LocalVariablesMain` osztály `main()` metódusában hozd létre az alábbi lokális változókat!

Definiálj egy `boolean` típusú változót `b` néven, majd írasd ki az értékét!

Sikerül?

Adj értékül neki `false` értéket!

Definiálj egy `int` típusú változót `2` kezdőértékkel a néven!

Definiálj egy sorban két `int` típusú változót `i` és `j` néven `3` és `4` kezdőértékkel!

Definiálj egy `int` típusú változót `k` néven, és add neki értékül az `i` változó értékét!

Próbálj egy változót definálása előtt kiírni! Sikerül?

Definiálj egy `String` típusú változót `s` néven! Adj neki "Hello World" értéket!

Definiálj egy `String` típusú változót `t` néven, és add értékül neki az `s` változó értékét!

Metóduson belül definiálj egy blokkot (kapcsos zárójelek között)! A blokkon belül definiálj egy `int` típusú `x` változót `0` kezdőértékkel!

Az értékét próbáld kiírni blokk után, a blokkon kívül! Fog sikerülni?

A blokkban próbáld meg kiírni a blokkon kívül, a blokk előtt definiált a változó értékét!

Távolság

Hozz létre egy `Distance` osztályt, mely tartalmazza a távolságot lebegőpontos számként, valamint azt, hogy a mért távolság pontos-e, egy boolean értékként! Csak getter metódusokat hozz létre!

A `DistanceMain` osztályban hozz létre egy `Distance` példányt, majd írd ki a távolságot, és hogy pontos-e!

Majd deklarálj egy `int` típusú változót, és add értékül neki a távolság egész részét! Majd írd ki ezt az értéket!

$$\begin{aligned} A(x_1, y_1) \\ B(x_2, y_2) \\ d_{AB} = \sqrt{(x_1 - x_2)^2 + (y_1 - y_2)^2} \end{aligned}$$

Distance

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding Default Initialization of Variables, Understanding Variable Scope

Teszt

Válaszd ki a helytelen értékkadást!

- `int x = 23;`
- `double d = 'a';`
- `double d = -1;`
- `int b = true;`

Hogyan kell egy `double d = 10.10;` típusú változót `int` értékké konvertálni?

- `int i = int d;`
- `int i = [int] d;`
- `int i = (double) d;`
- `int i = (int) d; ### Kifejezések és utasítások (statements)`

A **kifejezés** operátorok (műveleti jelek) és operandusok (azok a literálok, változók vagy metódushívások, amelyekkel a műveletet elvégezzük) kombinációja, tipikusan egy érték kiszámítására.

Operátorok

- Matematikai operátorok: `+`, `-`, `*`, `/`, `%` (összeadás, kivonás, szorzás, osztás, maradékos osztás)
- Példányosítás: `new`
- Értékkadó operátor: `=`
- Összevont értékkadó operátorok: `+=`, `-=`, `*=`, `/=`, `%=`, `&=`, `|=`, `^=`
- Összehasonlítás, egyenlőségvizsgálat: `<`, `<=`, `>`, `>=`, `==`, `!=`

- Logikai operátorok: !, &, |, &&, ||
- Léptető operátorok (prefix és postfix): ++, --
- Háromoperandusú operátor: ?:

Az összevont értékadó operátor működése:

```
int i = 5;
i += 6; // i értéke 11, az i = i + 6 kifejezésnek felel meg
```

Az összehasonlító operátorok eredménye egy boolean érték:

```
boolean eq = 5 == 10; // false érték, mert a két literál nem egyenlő
```

```
boolean gt = 10 > 5; // true érték
```

Összetett kifejezés esetén a műveletek elvégzésének sorrendje kötött, de megfelelő zárójelezéssel módosítható. Ehhez kerek zárójelet használunk.

```
int i = 2 + 3 * 5; // 17, mert a szorzást előbb hajtja végre
```

```
int j = (2 + 3) * 5; // 25, mert a zárójelek miatt az összeadást előbb hajtja végre
```

VIGYÁZZ! Ne keverd össze az értékadó = és az egyenlőséget vizsgáló == operátorokat!

Egy kifejezés operandusa lehet literál, egy változó és egy metódushívás is.

```
String name = trainer.getName(); // Értékadó operátor jobb oldalán egy metódushívás
```

Egy kifejezést át lehet adni paraméterként is.

```
System.out.println(4 + 5);
```

Utasítások

A Java nyelvben az utasítások:

- változó deklaráció

```
int age;
```

- értékadás

```
age = 10;
```

- példányosítás

```
new Random();
```

- metódushívás

```
System.out.println("Hello World");
```

- vezérlő utasítás

```
if (age < 18) {
    System.out.println("Too young");
}
```

A Java nyelvben minden utasítást pontosvesszővel kell lezárunk. Ez alól csak néhány vezérlő utasítás a kivétel.

Szövegek összehasonlítása

A szövegek nem hasonlíthatóak össze a == operátorral, hanem az equals() metódust kell hívni. Ennek használata a következő:

```
String name = "John";  
  
System.out.println(name.equals("John")); // 1  
  
System.out.println("Jack".equals(name)); // 2
```

Az 2 jelű sorban lévő formátumot szoktuk használni, mert ez akkor is működik, ha a name értéke null. Az 1 jelű esetben hibaüzenetet kapunk, ha a name értéke null.

Ellenőrző kérdések

- Mire valók a kifejezések?
- Írj fel néhány kifejezést!
- Milyen operátorokat ismersz?
- Java nyelven milyen utasításokat ismersz?

Gyakorlati feladat

A videóban szereplő feladatok a demos/src/main/java/statements elérési úton vannak.

A statements csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a solutions/statements elérési úton vannak.

Kifejezések

A statements.StatementMain osztály main() metódusában definiálj egy int típusú x változót, melynek értéke az 5 és 6 literál összege.

Definiálj egy int típusú y változót, mely a 11 literálból kivont x változó értékét kapja.

Definiálj egy int típusú z változót, mely értéke 8.

Definiálj egy boolean típusú b változót, mely értéke true, ha az x értéke nagyobb, mint az y változó értéke.

Definiálj egy boolean típusú c változót, mely értéke true, ha a b értéke true, vagy z értéke nagyobb, mint 5.

A z értékéhez adj hozzá egyet egy operandusú operátorral.

Időpontok

Készíts egy Time osztályt, amely egy adott időpontot reprezentál egy napon belül. Hárrom attribútuma az óra, perc és másodperc értékét tárolja egész számkként. Ezeket a konstruktorban kapja meg. Készíts el az alábbi metódusokat:

- A `getInMinutes()` metódus az időpont értékét percekben adja vissza, de a másodperceket figyelmen kívül hagyja.
- A `getInSeconds()` metódus a teljes időpontot másodpercen adja vissza.
- A `earlierThan()` metódus paraméterként egy másik `Time` típusú objektumot kap. Amennyiben az adott objektum által reprezentált időpont korábbi, mint a paraméterül kapott, igazat ad vissza, különben hamisat. Használ a már elkészített metódusokat!
- A `toString()` metódusa az időpontot óra:perc:másodperc formában szövegként adja vissza.

A `TimeMain` osztály `main()` metódusában teszteld az osztályt! Kérj be a felhasználótól két időpontot, és írd ki az elsőt teljesen majd percekben, a másodikat teljesen majd másodpercekben, illetve azt, hogy az első korábbi-e, mint a második!

Egy lehetséges kimenet:

```
Az első időpont 12:3:43 = 723 perc
A második időpont 4:21:38 = 15698 másodperc
Az első korábbi, mint a második: false
```

Osztható 3-mal

Írj egy `main()` metódust a `DivByThree`, osztályba, mely bekér egy egész számot a felhasználótól, majd kiírja, hogy 3-mal osztható-e!

Befektetések

Egy befektetéskezelő cég legfeljebb egy év időtartamra vesz át összeget befektetésre az ügyfeleitől. Ezután bármikor meg lehet szüntetni a befektetést, és a tőkét az adott napig járó kamattal együtt ki lehet venni. Megszünetéskor a befektető cég kezelési költségekért minden levonja a kivett összeg 0,3%-át. Menet közben megszüntetés nélkül is le lehet kérdezni, hogy mennyi kamat járna az adott napig.

Investment
- cost: double
- fund: int
- interestRate: int
- active: boolean
+ Investment(fund: int, interestRate: int)
+ getFund(): int
+ getYield(days: int): double
+ close(days: int): double

Investment UML

Hozd létre az `Investment` osztályt! Befektetés létrehozásakor (példányosításkor) az `active` attribútum értéke minden igaz. A `getYield()` metódusa megkapja, hogy hány napra kérík le a hozamat, és visszaadja az adott időszakra kiszámított hozam összegét. A `close()` metódusa lezárja a befektetést, és ezzel egyidejűleg visszaadja a teljes kifizetett összeget. A lezárást az `active` attribútum hamisra állításával éri el. A kifizetett összeg tartalmazza a tőkét és a kamatokat csökkentve a kezelési költséggel. Amennyiben már

lezárt befektetésre hívják meg a `close()` metódust, a kifizetett összeg 0 legyen!
(Ötlet: használd a három operandusú operátort a kifizetett összeg kiszámításához!)

A metódusok implementálása során törekedj arra, hogy ne írd le kétszer ugyanazt a képletet, hanem használd a már elkészített metódusokat!

Próbáld ki a működését az `InvestMain` osztály `main()` metódusában! Kérd be a befektetett összeget és a kamatlábat a felhasználótól, majd írd ki a befektetés adatait! Próbáld meg kétszer is lezárni a befektetést! Például:

Befektetés összege:

100000

Kamatláb:

8

Tőke: 100000

Hozam 50 napra: 1095.890410958904

Kivett összeg 80 nap után: 101448.16438356164

Kivett összeg 90 nap után: 0.0

Forrás

OCA - Chapter 2/Understanding Java Operators, Working with Binary Arithmetic Operators, Working with Unary Operators, Using Additional Binary Operators

Teszt

Melyik kifejezés helyes?

- `person.goHome();`
- `double perimeter = 2 * r * 3,14;`
- `String message = "Age: " - age;`
- `boolean isOddNumber = number % 2 = 0;`

Hogyan hasonlítasz össze két számértéket?

- `a == b`
- `a ?= b`
- `a = b`
- `a === b`

Hogyan hasonlítunk össze szövegeket?

- `==` operátorral
- `equals()` metódussal
- `==` operátorral és az `equals()` metódus is jó
- sem `==` operátor, sem az `equals()` metódus nem jó ### Csomagok (packages)

Csomagok célja

A Java nyelv alapegysége az osztály. Általában egy osztály egy fájlnak felel meg, de ez alól vannak kivételek. Ha nagyon sok fájlunk van, vagy vannak azonos nevűek, akkor azokat különböző könyvtárakba szervezzük azért, hogy könnyebben áttekinthetőek legyenek, könnyen megtaláljuk és differenciáljuk azokat. A Java nyelvben a csomag (package)

hasonló jelentőséggel bír, mint az operációs rendszerben a mappa, sőt, tényleges mappaszerkezetet jelent az operációs rendszerben.

Legfontosabb feladatai:

- Struktúrát ad a projektnek: nagyobb projektek több száz, vagy akár több ezer osztályt is tartalmazhatnak. Ezeket pl. alkalmazás rétegek vagy funkcióik szerint csoportosíthatjuk csomagok használatával.
- **Névütközés** feloldása: ha több azonos nevű osztály van, akkor ezeket megkülönböztetjük aszerint, hogy melyik csomagban vannak.
- Szabályozza a láthatóságot: a Java nyelvben az osztályok zártak, ami azt jelenti, hogy megadhatjuk, ki mit lásson belőle. Ha nem szabályozzuk, akkor a tagok alapértelmezett láthatósága csomag szintű (un. package private), azaz az ugyanazon csomagban lévő más osztályok hozzáférhetnek az osztályunkban lévő tagokhoz.

Csomagok használata

A Scanner osztály a `java.util` csomagban van. Hiába deklarálunk egy `Scanner` típusú változót, a fordító nem fogja megtalálni, mert nem tudja, hol keresse. Ehhez meg kell mondanunk azt is, hogy melyik csomagban van. Ezt többféleképpen is megtehetjük.

Az első, hogy az osztály neve előtt megadjuk a csomagot is ponttal elválasztva: `java.util.Scanner`. Persze akárhányszor hivatkozunk a `Scanner` osztályra, minden újra és újra így, teljes **minősített névvel** kell azt tennünk, ami hosszú és áttekinthetetlen kódhoz vezetne.

```
public class NameReader {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        java.util.Scanner scanner = new java.util.Scanner(System.in);  
        System.out.println("What's your name?");  
        String name = scanner.nextLine();  
        System.out.println(name);  
    }  
}
```

A második, hogy beimportáljuk az osztályt a fájlunkban közvetlen az osztály deklarációja fölé. Így ebben a fájlban bárhol használhatjuk pusztán osztálynévvel hivatkozva rá.

```
import java.util.Scanner;  
  
public class NameReader {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        Scanner scanner = new Scanner(System.in);  
        System.out.println("What's your name?");  
        String name = scanner.nextLine();  
        System.out.println(name);  
    }  
}
```

A harmadik, hogy beimportáljuk az adott csomagban lévő összes osztályt, így a Scanner osztályt is. Ebben az esetben minden, az importált csomagban lévő osztályra hivatkozhatunk kizárolag az osztály nevével. Ha egy csomagban lévő minden osztályt be szeretnénk importálni, akkor azt az osztálynév helyére tett * karakterrel jelölhetjük (**wildcard**).

```
import java.util.*;  
  
public class NameReader {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        Scanner scanner = new Scanner(System.in);  
        System.out.println("What's your name?");  
        String name = scanner.nextLine();  
        System.out.println(name);  
    }  
}
```

Leggyakrabban a második módszert használjuk, a harmadik pedig nem javasolt.

A Clean Code könyv szerint azonban inkább a wildcard használata javasolt, ugyanis ekkor nincs konkrét hivatkozás az osztályra, csak a csomagra, így a függőség lazább. Amennyiben sok osztály van, miért is akarnánk a kódot felesleges importokkal terhelni.

Természetesen ha az egyik osztály a saját csomagjában lévő osztályt akarja használni, akkor nincs szükség importra.

Van azonban egy csomag, amelynek az osztályait importálás nélkül is elérjük, a `java.lang` csomag. Ebben található például a `System` és a `String` osztály is. Mi van akkor, ha két ugyanolyan nevű osztályt szeretnénk használni? Az biztos, hogy ezek két különböző csomagban vannak, de ha mindenketőt importáljuk, akkor vajon melyikre gondolunk a kódban?

```
import java.util.Date;  
import java.sql.Date; // HIBA!!!  
  
public class DateCalculator {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        Date date = new Date(); // Ez most melyik Date?  
        // ...  
    }  
}
```

Ezt a Java fordító nem engedi, jelzi, hogy a kódunk hibás. Két választásunk van:

- az egyiket importáljuk, a másiknál minősített nevet használunk:
`import java.util.Date;`

```
public class DateCalculator {
```

```
public static void main(String[] args) {  
    Date date;  
    java.sql.Date sqlDate;  
    // ...  
}  
}
```

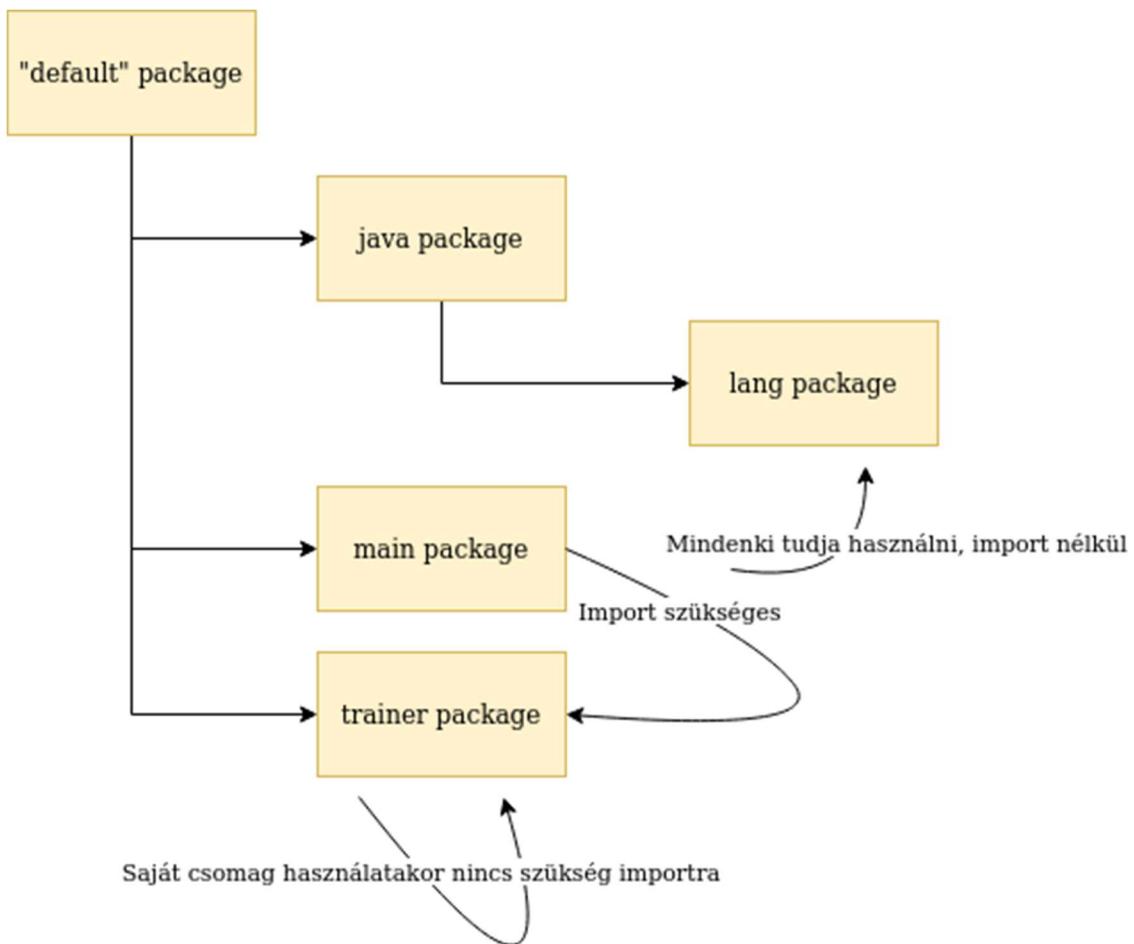
- mindkettő esetén teljes minősített nevet használunk:

```
public class DateCalculator {  
  
    public static void main(String[] args) {  
        java.util.Date date;  
        java.sql.Date sqlDate;  
        // ...  
    }  
}
```

Hogy tudjuk megadni, hogy a mi osztályunk melyik csomagban van? A fájl első sora mindenkor a csomagdeklarációt tartalmazza.

```
package business;  
  
public class BusinessLogic {  
    // ...  
}
```

Ha ez elmarad, akkor az osztályunk egy ún. **default package**-be kerül, ami a projektünk gyökérképája. Ez nem javasolt, ezért mindenkor adjunk meg csomagnévet! Mivel nagyon sok cég fejleszt Java nyelven, és gyakran előfordul, hogy azonos osztályneveket használnak, ezért a javasolt csomagnév tartalmazza a domain nevet visszafelé. Például a Training360 domain neve `training360.com`, ezért használható lenne a `com.training360` csomagnévként.

Csomagok

A csomagok valójában fizikailag könyvtárak.

A csomagokban újabb csomagokat is létre lehet hozni, így megvalósítva egy fa struktúrát. Azonban míg a könyvtárakat Windows esetén backslash (\) karakterrel választjuk el, Linux esetén perjellel (/), Java csomagokat pont karakterrel (.). Ezért a `java.util` csomag valójában a `java` csomagban lévő `util` csomag.

Ha importálunk egy csomagot, akkor csak az abban lévő osztályokat látjuk, az alcsmagokban lévő osztályokat nem.

Amennyiben beírjuk az osztály nevét, és az egy másik csomagban van, az IDEA segít nekünk az importban. Kattintsunk az osztály nevére, amit nem talál (ezért piros), és amint aláhúzásra kerül, nyomjuk meg az Alt + Enter billentyűzetkombinációt.

Ellenőrző kérdések

- Mire használatosak a Java csomagok?
- Mi a csomag fizikai fájlrendszerbeli megfelelője?
- Hogyan hozunk létre új csomagokat?
- Hogyan használunk más csomagban lévő osztályokat?
- Hogyan kezeljünk a névütközést?

Feladatok

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/packages` elérési úton vannak.

A `packages` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/packages` elérési úton vannak.

Köszöntés

Hozz létre a `packages.greetings` csomagban egy `Greeter` osztályt, melynek legyen egy `public void sayHello()` metódusa, mely kiírja, hogy `Hello World!`.

Hozz létre a `packages.main` csomagban egy `MainProgram` osztályt, melynek legyen egy `main()` metódusa. Ez példányosítsa a `Greeter` osztályt, majd hívja meg annak `sayHello()` metódusát!

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding Package Declarations and Imports

Teszt

Milyen módosítással NEM lehet elérni, hogy az alábbi program leforduljon?

`Account.java`

```
package account;
// 1
public class Account {
    ...
}
```

`AccountManager.java`

```
package manager;
// 2
public class AccountManager {

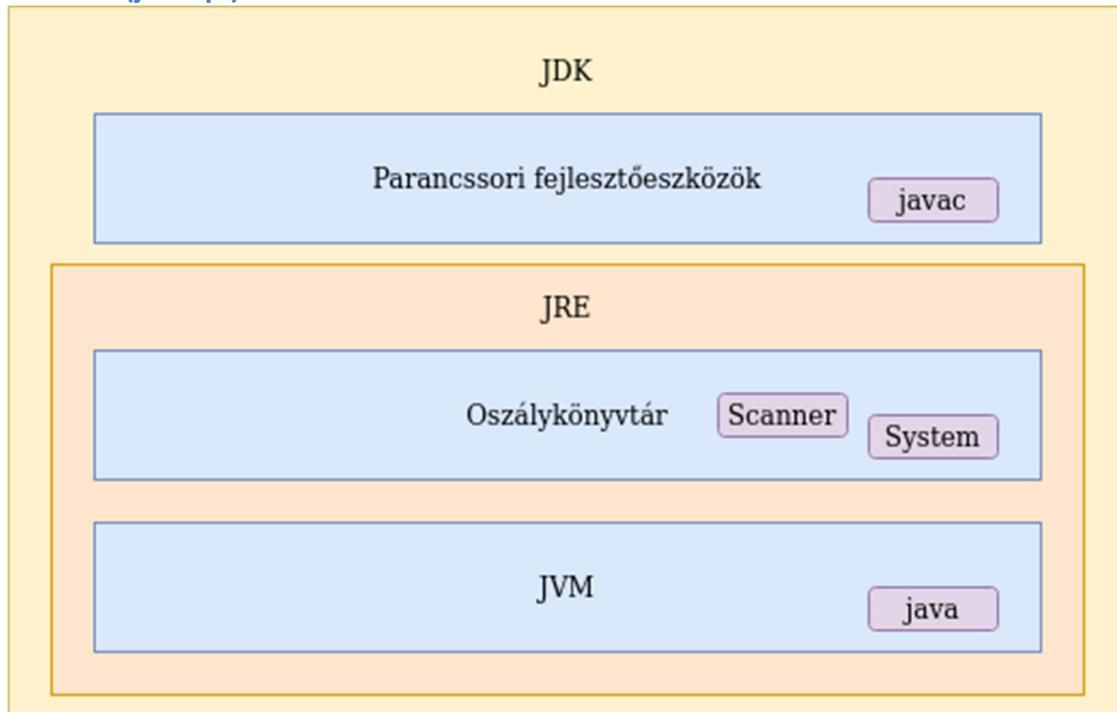
    public static void main(String[] args) {
        Account account = new Account(500); // 3
        ...
    }
}
```

- A program lefordul, ha az `Account` osztályt a `manager` csomagba mozgatjuk.
- ☒ A program lefordul, ha a // 3 sort lecseréljük az `account.Account account = new Account(500);` szövegre.
- A program lefordul, ha // 2-es sorba elhelyezzük az `import account.*;` szöveget.
- A program lefordul, ha a // 2-es sorba elhelyezzük az `import account.Account;` szöveget.

Amennyiben beimportálunk egy csomagot, látjuk az abban lévő alcsmagok osztályait is?

- Igen
- Nem

Java API (javaapi)

JDK és JRE

A Java 11 már nem tartalmaz külön JRE-t, csak a JDK-t lehet letölteni.

A Java nyelv nagyon gazdag **osztálykönyvtárral** rendelkezik csomagokba szervezve, melyet verzióról verzióra újabbakkal egészítenek ki, így nem kell minden feladatra saját osztályt gyártanunk. Legyen az párhuzamosság kezelése, naplázás, dátum- és időkezelés, reguláris kifejezések, XML feldolgozás, adatbázis-kezelés, fájlkezelés, felhasználói felületek és még sorolhatnánk, a Java alapkönyvtáraiban ezekre mind találunk megoldást. Teljes dokumentációt találhatsz a [Java® Platform, Standard Edition & Java Development Kit Version 15 API Specification](#) oldalon. Ez egy un. **JavaDoc** eszközzel kerül kigenerálásra. Sőt, ha kíváncsi vagy az osztályok forráskódjára, akkor azt is megtalálod a JDK telepítési könyvtárában a `lib\src.zip` állományban.

Az API dokumentáció jelentősen megváltozott a frissebb verziókban. A 9-es verzióban lett kereshető, és a 11-es verzióban eltűnt a több ablakos nézet.

Ellenőrző kérdések

- Mi az az osztálykönyvtár?
- Hogyan van az osztálykönyvtár szervezve?
- Hogyan kell elemeket felhasználni az osztálykönyvtárból?
- Milyen esetekben nem kell `import` kulcsszót használni?
- Hol található az osztálykönyvtár dokumentációja?

Feladatok

A `javaapi` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/javaapi` elérési úton vannak.

Navigáció a dokumentációban

Keresd ki a `Scanner` osztályt az API dokumentációban, majd annak a `nextLine()` és `nextInt()` metódusát!

String osztály

Keresd ki a JDK API dokumentációból, a `String` osztálynál, hogyan lehet egy karakterláncot nagybetűssé tenni!

Írj egy `Upper` osztályt, ami a `Hello World!` szöveget nagybetűssé alakítja!

Teszt

Melyik osztály NEM a `java.lang` csomagban van?

- `Scanner`
- `String`
- `System`

Melyik állítás igaz?

- A Java osztálykönyvtárat külön le kell tölteni.
- A Java osztálykönyvtár zárt, nem lehet hozzáférni a dokumentációjához.
- A Java osztálykönyvtár nem csomag alapú.
- A Java osztálykönyvtár újrafelhasználható osztályokat tartalmaz csomagokba rendezve.

JAR állomány (`distjar`)

Egy Java alkalmazás több száz, vagy akár több ezer osztályból is állhat. Az alkalmazás terjesztése sokkal könnyebb, ha ezek valahogyan egységbe vannak foglalva. A **JAR** állomány tulajdonképpen a Java class fájlokat és az alkalmazáshoz tartozó egyéb erőforrás állományokat tartalmazza ZIP formátumba összecsomagolva, megkönnyítve ezzel a teljes alkalmazás hordozását. JAR állomány készítését a Maven is támogatja.

```
mvn clean package
```

A parancs hatására a Maven kitörli az előző fordítás eredményét (`clean`), azaz törli a `target` könyvtárat, majd újra fordítja az osztályokat és elkészíti a JAR állományt alapértelmezetten a `target` könyvtárba. A JAR neve az `artifactId` és a `version` összefűzve. Az összecsomagolt osztályok használatához a JVM-nek tudnia kell, hogy ezek hol vannak, azaz a JAR állományt hozzá kell adni a `classpath`hoz, és meg kell adnunk a futtatandó osztályt benne teljes minősített névvel.

```
java -classpath target\distjar-1.0-SNAPSHOT.jar distjar.HelloWorld
```

Futtatható JAR állomány

Amennyiben az összecsomagolt osztályok között van `main()` metódust tartalmazó, akkor a JAR állomány önállóan futtatható is lehet. Ehhez szükséges, hogy maga a JAR

állomány tartalmazzon hivatkozást a `main()` metódust tartalmazó osztályra, melyet a `pom.xml` állományban tudunk konfigurálni.

```
<build>
  <plugins>
    <plugin>
      <artifactId>maven-jar-plugin</artifactId>
      <version>3.2.0</version>
      <configuration>
        <archive>
          <manifest>
            <mainClass>distjar.HelloWorld</mainClass>
          </manifest>
        </archive>
      </configuration>
    </plugin>
  </plugins>
</build>
```

Nem kötelező a `<version>` tag használata, azonban erősen javasolt. Elhagyása esetén a Maven WARNING-okat fog kiírni.

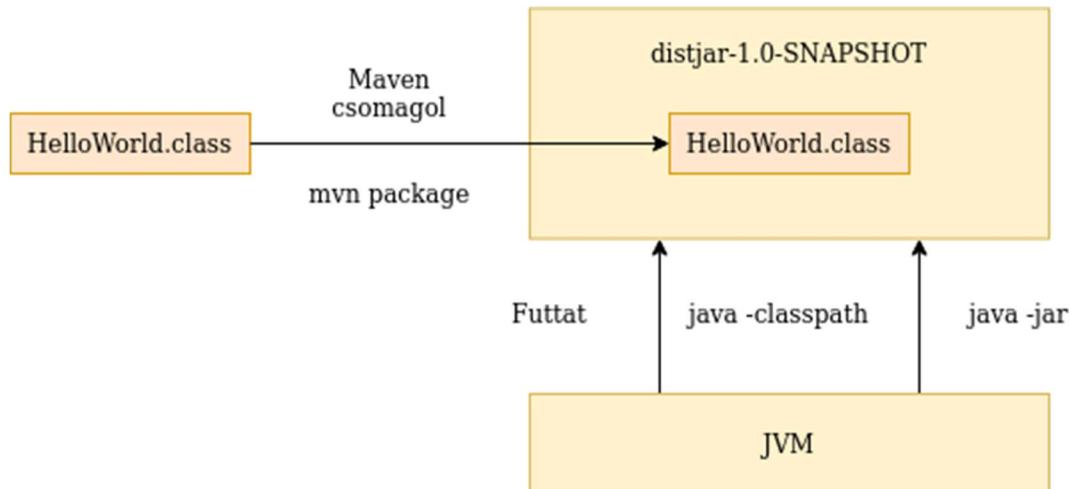
A futtatáshoz szükséges információkat JAR állományon belül a `META-INF/MANIFEST.MF` fájl tartalmazza. Ebben az esetben az alkalmazás a `-jar` kapcsolóval indítható.

```
java -jar target\distjar-1.0-SNAPSHOT.jar
```

Amennyiben a teljes alkalmazás több JAR állományból áll, akkor az összes JAR-t a classpathra kell tenni úgy, hogy a `-classpath` kapcsolónak paraméterül több JAR állományt adunk át.

A JAR állományt a következő parancssal lehet kitömöríteni:

```
jar xvf distjar-1.0-SNAPSHOT.jar
```


JAR

Ellenőrző kérdések

- Mire valók a JAR állományok?
- Hogyan épülnek fel a JAR állományok?

- Hogyan lehet futtatni egy JAR állományban lévő `main()` metódusban lévő osztályt?
- Hogyan lehet futtathatóvá tenni egy JAR állományt?

Feladat

A `distjar` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/distjar` elérési úton vannak.

JAR állomány készítése

Hozz létre egy teljesen új projektet (pl. a `C:\training\distjar` könyvtárba `distjar` néven), ami egy `distjar.Main` osztályt tartalmaz `main()` metódussal. Ez a `Hello User!` szöveggel üdvözli a felhasználót!

Készíts JAR-t az alkalmazásból az `mvn clean package` parancs kiadásával!

Futtatható JAR állomány készítése

A `pom.xml` állományt egészítsd ki a következővel:

```
<build>
  <plugins>
    <plugin>
      <artifactId>maven-jar-plugin</artifactId>
      <configuration>
        <archive>
          <manifest>
            <mainClass>distjar.Main</mainClass>
          </manifest>
        </archive>
      </configuration>
    </plugin>
  </plugins>
</build>
```

Készíts JAR-t az alkalmazásból az `mvn clean package` parancs kiadásával!

A JAR állomány futtatható a `java -jar target\distjar-1.0-SNAPSHOT.jar` parancssal.

Teszt

Mire való a JAR állomány?

- Egy állományba lehet csomagolni az alkalmazáshoz tartozó class és erőforrás állományokat.
- Csak így futtatható egy Java alkalmazás.
- Egy olyan állomány, amit úgy futtathatunk, hogy nem is kell hozzá JVM.
- Csak az alkalmazáshoz tartozó erőforrás állományokat tartalmazza.

Hogyan készíthetünk futtatható JAR állományt Mavennel?

- Parancssorból kiadjuk az `mvn clean package runnable distjar.GentlemanMain` parancsot, ahol a `distjar` a projekt neve, a `GentlemanMain` pedig a `main()` metódust tartalmazó osztály neve.

- Parancssorból kiadjuk a `java -jar target\distjar-1.0-SNAPSHOT.jar` parancsot
- ☐ Kiegészítjük a `pom.xml` állományt egy `build` elemmel, mely a konfigurációt tartalmazza, majd parancssorból kiadjuk az `mvn clean package` parancsot.
- Kiegészítjük a `pom.xml` állományt egy `build` elemmel, mely a konfigurációt tartalmazza, majd parancssorból kiadjuk a `java -classpath target\distjar-1.0-SNAPSHOT.jar` parancsot.

Szöveges típus (stringtype)

Javaban a karakterláncokat, szövegeket a `String` osztály reprezentálja. Ugyanúgy példányosítható, mint más osztályok, de a `String` literált a JVM példányosítja helyettünk. A szöveget idézőjelek közé kell tennünk, például "alma". Az üres szöveg literálja a "", ami nem ugyanaz, mint a `null`. Szövegek összefűzésére (konkatenálására) használható a + operátor. Mivel a `String` típusú változó referenciát tárol, ezért nem használható két szöveg összehasonlítására a == operátor, ezeket a `String equals()` metódusával tudjuk vizsgálni.

Metódusok

- `boolean equals(String str)`: a szöveg betűről betűre megegyezik-e a paraméterként átadott másik szöveggel.
- `int indexOf(String substring)`: a paraméterként átadott szöveg hol kezdődik az adott szövegben. Ha nem található, akkor -1-gyel tér vissza. A karakterek indexelése, sorszámozása 0-ról indul.
- `int indexOf(String substring, int startIndex)`: a paraméterként átadott szöveg hol kezdődik az adott szövegben, de a keresést csak a `startIndex`-től kezdi.
- `int length()`: a szöveg hosszát adja vissza.
- `String substring(int beginIndex)`: visszaadja a szöveg egy részét a megadott indextől kezdve a végéig.
- `String substring(int beginIndex, int endIndex)`: visszaadja a megadott indexek közé eső szövegrészt. A bal oldali indexű karaktert még tartalmazni fogja, a jobb oldalit nem

Az `indexof()` metódus negatív értéket ad vissza, ha nem találja a keresendő szöveget.

`"John".substring(1, 3)`

`substring` metódus működése

Vigyázni kell a műveletek sorrendjére is!

A `"John" + 4 + 4` kifejezés értéke `John44`, mert összefűzi a `John` és 4 értékeket, és utána fűz még egy 4 értéket. A `4 + 4 + "John"` kifejezés először elvégzi a `4 + 4` műveletet, aminek eredménye 8, és csak utána fűzi hozzá a `John` szöveget.

Ellenőrző kérdések

- Milyen típus a `String`?
- Hogyan definiálható `String` literál?
- Hogyan lehet két `String`-et összekapcsolni?
- Hogyan lehet egy `String`-et és egy primitív típust összekapcsolni?
- Hogyan lehet két `String`-et összehasonlítani?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/stringtype` elérési úton vannak.

A `stringtype` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/stringtype` elérési úton vannak.

String műveletek

A `stringtype.StringTypeMain` osztály `main` metódusában definiálj `prefix` néven egy `String` típusú változót, és add értékül a "Hello " literál értékét.

Definiálj `name` néven egy `String` típusú változót, és add értékül a John Doe literált.

Definiálj egy `message` változót, mely az előző két változó, összefűzve.

A `message` változó értékét írd felül a `message` változó értékével úgy, hogy hozzákapcsolod még a 444 int literál értékét.

A `b` logikai változó tartalmazza, hogy a `message` értéke megegyezik-e a "Hello John Doe" literál értékével.

A `c` logikai változó tartalmazza, hogy a `message` értéke megegyezik-e a "Hello John Doe444" értékkel.

Konkatenálj össze két üres `String`-et, és írd ki az értékét! Hány karakter hosszú lesz?

Írd ki külön sorban, külön utasításokban a következőket:

- Az `Abcde` String hossza
- Az első és harmadik karaktere (0-tól indexelünk) vesszővel elválasztva
- Az elsőtől a harmadik karakterig tartó részlete

Regisztrációs adatok vizsgálata

Amikor egy weboldalon regisztrációkor megadjuk az adatainkat, gyakran kapunk olyan visszajelzést, hogy a jelszavunk nem elég erős, vagy nem valid email címet adtunk meg. Készíts egy `UserValidator` osztályt a `stringtype.registration` csomagba, mely a regisztrációkor megadott adatokat validálja.

UserValidator
+ isValidUsername(username: String): boolean
+ isValidPassword(password1: String, password2: String): boolean
+ isValidEmail(email: String): boolean

UserValidator UML

Regisztrációkor meg kell adnunk a felhasználónevet, a jelszót kétszer és az email címet. A három metódus ezeket ellenőrzi:

- A felhasználónév megadása kötelező.
- A jelszó legalább 8 karakter hosszú kell legyen, és a két megadott jelszónak egyeznie kell.
- Az email címben kell lennie @ karakternek és valamikor utána (de nem közvetlenül) pontnak. A @ karakter nem lehet az első, az őt követő pont pedig az utolsó.

Tételezzük fel, hogy egyik érték sem lehet null, mivel konzolról kerül beolvasásra, ezért maximum üres string ("").

Készíts ugyanoda egy Registration osztályt, ahol a `main()` metódusban kérd be az adatokat! Írd ki a felhasználónak egyenként, hogy a megadott adat helyes vagy helytelen! Használd a háromoperandusú operátort!

Teszt

Mi lesz az alábbi műveletsor eredménye?

```
String message = "Hello Java";
int index = message.indexOf("J");
String word = message.substring(index);
System.out.println(word.length());
```

- 4
- 5
- 6
- "Hello"
- "Java"

Hogyan lehet összehasonlítani két karakterláncot?

- Az == operátorral
- Az equals() metódussal
- A = operátorral
- Az indexOf() metódussal

Mi ad vissza a "abcdxyz".substring(2, 5)"?

- cdx
- bcd
- bd
- cx ### Dátum- és időkezelés alapok (introdace)

A Java fejlődése során több jelentős változáson ment át a dátum-idő kezelés. Az első eszköz erre a `java.util.Date` osztály volt, ami mellé később a `java.util.Calendar` osztálytársult. A `Date` egy időpontot reprezentált, míg a `Calendar` szállította a dátumok kezeléséhez szükséges elemeket, mint például a hét napjainak neveit és még sok minden mást. Ez azonban a gyakorlatban túl bonyolult lett, és ezért a Java 8 kiadásakor megjelentek a dátum és időkezelést együtt végző `java.time` csomag osztályai:

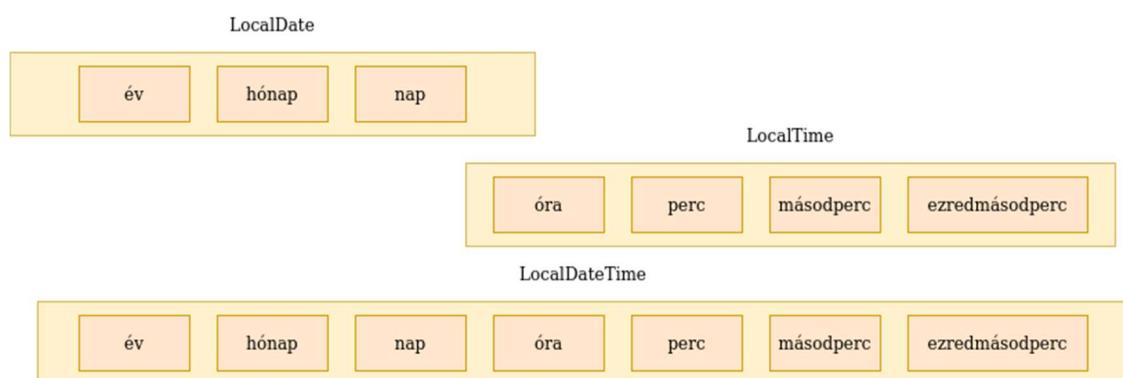
- `LocalTime`, mely csak időpontot tárol, ezredmásodperces pontossággal
- `LocalDate`, mely csak dátumot tárol
- `LocalDateTime` mely dátumot és időpontot is tárol, ezredmásodperces pontossággal

Objektumai nem a szokásos `new` operátorral hozhatók létre, hanem a különböző paraméterezésű `of()` metódusokkal. Látható, hogy akár a hónap nevét is meg lehet adni.

```
LocalDate start = LocalDate.of(2015, 1, 20);
LocalDate stop = LocalDate.of(2015, Month.JANUARY, 30);

LocalDateTime from = LocalDateTime.of(2015, 1, 20, 10, 15);
LocalDateTime to = LocalDateTime.of(2015, Month.JANUARY, 30, 10, 15);
LocalDateTime now = LocalDateTime.of(2015, Month.JANUARY, 20, 10, 15, 30);

LocalTime begin = LocalTime.of(10, 15);
```


Dátum és időkezelés

Mindhárom osztály esetében rendelkezésünkre áll a `now()` metódus, amely a számítógép rendszeridejének megfelelő dátumot és/vagy időt adja vissza.

A Java képes a dátumok és idők olvasható megjelenítésére az ISO-8601 szabványnak megfelelően.

```
LocalDateTime localDateTime = LocalDateTime.now();
System.out.println(localDateTime); // 2015-01-20T10:15:30
```

Egyik osztály sem alkalmas időzónák kezelésére.

Ellenőrző kérdések

- Mit tárol a `LocalDateTime` objektum?
- Hogyan lehet egy `LocalDate` vagy `LocalDateTime` objektumot létrehozni?
- Mire való a statikus `now()` metódus?
- Milyen pontossággal lehet az időt megadni?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/introdate` elérési úton vannak.

A `introdate` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/introdate` elérési úton vannak.

Employee

Egy olyan osztályt - `Employee` - akarunk létrehozni, amely egy alkalmazott felvételekor rögzíti a munkába álló főbb adatait. Rögzíti a nevét `name`, születési dátumát `dateOfBirth` és a belépés pillanatát `beginEmployment` (amikor az objektumot létrehozzuk). Az osztály konstruktorában adjuk meg a felvett adatokat, és ezekből a konstruktor létrehozza a tárolandó objektumokat. Mivel a felvétel után csak a dolgozó neve módosítható, getter metódus mindegyik attribútumra kell, de setter metódus csak a nevére szükséges.

Employee	
-	<code>name: String</code>
-	<code>dateOfBirth: LocalDate</code>
-	<code>beginEmployment: LocalDateTime</code>
+	<code>Employee(year: int, month: int, day: int, name: String)</code>
+	<code>getDateOfBirth(): LocalDate</code>
+	<code>getName(): String</code>
+	<code>getBeginEmployment(): LocalDateTime</code>
+	<code>setName(name: String)</code>

Employee UML

Az osztály tesztelését az `EmployeeTest` osztály `main()` metódusában végezd el! Az alkalmazott belépésséhez szükséges adatokat olvasd be, majd az objektum létrehozása után írd ki annak minden adatát!

Performance

Adott előadó fellépéseit szeretnénk nyilvántartani egy Java alkalmazásban, ehhez viszont szükségünk van egy, az adatokat rögzítő `Performance` osztályra. A fellépés dátumát (`date`), előadót (`artist`), és kezdési és befejezési idejét (`startTime` és `endTime`) szeretnénk tárolni. Az egyes attribútumok természetesen lekérdezhetők, így getter metódus mindegyikre kell, de az adatok rögzítése után azok változtatására már ne legyen lehetőség, azaz nincs szükség setter metódusokra.

Az osztály tesztelését a `PerformanceTest` osztály `main()` metódusában `System.out` kiírások formájában végezzük. Az objektum létrehozásához szükséges adatokat most nem kell beolvasnod a felhasználótól.

Írj egy `getInfo()` metódust, ami a következő formátumban adja vissza az előadás adatait:

“Queen: 1989-06-02 18:00 - 20:00”

Teszt

Mely dátum- és időkezelő osztályok jelentek meg a Java 8-ban? (3 helyes válasz)

- Date
- ☑ LocalDate
- ☑ LocalTime
- ☑ LocalDateTime
- Calendar

Hogyan NEM lehet egy LocalDate példányt létrehozni?

- LocalDate.of(2017, 4, 17)
- LocalDate.now()
- ☑ new LocalDate(2017, 3, 17)
- LocalDate.of(2017, Month.APRIL, 17)

Bevezetés a vezérlési szerkezetekbe (introcontrol)

Elágazás

Ha egy utasítást egy feltételtől függően szeretnénk végrehajtani, akkor **elágazást** kell használnunk. Az elágazás egy fejből és egy törzsből áll. A fejben kell adnunk egy feltételt, amely mindenkor egy logikai értéket adó kifejezés. Ha a kiértékelése igaz, akkor végrehajtja a törzset, ami egy blokk, mely utasításokat tartalmazhat.

```
System.out.println("Check");

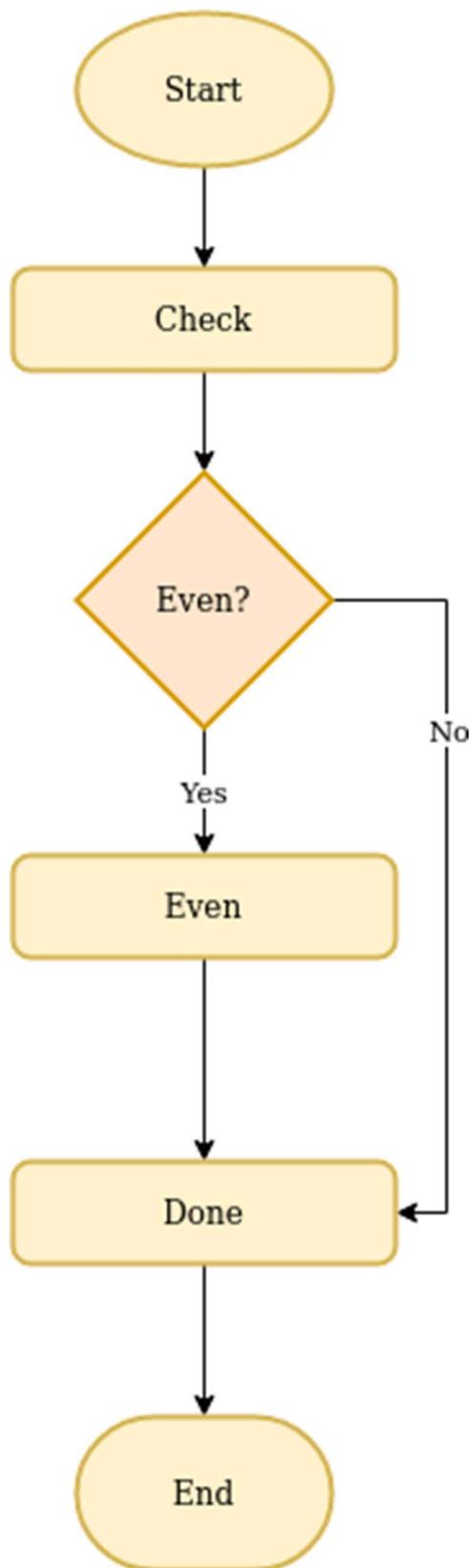
if ((x % 2) == 0) {
    System.out.println("Even");
}

System.out.println("Done"); // 1
```

A példában, ha az x osztható 2-vel, akkor kiírja, hogy Even, majd az 1-essel jelölt sorban történik a végrehajtás, és kiírja, hogy Done.

Ha nem osztható kettővel, átugorja a végrehajtás a feltétel törzsét, és kiírja, hogy Done.

Az algoritmusokat, azaz a lépések sorozatát un. **folyamatábrával (flowchart)** lehet grafikusan ábrázolni. Téglalapban találhatóak a lépések. A nyilak a lépések egymásutániságát jelölik. Az elágazást rombusz jelöli.

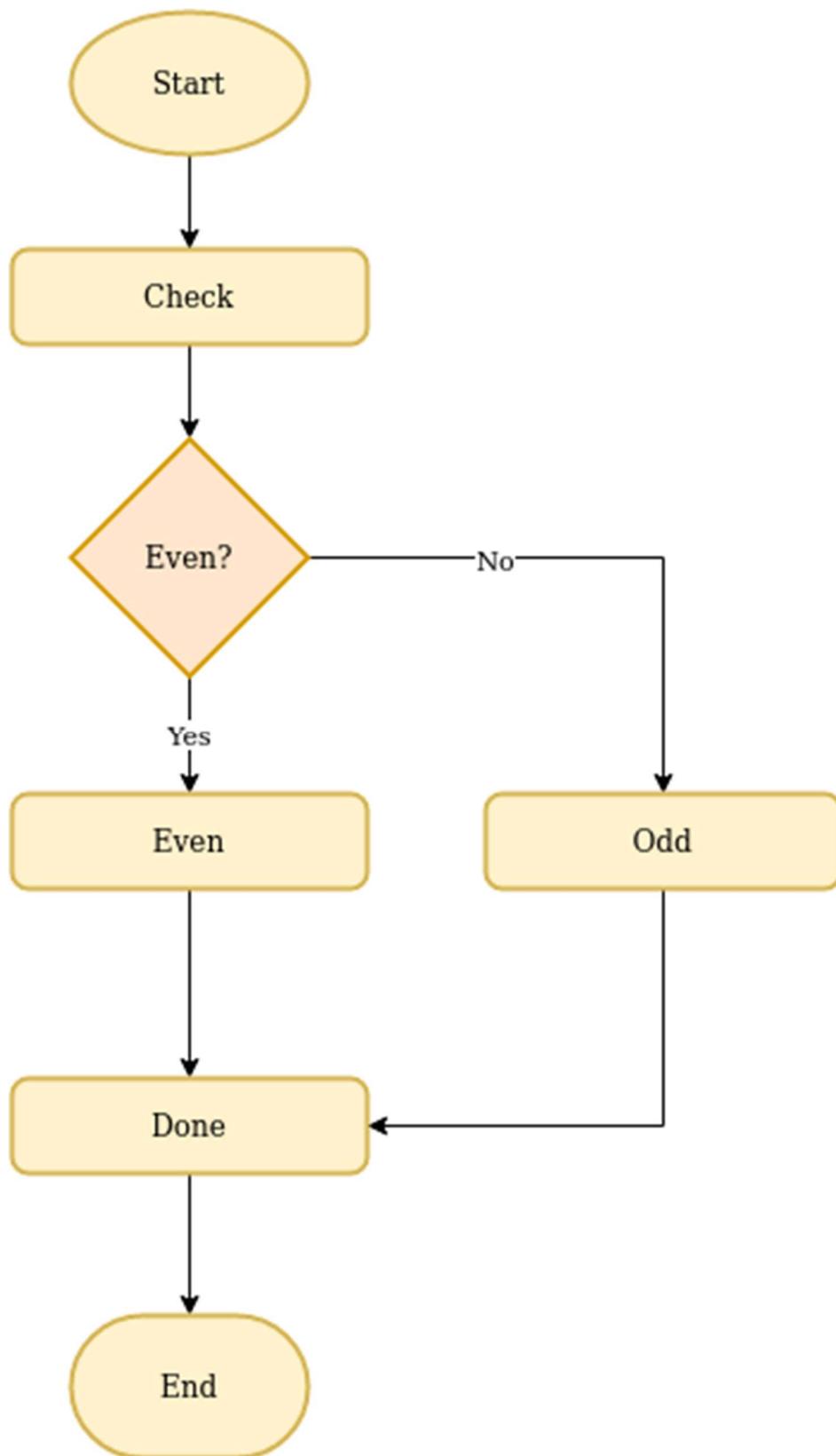
Elágazás

Meg lehet adni egy un. `else` ágat, ekkor ha a feltétel, igaz, akkor az első blokkot, ha hamis, akkor a második (`else` ágon lévő) blokkot hajtja végre.

```
System.out.println("Check");

if ((x % 2) == 0) {
    System.out.println("Even");
} else {
    System.out.println("Odd");
}

System.out.println("Done");
```


Else ág

Ciklus

Ha egy utasításblokkot többször szeretnénk végrehajtani, akkor nem kell az utasításokat sokszor kiadnunk egymás után, hanem elég a programban megadnunk, hogy mely

utasításokat és meddig szeretnénk végrehajtani. Ezt a szerkezetet **ciklusnak** nevezzük. A Java nyelv többféle megoldást nyújt erre. Ezek közül az egyik igen gyakran használt a **for** kulcsszóval jelölt ciklus. Fejből és törzsből áll. A fejrésze három részből áll: inicializációs rész, feltétel és léptetés. Törzsében azok az utasítások szerepelnek, amelyeket többször is végre szeretnénk hajtani.

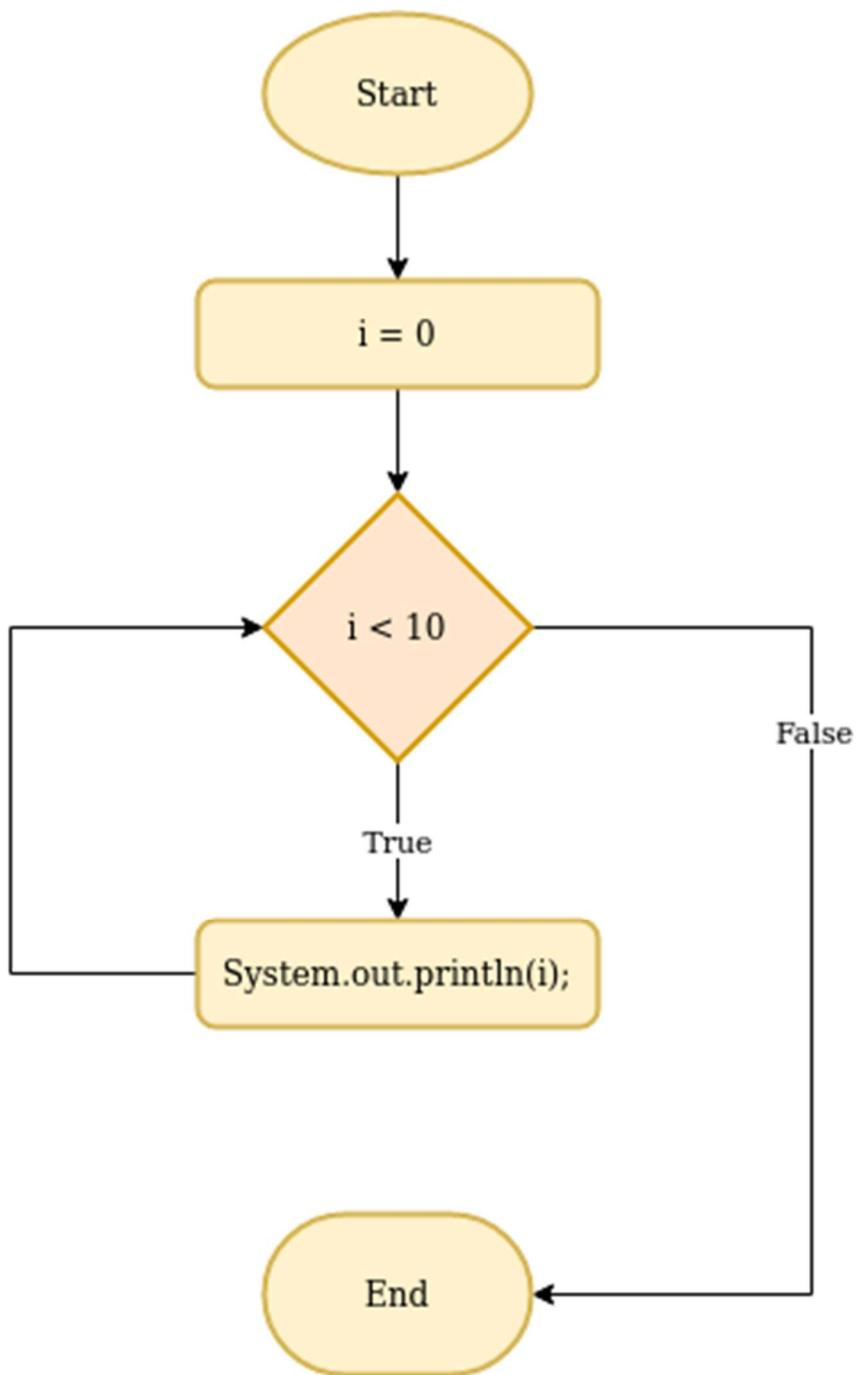
```
for (int i = 0; i < 10; i++) {  
    System.out.println(i);  
}
```

Az inicializációs részben a ciklusváltozó kezdőérték adása szerepel. Nagyon gyakran itt is deklaráljuk, ebben az esetben ez a cikluson kívülről nem érhető el. Először ez a rész fut le, méghozzá csak egyetlen egyszer. Ezután megvizsgálja a feltételt, és amennyiben igaz a kiértékelése, akkor végrehajtja a ciklusmagban megadott utasításokat, majd elvégzi a ciklusfejben megadott léptetést, és újra megvizsgálja a feltételt. Mindezt addig ismétli, amíg a feltétel hamissá nem válik, vagy valamilyen módon ki nem ugrunk a ciklusból.

A ciklus fejében deklarált változó nem látszik a ciklus után

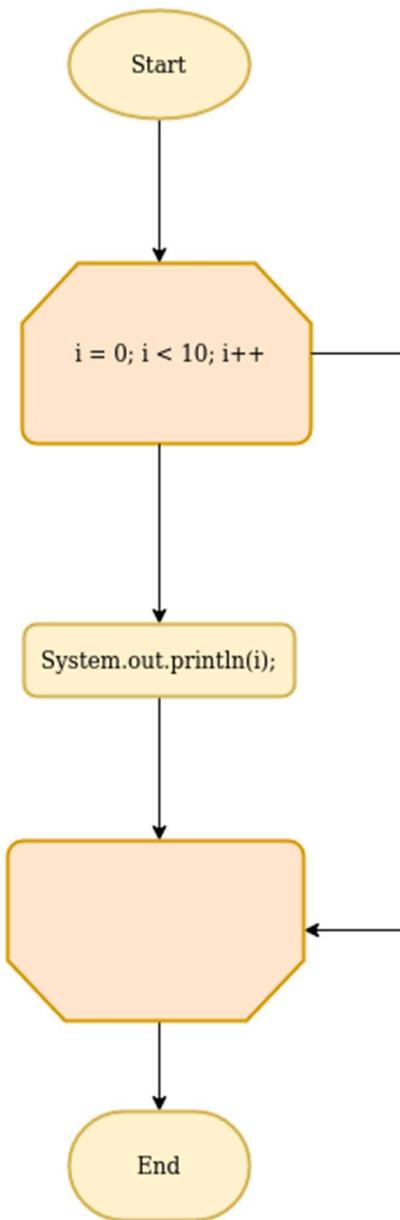
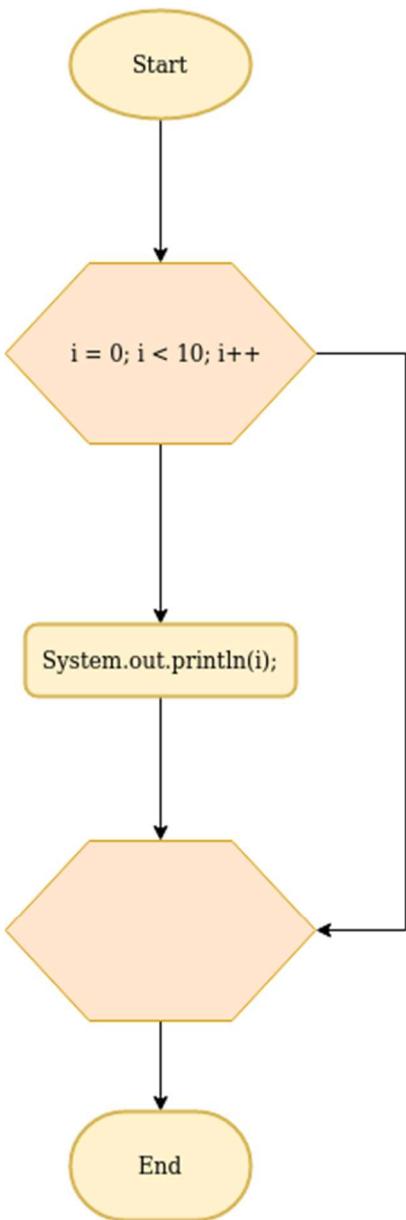
A fenti példa valójában elszámol 0-tól 9-ig.

A folyamatábrában nincs szabványos jelölés a ciklusra, hiszen a feltétellel és nyilakkal lehet ábrázolni.

Else ág

Az egyszerűség kedvéért azonban vannak rá elterjedt jelölések.

Else ág

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet feltételes utasítást Javában létrehozni?
- Hogyan lehet ciklust használni Javában?

Feladat

A videóban szereplő feladatok a `demos/src/main/java/introcontrol` elérési úton vannak.

A `introcontrol` csomagba dolgozz!

A feladatok megoldásai a `solutions/introcontrol` elérési úton vannak.

[Bevezetés a vezérlési szerkezetek használatába](#)

A `introcontrol.IntroControl` osztály `public int subtractTenIfGreaterThanTen(int number)` metódusában add vissza a paraméterként átadott értéket, ha az kisebb vagy egyenlő, mint 10, ellenkező esetben csökkentsd 10-zel, és azt add vissza!

Az `introcontrol.IntroControlMain` osztály `main()` metódusában teszteld a megírt metódusokat!

A `public String describeNumber(int number)` metódusában adj vissza "zero" értéket, ha a paraméterként átadott érték 0, és "not zero" értéket, ha nem 0!

A `public String greetingToJoe(String name)` metódusban adj vissza Hello Joe értéket, ha a paraméterként átadott név "Joe", és üres Stringet, ha nem!

Az értékesítők 10% jutalékot kapnak az eladások alapján, de csak abban az esetben, ha a havi eladás értéke legalább 1 000 000 Ft. A `public int calculateBonus(int sale)` metódusban számold ki a jutalékot az eladási összeg alapján, és a jutalék összegét add vissza!

A `public int calculateConsumption(int prev, int next)` metódusban számold ki a paraméterként megadott mérőóraállások közötti különbséget. Ha a villányóra eléri a 9999 értéket, átfordul, és újraindul 0 értéktől. Tételezzük fel, hogy csak egyszer fordulhat át, és nem érheti el az előző értéket. Tételezzük fel, hogy 9999 értéknél nagyobbat nem kap paraméterül.

A `public void printNumbers(int max)` metódussal írd ki a pozitív egész számokat (nullával kezdve) egészen a paraméterként megadott számig (az is legyen kiírva).

A `public void printNumbersBetween(int min, int max)` metódussal írd ki a pozitív egész számokat a két paraméterként megadott érték között. Feltételezzük, hogy minden paraméterként kapott szám nagyobb vagy egyenlő nullával.

A `public void printNumbersBetweenAnyDirection(int a, int b)` metódussal írd ki a pozitív egész számokat a két paraméterként megadott érték között. Ha az a értéke nagyobb, mint a b értéke, akkor csökkenő sorrendben történjen a kiíratás.

A `public void printOddNumbers(int max)` metódussal írd ki a páratlan pozitív egész számokat (egytől indítva) egészen a paraméterként megadott számig (az is legyen kiírva, ha páratlan)!

[Minősítő](#)

A `Qualifier` osztály `main()` metódusába dolgozz! Kérj be a felhasználótól egy számot, és ha az nagyobb, mint 100, akkor írd ki, hogy nagyobb, mint száz, ellenkező esetben száz, vagy kisebb szöveget írd ki!

[Menürendszer](#)

Készíts egy konzolos menürendszt egy felhasználókat karbantartó alkalmazáshoz! Az alkalmazásban indulásakor ki kell írni a következőt:

1. Felhasználók listázása
  2. Felhasználó felvétele
- Többi: Kilépés

Majd be kell írni egy számot. Egyes esetben ki kell írni, hogy Felhasználók listázása, két esetben Felhasználó felvétele. Egyéb esetben nem kell kiírni semmit.

A UserMenu osztályba dolgozz!

Összegszámítás

Kérj be a felhasználótól öt számot, és számold ki az összegüket. A Sum osztályba dolgozz!

Csónakok

Egy csónakkölcsönzőben van 3 csónak. Az elsőben 5-en, a másodikban 3-an, a harmadikban 2-en férnek el. Amikor jön egy csoport, és szeretne csónakot bérelni, akkor úgy kell kiadni nekik a csónakokat, hogy miután kihajóznak, a lehető legtöbb hely és csónak maradjon bent egy következő csoportnak.

Például ha 6-an jönnek, akkor az öt- és kétszemélyes csónakot kell kiadni nekik, mert így még akár egy 3 fős csapat is ki tud hajózni.

Ha 5-en jönnek, akkor az 5 személyes csónakot kell kiadni nekik, mert így 2 csónak összesen 5 hellyel marad bent.

Készíts egy BoatRental osztályt, ahol a main() metódusban bekérdez az érkező csapat létszámát, majd írd ki, hogy melyik csónakokat vitték el és még hány fő mehet utánu! Ha többen voltak, mint 10, akkor jelezd, hogy maradtak még a parton!

Forrás

OCA - Chapter 2/Understanding Java Statements

Teszt

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
for (int i = 4; i <= 10; i++) {  
    if (i >= 7) {  
        System.out.println(i / 2);  
    } else {  
        System.out.println(i * 2);  
    }  
}
```

- 8 10 12 14 4 4 5
- ☒ 8 10 12 3 4 4 5
- 8 10 12 3 4 4
- 8 10 12 14 4 4

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
for (int i = 0; i < 2; i++) {  
}  
System.out.println(i);
```

- 0
- 1
- 2
- ☒ Nem fordul le

Bonyolultabb típusok

Tömb (array)

Eddig olyan adattípusokkal ismerkedtünk meg, amelyek csak egy egyszerű értéket tárolhatnak. A **tömb** már sok ugyanolyan típusú elem tárolására képes, amelyeket a sorszámukkal (**index**) közvetlenül elérhetünk.

Deklarációkor meg kell adnunk, hogy milyen típusú elemeket szeretnénk tárolni benne. Létrehozni a new kulcsszóval lehet, és meg kell adnunk a tömb méretét is.

```
int[] arrayOfNumbers = new int[10];
```

A tömb elemei minden kapnak kezdőértéket: egész típusú elemek esetén ez 0, lebegőpontos szám esetén 0.0, logikai érték esetén false, osztály esetén null lesz.

Az elemek elérése szögletes zárójellel történik, amelybe az elem indexét kell írnunk. Az indexelés 0-tól kezdődik, és olyan indexre nem hivatkozhatunk, amely túlmutat bármelyik irányban az indexelés határain. Azaz egy 10 elemű tömb esetén az index csak 0 és 9 közötti értéket vehet fel. Például a fenti tömb 5. elemét az `arrayOfNumbers[4]` hivatkozással érhetjük el. Az `arrayOfNumbers[10]` esetén már `ArrayIndexOutOfBoundsException` kivételt kapunk.

A tömb hosszát a `length` tulajdonságán át kérdezhetjük le: `arrayOfNumbers.length`.

Létrehozhatunk tömb literált, amelyben a tömb elemeit tudjuk megadni kapcsos zárójelek között vesszővel elválasztva:

```
String[] fruits = {"apple", "peach", "plum", "orange"};
```

Egy metódus paramétereként is használhatunk tömb literált a tömb létrehozására, de ebben az esetben eltérő a szintaktika:

```
countArrayElements(new int[] {1, 2, 3, 4})
```

A tömbök elemeit bejárhatjuk a már megismert `for` ciklussal, de létezik egy hatékonyabb módja is annak, hogy minden egyes elemet elérjünk: a `for-each` ciklus. `For-each` ciklus használata esetén a tömb elemeit csak kiolvasni tudjuk, módosítani nem, illetve az elem sorszáma sem áll rendelkezésre. Amennyiben ezekre szükségünk van, használjuk a hagyományos `for` ciklust!

Tömbök között adatok átmásolásának azonban annál jobb módja is van, minthogy ciklussal bejárjuk, és egyenként átmásoljuk az elemeket: a `System.arraycopy()` metódus.

```

for(int i = 0; i < fruits.length; i++){
    System.out.println(fruits[i]);
}

for(String fruit: fruits){
    System.out.println(fruit);
}

String[] favoriteFruits = new String[2];
System.arraycopy(fruits, 1, favoriteFruits, 0, 2); // favoriteFruits -->
{"peach", "plum"}

```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan definiálunk Javában tömböt?
- Hogyan férünk hozzá egy tömb eleméhez?
- Hogyan kérjük le a tömb hosszát?
- Hogyan definiálunk tömb literált?
- Hogy lehet a tömb elemeit kiírni?
- Hogyan járhatjuk be egy tömb elemeit?

Feladat

Tömbök kezelése

Az `array.ArrayMain` osztály `main()` metódusába dolgozz!

Definiálj egy `String` tömböt a hét napjaival! Írd ki a második elemét (kedd)! Írd ki a tömb hosszát is!

Definiálj egy öt elem hosszú `int` tömböt, és tárold le benne (ciklussal) a kettő hatványait (1, 2, 4, 8 stb.)! Ciklusban törlsd fel értékekkel is. Az algoritmus az, hogy minden az előző elem értékét szorozd meg kettővel! Ciklusban írd ki az értékeit!

Definiálj egy hat elemű `boolean` tömböt, és felváltva írj bele `true` vagy `false` értéket, 0. index esetén legyen `false`! Ciklusban törlsd fel. Az algoritmus az, hogy minden az előző elemnek veszed a logikai negáltját. Ciklusban írd ki az elemeit!

Keresés

Hozz létre egy `array.ArrayHandler` osztályt, és implementálj benne egy `boolean contains(int[] source, int itemToFind)` metódust, mely visszaadja, hogy a paraméterként megadott érték benne van-e a szintén paramétként átadott tömbben!

A fenti `array.ArrayHandler` osztályba implementálj egy újabb `int find(int[] source, int itemToFind)` metódust, mely visszaadja a paraméterként megadott érték indexét, ha benne van a tömbben, és -1-et, ha nincs benne!

Forrás

OCA - Chapter 3/Understanding Java Arrays

Teszt

Melyik a helyes egész számokból álló tömb deklaráció és létrehozás?

- int[10] numbers = new int[];
- int[] numbers = new int[];
- ✗ int[] numbers = new int[10];
- int numbers = new int[10];

Hogyan lehet megtudni a numbers tömb hosszát?

- ✗ a numbers.length attribútummal
- a numbers.length() metódussal
- a numbers.size() metódussal
- a numbers[] kifejezéssel

Igaz-e az alábbi állítás?

A tömbök elemeinek minden van alapértelmezett kezdőértéke.

- ✗ igaz
- hamis

Parancssori paraméterek (cmdarguments)

Elmélet

A main() metódus paramétere egy String[]. A parancssorban átadott paraméterekhez ezen a tömbön keresztül lehet hozzáférni.

```
public static void main(String[] args) {
    System.out.println(args.length);
    System.out.println(args[0]);
    System.out.println(args[1]);
}
```

Parancssorban a programot a java TrainerMain John 1970 parancssal lehet elindítani, ami ekkor kírja a paraméterek számát (2), valamint az első és második paramétert (a paramétereket nullától számozza).

A parancssorban a paramétereket egymástól a space karakter választja el. Amennyiben olyan paramétereket akarunk megadni, melyek tartalmaznak space karaktert, ezeket idézőjelek között kell megadni.

Amennyiben az alkalmazás jar állományba van csomagolva, akkor is ugyanazon módon adhatjuk át a paramétereket, azaz pl. java -jar trainers.jar John 1970.

Ellenőrző kérdések

- Mire való a parancssori paraméterek?
- Hogyan kérhetjük le a parancssori paramétereket?
- Mire kell vigyázni a parancssori paraméterek használatakor? ### Tömbök tömbje (arrayofarrays)

A Java nyelvben nem létezik többdimenziós tömb, azaz olyan tömb, amely egy táblázatra vagy táblázatok sorozatára hasonlít. Ellenben egy tömb elemei lehetnek tömbök is, így elérhető hasonló adatszerkezet. Ekkor arra kell figyelnünk, hogy a tömbök mérete akár mind különböző is lehet.

Létrehozása, ha például egy 5 soros, 3 oszlopos táblázatot szeretnénk egészekből:

```
int[][] numbers = new int[5][3];
```

vagy ha különböző hosszú tömböket szeretnénk:

```
int[][] numbers = new int[5][];  
numbers[0] = new int[3];  
numbers[1] = new int[8];
```

Létrehozás literállal:

```
int[][] numbers = {{1}, {1, 2}, {1, 2, 3}};
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet Javában többdimenziós tömbhöz hasonló struktúrát létrehozni?
- Hogyan lehet ezt literálként feltölteni?

Feladat

Szorzótábla

A `arrayofarrays.ArrayOfArraysMain` osztályba dolgozz.

Hozz létre egy `int[][] multiplicationTable(int size)` metódust, mely a paraméterként megadott méretű szorzótáblát adja vissza! A szorzótábla alakja (csak 4x4 esetén):

```
1 2 3 4  
2 4 6 8  
3 6 9 12  
4 8 12 16
```

Tömbök tömbjének kiírása

Hozz létre egy `printArrayOfArrays(int[][] a)` metódust, mely kiír egy tömbök tömbjét! A beágyazott tömbök elemeit egymás mellé, a külső tömb elemeit egymás alá.

A `main()` metódusában teszteld le a működést!

Háromszögmátrix

Hozz létre egy `int[][] triangularMatrix(int size)` metódust, mely a paraméterként megadott méretű háromszögmátrixot hozza létre, és minden sora a sor számának értékeit tartalmazza! Ilyen kiírást várunk:

```
0  
1 1  
2 2 2  
3 3 3 3
```

Napi mért értékek

A `int[][] getValues()` metódusban hozz létre egy 12 elemű tömböt, és mindegyik elem egy olyan hosszú tömböt tartalmazzon, amennyi nap van az adott hónapban (nem vagyunk szökőévben)! minden elem kezdőértéke 0.

Bónusz feladat 1.

A tömb kiírásánál figyelj arra, hogy minden egyes számértéknek három karakter legyen fenntartva, azaz ha egy számjegyű, akkor ki kell egészíteni két szóközzel, ha két számjegyű, akkor egy szóközzel (előtte)!

Például:

```
__1__2__3  
_10_20_30  
100_200_300
```

Teszt

Melyik a helyes deklaráció, amelyik egy 3 soros és 5 oszlopos táblázatot (tömbök tömbjét) hoz létre?

- `int[][] table = new int[3];`
- `int[5] table = new int[3];`
- `int[3][5] table = new int[][][];`
- `int[][][] table = new int[3][5];`

Adott az alábbi deklaráció: `String[][] words = new String[3];` Hogyan lehet azt elérni, hogy az első eleme egy 2 hosszú, a második eleme pedig egy 5 hosszú tömb legyen?

```
words[1] = new String[2];  
words[2] = new String[5];  
  
• [x]  
words[0] = new String[2];  
words[1] = new String[5];  
  
words[0][] = new String[2];  
words[1][] = new String[5];  
  
words[][][0] = new String[][][2];  
words[][][1] = new String[][][5];
```

Tömbök kezelése (arrays)

A tömbök kezelése nem is olyan egyszerű, sok művelethez van szükség ciklusra. A Java Arrays osztálya ebben könnyíti meg a dolgunk. Statikus metódusai egyszerűvé teszik a tömb kiírását, másolását, rendezését, tömbök összehasonlítását.

Metódusok:

`String toString():` A tömb elemeit adja vissza szöveges formában, paraméterként a tömböt kell átadni.

`String deepToString():` Tömbök tömbjét adja vissza szöveges formában teljes mélységben olvashatóan, paraméterként a tömböt kell átadni.

`boolean equals():` Két azonos típusú elemekből álló tömböt hasonlít össze, és igazzal tér vissza, ha az elemek páronként egyenlőek.

`boolean deepEquals():` Két tömbök tömbjét hasonlítja össze, és igazzal tér vissza, ha az elemek minden szinten páronként megegyeznek.

`void sort():` Berendezi egy tömb elemeit növekvő sorrendbe, amennyiben az elemek típusának van természetes rendezettsége. Paraméterként a rendezendő tömböt kell megadni.

`T[] copyOf():` A paraméterként átadott tömb megadott hosszúságú másolatát adja vissza. Ha az eredeti tömb rövidebb, akkor a maradék helyeket alapértelmezett értékekkel tölti fel (lást a tömb adattípusnál), ha hosszabb, akkor levágja a végét.

`T[] copyOfRange():` A paraméterként átadott tömb megadott indexek közötti szakaszát adja vissza. Az esetleges üres helyeket az alapértelmezett értékkel tölti fel.

Ellenőrző kérdések

- Mire való az `Arrays` osztály?
- Milyen metódusai vannak?
- Hogyan kell meghívni ezeket?

Feladat

Dolgozz az `arrays.ArraysMain` osztályban!

`numberOfDaysAsString` metódus

A `String numberOfDaysAsString()` metódusban definiálj egy `numberOfDays` nevű változót, mely a hónapok napjainak számát tartalmazza, és add vissza `String`-ként egy utasítással az értékeit.

`daysOfWeek` metódus

A `List<String> daysOfWeek()` metódus adja vissza a napok neveit!

`multiplicationTableAsString` metódus

A `multiplicationTableAsString(int size)` metódus definiáljon egy `size` méretű szorzótáblát, és adja vissza az értékeket `String`-ként egy sorban.

`sameTempValues` metódus

A `sameTempValues(double[] day, double[] anotherDay)` hőmérsékleti értékeket vár, órai mérésekkel, két napra. Vizsgáld meg, hogy a paraméterként megadott két nap azonos méréseket tartalmazott-e!

`wonLottery` metódus

Dönts el a `boolean wonLottery(int[], int[])` metódusban, hogy a megtett számok, és a kihúzott számok megegyeznek-e! Nem biztos, hogy növekvő sorrendben vannak a számok. Azaz ellenőrizd, hogy ugyanazokat az értékeket tartalmazza-e a két paraméter, sorrendtől függetlenül!

Válaszd azt a megoldást, hogy minden tömböt rendezed, és úgy hasonlítod öket össze!

Miután a `main()` metódusban meghívtad a `wonLottery()` metódust, vizsgáld meg, hogy a paraméterként átadott tömb rendezett lett-e, azaz a rendezésnek lett-e visszahatása a paraméterként átadott tömbre! (Ehhez az kell, hogy a paraméterek változók legyenek, melyek értékét a hívás után vizsgálni lehet.)

Ha igen, próbáld meg valahogy kikerülni a problémát, azaz a metódusnak ne legyen mellékhatása.

Bónusz feladat 1

A `sameTempValuesDaylight(double[] day, double[] anotherDay)` metódus ugyanúgy hasonlítsa össze az értékeket, de vegye figyelembe a 23 és 25 órás napokat is. Összehasonlítás során minden a kisebb óraszámot vegye figyelembe alapként, és úgy hasonlítsa össze (mindkettőn hív meg a `copyOfRange()` metódust)!

Implementálhatsz egy `min(int, int)` segédmetódust, mely a két óraszám közül a kisebbet adja vissza.

Teszt

Melyik parancsal írnád ki a `String[][] words` változóban tárolt szavakat?

- `System.out.print(words.toString());`
- `System.out.print(words.deepToString());`
- `System.out.print(Arrays.toString(words));`
- `System.out.print(Arrays.deepToString(words));`

Adott az `int[] numbers = {2, 6, 3, 9, 10, 4}` egész számokból álló tömb. Hogyan másolnád át a második 3 elemét a `int[] secondPart` tömbbe a lehető legegyszerűbben?

- `Arrays.copyOf(numbers, 3, secondpart, 0, 3);`
- `secondpart = Arrays.copyOfRange(numbers, 3, 6);`
- `secondpart = Arrays.copyOfRange(numbers, 3, 3);`
- `secondpart = numbers.copyOfRange(3, 6);`

Lista (arraylist)

A lista annyiban hasonlít a már megismert tömb típusra, hogy ez is azonos típusú elemek tárolására van, amelyek az indexükkel elérhetők, de mérete nem fix, hanem dinamikusan változik a tartalommal. Lista típusú változót minden `List` interfésszel deklarálunk, így bármilyen listát megvalósító osztályt bele tudunk tenni. Ezekről később részletesebben is lesz szó, de most nézzük a leggyakoribbat, az `ArrayList` osztályt.

Megszoktuk már a tömböknél, hogy meg kell adnunk az elemek típusát. Lista esetén is így van, de itt `<>`-k között kell ezt megtennünk (generikus). Listában nem tárolhatunk primitív típusú elemeket, de szerencsére minden primitív típusnak van megfelelő, ún. **burkoló osztálya**. Ha a listába primitív értéket teszük, az automatikusan becsomagolódik a burkoló osztályába, a kivett elemet pedig kezelhetjük primitívként, mert az automatikusan kicsomagolódik.

```
List<String> fruits = new ArrayList<>();
```

Az `ArrayList` példányosításakor már nem kell megismételnünk az elemek típusát, elég üres <>-t írni. Ezt hívjuk **diamond operátornak**.

A lista szöveges reprezentációjának előállítására itt is a `toString()` metódust használjuk, de itt a példányváltozón kell meghívni.

```
System.out.println(fruits.toString());
```

Tömbökből is készíthetünk listát az `Arrays.asList()` metódussal azzal a megkötéssel, hogy elemeket utólagosan sem hozzáadni, sem törölni nem tudunk.

```
String[] names = {"Adam", "Eve", "Jonathan"};
List<String> nameList = Arrays.asList(names);
```

Metódusok

`boolean add():` új elem hozzáadása a listához. Paraméterként a beszúrandó elemet kell megadni, illetve ha nem a végére akarjuk tenni, akkor az indexet is meg kell adnunk. Ebben az esetben az utána következő elemek eggyel hátrébb kerülnek.

`E get(int index):` a megadott indexen lévő elemet adja vissza.

`void clear():` törli a lista összes elemét

`boolean contains(Object o):` igazzal tér vissza, ha a megadott elem benne van a listában. Ennek eldöntésére az elem `equals()` metódusát használja.

`int indexOf(Object o):` megadja, hogy a paraméterként átadott elem milyen indexen szerepel először a listában. Ha nincs a listában, -1-et ad vissza.

`boolean remove(Object o):` törli a paraméterként átadott elem első előfordulását. Ha az elem nem szerepelt a listában, hamissal tér vissza.

`int size():` a lista elemeinek száma

Bejárás

A lista bejárható a hagyományos `for` ciklussal

```
List<Integer> numbers= Arrays.asList(23, 41, 2, 7);
for(int i = 0; i < numbers.size(); i++){
    System.out.println(numbers.get(i));
}
```

vagy `foreach` ciklussal

```
for(int item: numbers){
    System.out.println(item);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mire való az `ArrayList`?
- Hogyan kell definiálni?
- Mire használjuk a generikust?
- Mi történik akkor, ha nem használunk generikust?

- Milyen metódusait ismered?
- Hogyan tudod bejárni az elemeit?

Feladat

Capsules osztály

Készíts egy Capsules osztályt, mely segít olyan műalkotás megtervezésében, amely újrahasznosított kávékapszulákból áll. Egy hajlítható műanyag csőbe tudjuk helyezni a különböző színű kapszulákat egymás mellé. Így alakul ki az alkotás, amit aztán különböző formára hajlíthatunk.

A Capsules osztály egy `ArrayList` attribútumban tárolja a betett kapszulákat, méghozzá a színüket `String`-ként.

A Capsules osztálynak legyen egy `addLast(String)`, `addFirst(String)`, `removeFirst()`, `removeLast()` metódusa, mely betesz, illetve kivesz kapszulákat a csőből. Legyen egy `List<String> getColors()` metódusa, mely visszaadja a kapszulákat tartalmazó listát, hogy ki lehessen írni.

Írj egy `main()` metódust, mely teszteli a metódusok működését.

Books osztály

Készíts egy Books osztályt, melyben egy `ArrayList<String>` tárolja a könyvek címeit. Írj egy `add(String)` metódust, mely felveszi a könyvet. Legyen egy `List<String> findAllByPrefix(String prefix)` metódusa, mely az összes olyan könyvet visszaadja, mely címének eleje megegyezik a paraméterként átadott szöveggel. Legyen egy `List<String> getTitles()` metódus, mely visszaadja a könyvek címeit.

Írj egy `main()` metódust, mely teszteli a metódusok működését.

Bónusz feladat 1.

A Capsules osztály `getColors()` metódusával kérjük le a kapszulák színeit, majd az eredményt tároljuk le egy változóba. A letárolt változón hívjuk meg a `clear()` metódust. Majd ismét kérjük le a kapszulák színeit a `getColors()` metódussal, és nézzük meg, hogy az előző `clear()` hívásnak volt-e hatása erre?

Bónusz feladat 2.

A Books osztálynak legyen egy `removeByPrefix(String prefix)` metódusa mely kiveszi a könyvet a címének első pár karaktere alapján (az összes előfordulást).

Mi van akkor, ha egy ciklusban mész végig az elemeken, és ha a feltételnek megfelel az elem azonnal törölni próbálod? Hogyan lehet ezt kikerülni? Használd a `removeAll()` metódust!

Forrás

OCA - Chapter 3/Understanding an ArrayList

Teszt

Hogyan lehet egész számokból álló listát létrehozni?

- `List<int> heights = new ArrayList<>();`
- ~~`List<Integer> heights = new ArrayList<>();`~~
- `List<Integer> heights = new ArrayList<>;`
- `List<int> heights = Arrays.asList(1, 5, 7);`

Debug (debug)

A **Debugger** a fejlesztőeszköz által biztosított eszköz a hibakeresésre. Meg tudjuk állítani vele az alkalmazást, meg tudjuk vizsgálni annak belső állapotát sőt akár módosítani is tudjuk, valamint alkalmazásunkat utasításonként tudjuk léptetni.

Az alkalmazás megállításához **breakpointot** tudunk elhelyezni a forráskódban bármely utasítás mellett. Itt a JVM megáll, és a debuggertől várja a további utasításokat. Lehetőség van megállás után a változók, attribútumok vizsgálatára, valamint olyan utasításokat is kiadhatunk, amivel nem csak lekérdezhetjük, de akár meg is változtatjuk az objektum belső állapotát. Megállás után léptethetünk akár utasításonként is, hagyhatjuk tovább futni az alkalmazást, vagy újra leállíthatjuk breakpointtől függetlenül.

A debugger a teszeset futtatásakor is hasznos.

Debugger az IntelliJ IDEÁban

Az IDEA fejlesztőeszközben breakpointot a sor száma mellé kattintva tudunk elhelyezni. A megjelölt sor mellett egy piros pont látható, a háttere pedig halványpirosra vált.

```

1 package debug;
2
3 import java.util.Arrays;
4 import java.util.List;
5
6 public class DebugMain {
7
8     public int find(List<String> words, String prefix) {
9         int count = 0;
10        for(String word: words) {
11            if(word.startsWith(prefix)) {
12                count++;
13            }
14        }
15        return count;
16    }
17
18    public static void main(String[] args) {
19        int count = new DebugMain().find(Arrays.asList("One", "Two", "Three", "Onehundred"), prefix: "One");
20        System.out.println(count);
21    }
22 }
23

```

Breakpoint az editorban

Ahhoz, hogy a program felfüggessze a futását a megadott breakpointnál, debug módban kell elindítani. Ezt mindenből, ahonnan futtatni is tudjuk megtehetjük: a `main()` vagy a tesztmetódus melletti zöld nyíl alól, eszköztárról és a `Run` menüpontból is a bogár ikonra kattintva.

The screenshot shows the IntelliJ IDEA interface. The code editor displays Java code for a class named DebugMain. The main method contains a call to the find() method. The toolbar at the top has a red box around the green 'Run' button. The bottom status bar shows 'Build completed successfully in 3 s 853 ms (moments ago)'.

```

package debug;
import java.util.Arrays;
import java.util.List;

public class DebugMain {
    public int find(List<String> words, String prefix) {
        int count = 0;
        for(String word: words) {
            if(word.startsWith(prefix)) {
                count++;
            }
        }
        return count;
    }

    public static void main(String[] args) {
        int count = new DebugMain().find(Arrays.asList("One", "Two", "Three", "Onehundred"), prefix: "One");
        System.out.println(count);
    }
}

```

Debugger elindítása

Elindítás után az editorban kékkel kijelölve láthatjuk a sort, amelyiken állunk, az IDE alsó részén pedig megjelenik a *Debugger* ablak, ahol a call stacket és az aktuálisan elérhető változókat nézhetjük meg. A + jelre kattintva mi is adhatunk hozzá kiértékelendő kifejezéseket. Amennyiben egy változó létező objektumra mutat, akkor lenyitva annak állapotát is követhetjük.

The screenshot shows the IntelliJ IDEA interface with the debugger tool window open. The code editor highlights the line 'words: size = 4 prefix: "One"'. The debugger window shows the call stack with frames for 'main:@1 in gr...' and 'find:9, DebugMain (debug)'. The variables pane is expanded, showing a tree structure with 'this' pointing to 'DebugMain@806', 'words' as an array list containing four elements ('0 = "One"', '1 = "Two"', '2 = "Three"', '3 = "Onehundred"'), and 'prefix' set to 'One'. A red box highlights the 'Variables' section in the debugger window.

Debugger ablak

A Debugger ablak felső részén található gombokkal illetve a nekik megfelelő funkcióbillentyűkkel léptethetjük az alkalmazást, de mindenkor csak előre.

Léptetések

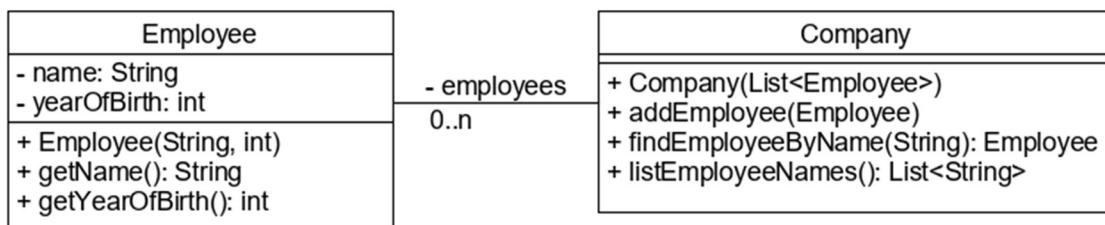
Ellenőrző kérdések

- Mire való a fejlesztőeszköz debug funkciója?
- Mire való a breakpoint?
- Milyen lehetőségek vannak debug közben?

Feladat

Alkalmazottak

Készítsd el az UML alapján az Employee és a Company osztályt! Teszteld a Company metódusait a CompanyMain osztály main() metódusából!

Company osztály diagram

Helyezz el breakpointot a main() metódus első utasítása mellett, és futtasd debug módban! Kísérletezz:

- Melyik léptetés mit eredményez?
- Mikor jelennek meg a lokális változók a debugger ablakban?
- El tudsz helyezni újabb breakpointokat a debugger futtatása közben is? Hogyan lehet azonnal a következő breakpointre ugrani?

Csak pozitívan!

Hozz létre egy NumberStatistics osztályt egy numbers egész számokból álló lista attribútummal a debug.numbers csomagba! Az attribútumot konstruktorban kapja meg, és feladata a kapott listán mindenféle számítások elvégzése. Ezeket a számításokat már megírták, de sajnos valahol hiba csúszott mindegyikbe, mert nem adnak helyes eredményt.

Másold be az elkészült osztályba ezeket a metódusokat, majd írj egy main() metódust ezek tesztelésére! A debugger segítségével keresd meg és javítsd ki a hibákat!

```
public int sumPositives() {
    int sum = 0;
    for(int n: numbers) {
        if(n != 0) {
            sum += n;
        }
    }
    return sum;
}

public int minDifferenceBetweenNeighbours() {
    int minDifference = numbers.get(0) - numbers.get(1) >= 0 ?
numbers.get(0) - numbers.get(1) : numbers.get(1) - numbers.get(0);
```

```

        for(int i = 1; i < numbers.size() - 1; i++) {
            int actDifference = numbers.get(i) - numbers.get(i + 1);
            if(actDifference < minDifference) {
                minDifference = actDifference;
            }
        }
    }
    return minDifference;
}

```

Elvárt eredmények:

- new NumberStatistics(Arrays.asList(4, 8, -1, -2, 4, 5, 3)).sumPositives() -> 24
- new NumberStatistics(Arrays.asList(4, 8, -1, -2, 4, 5, 3)).minDifferenceBetweenNeighbours() -> 1
- new NumberStatistics(Arrays.asList(-3, -4)).sumPositives() -> 0
- new NumberStatistics(Arrays.asList(1)).minDifferenceBetweenNeighbours()
-> IllegalStateException

Teszt

Melyik állítás HAMIS az alábbiak közül?

- A debugger futtatható `main()` metódusból és bármely teszt metódusból is.
- A debugger ablakban az IntelliJ IDEÁ-ban megtekinthető a call stack.
- A debugger ablakban az IntelliJ IDEÁ-ban megtekinthető az összes lokális változó aktuális értéke.
- ☐ Az alkalmazás futása debug alatt csak a breakpointokon áll meg.

Konstans értékek használata (final modifier)

Konstansnak nevezzük azokat a névvel ellátott értékeket, amelyek a program futása alatt nem változtathatók meg. A Java nyelvben nincs ennek megfelelő elem, de nagyon hasonló van.

final módosító szó

Ha egy változót deklaráláskor `final` módosítóval látunk el, akkor annak csak egyszer adható érték, és az később nem változtatható meg. Attribúumnál, paraméternél és lokális változónál is használható. A `final` módosítóval deklarált attribútumnak legkésőbb a konstruktorban értéket kell kapnia.

```

public double calculateGrossWeight(double netWeight){
    final double packageWeight = 2.4;
    return netWeight + packageWeight;
}

```

Kvázi konstans

Azokat az attribútumokat, amelyeket `static final` módosítóval látunk el, az egész program futása alatt elérhetjük, de soha nem változtathatjuk meg. Ezeknek már az osztály betöltődésekor értéket kell kapniuk, és konvenció szerint csupa nagybetűvel írjuk őket, a több szóból állóknál pedig alulvonással segítjük az olvashatóságot.

```
public static final int NUMBER_OF_SEASONS = 4;
```

Ezeket a kvázi konstansokat általában abban az osztályban deklaráljuk, ahol használni szeretnénk, így elérésükhez elég a nevükkel hivatkozni rájuk. A `public static final` módosítóval ellátott attribútumokat más osztályból is elérhetjük, ha az osztálynéven át hivatkozunk rájuk vagy statikus importot használunk. Lássunk mindenkorre példát!

```
public class Lion {  
  
    public static final String SOUND = "roar";  
    public static final String FOOD_TYPE = "meat";  
  
    public void speak(){  
        System.out.println(SOUND);  
    }  
}  
  
import static Lion.FOOD_TYPE;  
  
public class Cub {  
  
    private int weight;  
  
    public void learnToSpeak(){  
        System.out.println(Lion.SOUND);  
    }  
  
    public void eat(String food){  
        if(food.equals(FOOD_TYPE)){  
            weight++;  
        }  
    }  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mire való a `final` módosító szó?
- Hogyan definiálunk Javaban konstans-szerű értékeket?
- Hogyan használjuk?

Feladat

Gentleman osztály

Definiálj egy `final modifier.Gentleman` osztályt, melyben definiálj kvázi konstansként a `MESSAGE_PREFIX` változót, mely a köszönés elejét tartalmazza! Írj egy `String sayHello(String name)` metódust, mely a `MESSAGE_PREFIX` értékét összefűzi a `name` paraméter értékével, és az eredményt visszaadja!

`CircleCalculator` és `CylinderCalculator` osztály

Definiálj egy `final modifier.CircleCalculator` osztályt, melyben definiálj a Pi-t! Írj egy `double calculatePerimeter(double r)` metódust, ami a kerületet számolja ki, és egy `double calculateArea(double r)` metódust, ami a területet!

Írj egy `finalmodifier.CylinderCalculator` osztályt, melyben legyen egy `calculateVolume(r, h)` metódus, és egy `calculateSurfaceArea(r, h)` metódus, és használja a `Pi` értékét a `CircleCalculator` osztályból!

Teszteld a `finalmodifier.PiMain` osztály `main()` metódusából az elkészült metódusokat!

Írd ki itt a `Pi` értékét is!

[TaxCalculator osztály](#)

Írj egy `finalmodifier.TaxCalculator` osztályt, mely tartalmazza az ÁFA értékét, ami 27%. Írj egy `double tax(double price)` metódust, mely a paraméterként megadott érték ÁFA értékét számolja, és egy `double priceWithTax(double)` metódust, mely az árat adja vissza az ÁFA-val együtt!

[Bónusz feladat 1.](#)

Definiálj egy `finalmodifier.Week` osztályt, mely `List<String>` típusú változóban tartalmazza a hétfő napjait! Használd az `Arrays.asList()` metódust!

Próbáld meg a keddet lecserélni a `List`-ben szerdára! Fog sikerülni?

Próbálj értékül adni a változónak egy példányosított listát! Fog sikerülni?

[Bónusz feladat 2.](#)

Mi történik, ha nem adsz értéket egy attribútumnak, és `final`-ként deklarálod?

Lehet-e lokális változót `final` módosító szóval úgy deklarálni, hogy nem adsz neki értéket?

[Bónusz feladat 3.](#)

A `finalmodifier.CylinderCalculatorBasedOnCircle` felépítése egyezzen meg a `CylinderCalculator` osztálytal, de metódusai ne a `CircleCalculator` PI értékét használják, hanem a metódusait!

[Bónusz feladat 4.](#)

Miért ad `circleCalculator.calculatePerimeter(10)` hívás különleges értéket vissza?

[Teszt](#)

Milyen változtatással lehet elérni, hogy az alábbi osztály leforduljon?

```
public class Coffee {  
    private final String type;  
    private final int weight;  
    private final String taste;  
  
    public Coffee(String type, int weight) {  
        this.type = type;  
        this.weight = weight;  
    }  
}
```

```

    public void setTaste(String taste) {
        this.taste = taste;
    }
}

```

- ☒ A taste attribútum elől töröljük a final módosítót.
- A taste attribútumnak deklarációkor kezdőértéket adunk.
- Töröljük a setTaste() metódust.
- A taste attribútumot is inicializálni kell a konstruktorban.
- Nem kell módosítani, az osztály úgy jó, ahogy van.

Konvenció szerint melyik helyes deklaráció?

- ☒ public static final int NUMBER_OF_SEMESTERS = 7;
- private final int NUMBER_OF_SEMESTERS = 7;
- public static final int numberOfSemesters = 7;
- private final int number_of_semesters = 7;

Math és Random osztály (math)

Math osztály

A Math osztály matematikai konstansokat és függvényeket tartalmaz. Mind statikus, ezért mind az osztálynév minősítővel használjuk.

Tartalma:

- E, PI
- Szögfüggvények
- Kerekítő függvények
- Hatvány, exponenciális és logaritmikus függvények
- Abszolútérték, minimum, maximum

```

double squareRoot = Math.sqrt(5);
double perimeterOfCircle = Math.PI * r * 2;

```

Ötletelek!

A Math.round() metódus a paraméterként kapott lebegőpontos számot mindenkor legközelebbi egészre kerekíti. Hogyan kerekítenél egy lebegőpontos számot pontosan 3 tizedes jegyre?

Random osztály

Véletlenszámok generálására használható a Random osztály. Mivel a számítógép nem képes kockát dobálni, csak az általunk kijelölt műveleteket tudja végrehajtani, ezért a kapott számok ténylegesen nem véletlenszerűek, hanem ún. **pseudorandom** számok. Ez azt jelenti, hogy a véletlenszámot előállító függvény kap egy bemeneti értéket, és valamilyen műveletsorozat végeredményeként visszaad egy másikat. Ha nem tudjuk, pontosan milyen érték ment be, akkor azt sem tudjuk megmondani, milyet kapunk vissza, azonban ha tudjuk, akkor pontosan kiszámítható a visszatérési értéke. Éppen ezért a Random osztályt kétféleképpen is példányosíthatjuk: vagy paraméter nélkül, és akkor véletlennek tűnő számot kapunk vissza, vagy egy kezdőértékkel, amelyet **seed**

változónak nevezünk. Ekkor a működése determinisztikussá válik, így tökéletes teszteléshez.

Példányosítás után nemnegatív egész véletlenszámot a `nextInt()` metódussal generálhatunk. Ha a felső határt is meg akarjuk kötni, azt paraméterként kell átadnunk. 0 és 1 közötti lebegőpontos számot a `nextDouble()` metódussal generálhatunk.

```
Random rnd = new Random();
int randomNumber = rnd.nextInt(); //0, 1, ... Integer.MAX_VALUE közül egy egész
int randomIntTo10 = rnd.nextInt(10); //0, 1, 2, ... 9 közül egy egész
double randomPossibility = rnd.nextDouble();
```

Ötletelj!

- Hogyan generálnál -10 és 20 közötti egész véletlenszámot?
- És -3 és 3 közötti lebegőpontosat?

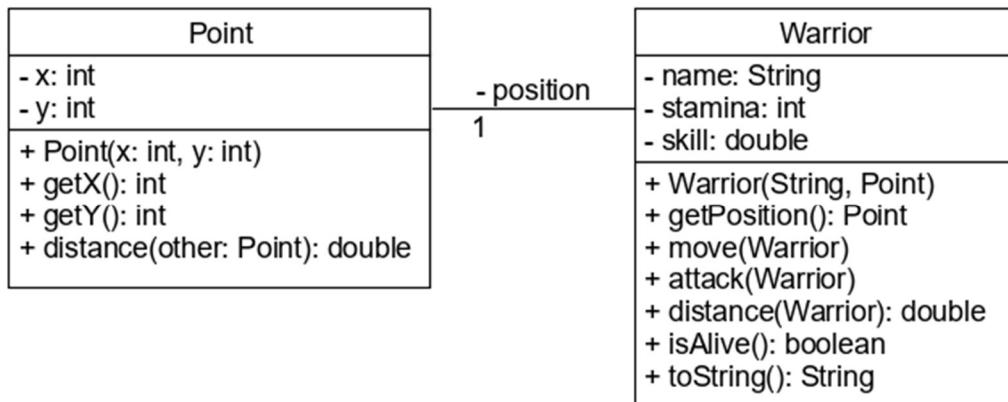
Ellenőrző kérdések

- Milyen attribútumokat és metódusokat tartalmaz a `Math` osztály?
- Mi a pseudorandom és seed fogalma?
- Milyen metódusokat tartalmaz a `Random` osztály?

Feladat

Ha harc, hát legyen harc!

Készítsd el egy játék szereplőit! minden szereplőnek van neve, életereje, ügyessége és pozíciója. A konstruktorban csak a nevét és a pozícióját kapja meg, az életereje 20 és 100 között generálódik véletlenszerűen, az ügyessége pedig egy lebegőpontos szám 0 és 1 között szintén véletlenszerű induló értékkel. Az ügyessége annak a valószínűsége, hogy egy harc során eltalálja az ellenfelét.

Warrior Game UML

Metódusai:

- `move()`: a harcos pozíciója a kapott `Point` irányába elmozdul eggyel. Csak szomszédos cellába léphet, tehát csak fel, le, jobbra, vagy átlósan 1-et.

- `distance()`: visszaadja, hogy a paraméterül kapott karaktertől milyen messze van. A tényleges számítást a `Point` osztály `distance()` metódusában készítsd el, itt csak delegáld a feladatot!
- `attack()`: generálj egy véletlenszámot, és ha az kisebb, mint az ügyessége, akkor egy 1-3 közötti egész véletlenszámmal csökkentsd az ellenfél életerejét!
- `isAlive()`: igazat ad vissza, ha a harcos még életben van, különben hamisat.
- `toString()`: a harcos adatait az alábbi formában adjva vissza: `név: (pozíció) életerő

A játék menetét a `Game` osztály `main()` metódusában szimulál! Először hozz létre két harcost, akik harcolni fognak. A harchoz azonos pozíción kell lenniük, ezért egymás felé mozognak, míg el nem érik egymást. Amikor ez megtörténik, egymásra támadnak felváltva, míg valamelyikük meg nem hal.

Minden fordulóban minden harcos mozoghat, illetve támadhat. Jelenítsd meg a játék menetét, azaz minden forduló után írd ki a harcosok állapotát a képernyőre, a játék végén pedig hirdess győztest!

Példa kimenet:

```
1. round
Joachim: (5,7) 47
Kahles: (1,9) 58
2. round
Joachim: (4,8) 47
Kahles: (2,8) 58
...
Winner: Kahles: (3,8) 51
```

Kerekítési pontatlanságok

Generálj ezer lebegőpontos véletlenszámot öt tizedesjegyig egy tömbbe, értékük legyen maximum egymillió. Add össze őket, majd kerekítsd a matematika szabályai szerint, valamint kerekítsd le egyesével őket, és add össze a kerekített értékeket. Hasonlítsd össze a két eredményt. Futtasd le ciklusban 100-szor, és vedd a kerekítési különbségek átlagát.

A `math.RoundingAnomaly` osztályba dolgozz.

Külön metódusba szervezd:

- Számok generálását egy tömbbe: `double[] randomNumbers(int size, double max, int scale)`
- Összeadást majd kerekítést `double roundAfterSum(double[] numbers)`
- Kerekítést, majd összeadást: `double sumAfterRound(double[] numbers)`
- Különbség számolását: `double difference(int size, double max, int scale)`. Ezt a metódust kell a `main` metódusból 100-szor meghívni, és a visszaadott értékeket átlagolni. Ez a metódus hívja az előző hámat úgy, hogy először legenerál egy tömböt, majd ugyanazzal a tömbbel hívda meg a `roundAfterSum`, majd a `sumAfterRound` metódusokat. Majd a két metódus által visszaadott érték különbségével kell visszatérni.

A ciklusban futtatást (100-szor) implementáld a `main()` metódusban.

Teszt

Hogyan lehet 1 és 5 közötti egész véletleszámot generálni a határokat is beleértve?

- `Random.nextInt(5) + 1;`
- `Random.nextInt(6);`
- `new Random().nextInt(5) + 1;`
- `new Random().nextInt(6);`

Hogyan lehet egy x egész szám négyzetgyökét kiszámolni?

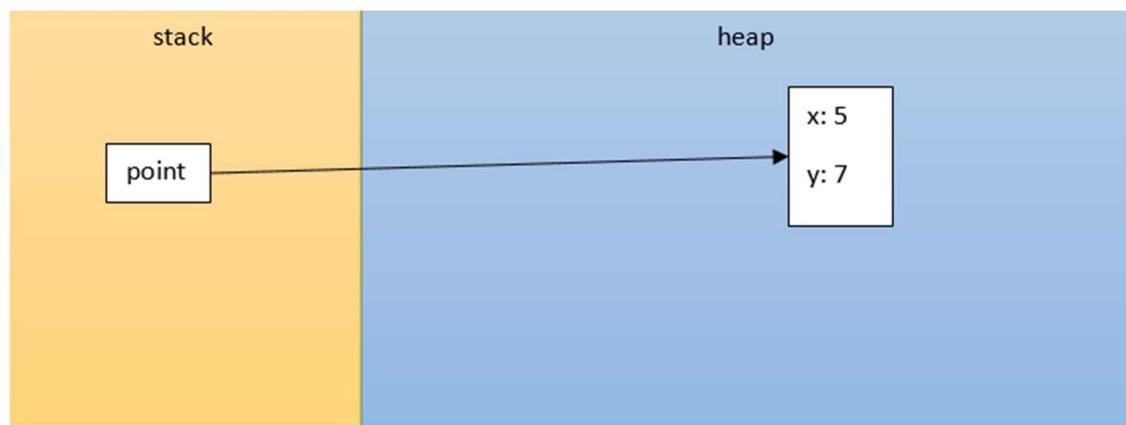
- `double y = Math.sqrt(x);`
- `double y = new Math.sqrt(x);`
- `int y = Math.sqrt(x);`
- `int y = new Math.sqrt(x);`

Bevezetés az osztályok és objektumok világába

Objektumok (objects)

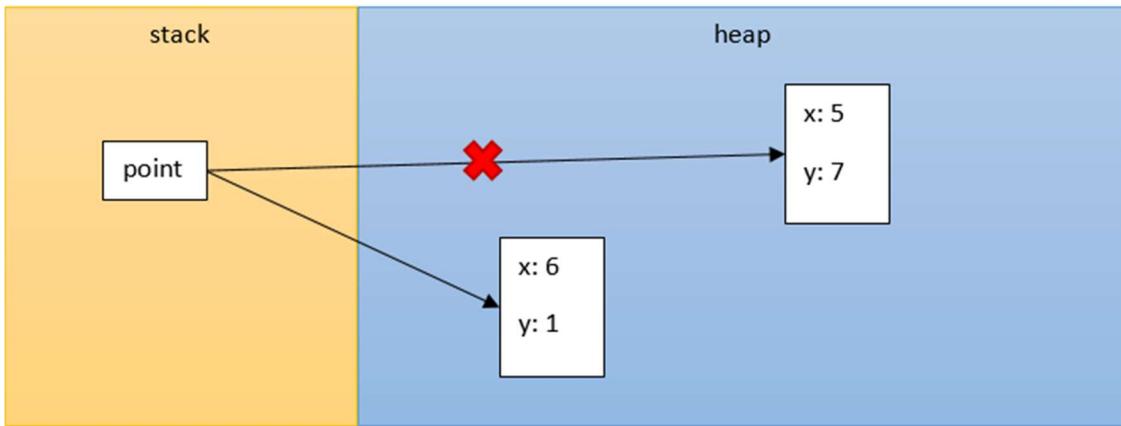
Az osztályok általában csak “tervrajzok”, a tényleges megvalósításukat objektumnak vagy példánynak nevezzük. Az attribútumok az objektum állapotát tárolják, ezért minden egyes objektumnak külön szelet jut a dinamikus memória (heap) területéből. Objektum az osztály példányosításával keletkezik, amelyet a `new` operátor hívásával érünk el. Ez alól kivétel a `String` típusú objektum, mely `String` típusú literál használatakor is létrejön. Ezeket az objektumokat minden egy rájuk mutató referencián át érhetjük el, amelyet az általunk deklarált változó tartalmaz. Azaz meg kell különböztetnünk az objektumra mutató referenciát magától az objektumtól.

```
Point point = new Point(5, 7);
```


memory1

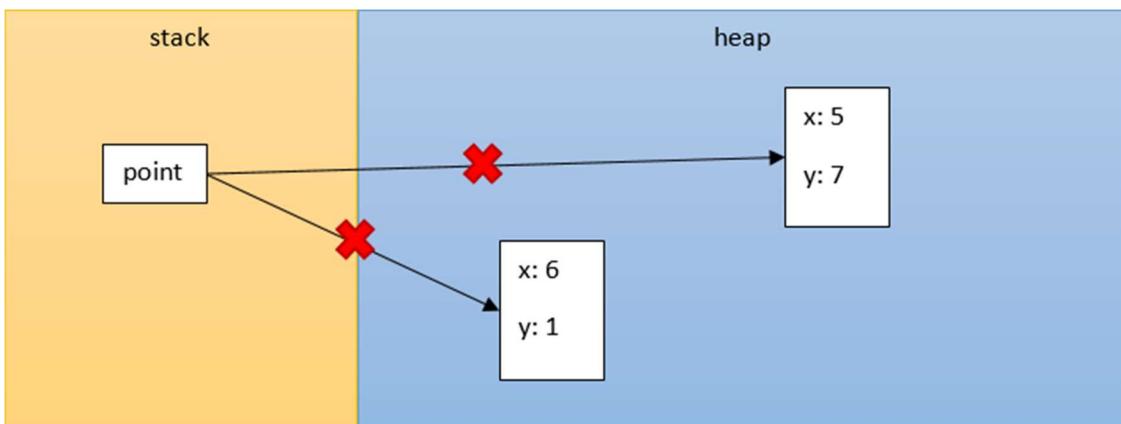
```
point = new Point(6, 1);
```


memory2

Amikor egy referencia változó nem mutat egyetlen objektumra sem, akkor azt egy speciális értékkel jelezzük, és ez a `null`. Mivel attribútumai és metódusai az objektumnak vannak és nem a változónak, ezért az ilyen változón nem hívhatunk egyetlen metódust sem.

`point = null;`

memory3

Osztály típusú változó lehet egy metóduson belül lokális, de lehet más osztályban attribútum. Objektumok lehetnek tömb vagy kollekció elemei is. Sőt, kollekcióba kizárolag objektumok kerülhetnek, primitív típusok nem.

Ellenőrző kérdések

- Mi a különbség az osztály és a példány között?
- Mit jelent a példányosítás?
- Mi a különbség az objektum és példány között?
- Milyen értéke lehet egy osztály típusú változónak?
- Mit jelent osztály típusú változó esetén az értékadás?

Feladat

Objektumok

A `objects.ObjectsMain` osztály `main` metódusába dolgozz!

Hozz létre egy Book osztályt, melynek ne legyen sem attribútuma, sem metódusa!

Példányosíts egy Book objektumot, de ne add értékül semminek! Meg tudod ezt tenni?
Hozzá tudsz férni később?

A `System.out.println()` metódus paramétereként adj át egy, a paraméterben most példányosított objektumot! Mit ír ki?

Deklarálj egy Book típusú `emptyBook` változót, de ne adj neki értéket, hanem azonnal írd ki az értékét! Fog sikerülni?

Adj neki értéket, méghozzá a `null` literált! Írasd ki az értékét!

Vizsgáld meg, hogy az `emptyBook` változó értéke `null` érték-e! Írd ki a vizsgálat eredményét!

Definiálj egy `book` nevű változót, és add értékül neki a definíciós utasításban példányosított Book objektumot!

Írasd ki a `book` változó értékét!

Adj értéket neki, `null` literált, majd írd ki az értékét!

Adj neki értékül egy új Book példányt, majd írd ki!

Hozz létre egy `anotherBook` változót, és adj értékül neki egy új Book példányt!

Hasonlítsd össze egyenlőség operátorral (`==`) a `book` és az `anotherBook` változó értékét, és írd ki az eredményt!

A `anotherBook` változó értékéül add a `book` változó értékét! Írd ki! Hasonlítsd össze egyenlőség operátorral (`==`) a `book` és az `anotherBook` változó értékét, és írd ki az eredményt!

Vizsgáld meg, hogy az `anotherBook` változó értéke Book típusú-e! Ehhez az `instanceof` operátort kell használni, azaz `System.out.println(anotherBook instanceof Book);`.

Objektumok száma

A következő kód hány objektumot hoz létre? A futás végére mennyi objektumhoz lehet hozzáérni?

```
Book book1 = new Book();
Book book2 = new Book();
Book book3 = new Book();
Book book4 = book1;
Book book5 = book1;
Book book6 = book3;
Book book7 = null;
book4 = book5;
book5 = new Book();
book6 = null;
```

Tömbök és kollekciók

Definiálj egy Book tömböt, és adj értékül neki egy tömb literált, három példányosított Book objektummal!

Definiálj egy List<Book> kollekciót, és az Arrays.asList() metódust használva tegyél bele három példányosított elemet!

Definiálj egy List<Book> üres kollekciót, majd adj hozzá három példányosított objektumot!

Teszt

Melyik a helyes állítás?

- A referencia mindig a stacken jön létre.
- Az objektum mindig a heapen jön létre.
- Az objektum mindig a stacken jön létre.
- A referencia mindig a heapen jön létre.

Vizsgáld meg az alábbi kódrészletet! Melyik állítás igaz?

```
public class Main {  
    public static void main(String[] args) {  
        Book book1 = new Book("Gárdonyi Géza", "Egri csillagok");  
        Book book2 = new Book("Arany János", "Balladák");  
        Book book3 = book1;  
    }  
}
```

- A main() metódusban 2 referencia és 3 objektum van.
- A main() metódusban 3 referencia és 3 objektum van.
- A main() metódusban 2 referencia és 2 objektum van.
- A main() metódusban 3 referencia és 2 objektum van.

Bevezetés az attribútumok használatába (attributes)

Az osztály attribútumai tárolják az objektum állapotát. Mivel a Java szigorúan típusos nyelv, az attribútumok deklarációjában meg kell adnunk azok típusát és nevét is. Ezen kívül adhatunk meg láthatóság módosítót és egyéb módosítókat is, mint például a final, amellyel már találkoztunk korábban.

```
private final String name; // [Láthatóság módosító] [egyéb módosító] típus  
azonosító;
```

Referencia típusú attribútumokkal kapcsolatot építhetünk objektumok között, ez a kapcsolat lehet szorosabb és lazább is, ez csak értelmezés kérdése. Például egy diák és a matematika dolgozatra kapott jegye között szoros a kapcsolat, hiszen a jegy önmagában nem értelmezhető, míg a diák és az osztálya között gyenge a kapcsolat, hiszen a diák nem szűnik meg létezni, ha kikerül az osztályból, legfeljebb átkerül egy másikba.

Láthatósági módosítók

Egy objektum állapota más objektumok számára lehet rejtett és látható is, ez attól függ, hogy milyen láthatóság módosítóval deklaráljuk.

- **private:** senki számára nem látható és nem módosítható
- **default vagy package private:** csak az azonos csomagban lévő osztályok számára látható
- **protected:** csak az azonos csomagban lévő vagy a leszármazott osztályokból látható (az öröklésről később még lesz szó)
- **public:** mindenki számára látható és módosítható

Leggyakrabban private módosítóval látjuk el őket, mert az information hiding alapelve szerint az attribútumokat elrejtjük a külvilág elől, azokhoz csak metódusokon át lehet hozzáférni.

Getter és setter metódusok

Mivel az objektum attribútumai legtöbbször rejtettek, értéküket kiolvasni és beállítani csak a konstruktorban vagy metódus segítségével lehet. Az értéket lekérdező metódusokat getternek, az értékadó metódusokat setternek nevezzük és konvenció szerintem az metódus neve megegyezik az attribútum nevével get, illetve set előtaggal. Ez alól kivétel a boolean típusú attribútum, amely gettere is vagy has előtagot kap.

```
private String fontName;  
private boolean bold;  
  
public String getFontName () {...}  
  
public void setFontName (String fontName) {...}  
  
public boolean isBold () {...}  
  
public void setBold (boolean bold) {...}
```

Alapértelmezett értékek

Az attribútumok kezdőérték adása nélkül is rendelkeznek valamilyen értékkel, amely az attribútum típusától függ, szemben a lokális változókkal, amelyek nem.

Típus	Alapértelmezett érték
byte, short, int, long	0
double, float	0.0
char	"
boolean	false
osztály	null

Élettartam

Az attribútum addig érhető el, míg az őt tartalmazó objektum. Egy objektum, ha már a program nem használja, egy darabig még létezik a memóriában, vagyis helyet foglal.

Előbb-utóbb azonban elfogyna a memória, ezért egy szemétgyűjtő (garbage collector) időnként felkutatja a referencia nélküli objektumokat, és felszabadítja az általuk elfoglalt területet.

Ellenőrző kérdések

- Mire valók az attribútumok?
- Hogyan dekláralod az attribútumokat?
- Milyen láthatósági módosítókal rendelkezhet?
- Mi az alapértelmezett értékük?
- Meddig lehet hozzáférni?

Feladat

Book osztály

Hozz létre egy `attributes.book.Book` osztályt, és legyen egy `String title` attribútuma! Hozz létre egy konstruktort, mely egy paraméteres és értéket ad a `title` attribútumnak! Hozz létre egy `setTitle()` metódust, mely értéket ad a `title` attribútumnak! Hozz létre egy `getTitle()` metódust, mely lekéri az értékét!

Teszteld a `BookMain main()` metódusában.

Person és Address osztály

Hozz létre egy `attributes.person.Person` osztályt, `String name, String identificationCard` attribútumokkal! Az osztályban hozz létre egy `String personToString()` metódust, mely szövegként adja vissza a Person adatait!

Hozz létre egy `Address` osztályt, `String country, String city, String streetAndNumber, String zipCode` attribútumokkal! Az osztályban hozz létre egy `String addressToString()` metódust, mely szövegként adja vissza az Address adatait!

Az attribútumok konstruktorban is megadhatóak legyenek, és legyenek getter metódusok. Legyen egy `correctData()` metódus minden osztályban, mellyel át lehet írni az összes paraméter értékét!

A `Person` osztály tartalmazzon egy hivatkozást az `Address` osztályra! (Azaz legyen a `Person` osztálynak egy `Address` típusú attribútuma! Legyen egy `moveTo(Address)` metódus, mely beállítja a címet, és egy `getAddress()`, mellyel lekérdezhetővé válik!

Teszteld az osztályokat a `PersonMain main()` metódusában!

Bill és Item osztály

Legyen egy `attributes.bill.Item` osztály, melynek legyen `String product, int quantity` és egy `double price` attribútuma! Legyen konstruktur, valamint legyenek getter metódusok!

Legyen egy `Bill` osztály, melynek legyen egy `List<Item> items` attribútuma! Legyen egy `addItem(Item)` metódus, és egy getter az `items` attribútumhoz!

A `Bill` osztályban legyen egy `calculateTotalPrice()` metódus, mely végigmegy a számla tételein, beszorozza a `quantity` és `price` értékeket, és összeadja őket!

Teszteld a BillMain main() metódusával!

Forrás

OCA - Chapter 1/Declaring and Initializing Variables

Teszt

Melyik állítás HAMIS?

- minden attribútum automatikus kezdőértékkel rendelkezik.
- minden referencia típusú attribútum automatikus kezdőértéke null.
- minden lokális változó automatikus kezdőértékkel rendelkezik.
- minden primitív típusú lokális változónak használat előtt értéket kell adnunk, mert nincs automatikus kezdőértékük.

Bevezetés a konstruktorknak használatába (introconstructors)

Az osztály példányosításakor egy speciális metódus, a **konstruktur** fut le, ezért az attribútumok inicializálását ebben végezzük. A konstruktornak speciális szignatúrája van: nincs visszatérési értéke, és a neve meg kell egyezzen az osztály nevével. minden osztálynak van konstruktora, akkor is, ha nem írunk. Ebben az esetben a fordító generál egy paraméter nélküli **alapértelmezett (default) konstruktort**. Az objektum kezdő állapotát a konstruktor paraméterein át tudjuk beállítani. A formális paraméterek neve nagyon gyakran megegyezik az attribútum nevével, ezzel eltakarva azt. Ekkor az attribútumokat this kulcsszóval minősítve érhetjük el.

```
public class Person {  
  
    private String name;  
  
    private int age;  
  
    public Person(String name, int age){  
        this.name = name;  
        this.age = age;  
    }  
}
```

Az IntelliJ IDEA támogatja a konstruktor létrehozását. Miután megadtuk az osztály attribútumait, nyomjuk le az *ALT + Insert* billentyűkombinációt és válasszuk a *Constructor* menüpontot! A megjelenő ablakban kiválaszthatjuk, hogy mely attribútumokat szeretnénk a konstruktorkban beállítani, és az IDE létrehozza azt nekünk. A létrejött konstruktort később módosíthatjuk, ha szükséges.

Ellenőrző kérdések

- Mire való a konstruktur?
- Hogyan definiáljuk a konstruktort?
- Mikor kerül meghívásra?

Feladat

Feladatok

Hozz létre egy `Task` osztályt, mely az elvégzendő feladatokról tartalmaz információkat. A feladatnak van címe (`title`), leírása (`description`), elkezdésének időpontja (`startTime`), időtartama (`duration`).

Fordítsd le az osztályt, és nyisd meg az editorban a `Task.class` fájlt! Van benne konstruktor? Ha van, mi a tartalma?

Task példányt a feladat címének és leírásának megadásával lehet létrehozni. Ennek megfelelően készítsd el az osztály konstruktorát! Fordítás után újra nézd meg a a `Task.class` fájl tartalmát! Milyen és hány konstruktor van benne?

Készíts minden attribútumhoz gettert, a `duration` attribútumhoz setttert, és egy `start()` metódust, mely a `startTime` attribútumot az aktuális dátumra és időpontra állítja be!

A `main()` metódusban teszteld az osztályt!

Étterem

Hozz létre egy `introconstructors.Restaurnt` osztályt, melyben van egy `List<String> menu`, egy `String name` és egy `int capacity` attribútum!

Hozz létre egy `Restaurant(String name, int numberofTables)` konstruktort, mely beállítja az étterem nevét, a kapacitást feltölti az asztalok számának négyzetesével (csak négyzetes asztalok vannak) és feltölti a menüt pár étellel (ez utóbbit szervezd ki külön metódusba)!

Legyenek az osztálynak getter metódusai!

A `RestaurantMain` osztály `main()` metódusában példányosítsd a `Restaurant` osztályt, majd írd ki az állapotát!

Forrás

OCA - Chapter 1/Creating objects

Teszt

Igaz-e? Default konstruktora minden osztálynak van.

- Igaz
- Hamis

Mikor fut le a konstruktor?

- Az osztály betöltődésekor.
- Az osztály példányosításakor.
- Létező objektumon hívhatjuk meg bármikor.

Bevezetés a metódusok használatába (intromethods)

A metódusok az objektum attribútumain dolgoznak. Az alapján, hogy segítségével adatokat nyerünk ki vagy módosítunk megkülönböztetünk lekérdező és állapot módosító metódusokat. A **getter** metódusok mind lekérdezők, míg a **setter** metódusok minden állapot módosítók.

Metódusok felépítése

A metódusoknak van **feje** (láthatósága, visszatérési típusa, neve, formális paraméterlistája) és **törzse**. Az imperatív programozás eszköze, azaz törzse lokális változó deklarációkat és utasításokat tartalmaz. Egy metódus minden hozzáfér az öt tartalmazó osztály attribútumaihoz. Konvenció szerint egy metódus neve olyan igét tartalmaz, amely arra utal, hogy mit csinál. Ez lekérdező metódusok esetén leggyakrabban `get`, `find`, `query`, állapot módosító metódusok esetén `set`, `change`, `modify`.

Egy metódus hívhat más metódusokat, amelyek lehetnek saját példányon belül, (objektum) attribútum vagy lokális (objektum) változó látható metódusai.

```
private List<Double> numbers;

public double getSumOfElements(){ // Fej: Láthatóság, visszatérési típus,
    név, (paraméterlista)
    double sum = 0; // Lokális változó
    for (double a: numbers) {
        sum = sum + a;
    }
    return sum;
}

public double getAverageOfElements(){
    if (numbers.isEmpty()) { // Attribútum metódusa
        return 0.0;
    }
    return getSumOfElements() / numbers.size(); // Saját metódus és
attribútum metódusa
}
```

A lokális változók a deklarációtól kezdve azon blokk végéig érhetők el, amelyikben dekláráltuk őket. A fenti példában a `sum` változó a `getSumOfElements()` metódus végéig, de az a változó csak a ciklus végéig létezik.

Paraméterek

Metódus deklarációjakor egy formális paraméterlistát adunk meg, ami azt jelenti, hogy ezek tényleges értéke csak futási időben derül ki, de rájuk a metóduson belül az itt adott névvel hivatkozhatunk. A paraméterlista üres is lehet, de a metódusfejbe ekkor is ki kell tenni a kerek zárójeleket. Metódus hívása a nevével és az aktuális paraméterek megadásával lehet. Ha a metódus ad vissza valamilyen értéket, azt felhasználhatjuk kifejezésben. Az aktuális paraméterek megadása pontosan olyan sorrendben történik, mint amilyen a formális paraméterek sorrendje.

Deklaráció:

```

public String sayHappyBirthdayTo(String firstName, String lastName, int
age) {
    return "Boldog " + age + ". születésnapot " + lastName + " " +
firstName + "!";
}

```

Hívás:

```

public void otherMethod(){
    System.out.println(sayHappyBirthdayTo("Margit", "Balogh", 23)); // OK
    System.out.println(sayHappyBirthdayTo("Ferenc", "Tercsik", 24.1)); // 
Nem jó a 3. paraméter típusa
    System.out.println(sayHappyBirthdayTo(28, "Anna", "Tóth")); // Nem jó a
sorrend
}

```

Névütközés van, ha a formális paraméter neve egyezik egy attribútum vagy lokális változó nevével. Az attribútumra hivatkozhatunk a `this` minősítővel, de a lokális változó sajnos elfedi a paramétert, ezért az nem lesz elérhető.

```

private String name = "John";

public void sayHello(String name){
    String name = "Anonymous"; // Elfedi a paramétert
    System.out.println("Hello " + name); // Hello Anonymous
    System.out.println("Hello " + this.name); // Hello John
}

```

Mi történik, ha a paraméteren változtatunk?

A Java nyelvben minden paraméter érték szerint adódik át. Ez azt jelenti, hogy híváskor az aktuális paraméter értéke átmásolódik a formális paraméterként megadott változóba. Ha változtatunk az értékén, akkor ez a formális paraméter változó módosul, az eredeti változót nem érinti. **DE VIGYÁZZ! Ha osztály típusú a paraméter, akkor a referenciaját másolja át, vagyis a metódus az eredeti objektumhoz fér hozzá.** A legjobb, ha a paramétereken sosem változtatsz.

Speciális metodusok

`String toString()`: az objektum szöveges reprezentációját adja vissza. minden osztályban van, akkor is, ha nem írjuk bele, csak akkor alapértelmezett megjelenítése (`osztálynév@furcsa_karaktersorozat`) lesz, amely nem túl informatív. Ha bármi mást szeretnénk megjeleníteni, akkor ezt a metódust újra kell írnunk. Ebben segítségünkre van a fejlesztőkörnyezet, amely képes generálni egy olyan `toString()` metódust, amely az objektum állapotát jeleníti meg olvasható formában, de akár egyedit is írhatunk. Mivel már létező metódust szeretnénk felülírni, ezért fölé tegyük ki a `@Override` szót (annotációt). A `System.out.println()` metódus minden ezt a metódust hívja anélkül, hogy azt explicit módon meghívunk.

```

@Override
public String toString(){
    return "Nevem " + this.name;
}

```

Az IntelliJ IDEA a leggyakrabban használt metódusok elkészítésében nagy segítséget nyújt. Nem csak a konstruktor, hanem a getter és setter metódusok automatikus generálására is képes, valamint az olyan speciális metódusokat, mint a `toString()` is el tudja készíteni egy alapértelmezett implementációval. Utólag természetesen bármelyik legenerált metódust átírhatjuk.

A Generate menüt az ALT + Ins billentyűkombinációval érhetjük el.

Ellenőrző kérdések

- Tipikusan hogyan épül fel egy metódus?
- Mit tartalmazhat egy metódus törzse?
- Milyen metódusokat különböztetünk meg?
- Hogyan tudjuk egy objektum állapotát kiírni legegyszerűbb módon újrafelhasználhatóan?

Feladat

Alkalmazottak

Készítsd el az `Employee` osztályt, amelyben az alkalmazott nevét (`name`), belépés évét (`hiringYear`) és az egész értékű fizetését (`salary`) tárolod attribútumként!

Az osztály példányosításakor minden adatot meg kell adni, konstruktort ennek megfelelően készítsd el!

Minden attribútumhoz készíts gettert, valamint a `name` attribútumhoz setttert is! A fizetése utólag emelhető, ezért készíts egy `raiseSalary()` metódust, amely paraméterként megkapja az emelés mértékét forintban, és ennek megfelelően módosítja a fizetést!

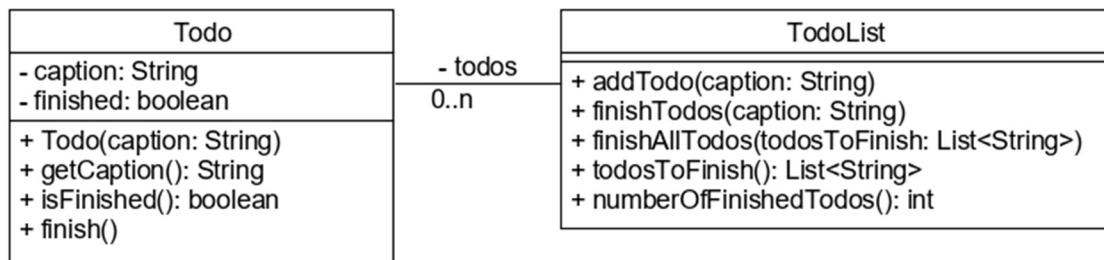
Generáld le az IDE segítségével a `toString()` metódust! Milyen alakban jelenik meg egy objektum állapota? Teszteld az osztály metódusait az `EmployeeMain` osztály `main()` metódusában!

TodoList

Készíts egy `intromethods.TodoList` osztályt, mely egy tennivaló listát kezel!

Legyen egy `intromethods.Todo` osztály, melynek `finish()` metódusa a `finished` attribútum értékét `true` értékre állítja!

A `TodoList` osztály egy `List<Todo>` típusú attribútumként tárolja a tennivalókat.

Todos UML

A TodoList metódusai:

- `addTodo()` - felvesz egy új tennivalót a listába
- `finishTodos()` - az összes olyan tennivalót befejez, melynek a neve megegyezik a paraméterként átadott névvel
- `finishAllTodos()` - egyszerre több tennivalót lehet befejezni
- `todosToFinish()` - visszaadja a befejezendő tennivalók neveit
- `numberofFinishedTodos()` - visszaadja a befejezett tennivalók számát

Teszteld a `intromethods.TodoListMain.main()` metódusából.

[Todo `toString\(\)` metódus](#)

Készíts `toString()` metódust a Todo osztályban, mely visszaadja a tennivaló nevét, és zárójelben megjeleníti, hogy be van-e fejezve.

Készíts `toString()` metódust a TodoList osztályban, mely visszaadja a tennivalókat szövegesen. Delegáld a hívást az `ArrayList.toString()` metódusának.

[Teszt](#)

Mely főbb részekből áll egy metódus?

- fej és láb
- fej és törzs
- törzs és láb
- fej, törzs és láb

Az Employee osztálynak az `int year` attribútuma a belépés évét tartalmazza. A `int getWorkLength(int year)` metódusának az a feladata, hogy visszaadja, hogy a paraméterül kapott évig összesen hány évet dolgozott az alkalmazott. Hogyan lehet ezt kiszámítani?

- Nem lehet, mert a formális paraméter és az attribútum neve sosem lehet ugyanaz.
- `this.year - year`
- `object.year - year`
- `year - this.year`

Hogyan lehet a Student osztály `move()` metódusát meghívni?

```
public class Student {  
    private String name;  
    private String city;  
    private String street;  
    private int numberofHouse;  
    //Constructor, getters  
    public void move(String street, int numberofHouse, String city) {  
        //Method body  
    }  
}
```

- A paramétereket az attribútum sorrendjében kell megadni:
`student.move("Debrecen", "Xantus utca", 5)`

- A paramétereket a formális paraméterlista sorrendjében kell megadni, de amelyik nem változik, azt nem kötelező: `student.move("Xantus utca", 5)`
- ☒ A paramétereket a formális paraméterlista sorrendjében kell megadni, kötelezően minden: `student.move("Xantus utca", 5, "Debrecen")`
- A paraméterek tetszőleges sorrendben megadhatók, csak jelezni kell, hogy melyik paraméterbe kerüljön: `student.move(city: "Debrecen", street: "Xantus utca", numberOfWorks: 5)`

Referenciák (references)

A JVM a memóriát két fő területre bontja: **stack** és **heap**. A stackben minden metódus külön területet kap, amelyben a paramétereit és a lokális változóit tárolja. Ez olyan, mintha egy saját fiókos szekrénye lenne címkézhető fiókokkal. Amikor deklarálunk egy változót, akkor a változó neve egy ilyen "fiók" címkéje lesz, a változó értéke pedig bekerül a fiókba. Innen később ki tudjuk olvasni, illetve le is tudjuk cserélni. Primitív típusú változó esetén a valódi értéke kerül ide, osztály típusú esetén pedig egy referencia a létrejött objektumra vagy `null`. Egy referencia típusú változóban tehát ténylegesen nem maga az objektum, hanem csak egy rá mutató referencia van. Az objektumot szintén egy kis fiókos szekrényként képzelhetjük el egy hatalmas raktárban a heapen. Az objektum attribútumai ezért már a heapre kerülnek. Ha ezek primitív típusúak, akkor közvetlen az objektum területére, ha referencia típusúak, akkor megint csak referenciát tartalmaznak a heapen egy másik objektumra. Ez egy hatalmas irányított gráfkhálózat, amely a nyilak kiindulásánál egy referencia változó, a végpontjában egy objektum áll.

Lássunk egy példát!

```
public class Trainer {
    private String name;
    private int yearOfBirth;

    public Person(String name, int yearOfBirth) {
        this.name = name;
        this.yearOfBirth = yearOfBirth;
    }

    //Getter, setter metodusok
}

public class Main {
    public static void main(String[] args) {
        int yearOfBirth = 1980;

        String employeeName = "John Doe";

        Employee jack = new Employee("Jack Doe", 1970);
    }
}
```

Ekkor a `yearOfBirth` változó és annak értéke, az `1980` a stacken helyezkedik el. A `John Doe` szöveg, mivel az egy `String` objektum, a heapen kerül eltárolásra, de a rá mutató `employeeName` változó értéke, azaz a referencia a stacken kerül eltárolásra.

Az Employee objektum a heapen kerül letárolásra, míg a rá mutató jack változó, azaz a referencia a stacken.

Ami még érdekes, hogy az Employee egyik attribútuma, a name maga is referencia típusú, azaz egy másik, String objektumra mutat.

Amikor két változót a == operátorral hasonlítunk össze, akkor azok értékértékeit hasonlítjuk össze. Ez primitív típusoknál maga az érték, míg referencia típus esetén maga a referencia az érték. Ezért referencia típusok összehasonlítása azt vizsgálja, hogy a két referencia ugyarra az objektumra mutat-e, és nem azt, hogy a kettő állapota megegyezik-e.

Egy osztály metódusán belül a példányra a this kulcsszóval lehet hivatkozni. Ezt főleg akkor használjuk, ha a példány egy attribútumát elfedi egy lokális változó, pl. paraméter.

Ellenőrző kérdések

- Egy objektum példányosításkor annak állapota hol kerül tárolásra?
- Mit tartalmaz egy változó primitív típus és osztály típus esetén?
- Hol kerülnek letárolásra a lokális változók?

Feladat

Referenciák

Készíts egy Person osztályt a references.parameters csomagba, melyben eltárolod a nevét (name) és az életkorát (age)! A konstruktor mindenhez generálj gettert és settert!

Deklarálj a ReferencesMain osztály main() metódusában két Person típusú változót! Példányosíts egy új Person objektumot, és add értékül az első változónak! A második változónak add értékül az elsőt! Módosítsd a második változón át az objektum name attribútumát! Írd ki minden változó tartalmát a képernyőre! Mit tapasztalsz? Vajon mi történt?

Deklarálj két egész típusú változót! Az elsőnek add értékül a 24-et! A második változónak add értékül az elsőt, majd növeld meg a második változó értékét 1-gyel! Írd ki minden változót a képernyőre! Mit tapasztalsz? Miért?

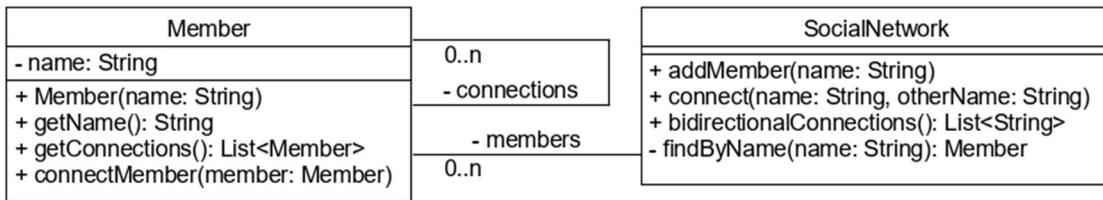
Készíts egy új Person objektumot és add értékül az egyik Person típusú változónak! Írd ki minden változó tartalmát a képernyőre! Mit tapasztalsz? Miért?

Próbáld követni, hogy mi történik a memóriában! Segítségedre lesz a debugger.

Közösségi hálózat

Javaslat, hogy a feladat megoldása előtt próbáld meg lerajzolni az objektumokat, és a közöttük lévő referenciákat.

Implementálj egy közösségi hálózatot, ami tagokból áll, és mindegyik tag ismerősnek jelölhet egy másik tagot! Ki kell keresni azon kapcsolatokat, ahol a tagok egymást jelölték be.

Social network UML

Egy tagot reprezentáljon a `references.socialnetwork.Member` osztály. A `connections` attribútuma a bejelölt tagokat tartalmazza.

Figyeld meg, hogy az osztály egy saját típusú attribútumot is tartalmaz!

A `connectMember()` metódusa a listába beteszi a paraméterként átadott elemet.

Hozd létre a `references.socialnetwork.SocialNetwork` osztályt, mely `List<Member>` típusú attribútuma az összes tagot tartalmazza!

A `addMember()` metódusa példányosítson a paraméterként megadott névvel egy `Member` osztályt, és adja hozzá a listához!

A `connect()` metódusa kikeresi az első tagot név szerint, majd kikeresi a második tagot név szerint, és az első `connectMember()` metódusát kell meghívni a második taggal mint paraméterrel.

A kikereséshez implementálj egy privát `findByName()` segédmetódust a `SocialNetwork` osztályba, ami kikeresi a `members` listából a tagot név szerint.

A `bidirectionalConnections()` metódusa keresse ki azokat a tagokat, melyek egymást bejelölték. Egy ciklusban végig kell menni a `members` listán, majd azon belül egy másik ciklusban a kapcsolatain (`getConnections()`). Amennyiben a második tag is bejelölte az első tagot (azaz az második tag benne van a kapcsolatai listájában - használd a lista `contains()` metódusát) -, a kettő tag nevét fűzd össze egy `String`be, és tudd egy `List<String>` típusú változóba!

A következő kódöt kell majd megírni a `references.SocialNetworkMain main()` függvényben:

```

SocialNetwork socialNetwork = new SocialNetwork();
socialNetwork.addMember("Joe");
socialNetwork.addMember("John");
socialNetwork.addMember("Jane");
socialNetwork.addMember("Richard");

socialNetwork.connect("Joe", "John");
socialNetwork.connect("John", "Joe");

System.out.println(socialNetwork.bidirectionalConnections());
  
```

Az utolsó sornak a következőt kell kiírnia:

[Joe - John, John - Joe]

Közösségi hálózat szövegekben

Implementáld a `SocialNetwork` `toString()` metódusát a `members` változó `toString()` metódusának hívásával!

Implementáld a `Member` `toString()` metódusát, hogy írja ki a tag nevét, és azon tagok nevét, akiket bejelölt! Segítségként implementáld a `Member` osztályban a `List<String>` `connectedNames()` metódust, mely egy listaként visszaadja a bejelölt tagok nevét!

Bónusz feladat 1

Miért nem működik a következő metódus a `Member` osztályban? Próbáld ki!

```
@Override  
public String toString() {  
    return name + " " + connections.toString();  
}
```

Forrás

OCA - Chapter 1/Distinguishing Between Object References and Primitives

Teszt

Melyik állítás IGAZ a Java memóriakezelésére?

- Az objektumok a heapen jönnek létre, míg az attribútumaik a stacken.
- A primitív típusú adatok a stacken, míg az objektumok a heapen tárolódnak.
- ☒ A lokális változók mind a stacken jönnek létre, de a változó értéke primitív típus esetén maga az adat, objektum esetén pedig egy referencia a heapen létrejött objektumra.
- Mivel Javában minden adat objektum, ezért ugyan a változók a stacken jönnek létre, de a tartalmuk mindenkor a heapen található objektum referenciája.

Mi igaz az alábbi kódrészletre?

```
int a = 6;  
int b = a;
```

- ☒ Mindkét változó tartalma 6, és egyik változtatása sem hat ki a másik értékére.
- Mindkét változó tartalma 6, és bármelyik változtatása kihat a másik értékére.
- Mindkét változó tartalma 6, és a b változó változtatása kihat az a értékére, de ez visszafelé nem igaz.
- Mindkét változó értéke 6, és az a változó változtatása kihat a b változó értékére, de ez visszafelé nem igaz.

A Java nyelv részletes megismerése

Típusok és operátorok

Literálok (literals)

A literál a program kódba direktben beírt, "beégetett" érték, melynek önmagában is jelentése van. Fontos, hogy ezt futás közben nem tudjuk megváltoztatni.

Objektumliterál

Java nyelvben egyetlen objektumliterál létezik, ez nem más, mint a `null`. Ezt az értéket akkor használjuk, ha azt akarjuk definiálni, hogy a változó nem mutat egyetlen objektumra sem, azaz nincs referenciaja.

```
String s = null;
```

Logikai literál

Két értéke lehet `true` és `false`.

Egész számok

Egész számot igen sok féle képpen le tudunk írni, különböző számrendszerben.

- Bináris, pl. `0b0011`
- Oktális, pl. `0377`
- Hexadecimális, pl. `0xff`
- Decimális, pl. `12`

Vigyázzunk, a `0` előtagú számokat oktális és nem decimális számrendszerben értjük, így egészen más értéket kaphatunk, mint szerettük volna.

Alapértelmezett típusa az egész számoknak `int`, ez átkonvertálható `long` típusba, csupán a szám mögé kell egy `L` vagy `l` betűt írnunk. Javasolt az `L` használata, mert a `1` könnyen összetéveszthető az `1` számjeggyel. Pl. `012L`

Olvashatóság javítására használhatjuk az aláhúzás (`_`) karaktert. pl.: `0b0011_1100 , 100_000`

Lebegőpontos számok

A lebegőpontos számokat kétféle képpen tudjuk megadni. Fontos, hogy a pont (.) a tizedes elválasztó karakter!

- Decimális megadási mód, pl. `-12.3`
- Exponens használata, pl. `-12.3e4` (`-12.3 * 10^4` értéket képviseli)

Alapértelmezett típusa `double`. Ha azt szeretnénk, hogy `float` legyen, akkor az `f`, illetve az `F` suffixet kell használnunk, pl. `1.0F`.

Az egész értékű számokat kétféleképpen is megadhatjuk, hogy az `double` típusú literál legyen. Az egyik módszer, hogy kiírunk egy tizedes jegyet, azaz a `2` helyett `2.0`-t írunk le. A másik módszer, hogy a szám után `d` vagy `D` postfixet írunk, például `2d`.

Karakteres literálok

Karakter literálként meg lehet adni egyetlen egy karaktert pl. 'a'. Figyelnünk kell a speciális karakterekre, például az ékezetes betűkre, ugyanis a Java virtuális gép és az operációs rendszer kódolása eltérhet. Javasolt a fejlesztőek között úgy beállítani, hogy minden állomány **UTF-8** karakterkódolással legyen elmentve. A kódolást a Maven `pom.xml` fájlban kell megadni.

Speciális karakterek lehetnek például a sortörés, az idézőjel, vagy a visszaperjel, ilyenkor úgynévezett escape karaktert kell használnunk, ami a visszaperjel (\), így ezek rendre : '\n', '\"', '\\'. Karakteres literálokat is megadhatunk oktális, illetve hexadecimális számrendszerben, ekkor a prefix \0 és \u. Például '\u0067'.

Ha egy szöveget szeretnénk megadni, azt idézőjelek ("") között tehetjük meg. Ilyenkor egy `String` objektum jön létre, amit a Java virtuális gép fog példányosítani.

Osztályliterál

Még egy speciális literál a típust reprezentáló osztály objektum. Ebben az esetben a `.class` végződést kell használnunk. Például `String` esetében `String.class`.

Ellenőrző kérdések

- Milyen objektumliterált ismersz?
- Amennyiben leírsz egy egész számot, annak mi a típusa? Hogyan lehet ezt módosítani?
- Milyen számrendszerben lehet megadni egész számokat?
- Hogyan lehet olvashatóbbá tenni?
- Lebegőpontos számoknál hogyan lehet exponenst megadni?
- Ha leírsz egy lebegőpontos számot, mi a típusa? Hogyan lehet módosítani?
- Hogyan ábrázolja a JVM a karaktereket?
- Hogyan szerepelnek a karakterek a forráskódban? Hogyan lehet ezt Maven `pom.xml` állományban állítani?
- Milyen speciális karaktereket ismersz?
- Hogyan adsz meg osztályt reprezentáló literált?

Feladat

A `literals.LiteralsMain` osztályba dolgozz!

Összefűzés

Fűzd össze szövegként az 1 és 2 literált! Milyen megoldásokat ismersz?

Osztás

Vedd a 3 és a 4 hányadosát, és tárold el a `double quotient` változóban, majd írd ki! Mi lesz az eredmény?

Miért van ez így?

Hogyan lehet ezt pontosítani kizárolag literálok használatával?

Nagy szám

Definiáld a `3_244_444_444` literált, és add értékül a `long big` változónak!

Karakterkódolás

Definiálj egy `String s` változót, melynek legyen az értéke árvíztűrőtükör-fúró gép! Fordítsd le úgy, hogy a `pom.xml` állományban megjegyzésbe teszed a karakterkódolásra vonatkozó sorokat! Futtasd az alkalmazást parancssorból! Megjegyzés: Nem várunk különbséget, mert az elmúlt egy évben a Maven "megokosodott" és a karakterkódolás megadása nélkül is korrekt kimenetet biztosít.

String mint objektum

Definiálj egy `String word` változót, melynek az értéke legyen a `TITLE` szöveg nagybetűkkel! A szövegliterál kisbetűkből álljon, és hajtsuk végre rajta a `toUpperCase()` metódust az értékadás előtt!

Szám bináris stringként

Írasd ki az 1 és a -2 értéket bináris formájában! Keresgélj az `Integer` osztály metódusai között!

Teszt

Melyik NEM karakter literál a Javában?

- 'a'
- "a"
- '\065'
- '\u0061'
- '\n'

Milyen típusú a `0b0011` literál?

- byte
- int
- long
- char
- String

Egyszerű típusok (primitivetypes)

Nézzük meg részletesen a primitív típusokat, először azonban értelmezzük a csomagolóosztály fogalmát.

Míg a primitív típusok egyszerű adatokat tartalmaznak, addig a csomagoló osztályok ezen kívül az adaton dolgozó metódusokat is. Tulajdonképpen a primitív típusú adatot burkolják be, és ruházzák fel egyszerű műveletekkel.

A primitív típusok és a nekik megfelelő csomagoló osztályok sorra a következők:

Primitív típus Csomagoló osztály Mit ábrázol?

---

boolean	Boolean	logikai (8 bit)
char	Character	16 bites Unicode karakter (<i>UTF-16</i>)
byte	Byte	8 bites előjeles egész szám
short	Short	16 bites előjeles egész szám
int	Integer	32 bites előjeles egész szám
long	Long	64 bites előjeles egész szám
float	Float	32 bites lebegőpontos racionális szám
double	Double	64 bites lebegőpontos racionális szám

Autoboxing

A primitív típus és a csomagoló osztálya között a fordító automatikusan tud be- és kicsomagolni. Ezt nevezzük **autoboxingnak**, illetve **unboxingnak**.

```
int number = 5;
Integer numberObj = number; //Autoboxing
int number2 = numberObj; //Autounboxing
```

Számrendszerek

Különböző értékek, különböző számrendszerekben való kiíratása. Az adott burkolósztálynak van erre megfelelő `toString()` metódusa.

- `Integer.toString(100, 8)` oktális számrendszerben
- `Integer.toString(100, 2)` bináris számrendszerben
- `Integer.toString(100, 16)` hexadecimális számrendszerben

Ez a metódus a negatív számokat ugyanúgy jeleníti meg, mint a pozitívakat, csak előttük áll az előjelet.

```
Integer.toString(5, 2) -> 101
Integer.toString(-5, 2) -> -101
```

Fontos megjegyezni, hogy a negatív számokat a Java virtuális gép úgynevezett kettes komplementer kódban tárolja. Ez azt jelenti, hogy nem előjel bitet alkalmaz a negatív számok esetén, hanem a kivonást vezeti vissza összeadás műveletre. Ez alapján a -5 az a szám, amihez 5-öt adva 0-t kapunk.

```
5: 0000000000000000000000000000000101
-5: 111111111111111111111111111111011 //A -5 kettes komplementer
ábrázolása
0: 0000000000000000000000000000000000
```

A kettes komplementer szerinti karaktersorozatot az `Integer.toBinaryString()` metódussal kapjuk meg.

```
Integer.toBinaryString(-5) -> 111111111111111111111111111111011
```

Szövegből átalakítás

Lehetőségünk van szöveget számmá alakítani, illetve fordítva. Ha szövegből a burkoló osztály egy példányát szeretnénk létrehozni, akkor a szöveget a konstruktornban kell

átadni. Ha primitív típust szeretnénk visszakapni, akkor használjuk a csomagolóosztály `parse` prefixű metódusát.

- `Integer i = new Integer("123")`
- `int i = Integer.parseInt("123")`

Szövegből logikai értéket a `Boolean.parseBoolean(String str)` metódussal tudunk készíteni. Amennyiben a paraméterként átadott szöveg a "true" szöveget tartalmazza bármilyen kis-nagybetű kombinációban, a konvertált érték `true` lesz, bármilyen más esetben `false`.

```
boolean first = Boolean.parseBoolean("TruE");    // true
boolean second = Boolean.parseBoolean("yes");      //false
```

"Szélsőséges" eredmények

A csomagoló osztályok konstansokat tartalmaznak a „szélsőséges” eredményekre. Például tárolják az értelmezési tartomány két végpontját, pl. `Integer.MIN_VALUE`, `Integer.MAX_VALUE`.

A különböző matematikai műveletek eredményét az *IEEE* szabvány definiálja. Példák:

- $1.0 / 0$ eredménye `Double.POSITIVE_INFINITY`
- $-1.0 / 0$ eredménye `Double.NEGATIVE_INFINITY`
- `Double.POSITIVE_INFINITY / Double.NEGATIVE_INFINITY` eredménye `Double.NaN (Not a Number)`

Ellenőrző kérdések

- Milyen primitív típusokat ismersz?
- Hány biten vannak ábrázolva?
- Mit jelent a csomagoló típus?
- Mi az a bináris számrendszer?
- Mit jelent a kettes komplemens számábrázolás?

Feladat

Átváltás kettes számrendszerbe

A `PrimitiveTypes.PrimitiveTypes` osztályba írj egy `String toBinaryString(int n)` metódust, mely az adott pozitív egész számot kettes számrendszerbe váltja át!

Ellenőrizd a `PrimitiveTypesMain.main()` metódusban, hogy értéke megegyezik-e a `Integer.toBinaryString()` metódus által visszaadott értékkel!

A mi metódusunk annyiban legyen más, hogy a szám minden 32 bites legyen, azaz 32 karakter hosszú szöveget adjunk vissza, és az elején legyen kiegészítve nullákkal!

A 32 legyen külön változóba kiemelve!

Az algoritmus a következő: amíg a szám nagyobb, mint nulla, a számot osztani kell kettővel, és a maradékát is képezni kell. A maradék lesz a bináris számjegy. Fontos, hogy hátulról előre kell a számjegyeket leírni. A maradékos osztás Javaban a `%` operátorral történik.

Bónusz feladat

Van operator overloading Javában, azaz egyszerű operátorokkal, mint a + operátor, lehet két Integer objektumot összadni?

Mit ír ki a new Integer(1) + new Integer(2) kifejezés? Miért?

Teszt

Melyik szövegből vagy szöveggé alakító utasítás nem jó?

- `String s = Integer.toString(23);`
- `long n = String.toLong("1_000_004");`
- `int a = Integer.parseInt("23");`
- `boolean b = Boolean.parseBoolean("ajaj");`

Felsorolásos típus (enumtype)

A felsorolásos típus valójában egy osztály, rendelkezik attribútumokkal, konstruktorttal és metódusokkal. A különbség, hogy nem a `class`, hanem az `enum` kulcsszóval hozzuk létre, és csak a felsorolásos típuson belül definiált elemeket lehet neki értékül adni. Ezeket az elemeket konvenció szerint csupa nagybetűvel írjuk. Az elemek között sorrendiség definiált, így index alapján is elérhetőek, `for` ciklussal bezárható és `switch` szerkezetben is használhatóak. Gyakran használjuk logikai értékek helyett is, mert beszédes nevű elemek esetén jobban olvasható.

```
public enum Coin {  
    TWOHUNDRED, HUNDRED, TWENTY, TEN, FIVE  
}
```

Használata:

```
Coin c = Coin.TWOHUNDRED;
```

Mint látható, a `Coin` olyan, mint egy osztály, a benne definiált értékek pedig ennek az osztálynak a példányai. Az `enum` `values()` metódusa az összes lehetséges értéket visszaadja egy tömbben ugyanolyan sorrendben, mint ahogyan azt definiáltuk. Így az egyes `enum` értékek indexsel elérhetőek, illetve ciklussal bezárhatóak.

Bejárás:

```
for(Coin i : Coin.values()){  
    System.out.println(i);  
}
```

Amennyiben az `enum` attribútumokkal szeretnénk ellátni, abban az esetben ezt a felsorolás után, attól ;-vel elválasztva tehetjük meg. Konstruktort és metódusokat is hasonlóan készíthetünk bele, mint bármilyen osztály esetén, azonban egy `enum` konstruktora sohasem lehet publikus. Hogy miért? Mert az `enum` a fejlesztő által nem példányosítható. Az egyes példányok a konstansként definiált `enum` értékekbe automatikusan kerülnek bele, ezért a konstruktur hívásához szükséges konkrét paramétereket a definiált értékeknél kell megadnunk.

```

public enum Coin {
    TWOHUNDRED(200), HUNDRED(100), TWENTY(20), TEN(10), FIVE(5);

    private final int value;

    Coin(int value){
        this.value=value;
    }

    public int getValue(){
        return value;
    }
}

```

Így már minden elemhez hozzárendeltünk egy értéket, amit a getteren át le tudunk kérdezni.

```

Coin coin = Coin.HUNDRED;
int coinValue = coin.getValue(); //100

```

Hasznos metódusok

A `values()` metódusról már volt szó, ez az összes enum értékét tartalmazó tömböt ad vissza.

```
Coin[] coins = Coin.values();
```

A `valueOf()` metódussal `String` alapján lehet lekérni a felsorolásos típus egy elemét, ahol a `String` maga a definiált konstans neve.

```
Coin c = Coin.valueOf("HUNDRED"); //Coin.HUNDRED
```

A `name()` metódus az ellenkező irány, amikor az enum értékből szeretnénk `String`-et kapni.

```
Coin c = Coin.HUNDRED;
String nameOfCoin = c.name(); //"HUNDRED"
```

Az `ordinal()` visszaadja az adott elem sorszámát. Ugyanúgy, mint a tömb indexelése, ez is 0-val kezdődik.

```
Coin c = Coin.HUNDRED;
int index = c.ordinal(); //1
```

Ellenőrző kérdések

- Mire használjuk a felsorolásos típusokat?
- Hogyan lehet definiálni a felsorolásos típusokat?
- Milyen hasznos metódusokat ismersz velük kapcsolatban?

Feladat

A hét napjai

Vegyél fel egy enumtype.week.DayType enumot, melynek két értéke a WORKDAY, HOLIDAY! Vegyél fel egy Day enumot, mely a hét napjait tartalmazza, és a szombat és vasárnap legyen megjelölve szünnapnak! A WorkdayCalculator osztályban legyen egy List<DayType> dayTypes(Day firstDay, int numberOfDays) metódus, melynek meg kell mondani az első napot, majd az utána következő napok számát, és visszaad egy listát, mely azt tartalmazza, hogy a i. nap milyen típusú!

Használj egy private Day nextDay(Day day) segédmetódust, mely megmondja a paraméterként megadott nap után következő napot! Vasárnap után hétfő következik.

Teszteld a WorkdayCalculatorMain osztály main() metódusában!

Mértékegységek

Legyen egy enumtype.unit.LengthUnit enum, mely tartalmazza a milliméter, centiméter, méter, yard, foot és inch mértékegységeket. Mindegyik tartalmazza, hogy SI mértékegység-e, valamint hogy egy egység mennyi milliméterre átváltva.

Írj a UnitConverter osztályban egy BigDecimal convert(BigDecimal length, LengthUnit source, LengthUnit target) metódust, mely átváltja a paraméterként megkapott értéket, melynek meg van adva a mértékegysége a cél mértékegységre! Először váltsd át milliméterre, majd vissza a cél mértékegységre! Négy tizedesjegyre kell kerekíteni.

A List<LengthUnit> siUnits() metódus adja vissza az SI mértékegységeket.

A UnitConverterMain main() metódusában próbáld ki a convert() metódust, majd írd ki az összes mértékegységet, valamint csak az SI mértékegységeket!

Bónusz feladat

Hol lenne a nextDay() valamint a siUnits() metódus helye? Hogy lehet ezt ott definiálni, ha nem példányhoz, hanem osztályhoz tartozik? Hogy lehet meghívni?

Forrás

OCP - Chapter 1/Working with Enums

Teszt

Hogyan lehet szövegből enum példányt előállítani?

- Coin c = Coin.values("TEN");
- Coin c = new Coin("TEN");
- Coin c = Coin.parse("TEN");
- ☒ Coin c = Coin.valueOf("TEN");

Hogyan lehet a felsorolásos típus második elemét lekérdezni?

- Coin c = Coin.ordinal(1);

- ~~Coin c = Coin.values()[1];~~
- Coin c = Coin.values(1);
- Coin c = Coin.valueOf(1);

Operátorok (operators)

Az operátorok kifejezésekben szerepelnek. Például:

```
int num = 3;
int result = num + 2;
```

Itt a num és 2 az operandus a + és a = pedig az operátor. Egy kifejezésben több operátor is szerepelhet. Ilyenkor nem mindegy, hogy milyen sorrendben értékeljük ki őket, ezért először nézzük meg ezt.

Operátorok kiértékelési sorrendje

- Először a belső zárójel tartalma
- Ha nincs zárójel, akkor a nagyobb precedenciájú operátor
- Egyenlő precedencia esetén balról jobbra, értékadás esetén jobbról balra

Precedenciatáblázat

- Postfix operátor (kifejezés++, kifejezés--)
- Prefix operátor (++kifejezés, --kifejezés)
- További egyoperandusú operátorok (+, -, !)
- Multiplikatív operátorok (*, /, %)
- Additív operátorok (+, -)
- Léptető műveletek (<<, >>, >>>)
- Összehasonlítás (<, <=, >, >=)
- Egyenlőségvizsgálat (==, !=)
- Bitenkénti (&, ^, |)
- Logikai (&&, ||)
- Feltételes kifejezés (? :) - *Figyelem! Három operandusú!*
- Értékadások (=, +=, -=, *=, =, >>=, <<=, >>>=, &=, ^=, |=)

A precedencia az operátorok erősségeit jelzi. Nem érdemes megjegyezni a precendencia táblázatot, inkább használjunk helyette megfelelő zárójelezést.

Léptető műveletek

A léptető műveletek bináris műveletek, tehát érdemes ismerni az adott szám bináris reprezentációját. Nézzünk ehhez néhány metódust!

- `Integer.toBinaryString()` a számot átváltja kettes számrendszerbe.
- `Integer.parseInt(String, int)` a megadott számrendszerben ábrázolt reprezentációból adja vissza az adott számot. Ha a második paraméter 2, akkor a bináris reprezentációból alakít számmá.

Léptető operátorok:

- a >> b: az a bitjeit jobbra lépteti b-szer, balról ugyanolyan bitekkel tölti fel, amilyen az eredeti bal szélső bit volt.

- $a \ll b$: az a bitjeit balra lépteti b-szer, jobbról 0 bitekkel tölti fel a helyeket.
- $a \ggg b$: az a bitjeit jobbra lépteti b-szer, balról 0 bitekkel tölti fel a helyeket.

Például a 9 binárisan 1001.

```
String number = Integer.toBinaryString(9); // Eredmény "1001"
number = Integer.toBinaryString(9 >> 1); // Eredmény "100"
number = Integer.toBinaryString(9 << 1); // Eredmény "10010"
number = Integer.toBinaryString(Integer.MIN_VALUE); // Eredmény
"10000000000000000000000000000000"
number = Integer.toBinaryString(Integer.MIN_VALUE >> 1); // Eredmény
"11000000000000000000000000000000"
number = Integer.toBinaryString(9 >>> 1); // Eredmény
"01000000000000000000000000000000"
```

Bitenkénti operátorok

Boolean értékek esetén logikai műveletek, egész számok esetén a bináris reprezentáció minden bitjére végrehajtja a műveletet.

- Az ÉS (`&`) eredménye csak akkor 1, ha minden operandus 1
- A VAGY (`|`) eredménye csak akkor 0, ha minden operandus 0
- A KIZÁRÓ VAGY (`^`) eredménye csak akkor 1, ha az operandusok eltérnek

Például:

1110010011110101
& 001111001111011

0010010001110001

1110010011110101
001111001111011

111111011111111

1110010011110101
^ 001111001111011

1101101010001110

Logikai operátorok

- Az ÉS (`&&`) eredménye csak akkor `true`, ha minden operandus `true`
- A VAGY (`||`) eredménye csak akkor `false`, ha minden operandus `false`

Rövidzár kifejezés

Tudjuk például a VAGY műveletnél, hogy ha a baloldali operandus értéke `true`, akkor az egész kifejezés értéke is az, így a jobb oldali operandust nem kell kiértékelni. Ha a baloldali kifejezés értéke `false`, akkor természetesen zajlik tovább a kiértékelés. Nézzük meg példán keresztül a `||` és a `|` operátorok közötti különbséget!

- `true || (1/0 == 0)` kifejezés értéke `true`

- `true | (1/0 == 0)` kifejezés kiértékelése közben
`java.lang.ArithmetricException` keletkezik “/ by zero” üzenettel

Természetesen ugyanez elmondható a `&&` és az `&` műveletekre. Első esetben ha a kifejezés baloldala `false`, akkor az egész kifejezés hamis, míg a bitenkénti operátornál az egész kifejezés kiértékelésre kerül.

[Értékadás](#)

Az értékadásnak is van eredménye, a bal oldali változóba kerülő érték, így ez is használható operandusként.

[Ellenőrző kérdések](#)

- Nézd át egyesével az operátorokat! Melyik mire való? Hogyan működik?
- Mi a különbség a bitenkénti és logikai operátorok között?
- Mit jelent a rövidzár kifejezés?

[Feladat](#)

Páros szám

A `operators.Operators` osztályba dolgozz, a teszteléseket viszont az `operators.OperatorsMain` osztály `main()` metódusában végezd!

Hozz létre egy `boolean isEven(int n)` metódust, mely visszaadja, hogy a paraméterként átadott egész szám páros-e!

[Léptető operátorok](#)

Milyen matematikai műveletnek felel meg a jobbra vagy balra léptetés? Próbáld ki, hogy mi történik, ha a 16-ot lépteted jobbra vagy balra! És ha a 13-at?

Hogyan lehetne léptetésekkel megvalósítani a szorzást? Készíts egy `multiplyByPowerOfTwo()` metódust az `Operators` osztályba, amely az első paraméterként kapott számot megszorozza 2-vel annyiszor, amennyi a második paraméter. (Ne használj ciklust, csak léptető operátort!)

[Bónusz feladat](#)

Miért ad a következő kódrészlet kivételt?

```
int i = -1;
String s = Integer.toBinaryString(i);
System.out.println(s);
int j = Integer.parseInt(s, 2);
System.out.println(j);
```

Miért megoldás erre a `Long.valueOf(s, 2).intValue()` kifejezés használata?

[Bónusz feladat](#)

Mit ír ki a következő kifejezés, és miért?

```
System.out.println(0333);
```

Teszt

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
int x = 5;
int y = 2;
int z = x++ + (x - 4) * y - 2;
System.out.println(x + " " + z);
```

- ☐ 6 7
- 5 7
- 6 8
- 5 8
- 6 6
- 5 5

Típuskonverzió (typeconversion)

A Java erősen típusos nyelv. Ha egy kifejezésben az operandusok különböző típusúak, akkor típuskonverzióra van szükség, tehát a típusokat össze kell egyeztetni. Ez általában fordítási időben ellenőrizhető. Van néhány eset, amikor futás közben derül ki, hogy nem konvertálható az érték, így kivétel keletkezik.

Automatikus típuskonverzió

Az automatikus konverzió akkor működik, ha a bővebb ábrázolási tartomány felé kell konvertálni. Kivétel, hogy a float és double változónak adható long érték, de ez adatvesztéssel járhat.

```
int number = 54;
long longNumber = number;
double doubleNumber = longNumber;
```

A byte, short, char típusnak értékül adható megfelelő int literál, ha az értékre belefér.

```
byte byteNumber = -6;
short shortNumber = 12_398;
char charNumber = 6;
```

Számokkal való műveletvégzéshez mindenkor a bővebb ábrázolási tartományú típusra konvertálja az operandusokat, de egész számokat legalább int-re. Ezt azért fontos tudnunk, mert két byte típusú szám összege még akkor is int típusú, ha egyébként beleférne az eredmény a byte-ba.

```
byte a = 4;
byte b = 5;
int i = 12;

byte c = a + b; //Nem jó, mert a jobb oldal int típusú.
int x = a * i; // int * byte --> int
```

Explicit típuskonverzió

Explicit konverziót akkor kell használni, amikor a szűkebb ábrázolási tartomány felé szeretnénk konvertálni. Ebben az esetben információvesztés történhet. Egész számok esetén elvesznek a felső bitek, míg lebegőpontos számok egészre való konvertálásakor nem kerekítés történik, hanem elvesznek a tizedes jegyek.

```
public static void main(String[] args){  
    int i = 5;  
    long l = 500;  
    float f = 1;  
    double d = 10.1;  
  
    i = (int) l;  
    i = (int) d;  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mire való a típuskonverzió?
- Milyen fajta típuskonverziókat ismersz?
- Milyen furcsa esetet ismersz, amikor az automatikus konverzió furcsán működik?
- Hogyan adható meg explicit konverzió?
- Hogyan működik az explicit konverzió egész számok esetén?
- Hogyan működik az explicit konverzió, amennyiben lebegőpontos számot konvertálunk egész számmá?

Feladat

Adatvesztés

A `typeconversion.dataloss.DataLoss` osztályba dolgozz! Írj egy `dataLoss()` metódust, mely kiírja az első három olyan pozitív egész long értéket, melyet `float`, majd vissza `long` értékké konvertálva adatvesztés történik! Írd ki binárisan is!

Az eredeti és a konvertált érték között mennyi a különbség? Hány bináris számjegynél jelenik meg a probléma?

Teszteld a `main()` metódusból!

Melyik típusba való?

A `typeconversion.whichtype.WhichType` osztályba írj egy `List<Type> whichType(String s)` metódust, mely visszaadja, hogy a paraméterben `String`-ként megadott `long`-on biztosan ábrázolható szám milyen más adattípusokba férhet még bele (`byte`, `short`, `int`). A `Type` egy enum, mely tartalmazza a típusokat, és mindegyikhez külön attribútumban meg lehet adni `long`-ként a minimális és maximális értéket.

Teszteld a `typeconversion.whichtype.WhichTypeMain` osztály `main()` metódusában!

Tipp: A paraméterként átadott értéket `long` értékké kell alakítani (`Long.parseLong()`), majd ciklusban véigigmenni az enum értékein, és megnézni, hogy belefér-e a tartományba.

Teszt

Melyik értékkadás helytelen, ha az x változó int típusú?

- long l = x;
- double d = x;
- ☒ short s = x;
- char c = (char) x;

Egész és lebegőpontos számok (numbers)

A / operátor furcsaságai

A Java nyelvben a / operátornak a + operátorhoz hasonlóan két funkciója is van. Az egyik az egész osztás, a másik a valós osztás. Azt, hogy éppen melyiket kell elvégezni, az operandusok típusa határozza meg. Amennyiben minden operandus valamelyik egész típusból való, abban az esetben az eredmény is egész szám lesz, hiába tesszük lebegőpontos változóba.

```
double quotient = 10 / 4; // az eredmény 2.0
```

Ha legalább az egyik operandus lebegőpontos szám, akkor az eredmény is lebegőpontos szám lesz.

```
double fraction = 10 / 4.0; // az eredmény minden esetben 2.5
double fraction = 10 / 4D;
double fraction = (double) 10 / 4;
```

Lebegőpontos számok összehasonlítása

Gyakran nevezzük a tizedes törteket valós számoknak, azonban a számítógép végtelen törteket nem tud ábrázolni, valahol minden vége lesz a tizedesjegyek sorának. Ráadásul a bináris ábrázolás miatt a véges tizedes törtek sokszor csak végtelen kettedes törtként írhatóak le, vagyis csak pontatlanul ábrázolhatók. Ezek egyik mellékhatása, hogy két lebegőpontos szám nem lesz biztosan egyenlő még akkor sem, ha egyébként annak kellene lennie.

```
System.out.println(0.1 * 3 == 0.3); // false
System.out.println(0.1 * 3); // 0.3000000000000004
```

A legjobb megoldás, ha két lebegőpontos számot nagyon kicsi eltéréssel már egyenlőnek tekintünk. De hogyan lehet ezt leírni? Ha az összehasonlítandó számok a és b, a megengedett eltérés pedig delta:

```
boolean equals = Math.abs(a - b) < delta;
```

Például:

```
System.out.println(Math.abs(0.1 * 3 - 0.3) < 0.005); // true
System.out.println(Math.abs(0.1 * 3 - 0.3) < 1.0e-15); // true
```

Ellenőrző kérdések

- Mennyi lesz az 5/6 eredménye Javában? És az 5.0/6.0 eredménye? Miért?
- Hogyan lehet két lebegőpontos szám egyenlőségét megvizsgálni?

Feladat

Kör

Készíts egy `Circle` osztályt, amelyben eltárolod annak egész értékű átmérőjét (`diameter`) és a Pi értékét két tizedesjegy pontossággal! Az átmérő konstruktorban kap értéket. Készíts két metódust: az egyik a kör kerületét adja vissza (`perimeter()`), a másik a területét (`area()`)! Ezek visszatérési típusa lebegőpontos legyen!

Próbáld ki az osztály működését a `CircleMain main()` metódusában! Készíts két kört és írd ki minden kör kerületét és területét! A körök átmérőjét konzolról olvasd be!

Matematikai feladatok

Készíts egy `MathOperations` osztályt! A `main()` metódusában írj ki a felhasználónak egy négy alapműveletet és zárójeleket tartalmazó számítási feladatot, majd kérd be tőle az eredményt! Ellenőrizd a kapott értéket, és jelezd vissza, hogy helyesen oldotta-e meg a feladatot. A megengedett eltérés 0.0001 legyen

A `Scanner` osztályt használhatod `double` típusú adatok bekérésére is. A `nextDouble()` metódusa a futtató operációs rendszer alapértelmezett formátumában értelmezi a beírt szöveget, azaz magyar környezet esetén a választ tizedesvesszőt használva kell megadni, például 5,342.

Forrás

OCA - Chapter 1/Understanding Default Initialization of Variables, Understanding Variable Scope

Teszt

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
int a = 10;
double b = (15 - a) / 2 * (double) 3;
System.out.println(b);
```

- 6.0
- 7.5
- 0.8333333333333334
- 0.0

Mit ír ki?

```
System.out.println(5 + 6 + "0");
```

- 11
- 56
- 110
- 560

Vezérlési szerkezetek

Unit tesztelés JUnittal (introjunit)

A unit tesztelés célja az alkalmazás legkisebb egységének tesztelése. Ezért Javában unit tesztelni osztályokat szoktunk.

Törekedjünk arra, hogy a unit teszt legyen automatikus, megismételhető. Az alapkoncepció, hogy bízunk benne, hogyha a darabok hibátlanok, akkor az egész is az. Fontos, hogy a hibákat minél előbb megtaláljuk, és gondoljunk a szélsőséges esetekre is, így biztonságosabban tudjuk változtatni a kódot, hiszen amíg a unit teszt lefut, addig helyesen működik a program.

A unit teszt dokumentálja is a kódunkat, azaz kitalálható belőle egy osztály működése.

JUnit

A JUnit egy keretrendszer Javában implementálva Java osztályok unit teszteléséhez. Egy JUnit teszteset általában három részből áll:

- Given - adott állapot (általában példányosítunk)
- When - meghívunk rajta egy metódust (metódus hívás)
- Then – az történik-e, amit vártunk (objektum állapotának, vagy a metódus visszatérési értékének vizsgálata)

Utóbbit úgynévezett assert-ekkel tudjuk megtenni. Ezek csupán annyit vizsgálnak, hogy a visszaadott és érték megfelel-e az elvártnak. A *Hamcrest* keretrendszer segít abban, hogy az objektumok vizsgálatát meg tudjuk valósítani, illetve az esetleges különbségeket emberibb formában jeleníti meg. A JUnitot támogatja a Maven, illetve az IDE-k is. Mavenben a tesztek az `src/test/java` mappában találhatóak és ezen belül a tesztelendő osztálynak megfelelő csomagban.

Példa teszt:

```
import org.junit.Test;
import static org.hamcrest.CoreMatchers.equalTo;
import static org.junit.Assert.assertThat;

public class TrainerTest {
    @Test
    public void testCreate() {
        //Given
        Trainer trainer = new Trainer("John Doe");

        //When
        String name = trainer.getName();

        //Then
        assertThat(name, equalTo("John Doe"));
    }
}
```

A példa teszt leellenőrzi, hogy a Trainer objektum megfelelően jött-e létre, vagyis az-e a neve, amit konstruktorban áadtunk.

Tesztlefedettség

A tesztlefedettség azt méri, hogy mely kódsorok futottak le a tesztek futtatása közben. Ezt az IDE-k is támogatják. Segít nekünk abban, hogy további teszteket írunk az esetlegesen nem tesztelt kódrészletekre. Cél a minél nagyobb tesztlefedettség (kb. 80%).

Mikor jó egy unit teszt?

Ahhoz, hogy igazán jó unit teszteket írunk néhány szabályt be kell tartanunk.

- A tesztesetek legyenek egymástól függetlenek.**

Ha az egyik teszeset függ egy másik teszeset eredményétől, akkor nem tudhatjuk, hogy az adott funkció önmagában használva jól működik-e, illetve ha minden teszeset elbukik, akkor csak az egyik funkció működik rosszul vagy mindenki. A tesztesetek függetlenségét biztosítja a JUnit azzal, hogy a különböző teszteseteket véletlenszerű sorrendben futtatja.

- Egység teszt ne tartalmazzon külső függőséget**

Ez nem azt jelenti, hogy a tesztelendő osztályon kívül semmilyen más osztályt nem tartalmazhat. Amiről már biztosan tudjuk, hogy jól működik, mert vagy a Java SE osztálykönyvtár vagy harmadik féltől származó library része, azt korlátlanul használhatjuk. Azonban a saját magunk által készített osztályokat helyettesítsük valamilyen **test double**-val, ami az eredeti interfészével rendelkezik, de annak valamilyen módon leegyszerűsített változata.

- Minden esetre kell teszt, de ne vidd túlzásba**

Az összes lehetséges esetre lehetetlen tesztet írni, de nem is szükséges.

Partícionáljuk az eseteket a bemenet és/vagy az elvárt eredmény szerint! Ezután minden partióból csak egy elemre írunk tesztet. Ha valamilyen szempont szerint rendezhetők az egy partióba tartozó elemek, akkor a szélsőséges esetekre külön tesztet írunk.

Ellenőrző kérdések

- Mire való a JUnit keretrendszer?
- Tipikusan hogyan épül fel egy teszeset?
- Hogyan támogatja a JUnit-ot a Maven?
- Hogyan támogatja a JUnit-ot az IDE?

Feladat

Első teszt implementálása

A pom.xml állományba vedd fel függőségeként a JUnit keretrendszert test scope-pal!

```
<dependencies>
    <dependency>
        <groupId>junit</groupId>
        <artifactId>junit</artifactId>
        <version>4.12</version>
        <scope>test</scope>
```

```
</dependency>
</dependencies>
```

Hozz létre egy `introjunit.Gentleman` osztályt, melyben van egy `public String sayHello(String name)` metódus, mely visszaad egy `String`-et, mely egy üdvözlő szöveg (`Hello`), hozzáfűzve a paraméterként átadott név!

Létrehoztunk egy `introjunit.GentlemanTest` osztályt a teszt ágon, mely azt ellenőrzi, hogy `John Doe` nevet átadva a visszaadott szöveg valóban `Hello John Doe`.

Hibás teszt

Rontsd el először a programot, hogy hibás üzenetet adjon vissza! Hogy jelzi a JUnit ezt? Rontsd el a tesztesetet, hogy hibás legyen, amire ellenőriz! Hogyan jelzi ezt a JUnit a futtatáskor?

Tesztlefedettség mérése

Implementál, hogy ha a `sayHello()` metódus `null` paramétert kap, a visszaadott szöveg `Hello Anonymous` legyen! Futtasd le a tesztlefedettség mérést, és nézd meg, hogy hogyan jelzi a fejlesztőszköz, hogy az új ág nem lett lefedve! Implementál a megfelelő tesztesetet a `GentlemanTest` osztályban, és futtasd le újra a lefedettség mérést!

Bónusz feladat 1.

Hova fordítja le a teszt fájlokat a Maven? Hova teszi a tesztek futtatásáról a Maven a riportokat? És mit tartalmaznak ezek?

Bónusz feladat 2.

Hogyan lehet megoldani, hogy `mvn clean package` parancs kiadása esetén ugorja át a teszt esetek futtatását?

Bónusz feladat 3.

Kik a JUnit fő fejlesztői? Milyen könyveket írtak, melyek hasznosak lehetnek a Java programozáshoz?

Bónusz feladat 4. Teszt eset futtatása parancssorból

Telepítsd fel a Maven legújabb verzióját a gépedre, és futtasd le a tesztesetet Mavennel parancssorból! Rontsd el a tesztelendő metódust, hogy más üzenetet adjon vissza! Hogy jelzi ezt a Maven futáskor?

Teszt

Milyen rész nincs egy JUnit tesztesetben?

- Given
- Apply
- When
- Then

Vezérlési szerkezetek és az elágazás (controlselection)

Minden algoritmus felépíthető három vezérlési szerkezet használatával:

- szekvencia
- szelekció
- iteráció

A szekvencia jelenti az utasítások egymásutániságát, a szelekció az elágazást, az iteráció pedig a ciklus használatát. Ez a téTEL egyben azt is jelenti, hogy nincs szükség ugró utasításra, a fenti három szerkezzel minden algoritmus felépíthető.

Feltételes elágazás

A feltételes elágazáshoz az `if` kulcsszót kell használni, és két részből áll: fejből és törzsből. A fejben egy logikai kifejezés szerepel, ami ha igaz, akkor hajtódiK végre a törzsben szereplő utasítássorozat. A kifejezéshez `else` ág is fűzhető. Ha a fejben szereplő logikai kifejezés hamis, akkor ide ugrik a vezérlés. Az `else` ághoz további `if`-eket fűzhetünk (`else if`).

```
if ((x % 2) == 0) {  
    System.out.println("Even");  
} else {  
    System.out.println("Odd");  
}
```

A fenti példában, a fejben szereplő feltétel megvizsgálja, hogy `x` páros vagy páratlan szám-e, majd kiírja az eredményt.

A `switch` utasítás

Ez is több részből áll. Szükség van egy kifejezésre, ami a `switch` fejében található. Ez lehet:

- bármi, ami `int` típusá automatikusan konvertálható
- felsorolásos típus
- `String`

Az úgynevezett `case` ágakban, fordítási időben ismert konstansok szerepelhetnek. Amikor a JVM a `switch` utasításhoz ér, kiértékeli a kifejezést, majd egyszerre a `case` ágakat. Amennyiben egyezést talál, elkezdi a végrehajtást, ami a következő `break` utasításig vagy a `switch` végéig tart. Ha nem talál egyezést, akkor a `default` ágra ugrik. Mivel a `default` ág megadása nem kötelező, elképzelhető, hogy egyetlen ág sem hajtódiK végre.

```
public String getTypeOfDayWithSwitchStatement(String dayOfWeekArg){  
    String typeOfDay;  
    switch(dayOfWeekArg){  
        case "Monday":  
            typeOfDay="Start of the work week";  
            break;  
        case "Tuesday":  
        case "Wednesday":  
        case "Thursday":
```

```

        typeOfDay="Midweek";
        break;
    case "Friday":
        typeOfDay="End of work week"
        break;
    case "Saturday":
    case "Sunday":
        typeOfDay="Weekend";
        break;
    default:
        throw new IllegalArgumentException("Unknown day");
    }

    return typeOfDay;
}

}

```

A példában jól látható, hogy ha például kedd, szerda vagy csütörtök a beérkező paraméter, akkor a nap típusa mindenknél Midweek lesz, és csak az utána lévő break utasításra ugunk ki a switch-ből. Ha olyan napot kapunk, amit nem ismerünk, akkor a default ágban kivételt dobunk.

Ellenőrző kérdések

- Milyen vezérlési szerkezeteket ismersz elágazásra?
- Hogyan lehet az else ágakat összefűzni?
- Mikor kell használni a break utasítást?

Feladatok

Napszaktól függő köszönés

Írj egy metódust, mely paraméterként megkapja az órát és a perct, és amennyiben 5:00 után van, köszönjön jó reggelettel, 9:00 és 18:30 között jó napottal, 20:00-ig jó estéttel, majd jó éjjel.

A `controlselection.greetings.Greetings` osztályba dolgozz!

Hónap napjainak visszaadása

Írj egy olyan metódust, mely az év és a hónap magyar neve alapján visszaadja, hogy az hány napos! Használj switch szerkezetet! Figyelj arra, hogy ne számítson a kis- és nagybetű különbség!

A `controlselection.month.DayInMonth` osztályba dolgozz!

Ha nem ismert a hónap, dobj kivételt a következő módon:

```
throw new IllegalArgumentException("Invalid month: " + month);
```

Figyelj a szökőévre (év osztható négygyel, de nem osztható százzal, kivéve, ha osztható 400-zal)!

Hét napjai

Írj egy metódust, mely várja a hét neveit, és hétfő esetén azt adja vissza, hogy "hét eleje" van, kedd, szerda és csütörtök esetén, hogy "hét közepe" van, pénteken "majdnem hétvége", és szombat és vasárnap esetén "hét vége"!

Figyelj arra, hogy ne számítson a kis- és nagybetű különbség!

Ha nem ismert a nap, dobj kivételt a következő módon:

```
throw new IllegalArgumentException("Invalid day: " + day);
```

A `controlselection.week.DayOfWeeks` osztályba dolgozz!

Magánhangzó

Írj egy metódust, mely kap egy karakter paramétert! Amennyiben magánhangzót kap, a következő mássalhangzót adja vissza! Ha mássalhangzót kap, akkor a mássalhangzót adja vissza! Elég, ha az angol ábécé karaktereivel működik.

A `controlselection.consonant.ToConsonant` osztályba dolgozz!

Ékezetek

Írj egy metódust, mely magyar ékezes karakter esetén annak ékezet nélküli pájrát adja vissza! Ha a karakter nem ékezes, akkor magát a karaktert adja vissza!

A `controlselection.accents.WithoutAccents` osztályba dolgozz!

Teszt

Mi lesz a `spouse` változó értéke?

```
String name = "Joe";
String spouse = "Jean";
switch(name) {
    case "John":
        spouse = "Eve";
    case "Joe":
        spouse = "Sarah";
    case "Jake":
        spouse = "Mary";
}
```

- Jean
- Eve
- Sarah
- ☒ Mary

Mennyi lesz a `power` változó értéke?

```
int stamina = 30;
int power;

if(stamina <= 10) {
    power = 1;
```

```
} else if(stamina <= 30) {  
    power = 2;  
} else if(stamina <= 80) {  
    power = 3;  
} else {  
    power = 4;  
}
```

- 1
- 2
- 3
- 4

Ciklusok (controliteration)

A *while* utasítás

A *while* utasítás két részből áll: fejléc és törzs. A fejlécben egy logikai kifejezést kell definiálni. Addig hajtja végre a törzset, amíg a fejlécben lévő kifejezés igaz. minden végrehajtás előtt kiértékelődik a feltétel, és amint hamis lesz, kiugrik az utasításból.

Vigyázzunk, nagyon könnyű végtelen ciklust implementálni. Például ha a lenti példában elfelejtjük növelni a ciklusváltozót.

```
int count = 1;  
while(count < 11){  
    System.out.println("Count is: " + count);  
    count++;  
}
```

do-while utasítás

A feltétel a ciklus végén értékelődik ki, így a törzs egyszer mindenkorábban lefut.

```
int count = 1;  
do {  
    System.out.println("Count is: " + count);  
    count++;  
} while(count < 11);
```

A fenti példában amennyiben a *count* értékét 20-ra állítjuk kezdetben, akkor *while* esetén nem írna ki semmit, *do-while* esetén viszont kiírja egyszer, hogy 20.

for utasítás

Szintén fejből és törzsből áll. A fej a következőket tartalmazza:

- Inicializációs utasítás
- Feltétel
- Léptető utasítás

Az inicializációs utasításban deklarált változó(k) csak a ciklus törzsében látható(ak). A *for* ciklus gyakran használjuk 0 és n-1 közötti értékek bejárására.

```
for (int i = 0; i < 10; i++) {  
    System.out.println(i);  
}
```

A fejben található három részből bármelyik elhagyható, sőt, végtelen ciklust is implementálhatunk vele:

```
for ( ; ; ) {}
```

for-each utasítás

Tömb vagy kollekció bejárására használjuk.

```
String[] numbers = {"one", "two", "three"};  
//List<String> numbers = new ArrayList<>();  
  
for (String number: numbers){  
    System.out.println(number);  
}
```

A példában a number változó végigmegy a tömb minden egyes elemén. A for-each ciklust pontosan ugyanígy kell használni, ha nem tömböt, hanem egy lista elemeit szeretnénk bejárni.

Ezt a ciklust tipikusan az elemek elérésére használjuk, azokat lecserélni nem lehet a number változón át. Ugyanakkor gyorsabb, mint a for ciklus, ezért ha nincs szükség az elem lecserélésére vagy az indexére, mindig ezt használjuk.

Ellenőrző kérdések

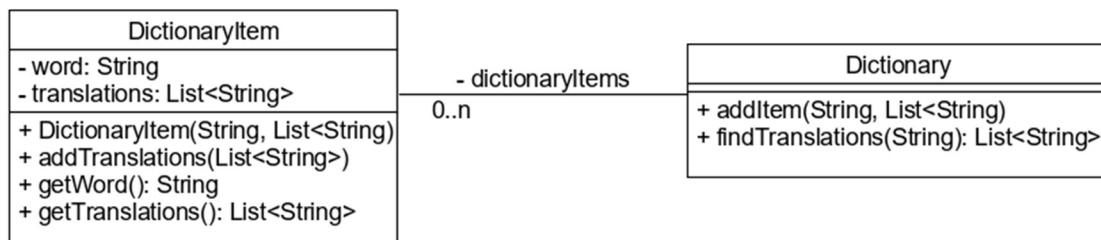
- Milyen ciklusszervező utasításokat ismersz Javában?
- Mi ezek között a különbség?
- Melyik ciklusszervező utasítással hogyan lehet végtelen ciklust képezni?
- Milyen részekből áll a for ciklus feje?
- A for ciklus fejében deklarált változó látszik-e a ciklus utáni utasításban?
- Mely ciklusszervező utasítást használjuk tömb vagy kollekció elemeinek bejárására?

Feladat

Szótár

Írj egy magyar-angol szótárt, mellyel csak ebben az irányban lehet fordítani, és az adott szóhoz több fordítást is tartalmazhat! Az adott szóhoz ki lehet keresni a hozzá tartozó fordításokat.

Hozzá lehet adni új szót, több fordítással. Amennyiben már létező szót adunk meg, a fordítások listáját bővíteni kell, de csak olyan elemekkel bővíthetjük, melyek nem szerepelnek a fordítások között.

Dictionary UML

A `controliteration.dictionary` csomagba dolgozz! A `DictionaryItem` osztály tartalmazza attribútumként a szót a fordításait.

Az `addTranslations()` metódus a paraméterként átadott szavakat csak akkor teszi be a fordítások listájába, ha abban még nem szerepel (használhatod a `List contains()` metódusát is).

A konstruktur minden két attribútumot várja, de a fordításokat az `addTranslations()` metódussal adja hozzá.

A `Dictionary` osztály `addItem()` metódusával új fordításokat lehet felvenni. Figyelni kell, hogy ha az adott szó már szerepel, akkor nem kell felvenni még egyszer.

A `findTranslations()` metódusa visszaadja a paraméterül kapott szó fordításait. Ha nem találja a szót, üres listával tér vissza.

Pi értéke

Szász Pál matematikus verse alapján írd ki a Pi első harminc tizedesjegyét! minden számjegy rendre megegyezik a szó hosszával a versben.

Definiálj egy számlálót, ami az adott számjegy értékét számlálja! Iterálj végig a karaktereken! Ha a karakter egy betű, akkor növeld a számláló értékét! Ha a karakter nem betű, és a számláló értéke nem nulla, fűzd hozzá a számláló értékét egy Stringhez! A második karakter legyen egy tizedespont!

Bónusz feladat

Mi történik a tesztesetek futtatásakor, ha a `DictionaryItem` konstruktor második `List<String>` paraméterét értékül adjuk az attribútumnak. Miért?

Forrás

OCA - Chapter 2/Understanding Java Statements

Teszt

Mi lesz a `number` változó értéke?

```

int number = 5;
while(number < 20) {
    number += 3;
}

```

- 5

- 17
- ☒ 20
- 23

Hányszor írja ki az "in" szót?

```
for(int i = 2; i < 5; i++) {
    System.out.println("in");
}
```

- 2
- ☒ 3
- 4
- 5

Haladó vezérlési szerkezetek (controladvanced)

Címkék alkalmazásai

A feltételes és cikluskepző utasításokat meg lehet címkezni. Ez különösen hasznos, ha egymásba ágyazott utasításokat használunk, és a break és a continue utasításokkal szeretnénk vezérelni ezeket.

```
OUTER: for (int i = 0; i < table.length; i++) {
    INNER: for(int j = 0; j < table[i].length; j++) {
        table[i][j] = i + j;
    }
}
```

break utasítás

Ciklusokban használható. Ha címke nélkül használjuk, akkor kilép a legbelőre éppen végrehajtott ciklusból. Ha címkével használjuk, akkor a címkézett utasításból lép ki.

A példában egy String tömbről szeretnénk eldönteni, hogy tartalmazza-e a searchFor szót.

```
boolean foundIt;
for (int i=0; i<words.length; i++){
    if (words[i].equals(searchFor)) {
        foundIt = true;
        break;
    }
}
```

Jól látható, hogy ha a ciklusban beléptünk az if törzsébe, akkor a foundIt változót true-ra állítjuk, és kiugrunk a ciklusból a break utasítás segítségével.

continue utasítás

Szintén ciklusban használható. Ha nem használunk címkét, akkor az éppen zajló legbelőre ciklus törzsének többi részét kihagyja, és újra a feltétel kerül kiértékelésre. Amennyiben címkét használunk, akkor az adott címkéjű ciklus feltétel kiértékelésével folytatódik a végrehajtás.

```

String words = "peter piper picked a ...";
int numPs = 0;

for (int i = 0; i < words.length(); i++) {
    if (words.charAt(i) != 'p') {
        continue;
    }

    numPs++;
}

```

A break és contiune utasításokat lehetőleg kerüljük, csak akkor használjuk, ha jobban átlátható, olvashatóbb kódot tudunk írni.

Ellenőrző kérdések

- Mire való a continue utasítás?
- Mire való a break utasítás?

Feladat

`findDuplicates()` metódus

Szűrd ki egy `List<Integer>` listában a többször szereplő elemeket, és add vissza.

Több megoldás elközelhető, egyik (nem hatékony) megoldás, hogy egy ciklusban végigmész az elemeken, majd egy másik ciklusban pedig végigmész az összes elem előtt lévő elemen. Ha egyezőséget találsz, átteszed az elemet egy másik listába, és szakítsd meg a belső ciklust, különben ha egy elem háromszor ismétlődik, rosszul fog működni.

CSV validálás

Egy használt autó kereskedés az autók adatait CSV fájlban tárolja. minden sor az alábbi szerkezetű kell legyen: rendszám;gyártási év;márka;szín.

Például:

"ABC-123;2007;Volvo;red"

További szabályok:

- A rendszám mindig 7 karakterből áll és van benne - karakter.
- A gyártási év korábbi, mint 2019, de későbbi, mint 1970.

A feladat egy olyan metódus írása, mely a valid sorokat kigyűjt. A feladatot már megoldották, de sajnos a kód egyes sorai megsérültek. Ennyit sikerült megmenteni belőle:

```

public List<String> filterLines(List<String> lines) {
    List<String> validLines = new ArrayList<>();
    for (String line: lines) {
        String[] parts = line.split(";");
        if(parts.length != 4) {
            //Innen kezdve hiányzik jópár sor
        }
        validLines.add(line);
    }
}

```

```
    return validLines;
}
```

Forrás

OCA - Chapter 2/Understanding Advanced Flow Control

Teszt

Az alábbi metódust 5 paraméterrel hívva mit ad vissza?

```
public String findPerfectMatch(int number) {
    List<String> words = List.of("ninetyeight", "five", "eight", "ten",
"thirteen");
    String perfect = null;

    for(String word: words) {
        if(Math.abs(word.length() - number) > number) {
            continue;
        }
        if(word.length() == number) {
            perfect = word;
            break;
        }
        int newLength = word.length() > number ? number : word.length();
        perfect = word.substring(0, newLength);
    }

    return perfect;
}
```

- ninet
- five
- ☒ eight
- ten
- thirt

Bevezetés a kivételkezelésbe (introexception)

Kivételkezelést akkor használunk, ha fel akarunk készülni olyan esetekre, melyek normál működés esetén nem szoktak bekövetkezni. Fontos, hogy a kivételkezelést ne használjuk vezérlésre. Példák a kivételkezelésre:

- Hálózati kapcsolat megszűnik
- Hiba a fájlműveletek közben
- Nem értelmezhető paraméterek átadása metódushíváskor

Figyeljünk arra, hogy metódusokban ne használunk speciális visszatérési értéket (pl.: -1, 0, null) kivételes esetekben, hanem használunk kivételkezelést.

Teendők kivételes esetekben

A kivétel figyelmen kívül hagyható (nagyon ritkán). Például, ha le szeretnénk zárni egy erőforrást, ami már le van zárva. Ekkor a keletkezett kivétel figyelmen kívül hagyható, hiszen a cél az volt, hogy le legyen zárva az erőforrás.

Tovább dobhatjuk, delegálhatjuk a hibát, ha nem tudunk vele mit kezdeni, majd az alkalmazásunk egy másik pontján kezeljük.

Kezelhetjük, illetve javíthatjuk a hibát. Fontos, hogy a felhasználót értesítsük a keletkezett kivételeiről.

Kivételek

A kivétel nem más, mint egy osztály. Vannak az osztálykönyvtárban előre megírt kivételek, de mi magunk is írhatunk saját kivétel osztályt. A leggyakrabban használt kivételek:

- `NullPointerException`
- `IllegalArgumentException`
- `IllegalStateException`

Kivételeket dobhatók a `throw` kulcsszóval, de le is kell példányosítani a kivételosztályt.

```
throw new IllegalArgumentException("Wrong args!");
```

Kétféle kivételt különböztetünk meg: nem kezelendő illetve kötelezően kezelendő kivételeket.

Nem kezelendő kivételek

Ezek az úgynevezett **unchecked** kivételek. Alapvetően nem látható, csak tesztek futtatása közben vagy a dokumentációból derülhet ki, hogy egy ilyen kivétel kiváltódhat.

Kötelezően kezelendő kivételek

Kétféleképpen kezelhetjük a kötelezően kezelendő, azaz **checked** kivételeket. Tovább dobhatjuk, ezt a metódus fejlécében a `throws` kulcsszóval tehetjük meg, jelezvén, hogy a metódus közben kivétel keletkezhet.

```
public void readFile(String fileName) throws IOException,  
FileNotFoundException{  
    .  
    .  
    .  
}
```

Másik megoldás, hogy úgynevezett try-catch szerkezzel kezeljük a kivételt, mely befoglalja a kiváltó utasítás(ok)at. Csak akkor használható, ha a körbezárt blokk dobhatja az adott kivételt.

```
public void divTwoNumbers(int a, int b) {  
    try{  
        int result = a / b;  
        System.out.println("A hányados alsó egészrész: " + result);  
    } catch(Arithmeti
```

```

        } catch (ArithmetricException ae) {
            System.out.println("Aritmetikai hiba!");
        }
    }
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mi az a kivétel? Sorolj fel néhány példát!
- Mit tehetsz, ha egy kivétel dobódott?
- Hogyan tudsz kivételt dobni?
- Készíthetsz-e saját kivételelosztályt?

Feladat

Rendelő 1

Készítsd el a Patient osztályt, mely tárolja a beteg nevét, TAJ számát és születési évét!

Patient
- name: String
- socialSecurityNumber: String
- yearOfBirth: int
+ Patient(name: String, ssn: String, year: int)
+ getName(): String
+ getSocialSecurotyNumber(): String
+ getYearOfBirth(): int

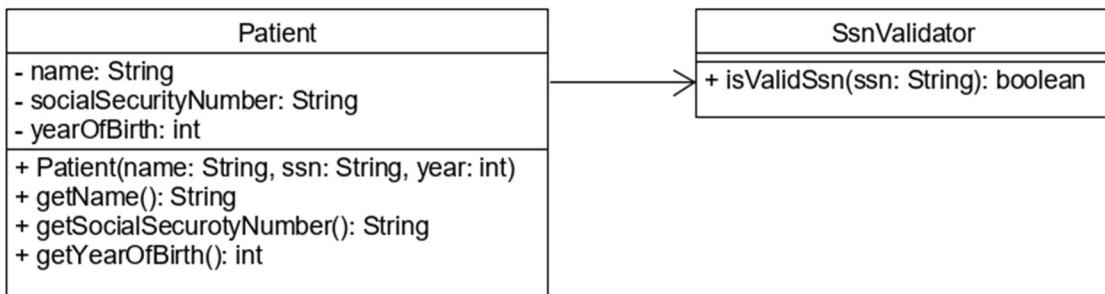
Patient UML

Konstruktorban ellenőrizd a paramétereket, és `IllegalArgumentException` dobásával jelezd a nem megfelelő értékeket!

A name nem lehet üres, a yearOfBirth pedig legalább 1900 kell legyen.

Rendelő 2

Egészítsd ki a Patient osztályt, hogy a TAJ számot is ellenőrizze! Ehhez hozd létre az `SsnValidator` osztályt!

Patient és SsnValidator UML

A TAJ számot a következő algoritmussal ellenőrizd: A TAJ szám egy kilenc számjegyből álló szám. A TAJ szám első nyolc számjegyéből a páratlan helyen állókat hárommal, a páros helyen állókat héttel szorozzuk, és a szorzatokat összeadjuk. Az összeget tízzel

elosztva a maradékot tekintjük a kilencedik, azaz ellenőrző kódnak. Ha az ellenőrző kód nem egyezik, akkor ne fogadd el a TAJ számot!

Ne felejtsd el, hogy a számmá konvertálás kivételt dobhat!

Teszt

Milyen két csoportra bonthatók a kivételek?

- checked, unchecked
- error, exception
- try, catch

String, StringBuilder

String alapok (stringbasic)

A **String** osztály mögött valójában egy karaktertömb van. A **String** immutable (módosíthatatlan), vannak ugyan metódusai, de ezek nem a belső állapotot változtatják, hanem mindig egy új objektummal térnek vissza.

A Java virtuális gépen belül létezik egy **String pool**, ami egy memóriaterület. A **String** literálok itt jönnek létre, nem pedig a heapen. Ha mégis a heapen szeretnénk létrehozni, akkor használjuk a new operátort.

A **String** osztályban taláható egy **intern()** metódus, ami azt nézi, hogy a paraméterként átadott **String** benne van-e a poolban, ha igen, arra ad vissza egy referenciát, ha nincs, akkor belerakja.

Fontos, hogy **String** objektumokat mindig az **equals()** metódussal hasonlítunk össze.

```
String s = "abc";
String s2 = "abc";

s.equals(s2); // Igaz lesz
```

Az **==** operátor az objektumok referenciajának egyezőségét vizsgálja, ezért **String**-ek esetén csak akkor működik helyesen, ha tényleg ugyanaz az objektum van mögötte. Például két változó ugyanazt a literált kapja értékül.

Mikor és hogyan használunk String-eket?

A **String** típusú adat a legszélesebb körben használható, de pár jó tanácsot érdemes megfogadni:

- Amennyiben bájttömbből hozzuk létre, adjuk meg a karakterkódolást. Nem mindegy, hogy az adott karakterkódhoz milyen karakterkép társul.
- Ne használjuk arra, hogy több adatot összefűzve tároljunk benne.
- Ha csak bizonyos értékeket tartalmazhat, akkor használjunk inkább enumot.
- Vannak esetek, amikor számok helyett megfelelőbb a **String** használata. Amikor az adatnak nem a nagysága a fontos, nem akarunk vele aritmetikai műveleteket végezni, akkor praktikusabb **String**-ként tárolni. Ilyen például az irányítószám, az adóazonosító jel és a telefonszám.

Ellenőrző kérdések

- Hol tárolódhatnak a String objektumok?
- Mitől függ a tárolás helye?
- Mikor true az intern() metódussal kapott ún. canonical representation alapú összehasonlítás visszatérési értéke?
- Melyik az előnyös megoldás String objektumok létrehozására és miért?

Feladat

String-ek

Azonos tartalmú String objektumokat hozunk létre, amelyeket vagy a heapre, vagy a poolba szánunk.

publikus metódusok:

```
public String createStringForHeap()  
public String createStringForPool()
```

Kis kedvenceink

Tervezz meg egy házi kedvencek adatainak nyilvántartására szolgáló Pet osztályt! minden kedvencnek van neve, születési ideje, neme és regisztrációs száma. A neme csak hím, nőstény vagy ismeretlen lehet. A regisztrációs száma mindenkor egy 6 jegyű szám, például 000147. Melyik attribútuma milyen típusú legyen?

Készíts gettereket minden attribútumhoz!

A Pet osztály tartalmazza egy adott orvoshoz tartozó kisállatok listáját. Készíts egy add() metódust, mely az újonnan érkező kisállatot adja a listához, de csak akkor, ha még nincs ott! Ennek vizsgálatára készíts egy privát equals() metódust, mely a paraméterül kapott két kisállat egyezőségét adja vissza! Két kedvenc akkor tekinthető ugyanannak, ha ugyanaz a regisztrációs számuk. A listához készíts gettert!

Teszt

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
String password1 = "John123";  
String password2 = "John123";  
  
System.out.println(password1 == password2);  
System.out.println(password1.toUpperCase() == password2.toUpperCase());
```

- true true
- true false
- false true
- false false

Mire való a String pool?

- A memória ezen részén tárolódnak a String-ek.

- ☒ A memória ezen részén tárolódnak a literálként létrehozott String-ek, mégpedig mindegyik csak egyszer.
- A memória ezen részén tárolódnak a new operátorral létrehozott String-ek.
- A memória ezen részén tárolódnak a String metódusok által visszaadott String-ek, mégpedig mindegyik csak egyszer.

Konkatenáció (stringconcat)

A konkatenáció összefűzést jelent. A String tartalmaz egy concat() metódust, amely egy másik String-et vár paraméterül, de figyeljünk, hogy az objektum immutable, ezért egy új String objektum fog létrejönni. Összefűzésre használható még a + operátor.

```
String s1 = "abc";
s1.concat("def"); // s1 értéke még mindig "abc"
String s2 = s1.concat("def"); // s2 értéke "abcdef"

s1 += "def"; //s1 értéke is "abcdef"
```

Figyelni kell a műveletek sorrendjére. Például, ha két számot és egy szöveget szeretnénk összekonkatenálni, akkor ha először a két szám szerepel, akkor ezek összeadódnak és ehhez fűződik hozzá a szöveg. Viszont, ha előbb van a szöveg, akkor a balról jobbra történő kiértékelés miatt először a szöveghez hozzáfűződik az első szám, és így már egyben egy String lesz, majd ugyanez történik a másodikkal. Nézzünk erre példát:

```
System.out.println("Szöveg" + 1 + 5); // Eredmény: "Szöveg15"
System.out.println(1 + 5 + "Szöveg"); // Eredmény: "6Szöveg"
```

Egy lehetséges megoldás utóbbi kiküszöbölésére, ha a számok elé egy üres String-et írunk:

```
System.out.println("") + 1 + 5 + "Szöveg"); // Eredmény: "15Szöveg"
```

Ennél jobb megoldás, ha a csomagoló osztályok `toString()` metódusát hívjuk.

```
System.out.println(Integer.toString(1) + 5 + "Szöveg");
```

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent az, hogy a String immutable?
- Hogyan fűzhetők össze String objektumok?
- Mi történik konkatenálás esetén az objektumok szintjén?

Feladat

`toString()`

Készítsd el az Employee osztályt és annak a `toString()` metódusát! Az osztály tartalmazza az alkalmazott nevét, foglalkozását és fizetését, melyeket konstruktorban kap meg. A `toString()` metódus az alkalmazott adatait az alábbi formában adja vissza:

Kis Géza - minőségellenőr - 520000 Ft

Hibakezelés:

Minden adat megadása kötelező, és a fizetés csak 1000-rel osztható pozitív szám lehet. Bármilyen hiba esetén dob `IllegalArgumentException` kivételt!

Név összefűzése

Készítsünk olyan osztályt, amely egy név részelemeinek konstruktorban történő megadásával magyar vagy nyugati stílusú név összefűzést csinál, kezelve az opcionális elemek hiányát is. A névelemek a következők: családi név, köztes név, keresztnév (givenName) és titulus (Mr, Ms, Dr).

Hibakezelés:

A családi név és az adott (kereszt) név kötelező attribútumok. Hiányuk esetén (`null` vagy üres String) dobjon `IllegalArgumentException`-t!

A titulus legyen enum. Az egyik metódusban használj `+=` operátorokat, a másikban `concat()` metódust.

publikus metódusok:

```
public Name(String familyName, String middleName, String givenName, Title title)
public Name(String familyName, String middleName, String givenName)
public String concatNameWesternStyle()
public String concatNameHungarianStyle()
```

Tippek:

Vezessünk be egy `isEmpty(String)` metódust, amelynek visszatérési értéke `true` ha a paraméter String `null` vagy üres String!

Teszt

Melyik műveletsornak nem 12Degree az eredménye?

- `1 + 2 + "Degree"`
- `Integer.toString(1) + 2 + "Degree"`
- `"" + 1 + 2 + "Degree"`
- `1 + "" + 2 + "Degree"`

Főbb String metódusok (stringmethods)

A `String` immutable, így a módosítónak tűnő metódusai nem az adott objektum állapotán dolgoznak, hanem egy új `String`-et adnak vissza.

```
String name = "John Doe";
String upperName = name.toUpperCase(); // name értéke nem változik
```

A metódusok meghívhatóak literálokon is.

```
String upperName = "John Doe".toUpperCase();
```

Amikor egy változó értékét akarjuk összehasonlítani egy literállal, akkor mindenkor a literált tegyük előre, mert ez nem lehet `null` (szemben a változó értékével), és ezért nem keletkezhet `NullPointerException`.

```
String s = "john doe";
boolean b = "John Doe".equalsIgnoreCase(s);
```

A metódushívások egymás után láncolhatók.

```
String upperForename = "John Doe".toUpperCase().substring(0, 4);
```

Ebben a leckében csak a legfontosabb String metódusokat vizsgáljuk meg. A többi metódusért érdemes megnézni a Java API dokumentációt.

Tulajdonságokat lekérdező metódusok

Ezek a metódusok a String-et különböző szempontok szerint vizsgálják meg, ezért a legtöbb logikai értékkel tér vissza.

A szöveg karakterben mért hosszát adja vissza a length() metódus. minden olyan esetben hasznos, ahol a karaktereket be szeretnénk járni, vagy indexsel el szeretnénk érni. Ezek a metódusok ugyanis nem létező karakterre való hivatkozás kor ArrayIndexOutOfBoundsException kivételt dobnak. A charAt() metódusa például a paraméterként átadott indexű karaktert adja vissza.

```
String word = "Hello World";
for(int i = 0; i < word.length(); i++) {
    System.out.print(word.charAt(i) + ",");
}
//H,e,l,l,o, ,W,o,r,l,d,
```

Gyakran szükség van arra, hogy megvizsgáljuk, kaptunk-e számunkra értelmes tartalmú szöveget. Az isEmpty() metódus azt vizsgálja, hogy üres-e a String. Ha nem csak az üres, hanem a csupán whitespace karaktereket tartalmazó szöveget is szeretnénk kiszűrni, használjuk a Java 11-ben megjelent isBlank() metódust. Ez akkor is igazzal tér vissza, ha a szöveg ugyan 5 karakterből áll, de egyik sem nyomtatható.

```
private boolean hasContent(String s) {           // hasContent(" ") -->
true
    return s != null && !s.isEmpty();
}

private boolean hasReadableContent(String s) { // hasReadableContent(" ")
} --> false
    return s != null && !s.isBlank();
}
```

Két String egyezőségének vizsgálatára használható az equals() metódus. Amennyiben nem számítanak a kis-nagybetű különbségek, használj az equalsIgnoreCase() metódust!

```
String word1 = "soap";
String word2 = "SoaP";
System.out.println(word1.equals(word2));           // false
System.out.println(word1.equalsIgnoreCase(word2)); // true
```

A szöveg nagyon egyszerű mintákra való illeszkedését vizsgálja a startsWith(), endsWith() és a contains() metódus. Mindhárom a keresett szövegrészt kapja paraméterül, és logikai értékkel tér vissza. Csak kis-nagybetű érzékeny verziójuk létezik, de a toLowerCase() vagy a toUpperCase() metódusokkal kombinálva jól használhatóak akkor is, ha nem számítanak a kis-nagybetű különbségek.

Ezek a metódusok nem a mintát várják bemenetként, hanem csak konkrét szövegrészt!

```
"Hello World".startsWith("Hell") // true  
"Hello World".endsWith("World") // true  
"Hello World".contains(" w") // false  
"Hello World".toLowerCase().contains(" w".toLowerCase()) //true
```

Ha nem csak az a kérdés, hogy egy szövegrész megtalálható-e egy `String`-ben, hanem az is, hogy hol, akkor használjuk az `indexOf()` metódust. Ez a paraméterként kapott szövegrész első előfordulásának kezdő indexét adja vissza. Amennyiben a paraméter nem található meg a szövegen, a visszatérési érték -1.

```
int first0 = "Hello World".indexOf("o") // 4  
int firstOne = "Hello World".indexOf("one") // -1
```

Ha nem a legelső karaktertől kezdve szeretnénk keresni, akkor második paraméterként az indulási indexet is megadhatjuk.

```
int second0 = "Hello World".indexOf("o", 5) // 7
```

Szöveget gyártó metódusok

Név alapján azt gondolhatnánk, hogy ezek a metódusok módosítják a `String`-et, de mivel az `immutable`, ezért a művelet eredménye mindig egy új `String`, melyet a metódusok visszatérési értéke tartalmaz.

A szövegből kiemelhetünk egy részt a `substring()` metódussal. Bemenetként a kiemelendő rész kezdő és záró indexét várja. Ha a szöveg végére van szükségünk, a záró index elhagyható.

```
String part = "This is the full sentence.".substring(5, 7); // "is"  
String end = "It's another sentence.".substring(5); // "another  
sentence."
```

Vigyázzunk, hogy minden nyitó, minden záró index létező legyen, különben kivétel keletkezik.

Ha a cél az, hogy a szöveg elején és végén lévő láthatatlan karaktereket levágjuk, akkor szerencsére nem kell nekünk megkeresni, hogy mely része kell a szövegnek, a `trim()` metódus megteszi ezt helyettünk. A metódus nem foglalkozik a szöveg közepén lévő többszörös szóközökkel vagy sorvége jelekkel, kizárálag a `String` elején és végén lévőkkel.

```
String content = "\t readable characters \n".trim(); // "readable  
characters"
```

A szöveg egy részének cseréjére alkalmazhatjuk a `replace()` metódust. Ezzel az első paraméterként átadott szövegrész minden előfordulását lecserélhetjük a második paraméterként átadottra.

```
String resultString = "apple pear plum".replace(" p", " g"); // "apple gear  
glum"
```

A Java 11 óta ha ugyanazt a szöveget szeretnénk sokszor összefűzni, akkor nem kell a `concat()` metódust meghívunk sokszor, hanem elég a `repeat()` metódust egyszer. Paraméterként az ismétlések számát várja. Ha a paraméter értéke 0, akkor üres szöveget ad vissza, de ha negatív, akkor kivételeket dob.

```
String empty = "ho".repeat(0);      // ""
String santa = "ho".repeat(3);      // "hohoho"
String oops = "ho".repeat(-2);     // IllegalArgumentException
```

Sokszor egyetlen szövegként kapunk meg több adatot, és ilyenkor az egyes részeket valamilyen elválasztó karakter vagy karaktersorozat szeparálja el egymástól. A `split()` metódus a kapott elválasztó karaktersorozat mentén szétvágja a szöveget és a keletkezett darabokat tömbként adja vissza. Bemenetként nem csak konkrét, hanem reguláris kifejezést tartalmazó szöveget is elfogad, így akár több karakter mentén is vághatunk. Ha paraméterként üres szöveget adunk át, akkor minden egyes karaktert külön szövegbe tesz.

```
String[] words = "apple pear plum".split(" ");    // ["apple", "pear",
                                                       "plum"]
String[] characters = "apple".split("");           // ["a", "p", "p", "l",
                                                       "e"]
```

A Java 11 óta nem csak szérvagni, de összerakni is tudunk részekből szöveget. A `join()` metódus első paraméterként a használandó elválasztó karaktert várja, utána pedig sorban az összefűzendő `String`-eket. Az összefűzendő részeket akár tömbként vagy listaként is odaadhatjuk. **Ezt a metódust nem egy `String` objektumon, hanem magán az osztályon kell meghívni.**

```
String message = String.join("-", "Java", "is", "cool"); // "Java-is-cool"
List<String> words = List.of("Java", "is", "cool");
String message2 = String.join("-", words);                  // "Java-is-cool"
```

Ellenőrző kérdések

- A `length()` metódus mit ad vissza a következő string esetében: " a p p l e " ?
- A `charAt()` metódus mit ad vissza: "index".`charAt(2)` hívás esetén?
- Az `indexOf()` metódus mit ad vissza "index".`indexOf('x')` hívás esetén?
- A `substring()` metódus hogyan értelmezi a paraméterként átadott indexeket?
- Az `equals()` és `equalsIgnoreCase()` metódusoknak mi a jelentősége?
- A `contains()` metódusnak mi a visszatérési értéke?
- A `replace()` metódus `char` vagy `CharSequence` paramétereit fogad. Mit jelent a `CharSequence`?
- A `trim()` metódus mit eredményez a következő string esetében: " apple " ?

Feladat

Fájlnevek kezelése

Készítsünk egy `FileNameManipulator` osztályt, amely fájlnevek ellenőrzésére, illetve ehhez kapcsolódó `String` műveletekre alkalmas metódusokat tartalmaz.

FileNameManipulator
+ findLastCharacter(str: String): char
+ findFileExtension(fileName: String): String
+ identifyFilesByExtension(ext: String, fileName: String): boolean
+ compareFilesByName(searchedFileName: String, actualFileName: String): boolean
+ changeExtensionToLowercase(fileName: String): String
+ replaceStringPart(fileName: String, present: String, target: String): String

FileNameManipulator UML

Hibakezelés

Az egyes funkcióknál a feldolgozhatatlan paraméterek és paraméter kombinációk esetén dobjon **IllegalArgumentException**-t!

Tippek

Ha igény van rá, alkalmazzuk a metódusok láncolását! Figyeljünk a vezető és követő whitespace karakterekre!

[URL feldolgozás](#)

<https://earthquake.usgs.gov/fdsnws/event/1/query?format=geojson&starttime=2014-01-01&endtime=2014-01-02>

Mi minden tudhatunk meg ebből az URL-ből?

Egy URL általános alakja:

protocol://host:port/path?query-string,
 ahol a path több / jellel elválasztott részből állhat, a query-string pedig key=value párok (property) & jellel elválasztott sorozata. Port megadása csak akkor kötelező, ha nem a protokoll által alapértelmezetten használt porton történik a kommunikáció.

A fenti URL részei eszerint:

- protocol: https (kötelező)
- host: earthquake.usgs.gov (kötelező)
- port: (nincs megadva)
- path: fdsnws/event/1/query
- query-stringként átadott adatok:
  - format = geojson
  - starttime = 2014-01-01
  - endtime = 2014-01-02

Készíts egy URL feldolgozót, mely a teljes URL-t konstruktorban kapja meg, és képes azonosítani az egyes részeit! A részek leválasztásához készíts privát segédmetódusokat! A protocol és a host szabvány szerint nem kis-nagybetű érzékenyek, ezért ezeket mindig csupa kisbetűvel tárolld, míg a többi részt úgy, ahogy van. A path és a query legyen üres String, ha nincsenek az URL-ben.

UrlManager	
- protocol: String	
- port: Integer	
- host: String	
- path: String	
- query: String	
+ UrlManager(url: String)	
+ getProtocol(): String	
+ getPort(): Integer	
+ getHost(): String	
+ getPath(): String	
+ hasProperty(key:String): boolean	
+ getProperty(key: String): String	

UrlManager UML

A `getProperty()` metódus a property értékét adja vissza, amennyiben megtalálható a kapott key a query attribútumban kulcsként.

Hibakezelés

A paraméterként kapott szöveget minden validáld! Ha nincsenek meg az URL kötelező részei, dobj `IllegalArgumentException` kivételt! Amennyiben a `hasProperty()` vagy a `getProperty()` metódus null-t vagy csak whitespace-eket tartalmazó `String`-et kap, szintén `IllegalArgumentException` kivétellel jelezd!

Teszt

Mit ír ki az alábbi kódrészlet?

```
System.out.print("    HeXo    WorLd      ".trim().replace("x",
"11").substring(2, 10));
```

- "llo Wo"
- "lo Wor"
- "llo Worl"
- "llo World"

StringBuilder (stringbuilder)

A legfontosabb, hogy még a `String` immutable, addig a `StringBuilder` osztály módosítható. Ha egy szövegen nagyon sok műveletet szeretnénk végrehajtani, akkor használunk `StringBuilder`-t.

Konstruktorral hozható létre. A konstruktor lehet üres (akkor alapértelmezetten egy üres karakterláncot ábrázol), megadhatunk egy `String`-et, akkor az lesz az értéke. Megadhatunk neki `capacity`-t is, ugyanis a háttérben egy karaktertömb áll, aminek meg lehet adni a méretét. Hasznos, hiszen egyből akkora tömb jön létre, amekkorát szeretnénk.

A `StringBuilder`-en kívül használható még az úgynevezett `StringBuffer` osztály is, ez szálbiztos.

Főbb `StringBuilder` metódusok

- `append()` – újabb érték hozzáfűzése
- `toString()` – karakterlánctáv konvertálás

- `charAt()`, `indexOf()`, `length()`, `substring()` – ugyanúgy működnek, mint a `String`-ben
- `insert()` – új karakterláncot illeszt be
- `delete()` / `deleteCharAt()` – szövegrészt/karaktert töröl
- `reverse()` – karakterek sorrendjét megfordítja

Ellenőrző kérdések

- Mi a lényeges különbség a `StringBuilder append()` metódusa és a `String concat()` metódusa között?
- Mi a különbség a `StringBuilder` és a `StringBuffer` között?
- Melyek a `StringBuilder` főbb metódusai?
- Hogyan konvertálható `String` objektum `StringBuilder` objektumba és fordítva?

Gyakorlati feladat - Név összefűzés

Készítsünk olyan osztályt, amely egy név részelemeinek megadásával magyar vagy nyugati stílusú név összefűzést csinál, kezelve az opcionális elemek hiányát is. A névelemek a következők: családi név, köztes név, keresztnév (givenName) és titulus (Mr, Ms, Dr, Prof). A neveket tovább lehet módosítani, lehet beszűrni például titulust, törlni belőle részeket.

Hibakezelés

A családi név és az adott (kereszts) név kötelező paraméterek. Hiányuk esetén (`null` vagy üres String) dobjon `IllegalArgumentException`-t.

Megvalósítás

A titulus legyen enum.

publikus metódusok:

```
public String concatNameWesternStyle(String familyName, String middleName,
String givenName, Title title)
public String concatNameHungarianStyle(String familyName, String
middleName, String givenName, Title title)
public String insertTitle(String name, Title title, String where)
public String deleteNamePart(String name, String delete)
```

Tippek

Vezessünk be egy `isEmpty(String)` metódust, amelynek visszatérési értéke `true` ha a paraméter `String null` vagy üres String!

Gyakorlati feladat - Palindróma

Készítsünk olyan osztályt, amelynek metódusa egy szóról, szövegrészletről el tudja dönten, hogy az palindróm (visszafelé is ugyanaz).

Hibakezelés

A metódus `null` paraméter esetén dobjon `IllegalArgumentException`-t.

Megvalósítás

publikus metódusok:

```
public boolean isPalindrome(String word)
```

Tippek

Eltérő case-t (kisbetű, nagybetű) ne vegye figyelembe!

Scanner (stringscanner)

A Scanner osztályt arra használjuk, hogy különböző primitív vagy String tipusú értékeket olvassunk be különböző forrásokból, pl.String, fájl, adatfolyam. A konstruktörben megadhatjuk a forrást, jól használható például akkor is, ha billentyűzetről szeretnénk beolvasni:

```
Scanner scanner = new Scanner (System.in);
```

Metódusok

- `nextXXX()` – különböző típusokhoz, eltérő, de minden `next` prefixű metódusok beolvasásra
- `int number = scanner.nextInt(); //Csak szám beolvasására jó!`
- `hasNextXXX()` – boolean visszatérési értékű, megadja, hogy a következő érték adott típusú-e.
- `next() / hasNext()` - a következő elválasztó karakterig adja vissza a szöveget. Az elválasztó karakter alapértelmezetten whitespace (`Character.isWhiteSpace()`). Az elválasztó karakter a `useDelimiter()` metódussal változtatható meg.
- `nextLine() / hasNextLine()` – akkor használjuk, ha egy szöveget soronként szeretnénk feldolgozni.

Ellenőrző kérdések

- Mi a Scanner szerepe String feldolgozásoknál?
- Mi a delimiter szerepe, mi az alapértelmezett delimiter?
- Hogyan lehet az alapértelmezett delimitert visszaállítani?
- Hogyan lehet számokat beolvasni Scanner segítségével?

Gyakorlati feladat - String beolvasás

Készítsünk egy `StringScanner` osztályt. Ennek metódusaival számok olvashatók be és összegezhetők a delimiter megadásával vagy anélkül, illetve többsoros szövegből kiszűrhetők azok a sorok, amelyek adott szót tartalmaznak.

Hibakezelés

Az egyes funkcióknál a feldolgozhatatlan paraméterek és paraméter kombinációk esetén dobjon `IllegalArgumentException`-t

Megvalósítás

publikus metódusok:

```
public int readAndSumValues(String intString, String delimiter)
public int readAndSumValues(String intString)
public String filterLinesWithWordOccurrences(String text, String word)
```

Tippek

Vezessünk be egy `isEmpty(String)` metódust, amelynek visszatérési értéke `true` ha a paraméter `String null` vagy üres `String!` A túlterheléses metódusok esetén lehetőség van egymás hívására!

Fájl olvasása Scannerrel (filescanner)

A Scanner osztály nem csak konzolról való olvasást tesz lehetővé, hanem szöveges fájlok feldolgozására is alkalmas. Ebben az esetben a Scanner konstruktörának a fájlt kell átadnunk, melyet a Path objektum reprezentál. Ezt létre tudjuk hozni a fájl elérési útvonalával:

```
Scanner scanner = new Scanner(Path.of("books.txt"));
```

A fájl megnyitása közben több hiba is történhet, melyet kezelünk kell. Például nem létezik a fájl, nincs jogosultságunk olvasni. Azaz a Scanner példányosítása `IOException` kivételt dobhat, melyet valahogy kezelünk kell. A fájlokat és a Scanner példányt is használat után le kell zárni a `close()` metódussal. A Java képes ezeket automatikusan bezárni, amennyiben a kivételeket `try-with-resources` szerkezzel kezeljük, és a bezárandó objektumokat ennek a fejrészében példányosítjuk.

```
try (Scanner scanner = new Scanner(Path.of("books.txt"))) {
    while(scanner.hasNextLine()) {
        String line = scanner.nextLine();
        System.out.println(line);
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Cannot read file", ioe);
}
```

A try blokk végén a Scanner példányon akkor is meghívódik a `close()` metódus, ha minden rendben lefutott, és akkor is, ha hiba történt. A Scanner bezárásával automatikusan bezáródik a megnyitott fájl is.

A fájl útvonalát mind relatív, mind abszolút elérési úttal megadhatjuk. Ha a fájl az alkalmazás részét képezi, akkor Maven használata esetén azt az erőforrásoknak fenntartott srckönyvtáron belül kell elhelyeznünk, és Path helyett a `Class getResourceAsStream()` metódusával tudjuk a fájlt megnyitni. Az itt elhelyezett fájlok ún. gyökérútvonalval is megadhatók, melyet minden / jelkel kezdünk. A /books.txt azt jelenti, hogy a projekt classpath gyökerében található books.txt fájl. Relatív útvonal esetén a viszonyítási pont az osztályt tartalmazó csomag lesz. Ha a `FileScannerMain` osztályunk a `training package`-ben van, akkor a "books.txt" útvonal az `src.txt` fájlra mutat.

```
try (Scanner scanner = new
Scanner(FileScannerMain.class.getResourceAsStream("/books.txt"))) {
    while(scanner.hasNextLine()) {
        String line = scanner.nextLine();
```

```

        System.out.println(line);
    }
}

```

A `getResourceAsStream()` metódust az aktuális osztály neve + `.class` előtaggal kell hívni. Az útvonal megadása ebben az esetben rendszerfüggetlen, azaz a könyvtárak elválasztására minden / jelet használunk. A metódus nem dob `IOException` kivételt, ezért a catch ág ebben az esetben nem kell, de a `Scanner` objektum automatikus lezárásához még minden try-with-resources szerkezetben példányosítjuk.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet szöveges fájlok olvasásához példányosítani a `Scanner` osztályt?
- Milyen kivétel keletkezhet, ha a fájl eléréséhez a `Path.of()` metódust használjuk, és ezt hogyan kezeljük?
- Hová kell elhelyezni a fájlt, ha az az alkalmazásunk része Maven használata esetén? Hogyan tudjuk ebben az esetben megnyitni?
- Hogyan zárnak le a megnyitott fájlt olvasás után?

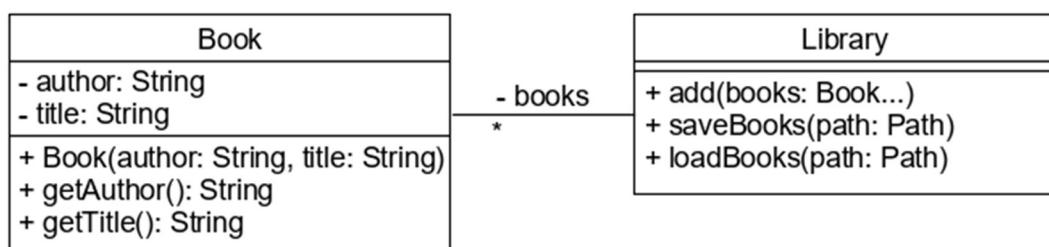
Feladat

Bakancslista

A bakancslistánkat egy szöveges fájlba írtuk, minden pontot külön-külön sorba. A `bucketlist.txt` a projekt gyökérkönyvtárában található. Listázd ki a fájl tartalmát a képernyőre a `BucketList` osztály `main()` metódusában! Amennyiben hiba történik a fájl megnyitásakor vagy olvasása közben, jelezd a hibát a felhasználónak!

Könyvtár

Egy könyvtár nyilvántartása a könyvek leltári számát, szerzőjét, címét és a kiadás évét tartalmazza. Készíts egy `Book` osztályt, mely konstruktorában megkapja ezeket az adatokat! minden adata lekérdezhető, de egyik sem módosítható. A `Library` osztály attribútumként egy `List<Book>`-ot tartalmaz. A `loadFromFile()` metódusa a classpath-on található `books.csv` fájlból tölti be a könyvek adatait. A fájl minden sora egy könyv adatait tartalmazza pontosvesszővel elválasztva.

UML osztály diagram

Tipp: Könnyebb a fájl olvasása, ha minden ; -t, minden a sorvége karaktert beállítod a `Scanner` elválasztójaként. Ehhez használj delimiterként a ";" | ("r\n")" kifejezést!

printf (formatLocaleprintf)

A C/C++ nyelv egy igen széles körben elterjedt funkciója mely paraméteres szövegek kiírására jól használható. Ez a metódus Java-ban a `PrintWriter` osztályban található. Nézzünk egy példát:

```
System.out.printf("The result is %d", 500);
```

A `%d` az egész számot jelöli. A paraméterek varargs formátumban adhatók meg.

Konverziós karakterek

Nézzünk még egy példát:

```
System.out.printf(%8.2f, 1000.0/3.0);
```

Ez azt, jelenti, hogy 8 karakteren írunk ki, két tizedesjegy pontossággal egy lebegőpontos számot. További placeholder karakterek:

- `%s`-szöveg
- `%d`-egész szám
- `%f`-lebegőpontos szám

Valójában Java-ban a `Formatter` osztály implementálja ezeket a műveleteket.

Dátumok használata

Dátum placeholder: `%tc`. Itt is az oprendszer alap locale-je van használva, ha ezen változtatni szeretnénk:

```
System.out.printf(Locale.US, "%tc", new Date());
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet formátum string alapján szövegeket kiírni?
- Hol használható? Milyen alternatív neve van?
- Milyen formázási karaktereket ismersz? Hogyan lehet egész számot, lebegőpontos számot, dátumot formázni?
- Alapesetben milyen locale-lal dolgozik? Hogyan lehet más locale-t megadni?
- Milyen szerkezzel valósították meg a változók átadását?
- Milyen szerepe van az autoboxingnak?

Gyakorlat - PrintFormat

Készítsünk egy `PrintFormat` osztályt, amelynek paraméterező metódusai különböző String formázásokat biztosítanak a `String.format()` metódus segítségével.

Hibakezelés

Amennyiben a `format` stringben felsorolt paraméterek száma több, mint a híváskor átadott, dobjon `IllegalArgumentException`-t.

Megvalósítás

publikus metódusok:

```
public String checkException(String formatString, Integer i, Integer j)
public String printFormattedText(Double number)
public String printFormattedText(int count, String fruit)
public String printFormattedText(int number)
public String printFormattedText(Integer i, Integer j, Integer k)
```

Megjegyzés

A hibakezelés nem általános megoldás, csupán egy tipikus kivétel bemutatását szolgálja.

Programozási tételek és egyéb algoritmusok

Összegzés tétele (algorithmssum)

Nevezetes algoritmusok

Vannak olyan problémák amik gyakran előfordulnak a programozás során, így az ezen algoritmusoknak külön névvel látták el, programozási tételeknek vagy nevezetes algoritmusoknak hívják. Ezek általában valamilyen kollekciót dolgoznak. Nézzük ezeket sorban:

- Összegzés tétele
- Számlálás tétele
- Szélsőérték keresés
- Eldöntés tétele

Összegzés tétele

Az algoritmus bemenete egy n elemű lista. Egyszerűbb esetben számokat tartalmazó lista, de akár objektumokat tartalmazó lista is lehet valamelyen szám értékkel. Ezeket a számokat illetve számértékeket akarjuk összeadni.

Elméleti megvalósítás

- Változó deklarálása
- Ciklusban iterálás
- Ha szükséges feltétel az elemre
- Ha szükséges az elem konvertálása számmá
- Összeghez hozzáadni a számot
- Összeget visszaadni

Gyakorlati megvalósítás

```
public int sum(List<Integer> numbers) {
    int sum = 0;
    for (Integer n: numbers) {
        sum += n;
    }
    return sum;
}

public int ageSumCalculator(List<Trainer> trainers){
    int sum = 0;
    for(Trainer trainer: trainers){
        sum += trainer.getAge();
```

```
        }
    return sum;
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a bemenete és a kimenete az összegzés algoritmusának?
- Mi legyen a kezdőértéke a majdani visszatérési értéket tároló változónak?

Értékesítők számai

Hozz létre egy **Salesperson** osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- **name**, az értékesítő kolléga neve
- **amount**, az üzletkötéseiből származó árbevételek

Feladat egy metódus megírása a megfelelő osztályban, ami összegzi a cég összes értékesítőjének árbevételeit.

Összes jóváírás

Hozz létre egy **Transaction** osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- **accountNumber**, számlaszám
- **transactionOperation** (**TransactionOperation** enum, CREDIT vagy DEBIT)
- **amount**, a tranzakció összege

Hozz létre egy **TransactionSumCalculator** osztályt, amelyben van egy **int sumAmountOfCreditEntries(List<Transaction> transactions)** metódus, amely összegzi a credit tranzakciók összegét.

Számlálás tétele (algorithmscount)

Az algoritmus bemenete egy n elemű lista. A feladat az, hogy számoljuk meg azokat az elemeket amelyekre igaz egy feltétel. Például számoljuk meg a 15-nél nagyobb számokat egy listában.

Elméleti megvalósítás

- Változó deklarálása számlálónak
- Ciklusban iterálás
- Feltétel teljesülése esetén számláló növelése
- Számláló visszaadása

Gyakorlati megvalósítás

```
public int countLetters(String s, char c) {
    int count = 0;
    for (int i = 0; i < s.length(); i++) {
        if (s.charAt(i) == c) {
            count++;
        }
    }
    return count;
}
```

```

public int countElderly(List<Trainer> trainers, int minAge ) {
    int count = 0;
    for (Trainer trainer: trainers) {
        if (trainer.getAge() >= minAge) {
            count++;
        }
    }
    return count;
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mi a bemenete és a kimenete a számlálás algoritmusának?
- Mi legyen a kezdőértéke a majdani visszatérési értéket tároló változónak?

Nagy összegű bankszámlák

Hozz létre egy BankAccount osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- nameOfOwner, a számla tulajdonosának neve
- accountNumber, a számlaszám
- balance, egyenleg

Feladat egy metódus megírása a BankAccountConditionCounter osztályban, ami megszámolja, hány olyan számla van, amelynek az aktuális egyenlege meghaladja a paraméterként kapott alsó határt.

Kis összegű tranzakciók

Hozz létre egy Transaction osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- accountNumber, számlaszám
- transactionType (credit vagy debit, egy külön TransactionType enum)
- amount, a tranzakció összege

Feladat egy metódus megírása a TransactionCounter osztályban, ami megszámolja hány olyan tranzakció van, amely a paraméterként kapott összeghatárnál kisebb értékű.

Szélsőérték keresés tétele (algorithmsmax)

Az algoritmus bemenete egy n elemű lista. A feladat, hogy visszaadjuk azt az elemet, ami a legnagyobb vagy a legkisebb, az elemeknek ezért összehasonlíthatónak kell lenniük. Figyelnünk kell az egyenlőségre. Ilyen esetben általában az első vagy az utolsó elemet szokás visszaadni, de lehet, hogy az összeset.

Elméleti megvalósítás

- Változó deklarálása szélsőértéknek
- Ciklusban iterálni
- Amennyiben a ciklusváltozó nagyobb, kisebb, a szélsőértéket le kell cserélni a ciklusváltozó értékére
- Szélsőérték visszaadása

Gyakorlati megvalósítás

```
public int max(List<Integer> numbers) {
    int max = Integer.MIN_VALUE;
    for (Integer n: numbers) {
        if (n > max) {
            max = n;
        }
    }
    return max;
}

public Trainer trainerWithMaxAge(List<Trainer> trainers) {
    Trainer trainerWithMaxAge = null;
    for (Trainer trainer: trainers) {
        if (trainerWithMaxAge == null || trainer.getAge() >
trainerWithMaxAge.getAge()) {
            trainerWithMaxAge = trainer;
        }
    }
    return trainerWithMaxAge;
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a bemenete és a kimenete a szélsőérték kiválasztás algoritmusának?
- Mi legyen a kezdőértéke a majdani visszatérési értéket tároló változónak?

Legjobb értékesítő

Hozz létre egy `Salesperson` osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- `name`, az értékesítő kolléga neve
- `amount`, az üzletkötéseiből származó árbevételek
- `target`, a cél árbevétele, amit az adott értékesítő számára előírt az értékesítési igazgató

Feladat a következő metódusok megírása a megfelelő osztályokban:

- kiválasztja a legnagyobb árbevéttel elérte értékesítőt
- kiválasztja azt az értékesítőt, aki a célt a legnagyobb összeggel meghaladta
- kiválasztja azt az értékesítőt, aki a legnagyobb összeggel alulmúlt a célt

Legidősebb trainer

Hozz létre egy `Trainer` osztályt a következő attribútumokkal:

- `name`, a trainer neve
- `age`, az életkora

A feladat:

- Egy `MaxAgeCalculator` osztályban hozz létre egy `Trainer` `trainerWithMaxAge(List<Trainer> trainers)` metódust, amely kikeresi a legidősebb trainert.

Legnagyobb szám

Hozz létre egy IntegerMaxCalculator osztályt, valamint benne egy metódust, ami a kapott egész számok listából kiválasztja a legnagyobbat.

Eldöntés tétele (algorithmsdecision)

Az algoritmus bemenet egy n elemű lista. A feladat az, hogy döntsük el, hogy van-e olyan elem a listában, amelyre igaz egy feltétel.

Elméleti megvalósítás

- Változó deklarációja a találat tényének (hamis kezdőértékkel)
- Ciklusban iterálni addig, amíg van elem, és nincs találat
- Feltétel teljesülésének esetén a találat tényét igazra állítani, és kilépni a ciklusból
- Találat tényének visszaadása

Gyakorlati megvalósítás

```
public boolean containsGreaterThanOrEqual(List<Integer> numbers, int min) {  
    for (Integer i : numbers) {  
        if (i > min) {  
            return true;  
        }  
    }  
    return false;  
}  
  
public boolean containsLessThan(List<Integer> numbers, int max) {  
    boolean contains = false;  
    int i = 0;  
  
    while (i < numbers.size() && !contains) {  
        if (numbers.get(i) < max) {  
            contains = true;  
        }  
        i++;  
    }  
    return contains;  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a bemenete és a kimenete az eldöntés algoritmusának?
- Mi legyen a kezdőértéke a majdani visszatérési értéket tároló változónak?
- Meddig iterálunk a ciklusban?

Nagy összegű bankszámlák

Hozz létre egy BankAccount osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- nameOfOwner, a számla tulajdonosának neve
- accountNumber, a számlaszám
- balance, egyenleg

Legyen az osztálynak `withdraw` és `deposit` metódusa paraméterként kapott összeg levételére ill. betételére a számlára.

Feladat egy metódus megírása, ami eldönti van-e olyan számla, amelynek az aktuális egyenlege meghaladja a paraméterként kapott alsó határt.

Nagy összegű terhelés

Hozz létre egy `Transaction` osztályt, a szükséges attribútumokkal:

- `accountNumber`, számlaszám
- `transactionOperation` `TransactionOperation` enum, a tranzakció típusa
- `amount`, a tranzakció összege
- `dateOfTransaction`, a tranzakció dátuma
- `status`, a tranzakció státusza (`CREATED`, `SUCCEEDED`, `PENDING`)

Feladat egy metódus megírása, ami eldönti van-e olyan terhelés (debit) tranzakció egy adott dátum intervallumon belül, amely egy adott összeghatárnál nagyobb.

Tipp

A `dateOfTransaction` attribútum típusa legyen `LocalDateTime` típusú, mely tárolja a dátumot és az időt. Ennek van egy `isAfter()` és `isBefore()` metódusa, mellyel eldönthető, hogy a paraméterként átadott másik dátum előtte vagy utána van-e.

Pl.:

```
DateTimeFormatter formatter = DateTimeFormatter.ofPattern("yyyy-MM-dd HH:mm");
LocalDateTime today = LocalDateTime.parse("2017-03-08 10:00", formatter);
LocalDateTime tomorrow = LocalDateTime.parse("2017-03-09 10:00",
formatter);

assertThat(today.isBefore(tomorrow), is(true));
```

Tranzakciók átvezetése a számlákra

Készíts egy metódust, amelyik megkap egy tranzakció listát és egy számlák listát paraméterként és végrehajtja az összes tranzakciót, azaz minden tranzakcióhoz megkeresi az érintett számlát és ha megtalálja, akkor a `creditOrDebit` értéke alapján a számla megfelelő metódusának (`withdraw` vagy `deposit`) meghívásával módosítja a számla egyenlegét. Sikeres végrehajtás esetén a tranzakció státuszát állítsd `SUCCEEDED`-re, különben tudd `PENDING`-re. Feltételezzük természetesen, hogy a számlaszámok egyediek a számlák listában.

Megjegyzés

Ahol nincs külön megadva osztálynév, ott a tesztesetek alapján meghatározható osztályokba dolgozz. Célszerű ezeket az elején létrehozni, és utána megírni a metódusokat.

Rekurzió (recursion)

Az önmagát hívó metódusokat rekurzióknak nevezzük. A metódus hívhatja magát közvetlenül, vagy akár más metódusokon keresztül is. minden rekurzió ciklussá formálható. Vigyázzunk, mert könnyen implementálhatunk végtelen rekurziót.

Rekurzív feladat

Rekurziót főleg akkor alkalmazunk, mikor egy feladat visszavezethető egy hasonló, egyszerűbb esetre. Létezik legegyszerűbb eset, melyben a megoldás már magától értetődő. Létezik, egy olyan egyszerűsítési folyamat, melyet alkalmazva véges sok lépéssben eljutunk a legegyszerűbb esethez. minden lépéssben feltételezzük, hogy a következő egyszerűbb esetnek már van megoldása.

Rekurzió részei

A rekurzió tartalmaz egy állapotot mely elérhet egy küszöböt, egy utasítást mely az állapotot a küszöb felé viszi, illetve egy leállító feltétel, amely azt vizsgálja, hogy az állapot elérte-e a küszöböt.

Leggyakoribb példa a rekurzióra, a faktoriális számítás:

```
public long getFactorial(int n) {  
    if(n > 1) {  
        long solution = getFactorial(n - 1);  
        return n * solution;  
    } else {  
        return 1;  
    }  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent a rekurzió?
- Hogyan biztosítható, hogy véges lépéssben befejeződjön a rekurzív algoritmus?

Faktoriális számítás rekurzívan

A matematikában egy n nemnegatív egész szám faktoriálisának az n -nél kisebb vagy egyenlő pozitív egész számok szorzatát nevezzük. $n! = n * (n-1) * \dots * 2 * 1$

Írd meg a faktoriális számítás algoritmusát rekurzívan.

Objektumorientáltság

Attribútumok és metódusok

Immutable objektumok (immutable)

Az immutable objektumok állandó állapotúak, azaz létrehozásuk után az állapotuk már nem módosítható. Az attribútumok csak a deklarációjánál vagy konstruktőrben kaphatnak értéket, később már nem. Ezt úgy biztosíthatjuk, hogy az attribútumokat a `final` kulcsszóval látjuk el, és nem írunk az osztályba setter metódusokat. Amennyiben az attribútum referenciát tartalmaz más objektumokra, akkor annak az objektumnak az

állapota még módosítható marad a getter metóduson át is. Ezt úgy akadályozhatjuk meg, hogy vagy ez az objektum is immutable, vagy nem a tárolt referenciát, hanem egy másolatot adunk vissza a getterrel. (Jó gyakorlat, ha eleve egy másolatot tárolunk el a konstruktőrben is.)

```
import java.util.ArrayList;

public class Trainer {

    private final String name;
    private final List<String> courses;

    public Trainer(String name, List<String> courses) {
        this.name = name;
        this.courses = new ArrayList<>(courses);
    }

    public String getName() {
        return name;
    }

    public List<String> getCourses() {
        return List.copyOf(courses);
    }
}
```

Már találkoztál immutable objektummal, hiszen a `String` is ilyen. A `String` metódusai sosem módosítják a benne eltárolt szöveget, hanem mindenkor egy új példányt adnak vissza, amely a művelet eredményét tartalmazza.

Ellenőrző kérdések

- Miért szerencsés az immutable objektumok használata?
- Mitől lesz egy osztály immutable?
- Milyen buktatók lehetnek immutable objektumok használatakor?

Space agency

Valamikor a távoli jövőben...

A Naprendszer számos űreszköz járja, ezeket különböző szervezetek irányítják, megadják az aktuális céljukat. Az esetleges zavaró hatások miatt a SpaceAgency nyilvántartja ezeket, regisztrációs számuk és a kitűzött céljuk ismeretével. A célt mindenkor koordinátákkal adjuk meg, ez a Naphoz, mint origohoz rögzített, és egyes kitüntetett csillagok irányában felvett x, y és z irányokban vannak meghatározva. Az úticél módosítása is koordinátákban kerül megadásra, mindenkor a már megadott célponthoz képest a különbség kerül átadásra. Az űreszköz Satellite navigációs rendszere ennek alapján automatikusan irányítja önmagát.

Megvalósítás

SpaceAgency osztály és feladatai: Regisztrálni lehet az útjukra indított eszközöket és azonosítójuk alapján ki is lehet keresni.

```
public void registerSatellite(Satellite satellite)
public Satellite findSatelliteByRegisterIdent(String registerIdent)
```

Satellite osztály és feladatai: A CelestialCoordinates immutable, azaz állapota nem módosítható. Az aktuális úticél új különböző koordináták megadásával frissíthető, ekkor a Satellite attribútuma új értéket vesz fel.

```
public Satellite(CelestialCoordinates destinationCoordinates, String
registerIdent)
public void modifyDestination(CelestialCoordinates diff)
public String toString()
```

CelestialCoordinates osztály attribútumként a koordinátákat tartalmazza, ezek minden final változók, értéket a konstruktorban kapnak. Getter metódusok segítségével olvashatók.

```
public String toString()
```

Hibakezelés

Üres String, mint paraméter nem fogadható el, továbbá a szatellit regisztrációnál nem kaphat null paramétert. Amennyiben a megadott azonosítóval nem található űreszköz, szintén kivételt várunk.

Tippek

Az üres String paraméter vizsgálatára célszerű külön privát metódust írni.

```
private boolean isEmpty(String str)
```

JavaBeans objektumok (javabeans)

A Java Bean olyan speciális osztály, amelynek készítésekor be kell tartanunk néhány konvenciót, hogy az általunk írt osztály könnyen beilleszthető legyen egy már kész rendszerbe.

Szabályok:

- minden attribútum privát, csak publikus getter és setter metódusokon át érhető el, illetve módosítható. (property = attribútum + getter és setter metódusa)
- A getter metódusok a "get" + attribútumnév nagy kezdőbetűvel elnevezési konvenciót követik. Ez alól kivétel a boolean típusú attribútum, mert ez "is" előtagot kap.
- A setter metódusok a "set" + attribútumnév nagy kezdőbetűvel elnevezési konvenciót követik.
- Rendelkeznek üres konstruktordal.

```
public class Pet {
    private String name;
    private String color;
    private int age;
    private boolean purebred;

    public Pet() {
    }
```

```

public String getName() {
    return name;
}

public String getColor() {
    return color;
}

public int getAge() {
    return age;
}

public boolean isPurebred() {
    return purebred;
}

public String setName(String name) {
    this.name = name;
}

public void setColor(String color) {
    this.color = color;
}

public void setAge(int age) {
    this.age = age;
}

public void setPurebred(boolean purebred) {
    this.purebred = purebred;
}
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mire való a JavaBeans szabvány?
- Hogyan nevezzük el az életkor (`age`) nevű privát attribútum lekérdező metódusát (`int` típus)?
- Hogyan nevezzük el az életkor (`age`) nevű privát attribútum beállító metódusát (`int` típus)?
- Hogyan nevezzük el az érvényes (`valid`) nevű privát attribútum lekérdező metódusát (`boolean` típus)?

Kutya osztály

Hozz létre egy kutya (Dog) osztályt, amely a következő attribútumokat tartalmazza:

- `name`: szöveges típusú
- `age`: egész típusú
- `pedigree`: logikai típusú (igaz, ha fajtiszta)
- `weight`: valós típusú

Generálj minden attribútumhoz gettert és settert.

Ember osztály

Hozz létre egy ember (Human) osztályt, amely a következő attribútumokat tartalmazza:

- name: szöveges típusú
- weight: valós típusú
- iq: egész típusú

Generálj minden attribútumhoz gettert és settert!

Forrás

OCA - Chapter 4/Encapsulating Data

Metódusok (methodstructure)

A Java metódusok két fő részből állnak: fej és törzs.

A fej tartalmazza a láthatósági és egyéb módosítókat, a visszatérési érték típusát, a metódus nevét, a formális paraméterlistát és a metódus által dobható kivételeket. Amennyiben nincs visszatérési érték, akkor ezt a void kulcsszóval jelezzük. A metódus törzse tartalmazza az utasításokat. Ezek minden a {} jelek közé kerülnek.

Láthatósági módosító a public, protected és private, mely meghatározza, hogy mely más osztályok férhetnek hozzá a metódushoz. A metódus neve lehetőleg ige legyen, és ha több szóból áll, akkor az elsőt kivéve minden szót nagy kezdőbetűvel írunk (camelCase).

A formális paraméterlistában a paraméterek vesszővel elválasztva szerepelnek. minden paraméternek van típusa és neve, de itt is megadhatunk módosítókat, mint például a final kulcsszó. Híváskor fontos a formális paraméterek száma, típusa és sorrendje, hiszen ez alapján köti össze a fordító a konkrét értéket a paraméter változóval. Ez alól van egy kivétel, a varargs, amelynél sok ugyanolyan típusú érték is átadható a metódusnak, és ezeket tömbként érhetjük el a metódus belséjéből. Mivel előre nem tudhatjuk, mennyi aktuális paraméter tartozik ebbe a tömbbe, ezért varargs kizárálag az utolsó formális paraméter lehet.

Metódus szerkezete

(A piros elemek kötelezőek, a kékek opcionálisak.)

A metódus minden implicit megkapja az objektum referenciáját is (melyen meg lett hívva), amelyhez a this kulcsszóval férhetünk hozzá. Ezt aztán felhasználhatjuk ahhoz,

hogy elérjük az objektum attribútumait, ha esetleg névütközés van valamelyik paraméterrel, illetve vissza is adhatjuk.

```
private List<String> names;

public void addElementsWithA(String... names) {
    for (String name: names){
        if (name.startsWith("A")) {
            this.names.add(name);
        }
    }
}
```

Visszatérési érték típusát a fejben deklaráltuk, a konkrét értékét pedig a metóduson belül a return utasítás után kell megadnunk. A return utasítás azonnal kiugrik a metódusból, így utána már nem írhatunk további utasításokat (erre a fordító is figyelmeztet). Ha a metódus ad vissza valamilyen értéket, akkor minden ágon kell szerepelnie return utasításnak, de ha nem ad vissza értéket, akkor is elhelyezhetünk a törzsben üres return-t.

Ellenőrző kérdések

- Mi a metódusok felépítése?
- Mi a visszatérési típus megadás olyan metódusnál, ami nem ad vissza értéket?
- Létezik paraméter nélküli metódus? Mi értelme van?
- Hogyan próbálja meg a Java az aktuális és a formális paramétereket megfeleltetni egymásnak?
- Milyen utasítás segítségével ad vissza értéket a metódus?
- Lehet egy olyan metódusban return utasítás, melynek a visszatérési típusa void?
- Lehet-e egy metódusban több return utasítás?
- Mit jelent az implicit paraméter fogalma?

BodyMass osztály

Készíts egy BodyMass osztályt, amely testtömegindexet számol. Adatai: tömeg (kilogramban megadva), magasság (méterben megadva).

Publikus metódusai:

- Getterek (getWeight, getHeight)
- double bodyMassIndex(): visszaadja a testtömegindexet, használja a következő képletet: tömeg osztva a magasság négyzetével.
- BmiCategory body(): visszaadja a testalkatot (BmiCategory legyen egy enum):
  - ha a bmi (bodymassindex) < 18.5, akkor BmiCategory.UNDERWEIGHT
  - ha bmi > 25, akkor BmiCategory.OVERWEIGHT
  - különben BmiCategory.NORMAL
- boolean isThinnerThan(BodyMass): igazat ad, ha a példányom bmi-je kisebb, mint a paraméterként kapott példányé

Pendrives osztály

Készíts egy Pendrives osztályt, amely metódusaival pendrive-ok közül lehet kikeresni a megfelelőt. A feladat részeként készíts egy Pendrive osztályt is.

A Pendrive tagjai:

- attribútumai: `name`, `capacity`, `price`. A kapacitás egész szám Gb-ben megadott érték. Az ár egész szám forintban megadott érték.
- Legyenek getterei az attribútumokra.
- Legyen `String toString()` metódusa, amely egy Stringbe összefűzve adja vissza a pendrive adatait.
- Legyen `void risePrice(int percent)` metódusa, amely megadott százalékkal megemeli a pendrive árát.
- Legyen `int comparePricePerCapacity(Pendrive)` metódusa, amely összehasonlíta a példányt egy paraméterként kapott másik példánnyal az ár/kapacitás alapján. Az eredmény 1 legyen, ha az aktuális példány ár/kapacitása nagyobb, az eredmény -1 legyen ha a paraméterként kapott példányé nagyobb, és az eredmény 0 legyen, ha egyformák.
- Legyen egy `boolean cheaperThan(Pendrive)` metódusa, amely igazat ad ha a példány ára kisebb, mint a paraméterben kapott példány ára.

A Pendrives részletei: A metódusokat úgy implementáld, hogy nem hívod a `Pendrive getPrice()` metódusát.

- Legyen `Pendrive best(List<Pendrive>)` metódusa, amely a legjobb ár/kapacitás értékű pendrive-t adja vissza, azaz amelyiknél ez a legkisebb.
- Legyen `Pendrive cheapest(List<Pendrive>)` metódusa, amely a legolcsóbbat adja vissza.
- Legyen `void risePriceWhereCapacity(List<Pendrive>, int percent, int capacity)` metódusa, amely adott százalékkal megemeli azon pendrive-ok árát, amelynek a kapacitása a megadott értékkel megegyezik.

Értékmásolás szerinti paraméterátadás (methodpass)

A Java nyelvben minden értékmásolás szerinti paraméterátadás van: a híváskor átadott aktuális paraméter értéke (ha referencia változó, akkor ez a referencia) átmásolódik a formális paraméterbe, amely csak a metóduson belül érhető el.

```
public void tryChangeValues(int yearOfBirth, String name, List<String>
courses) {
    yearOfBirth = 1970;
    name = "John";
    courses.add("Java");
    // vagy courses = new ArrayList<>();

}
```

Hívása:

```
List<String> courses = new ArrayList<>();
int originalYearOfBirth = 1980;
String originalName = "Jack";
```

```
tryChangeValues(originalYearOfBirth, originalName, courses);
```

Visszahatás

Primitív és immutable objektumok esetén a metóduson belül tett változtatások nem hatnak vissza a hívó félre, azaz nem módosítják az eredeti változóban tárolt értéket, de már referenciaik átadásakor bizony az eredeti objektumhoz fér hozzá a metódus.

Az `originalYearOfBirth` változó értéke 1980, az `originalName` változó értéke "Jack" marad. A `courses` változóban tárolt referencia sem változik, de a listába belekerült egy új elem.

Amennyiben a teljes listát egy újra cseréljük, szintén nincs visszahatás, hiszen magát a kapott referenciát cseréljük le. Visszahatás csak akkor lehetséges, ha a kapott referencián át elérhető objektum állapotát módosítjuk. Ilyen módosítást tapasztalhatunk az `Arrays.sort()` metódus esetén, amely a paraméterként kapott tömb elemeinek sorrendjét változtatja meg.

A legjobb gyakorlat, ha a paramétereken sosem módosítunk a metódusban, csak ha kifejezettképp ez a cél.

Mi történik a memóriában?

Egy metódus hívásakor a stacknek az adott metódus számára fenntartott területére a formális paraméterekbe átmásolódnak az aktuális paraméterek értékei, ami - mint láttuk - lehet konkrét érték és referencia is. A metódus ezután csak ezen értékekhez, illetve ezen referenciaikkal mutatott objektumokhoz fér hozzá.

Ha adott az alábbi két osztály, tudod követni, mi történik a memóriában?

```
public class Main {  
  
    public static void main(String[] args){  
        int a = 16;  
        int b = 43;  
        Person adam = new Person("Adam");  
        int c = doIncAndSum(a, b);  
        System.out.println(a); //16  
        System.out.println(b); //43  
        System.out.println(c); //61  
        System.out.println(adam.getName()); //"Adam"  
        changeName(adam);  
        System.out.println(adam.getName()); //"Peter"  
    }  
  
    public static int doIncAndSum(int x, int y){  
        x++;  
        y++;  
        int result = x + y;  
        return result;  
    }  
  
    public static void changeName(Person person){
```

```

        person.setName("Peter");
    }
}

class Person {

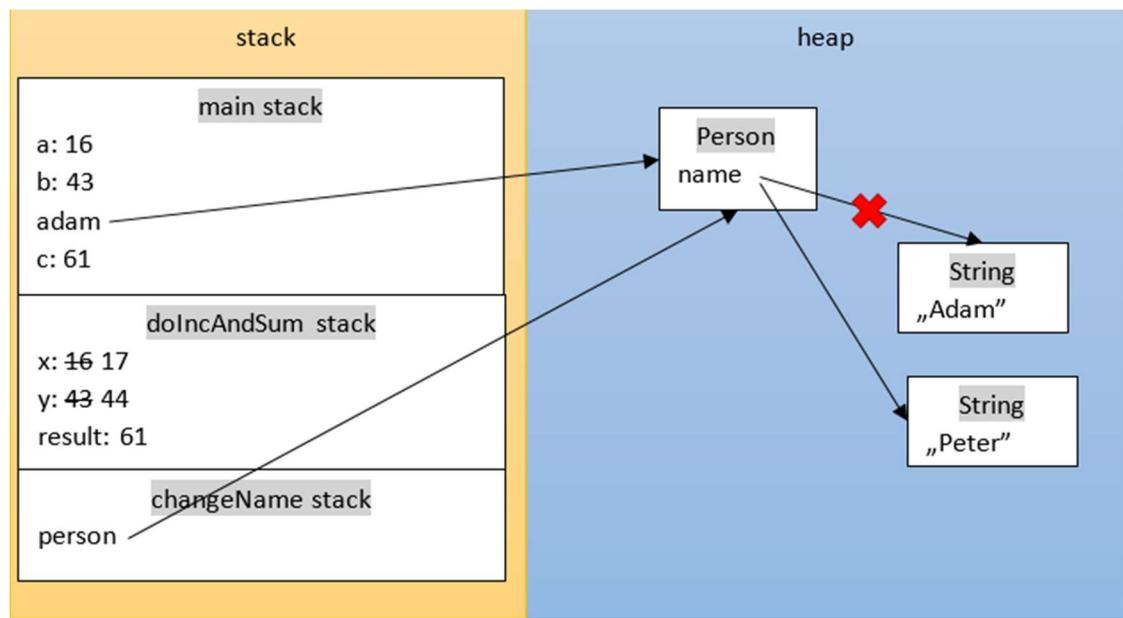
    private String name;

    public Person(String name){
        this.name = name;
    }

    public String getName(){
        return name;
    }

    public void setName(String name){
        this.name = name;
    }
}

```


Stack és heap paraméterátadáskor

Ellenőrző kérdések

- Mi az az értékmásolás szerinti paraméterátadás?
- Javában hogyan történik a paraméterátadás? Magyarázd el primitív és osztály típusú paraméterek esetén is!
- Képes-e a metódus a paraméterként kapott objektum állapotát módosítani?

Feladat

Katonák

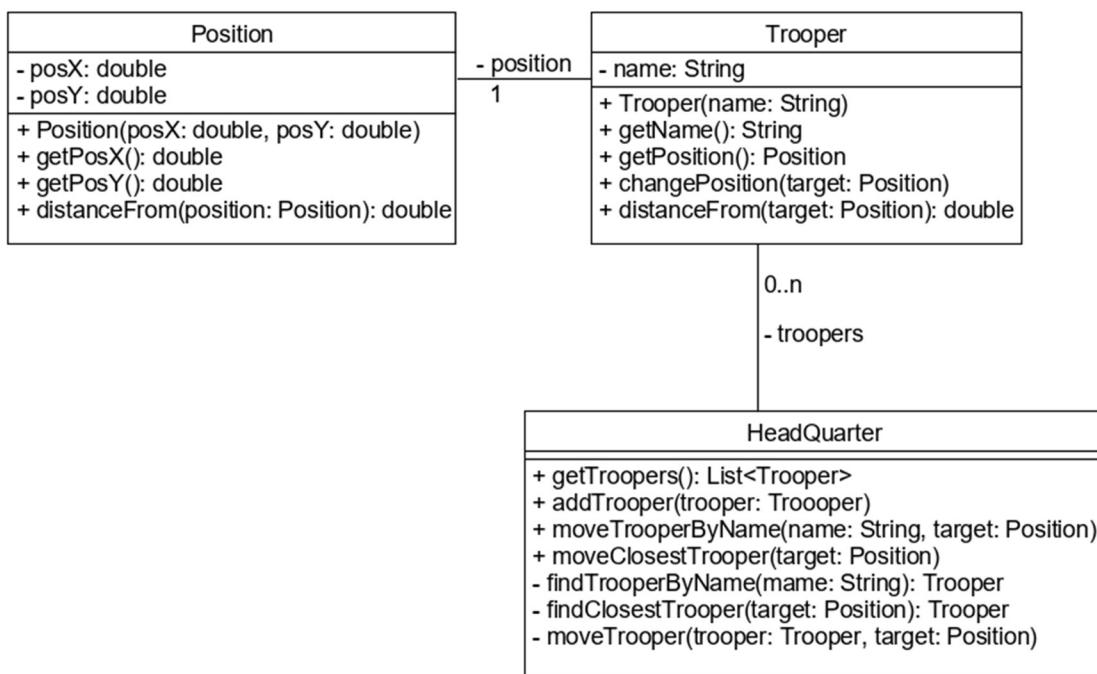
Hozz létre egy `Position` immutable osztályt, mely egy síkbeli pontot reprezentál! A pont távolságát egy másiktól a `distanceFrom()` metódusa adja vissza.

Két pont távolságát síkban az alábbi képlettel lehet kiszámítani:

$$A(x_1, y_1) \\ B(x_2, y_2) \\ d_{AB} = \sqrt{(x_1 - x_2)^2 + (y_1 - y_2)^2}$$

Távolság számítása

A Trooper osztály egy gyalogos adatait tartalmazza. A gyalogos tudja változtatni a pozíóját, illetve meg tudja mondani, hogy egy adott ponttól milyen távol van. A HeadQuarter tartalmazza a gyalogosok listáját. Ezen osztály irányítja őket, valamint információt szolgáltat róluk. Az addTrooper() metódussal egy katonát lehet áthelyezni a panacsnokság alá. A moveClosesTrooper() a katonák közül a legközelebbi küldi a megadott pozícióra, míg a moveTrooperByName() egy adott nevű katonát. A mozgatandó katona megtalálását és áthelyezését privát segédmetódusok végzik.

Troopers UML

Minden publikus metódus ellenőrizze a paraméterként kapott adatokat. Objektum sehol sem lehet null, illetve a Trooper neve nem lehet üres. Hibás paraméter esetén a metódus dobjon `IllegalArgumentException` kivételt!

Mely metódusoknak van és melyeknek nincs visszahatása?

Metódus paraméterek (methodparam)

A metódus elején érdemes a paraméterek értékét ellenőrizni, mivel csak a számukat és típusukat ellenőrzi a fordító. Különösen vizsgálandó referencia változó átadásakor, hogy null-e az értéke, illetve csak bizonyos értékkészletből vehetnek fel értéket a paraméterek. Kerüljük a boolean típusú, illetve a jelzésre használt szám paramétereket, használjuk helyettük enum-ot, mert az sokkal jobban olvasható. Ha nagyon sok bemenő

paraméter van, nehéz követni a sorrendjüket, akkor megfontolandó egy paraméterosztályt létrehozni, és azt átadni a metódusnak.

A metódusok csak egyetlen értéket tudnak visszaadni, ha többet szeretnénk, akkor azokat egy osztályba kell csomagolunk, vagy esetleg több külön metódusba kell szerveznünk a feladatot. Amennyiben nincs mit visszaadnunk, például keresés esetén nincs találat, akkor a visszatérési érték lehet null, vagy jelezhetjük kivétel dobásával keresett elem hiányát. Amennyiben a metódus kollekcióval tér vissza, az null helyett inkább üres kollekció legyen.

Ellenőrző kérdések

- Milyen ajánlásokat ismersz a metódusok paraméterére vonatkozóan?
- Mit teszel, ha egy metódusnak több értéket is vissza kéne adnia?
- Milyen ajánlásokat ismersz a metódusok visszatérési értékére vonatkozóan?

Feladat

Measurement osztály

Készíts egy Measurement osztályt, amely mérési eredményeket reprezentál.

- adatai: egy valós tömb, amely a mérési eredményeket tárolja.
- a mérési adatokat kapja meg konstruktur paraméterben
- legyen `int findFirstIndexInLimit(int lower, int upper)` metódusa, amely visszaadja az első olyan mérési adat indexét, amely a megadott határok közé esik. Adjon vissza -1-t, ha nincs ilyen adat.
- legyen `double minimum()` metódusa, amely a legkisebb mérési eredményt adja vissza.
- legyen `double maximum()` metódusa, amely a legnagyobb mérési eredményt adja vissza.
- legyen `ExtremValues minmax()` metódusa, amely a legnagyobb és a legkisebb mérési eredményt adja vissza egy ExtremValues objektumban.

Az ExtremValues osztály egy egyszerű immutable adat transzfer osztály, amely `min` és `max` adatokat tárol, konstruktorral állíthatóak be, és getter metódusokkal kérhetők le.

Változó hosszúságú paraméterlista (methodvarargs)

A változó hosszú paraméterlistát a Java 5-ben vezették be. Előtte a több, ugyanolyan típusú paramétert kollekcióba téve adhattuk át a metódusnak, vagy több, ugyanolyan nevű metódust készítettünk különböző számú paraméterrel (metódus túlterhelés). A varargs használata elkerülhetővé tette ezt.

A paraméterlistában a típus után három pont (...) jelzi, hogy itt több, ugyanolyan típusú érték is megadható, akár felsorolással, akár tömbként. A metódusból a varargsként átadott paramétereket tömbként látjuk. Az ugyanolyan típusú paraméterek száma akárhány lehet, még nulla is. Ha van minimális száma a megadható paramétereknek, akkor azokat a varargs előtt külön kell deklarálnunk.

```
public void putStudentsIntoCourse(String... students) {  
    for (String name: students) {  
        course.add(name);  
    }  
}
```

```
    }  
}
```

Hívni akár tömbbel, akár String-ek sorozatával lehet:

```
putStudentsIntoCourse("Emma", "Dániel", "Péter", "Ferenc", "Mariann");
```

vagy

```
String[] names = {"Emma", "Dániel", "Péter", "Ferenc", "Mariann"};  
putStudentsIntoCourse(names);
```

VIGYÁZZ! Varargs csak egy, a legutolsó paraméter lehet. Sose használd különböző értelmű paraméterek összevonására csak azért, mert a típusuk egyezik!

Ellenőrző kérdések

- Hogyan kell deklarálni a paraméter listában a változó hosszúságú paraméter listát?
- Lehet egy metódusnak vegyes paraméter listája (fix és változó hosszúságú is)?
- Metódus hívásnál hogyan kell megadni a változó hosszúságú paramétert?

Vizsga statisztika

Készíts egy ExamStats osztályt, amely képes változó számú vizsgaeredmény (pontokban megadva) esetén "statisztikát" készíteni. Ehhez az objektum adott vizsga esetén megkapja a max pontszámot konstruktörben, majd az egyik metódusában a küszöbérték (százalék) valamint a vizsgaeredmények (pontok) felsorolásával ki tudja számolni az adott küszöbérték felelti eredmények számát. Egy másik metódusban az alsó küszöbérték (százalékban) megadása és a vizsgaeredmény felsorolás megadásával meg tudja mondani, bukott-e valaki a vizsgán.

Publikus metódusok:

```
public ExamStats(int maxPoints)  
public int getNumberOfTopGrades(int limitInPercent, int... results)  
public boolean hasAnyFailed(int limitInPercent, int... results)
```

Tipp

Ha a felsorolást nem adja meg a felhasználó (kihagyja a paramétert), a metódusnál nem mutat hibát az IDE. Vararg esetén ugyanis ilyenkor automatikusan üres tömb lesz a paraméter. Ebben az esetben viszont IllegalArgumentException-t várunk, a megfelelő tájékoztató szöveggel.

Metódus hívások láncolása (methodchain)

Egy kifejezésen belül ugyanazon objektumon több metódust is hívhatunk láncoltan. Ennek feltétele, hogy a metódus azon objektumpéldánnyal térjen vissza, amelyen meghívtuk (`this`). Gyakran használjuk a Builder tervezési mintánál. (A Builder osztály egy másik osztály inicializálását és példányosítását végzi.)

Lássunk erre egy példát!

Készítsünk egy Peasant osztályt, ahol a sakktáblán a pozícióját követhetjük nyomon a `posX`, `posY` attribútumokkal. A metódusok a lépésekkel imitálják. A pozíció 1 és 8 között változhat, és bármilyen irányban csak egyet léphet, ha tud.

```

public class Peasant {
    public static final int MIN_X = 1;
    public static final int MAX_X = 8;
    public static final int MIN_Y = 1;
    public static final int MAX_Y = 8;

    private int posX;
    private int posY;

    public Peasant(int posX, int posY) {
        this.posX = posX;
        this.posY = posY;
    }

    public Peasant forward() {
        if (posX < MAX_X){
            posX++;
        }
        return this;
    }

    public Peasant back() {
        if (posX > MIN_X) {
            posX--;
        }
        return this;
    }

    public Peasant left() {
        if (posY > MIN_Y) {
            posY--;
        }
        return this;
    }

    public Peasant right() {
        if (posY < MAX_Y) {
            posY++;
        }
    }

    public String toString() {
        return "X: " + posX + ", Y: " + posY;
    }
}

```

A mozgását láncolt metódushívással könnyen megadhatjuk:

```

Peasant peasant = new Peasant(2, 3) // Lehelyeztük a tábla (2, 3) mezőjére
    .forward() // előre lépett
    .forward() // előre lépett
    .left() // balra lépett
    .backward() // hátra lépett
    .left() // balra lépett

```

```
.forward()    // előre lépett  
.right();     // jobbra lépett  
  
System.out.println(peasant); // X: 4 Y: 2
```

Ellenőrző kérdések

- Mit tudsz a `this` pszeudóváltozóról?
- Milyen feltételei vannak a láncolható metódusoknak?

Gyakorlat - Robot és mozgatása

Egy Robot objektumot mozgatunk, utasításokat adva. Ezek menj és fordulj lehet. Az utasítások láncban is kiadhatók, azaz a robot egyszerre több utasítást is kaphat, amit sorban végrehajt és ezzel egy adott távot megtéve, adott irányban áll meg.

Hozz létre egy Robot osztályt, amiben legyen két attribútum: `distance`, amelyben a megtett eddigi összes távolságot, és `azimuth` amiben az aktuális irányszöget (fokban) tárolja.

Publikus metódusok:

```
public Robot go(int meter)  
public Robot rotate(int angle)
```

Bónusz feladat

Egészítsd ki a Robot osztályt azzal, hogy a robot a megfelelő utasításra feljegyzi az aktuális pozíóját egy `NavigationPoint` objektumban, és ezt az objektumot hozzáadja egy listához.

Kiegészítő publikus metódus:

```
public Robot registerNavigationPoint()
```

Így a robot mozgása utólag végigkövethető - feltéve, hogy kapott utasítást az adott pozícióban ennek feljegyzésére a láncolt utasítások között. Ehhez a `NavigationPoint` objektumot a robot aktuális távolságával és irányával (azimut) hozzuk létre, majd a robot listájához hozzáadjuk. A teszteléshez a `NavigationPoint` objektumban meg kell írni a megfelelő `toString` metódust is.

Metódusnév túlterhelés (methoverloading)

Metódus túlterhelésről (*method overloading*) akkor beszélünk, ha egy osztályon belül több ugyanolyan nevű, de eltérő paraméter szignatúrával rendelkező metódus van. (Azaz a formális paraméterek típusának lista eltérő.) Akkor hasznos, ha több metódusnak is ugyanaz a feladata, de ehhez más és más bemenő adatra van szüksége. Híváskor a fordító onnan tudja, hogy melyik metódust kell futtatnia, hogy megnézi, hogy az aktuálisan kapott paraméterek mely formális paraméter szignatúrának felelnek meg.

Hogyan dönti el a fordító, hogy ez melyik?

1. Típusra pontos egyezést talál.
2. Primitív típus esetén nagyobbat talál.
3. Primitív típus esetén a csomagolóosztálynak megfelelőt talál.

4. Ugyanolyan típusú varargs paramétert talál.

A sorrend nagyon fontos: az első találatnál leáll, és csak egy konverziót végez!

Adva vannak az alábbi metódusok egy osztályban:

```
public void play(short a) {...}      // 1
public void play(long a) {...}        // 2
public void play(Integer a) {...}     // 3
public void play(String... a) {...}   // 4
public void play(String a, String b) {..} // 5
```

Melyik fut le az egyes esetekben?

```
short x = 3;
play(4);
play(x);
play("Hello");
play("alma", "körte");
```

Az első híváskor az aktuális paraméter `int` típusú. Nincs pontos egyezés, de nagyobb primitív típust talál, ezért a // 2 fut le.

A második híváskor az aktuális paraméter `short` típusú. Ilyen paraméterű pont van, ezért az // 1 fut le.

A harmadik híváskor a paraméter `String`, amely csak a `varargs`-ot váró // 4 metódusnak felel meg.

A negyedik hívásra van pontos egyezés, ezért az // 5 metódus fut le, hiába felel meg a // 4 paraméter szignatúrának is.

Ellenőrző kérdések

- Mi határozza meg egy metódus paraméter szignatúráját?
- Mitől különbözhet két paraméter szignatúra?
- Fordítási vagy futási időben történik a hívás és a definíció összerendelése?

Gyakorlat - Time osztály

Szükségünk van egy időpontot reprezentáló osztályra `Time`, amely többféle paraméterezővel példányosítható. Az osztály metódusai segítségével adott objektumát össze tudjuk hasonlítani másik `Time` objektummal és meg tudjuk mondani a kapott objektumról, hogy azonos időpontot reprezentál vagy az adott objektum korábbi időpontot reprezentál (mindkét esetben egy-egy napon belül vagyunk!).

Konstruktörök:

```
public Time(int hours, int minutes, int seconds)
public Time(int hours, int minutes)
public Time(int hours)
public Time(Time time)
```

Publikus metódusok:

```
public boolean isEqual(Time time)
public boolean isEqual(int hours, int minutes, int seconds)
```

```
public boolean isEarlier(Time time)
public boolean isEarlier(int hours, int minutes, int seconds)
```

Megjegyzés

A Java természetesen rendelkezik a megfelelő dátum és időkezelő osztályokkal, de azok esetében is hasonló módon lett megoldva a többfélé paraméterezés.

[rating feedback=java-methodoverloading-time]

Bónusz feladat

Kocsmatúrát tervezünk, és a maximális időkihasználás érdekében a legjobb kocsma a legkorábban nyitó intézmény. Valósítsuk meg ennek kiválasztását adott listából a Pub (kocsma neve és nyitási időpontja Time osztály használatával), valamint a listát tároló ListOfGoodPubs osztály segítségével.

Pub osztály publikus metódusok:

```
public Pub(String name, int hours, int minutes)
public String toString()
```

ListOfGoodPubs osztály publikus metódusok:

```
public ListOfGoodPubs(List<Pub> goodPubs)
public Pub findTheBest()
```

Hibakezelés

A ListOfGoodPubs osztály nem kaphat a konstruktorban null értéket, vagy üres listát! Kivételkezeléssel (IllegalArgumentException) jelezük, ha rossz a paraméter.

Statikus attribútumok és metódusok (staticattrmeth)

Statikus attribútumok

A statikus (**static**) attribútumok az osztályhoz, és nem az objektumhoz tartoznak, de minden az adott osztályú objektum eléri és közösen használhatja azokat.

Osztálybetöltéskor jönnek létre és inicializálódnak. Elérésükhez osztályon belül csak a nevet kell megadnunk, osztályon kívülről azonban akár az osztálynevet, akár a változónevet használhatjuk minősítőnek. Konvenció szerint az osztály nevét szoktuk, ezzel is jelezve, hogy az attribútum "közös tulajdon", nem az adott objektumé. Nagyon gyakran tárolunk bennük az osztályban használt konstanst, ilyenkor az attribútum **static final** módosítóval rendelkezik. A konstansok nevét csupa nagybetűvel írjuk, a több szóból állókat pedig '_' jellel választjuk el.

```
class Parcel {

    public static final double BOX_WEIGHT = 2.3;

    private double netWeight;

    public Parcel(double netWeight){
        this.netWeight = netWeight;
    }
}
```

```

    public double grossWeight(){
        return netWeight + BOX_WEIGHT;
    }
}

```

Ellenőrző kérdések

- Miben speciális a statikus attribútum?
- Hogyan lehet hivatkozni a statikus attribútumra?
- Hivatkozhat-e az osztály bármelyik metódusa a statikus attribútumra?

Statikus metódusok

Az osztályban deklarált metódusok csak példányosítás után, a példányon át érhetőek el, és jellemzően a példányváltozókkal dolgoznak. A statikus (`static`) metódusok példányosítás nélkül is elérhetőek, kívülről az osztálynév minősítővel. Eléri a statikus attribútumokat és más statikus metódusokat hívhatnak. Nem érnek el nem statikus attribútumokat és metódusokat, de a példány attribútumai és metódusai elérhetik a statikus metódusokat.

Használhatjuk konstruktorok helyett, főleg, ha sok túlterhelt konstruktorra van szükség, vagy más osztályt kell példányosítani.

```

class Sector{
    private double degree;
    private double radius;

    public Sector(double degree, double radius){
        this.degree = degree;
        this.radius = radius;
    }

    public void setDegree(double degree){
        this.degree = degree;
    }

    public void setRadian(double radian){
        degree = radianToDegree(radian);
    }

    public static double radianToDegree(double radian){
        return radian / Math.PI * 180;
    }
}

```

A fenti osztályban a `radianToDegree` metódust akkor is használhatjuk, ha nincs körcikkünk, csak szeretnénk átváltani radiánból fokra. A példány is használhatja, ha a körcikknek utólag állítjuk be a szöget, de azt csak radiánban tudjuk megadni (`setRadian`).

Ellenőrző kérdések

- Hogyan kell egy statikus metódust deklarálni?

- Hogyan kell egy statikus metódust meghívni?
- Az osztály milyen attribútumaira és metódusaira hivatkozhat a statikus metódus?
- Meghívhatja-e egy nem statikus metódus a statikus metódust? És fordítva?
- Példányosíthatja-e egy másik osztály objektumát egy statikus metódus?

Statikus import

Egy osztály statikus metódusait és attribútumait közvetlenül importálhatjuk, ha az import után használjuk a static kulcsszót. Ebben az esetben a metódus és az attribútum minősítő nélkül is használhatóvá válik, ezért sok statikus import használata rontja a kód olvashatóságát.

```
import static java.lang.Math.PI;

class Circle{
    private double radius;

    public double area(){
        return radius * radius * PI;
    }
}
```

Gyakorlat - banki tranzakciók követése

BankTransaction osztály

Az osztály követi a létrehozott példányai által reprezentált banki tranzakciókat. Számolja a tranzakciókat, azok értékét összegzi, és utasításra átlagolja azokat. minden tranzakció értéket megvizsgál, és a nap elején beállított statikus currentMinValue és currentMaxValue változókban nyilvántartja az adott tranzakciójig előforduló minimális és maximális tranzakció értékeit.

Publikus statikus metódusok:

```
public static void initTheDay()
public static BigDecimal averageOfTransaction()
public static long getCurrentMinValue()
public static long getCurrentMaxValue()
public static BigDecimal getSumOfTrxs()
```

Publikus metódus:

```
public BankTransaction(long trxValue)
```

Hibakezelés

Amennyiben a létrejövő BankTransaction objektum tranzakció értéke kívül esik a konstansként megadott min és max határokon (1 és 10 000 000), IllegalArgumentException-t várunk a megfelelő értesítő szöveggel.

Tipp

A megoldás készüljön fel arra az (egyébként nem túl valószínű) esetre is, ha egyetlen érvényes tranzakció sem volt. Ilyenkor az `averageOfTransaction`, a `getCurrentMinValue` és a `getCurrentMaxValue` metódusok nullát adjanak vissza.

Több esetben jól alkalmazható a Java három operandusú művelete!

Statikus import megjelenése

Figyeld meg, hogy a teszt osztályok hogyan használják az `import` és az `import static` direktívákat.

Figyeld meg, hogy a fejlesztő környezeted az általad írt példákban mikor generál `import` és mikor `import static` direktívákat.

[rating feedback=java-staticattrmeth-banktransaction]

Konstruktörök és inicializátorok

Default és paraméter nélküli konstruktur (defaultconstructor)

Amennyiben egy osztálynak nem adunk meg konstruktort, a fordító biztosít egy default konstruktort az osztály példányosításához. Ez semmi más utasítást nem tartalmaz, csak egy `super()` hívást, amely az ōs (jobb híján az `Object` osztály) paraméter nélküli konstruktörának hívása. Amennyiben bármilyen konstruktort implementálunk, akár paraméterrel, akár paraméter nélkül, az osztály nem kap default konstruktort.

A paraméter nélküli konstruktörban is inicializálhatunk attribútumokat, ha van valamilyen értelmes, az alapértelmezettől eltérő kezdőértékük.

####Ellenőrző kérdések

- Van-e olyan Java osztály, amelynek egyáltalán nincs konstruktora?
- Mikor lehet paraméter nélküli példányosítás?
- Mit csinál a default konstruktur?
- Mi a különbség a default konstruktur és a paraméter nélküli konstruktur között?

Gyakorlat 1 SimpleDate osztály

Az osztály év, hó, nap dátumokat reprezentál, de csak 1990. január 1. utáni dátumokat, ezeket `year`, `month`, `day` nevű (`int` típusú) attribútumokban tárolja, konstruktora nincs. Az értékek beállítása publikus metódusból történik.

publikus metódusok:

```
public void setDate(int year, int month, int day)
public int getYear()
public int getMonth()
public int getDay()
```

A dátum részek megadásakor legyen ellenőrzés, csak korrekt év (≥ 1900), korrekt hónap (1-12) és a hónapnak megfelelő nap érték fogadható el. Vegyük figyelembe a szökőéveket is! Inkorrekt paraméter értékek esetén a metódus dobjon `IllegalArgumentException`-t, a megfelelő tájékoztató szöveggel.

Tipp

Az ellenőrzést szervezzük ki privát metódusokba! pl. a következők lehetnek:

private metódusok:

```
private boolean isCorrect(int year, int month, int day)
private boolean isLeapYear(int year)
private int calculateMonthLength(int year, int month)
```

Gyakorlat 2 SimpleDateFormatter osztály

A dátum adatot formázni is kellene, mégpedig országonként eltérő módon. Hozzunk létre egy CountryCode enumot HU, EN, US értékekkel. Az osztály egyik publikus metódusa átvesz egy enumot és annak alapján állítja össze a dátum stringet, a másik az alapértelmezett országkódot használja. Ezt az osztály paraméter nélküli konstruktora állítja be.

publikus metódusok:

```
public SimpleDateFormatter()
public String formatDateString(SimpleDate simpleDate)
public String formatDateStringByCountryCode(CountryCode countryCode,
SimpleDate simpleDate)
```

Tanulmányi feladat

Hogyan tudjuk ellenőrizni, hogy a konstruktur nélküli osztályunk valóban kapott üres konstruktort?

Decompiler segítségével visszafejthetjük a .class fájlt és annak metódusait megtekinthetjük. Ehhez fordítsuk le a kész `SimpleDate.java` forráskódot (Maven ablak, build), majd navigálunk parancssorból a projekt targetkönyvtárába. Ezt egyszerűen megtehetjük TotalCommander használatával, ha megkeressük a classes mappát, a Commands menüben az Open command prompt window pont ezen a mappán nyílik meg.

Adjuk ki a `javap defaultconstructor.date.SimpleDate` parancsot. A `javap` a JDK beépített decompiler alkalmazása, és a .class fájl alapján visszaadja annak tartalmát metódus szinten (további paraméterező is lehetséges). Itt látható lesz az a `defaultconstructor.date.SimpleDate()` metódus is, amit a `javac` szerkesztett bele a class fájlba.

Konstruktur túlterhelés (constructoroverloading)

Dönthetünk úgy, hogy többféle bemenő paraméterkombinációval szeretnénk létrehozni az objektumokat. Ehhez több, különböző paraméter szignatúrájú konstruktorra van szükségünk, azaz a konstruktur is túlterhelhető. A paraméter egyeztetés ugyanúgy működik, ahogy a a túlterhelt metódusoknál.

Amennyiben az egyik konstruktur általi műveletek megismétlendők lennének egy másikban, akkor nem kell az utasításokat átmásolnunk, mert a konstruktorkok hívhatnak más konstruktorkat a `this` kulcsszó segítségével. Amennyiben egyre bővülő paraméterlistával hozzuk létre a konstruktorkat, akkor gyakorlatilag minden használni

tudja az előzőt. Ezt hívjuk teleszkóp konstruktornak. Fontos megjegyezni, hogy egy konstruktor csak egyetlen másikat hívhat, és a hívásnak a legelső utasításnak kell lennie!

```
public class Product {  
  
    private String name;  
  
    private int stock;  
  
    private LocalDate bestBefore;  
  
    public Product(String name) {  
        this.name = name;  
    }  
  
    public Product(String name, int stock) {  
        this(name);  
        this.stock = stock;  
    }  
  
    public Product(String name, int stock, LocalDate bestBefore) {  
        this(name, stock);  
        this.bestBefore = bestBefore;  
    }  
}
```

this.name = name;   this.stock = stock;   this.bestBefore = bestBefore;

overloading

Ha nagyon sokféle paraméterezéssel példányosíthatunk egy osztályt, érdemes megfontolni builder osztály létrehozását.

Ellenőrző kérdések

- Hány konstruktora lehet egy osztálynak?
- Milyen szabályok vonatkoznak az egy osztályon belüli konstruktorkra?
- Mi határozza meg, hogy egy példányosítás melyik konstruktort használja?
- Hogyan hívhatja meg egy osztály konstruktora ugyanazon osztály egy másik konstruktörét?
- Milyen szigorú szabály vonatkozik a `this()` használatára?

Gyakorlat 1 SimpleTime osztály

Az osztály objektuma egy időpontot reprezentál egy napon belül, és többféleképpen hozható létre. Az objektum el tudja dönten, hogy a paraméterként kapott azonos típusú objektumtól percekben kifejezve mennyire különbözik.

konstruktörök:

```
public SimpleTime(int hours, int minutes)
public SimpleTime(int hours)
public SimpleTime(SimpleTime time)
```

publikus metódusok:

```
public int difference(SimpleTime time)
public String toString()
```

Gyakorlat 2 BusTimeTable osztály

Az osztály egy buszmenetrendet reprezentál, ahol az indulási időket SimpleTime objektumok listája tárolja. Ezt többféleképpen létre lehet hozni, lásd a konstruktorokat (óránként indul, generáláskor az első indulás óráját, az utolsó indulás óráját, és az ismétlődő perceket kell megadni). A listából ki lehet keresni a következő indulás idejét.

konstruktorok:

```
public BusTimeTable(List<SimpleTime> timeTable)
public BusTimeTable(int firstHour, int lastHour, int everyMinute)
```

publikus metódusok:

```
public List<SimpleTime> getTimeTable()
public SimpleTime nextBus(SimpleTime actual)
```

Hibakezelés

Ha az adott napon több busz már nem indul, a metódus dobjon IllegalStateException-t a megfelelő információs szöveggel.

Bónusz feladat

Írj egy olyan metódust a BusTimeTable osztályban, ami az aznapi első busz indulást adja vissza!

Gondolj arra, hogy a listában nem feltétlenül az első elem az első busz indulási ideje! A metódus teszteléséhez bővítsd ki a BusTimeTableTest osztályt a megfelelő teszt metódusokkal.

Inicializátorok (initializer)

Inicializátorok hívjuk az osztályba írt név nélküli blokkot, mely ugyanúgy utasításokat tartalmaz, mint a metódusok. Feladataik az osztály változóinak inicializálása. Jogosan felmerülhet a kérdés, hogy miért van erre szükség, amikor ezeket akár a deklaráció sorában, akár a konstruktorkban megtehetjük. Valóban nagyon ritkán használjuk, de mégis van létfogalma. A statikus inicializátorban (static kulcsszó előzi meg) található kód az osztály betöltődésekor, a nem statikus inicializátorban található példányosításkor, még a konstruktorkor előtt lefut. Statikus attribútumok értékének megadására, ha azok bonyolultan állíthatóak csak elő, használhatunk statikus metódusokat. (Például véletlenszámot kell generálnunk, vagy ciklussal kell feltöltenünk egy kollekciót, esetleg közben kivételt is kezelnünk.) Statikus inicializátort akkor használunk, ha egyszerre több statikus attribútum értékét akarjuk kiszámolni. A nem statikus inicializátor anonymous belső osztályok esetén használható jól, mivel ezekhez nem tudunk konstruktort írni, lévén nincs nevük.

Egy osztály akár több inicializátort is tartalmazhat, ebben az esetben a deklaráció sorrendjében futnak le.

```
public class Lottery {  
  
    public static final Set<Integer> numbers;  
  
    static {  
        Set<Integer> draws = new TreeSet<>();  
        Random rnd = new Random();  
        while(draws.size() < 5) {  
            draws.add(rnd.nextInt(90) + 1);  
        }  
        numbers = draws;  
    }  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mikor hajtódik végre a statikus inicializáló blokk?
- Mikor hajtódik végre a példányszintű inicializáló blokk?
- Az osztály mely elemeire hivatkozhat a statikus inicializáló blokk?
- Mondj néhány példát, amikor a statikus inicializáló blokk használata célszerű!

Gyakorlat - Hitelkártya használat

A CreditCard osztály egy hitelkártyát reprezentál, amelyet a létrehozásakor adott összeggel "feltöltenek" és ebből tudunk gazdálkodni. A feltöltés forintban vagy tetszőleges valutában történhet, ezt a feltöltés során forintra konvertálja a rendszer.

A kiadás payment() többféle valutában is lehetséges, ezeket a rendszer egész forintra konvertálja és így terhelí meg a kártyát. Ha nem adunk meg valutát, automatikusan forintnak veszi a terhelést.

A hitelkártya "használatba vételekor" (CreditCard osztály betöltése) az aktuális átváltási faktorok (Rate) feltöltésre kerülnek a CreditCard osztályba, egy statikus final listába (statikus inicializálás).

konstruktorok:

```
public CreditCard(long balance, Currency currency)  
public CreditCard(long balance)
```

publikus metódusok:

```
public long getBalance()  
public boolean payment(long amount, Currency currency)  
public boolean payment(long amount)
```

A Rate osztály az egyes valutákhoz (Currency enum) tartozó átváltási faktorokat tárolja, ezek listájából dolgozik a payment() metódus. Hozzuk létre a Currency enum-ot is HUF, EUR, SFR, GBP, USD értékekkel!

konstruktor:

```
public Rate(Currency currency, double conversionFactor)
```

publikus metódusok:

```
public Currency getCurrency()
public double getConversionFactor()
```

Öröklődés

Öröklődés (introinheritance)

Az osztályok tervezésekor és újra felhasználásakor felmerülhet, hogyan lehetne bővíteni egy már meglévő osztály attribútumait, metódusait anélkül, hogy az eredeti osztályt módosítanánk, illetve hogyan tehetnénk bele közös kollekcióba a különböző típusú objektumokat, ha valamilyen szempontból közösen szeretnénk kezelni őket (például egy rajzon lévő összes vonal, ellipszis, téglalap stb.) Az első esetben egy általános osztáyból készítünk speciálisabban (specializáció), a második esetben a speciális osztályokat általánosítjuk (generalizáció).

Specializáció: Vehicle -> MotorVehicle -> Car -> Taxi

Generalizáció: (Koala, Giraffe, Beaver) -> Mammal -> Animal

Az általánosabb osztályt szülőnek, illetve ősnek, a speciálisabban gyermeknek vagy leszármazottnak nevezzük.

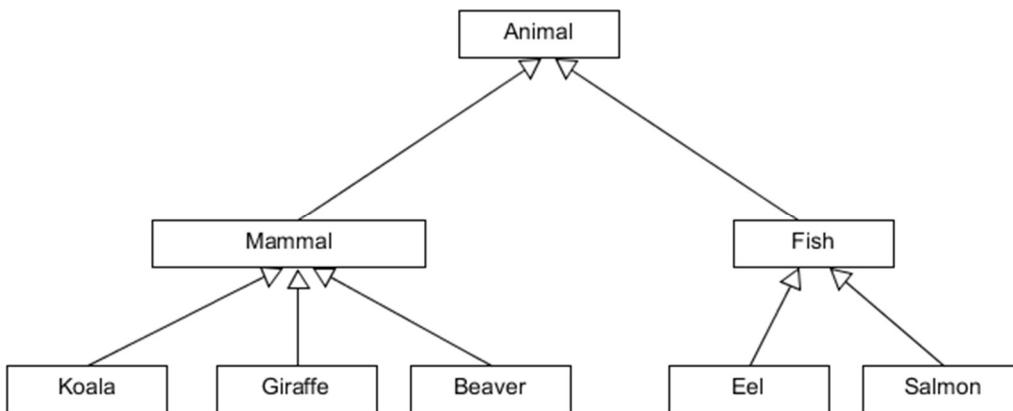
A leszármazott az ős minden tagjával rendelkezik, amire az ős engedélyt ad, és még többel is rendelkezhet. A leszármazást a Javaban az extends kulcsszó jelöli, amely jól jellemzi, hogy a leszármazott tulajdonképpen az ős kiterjesztése.

```
class Animal {
    // ...
}

class Mammal extends Animal {
    // ...
}

class Koala extends Mammal {
    // ...
}
```

A Java nyelvben csak egyszeres öröklődés van. Ez azt jelenti, hogy egy osztálynak csak egy közvetlen szülője lehet, de akárhány gyereke. Közvetve vagy közvetlen, de minden osztály az Object osztáyból származik. Azért látjuk, hogy egy általunk létrehozott új osztály olyan metódusokkal is rendelkezik, amiket nem írtunk bele, mert azokat az ősétől, az Object-től örökölte. (equals, hashCode, toString). Az osztályok és a köztük lévő öröklődési kapcsolatok egy fa szerkezettel ábrázolható.

class_hierarchy

Osztályok közötti kapcsolatok

Láttuk, hogy a specializáció azt jelenti, hogy az utód is mindig egy űs. Azaz, a koala egy emlős, az emlős egy állat. Ezt **is-a** kapcsolatnak nevezzük, és öröklődésre utal. (a Koala *is a* Mammal)

Amikor az osztály azért tud valamit, mert egy része tud valamit, akkor az nem öröklődés, hanem tartalmazási kapcsolat, azaz kompozíció. Ilyenkor az osztály attribútumként tartalmaz egy másik osztályt. Ezt az angol kifejezés után **has-a** kapcsolatnak hívjuk. (the Person *has a* Name)

Amikor csak lehetséges, használunk kompozíciót öröklődés helyett, mert azt attribútumban tárolt objektum futási időben dinamikusan cserélhető.

Ellenőrző kérdések

- Mire való az öröklődés?
- Amennyiben nem írjuk ki, öröklődnek-e valahonnan a Java osztályok?
- Hogyan kell Javaban öröklődést definiálni?
- Mi a különbség az is-a és has-a kapcsolatok között?
- Mit használunk inkább öröklődés helyett? Miért?

Gyakorlat 1

#####Person, Employee, Boss és BigBoss osztályok

Ezek egy munkahelyi hierarchiát reprezentálnak, a fenti sorrendben egymásból öröklődő osztályok. Jelen esetben a Person osztályt nem is példányosítjuk, ez az alatta levő osztályok egyfajta absztraktiójának tekinthető. A különböző alkalmazottak fizetését eltérő módon számítjuk. Míg az Employee alapfizetéssel rendelkezik, a Boss esetében az alapfizetéshez hozzáadódik a vezetői pótlék (beosztottak száma * LEADERSHIP_FACTOR * alapfizetés), míg a BigBoss esetében ehhez hozzáadódik egy vezetői prémium is (bonus).

Person osztály String name és String address attribútumokkal

Publikus metódusok:

```
public Person(String name, String address)
public void migrate(String newAddress)
```

Employee osztály double salary attribútummal

Publikus metódusok:

```
public Employee(String name, String address, double salary)
public double getSalary()
public void raiseSalary(int percent)
```

Boss osztály LEADERSHIP_FACTOR = 0.1 és int numberOfEmployees attribútummal

Publikus metódusok:

```
public Boss(String name, String address, double salary, int
numberOfEmployees)
public double getSalary()
public int getNumberOfEmployees()
```

BigBoss osztály double bonus attribútummal

Publikus metódusok:

```
public BigBoss(String name, String address, double salary, int
numberOfEmployees, double bonus)
public int getNumberOfEmployees()
public double getBonus()
public double getSalary()
```

Gyakorlat 2

Item, Basket és ShoppingBasket osztályok, öröklődés helyett kompozíció

Az öröklődés mellett/helyett kompozíció is alkalmazható, ahol az alkotó osztályok egymás szolgáltatásait használják ki új funkciók megvalósítására. Itt az alap Basket osztály Item objektumokat tárol, és a ShoppingBasket osztály attribútumként tárol egy Basket objektumot, magasabb szintű és részben másféle funkciók kiszolgálására.

Item osztály String barcode, double nettoPrice, int vatPercent attribútumokkal

Publikus metódusok:

```
public double getTaxAmount() // a nettoPrice és a vatPercent alapján
kiszámolja az adó összegét
public double getNettoPrice()
public String getBarcode()
public String toString() // generált string reprezentáció
```

Basket osztály List<Item> items attribútummal

Publikus metódusok:

```
public void addItem(Item item)
public void removeItem(String barcode)
public void clearBasket() // a Basket ürítése
public List<Item> getItems() // az Item lista másolatát adja vissza!
```

ShoppingBasket osztály Basket basket attribútummal

publikus metódusok:

```
public void addItem(Item item)
public void removeItem(String barcode)
public double sumNettoPrice() // az összes tételek összege
public double sumTaxValue() // az összes tételek adószáma
public double sumBruttoPrice()
public void checkout() // befejezzük a vásárlást, a kosár ürítése
public void removeMostExpensiveItem() // kikeresi és eltávolítja a
kosárból a legdrágább tételeket
```

Bónusz feladat

Jelenleg az alkalmazásban nincsen hibavédelem, minden paramétert elfogadunk ahogy van. Nézd végig a metódusokat, és ahol indokolt, kivételdobásokkal védd meg a hibás adatbeviteltől.

Konstruktörök és az öröklődés viszonya (inheritanceconstructor)

Első és legfontosabb, amit meg kell jegyeznünk, hogy a konstruktörök nem öröklődnek. A második, hogy az utód osztály példányosításakor minden konstruktora, akár tartalmaz explicit hívást az utód konstruktora, akár nem. A hívást a super() metódus valósítja meg.

Hogyan is működik minden. Tekintsük a következő osztályokat:

```
public class Person {

    private String name;

    private int age;

    public Person(String name, int age) {
        this.name = name;
        this.age = age;
    }
}

public class Employee extends Person {

    private int salary;

    public Employee(String name, int age, int salary) {
        this.name = name;           // nem fordul le
        this.age = age;             // nem fordul le
        this.salary = salary;       // ez lefordul
    }
}
```

Az Employee példányosításakor azt várjuk, hogy legyen neve, kora és fizetése is, ezért ezeket átadjuk a konstruktornak. Csakhogy ő nem éri el a name és age attribútumokat, mert ezek a szülőben vannak deklarálva és a private láthatóság miatt semmilyen másik

osztályból nem érhetőek el. Gondolhatnánk, hogy ha van publikus setter metódusa, akkor az öröklődik, tehát használható.

```
public class Person {  
  
    private String name;  
  
    private int age;  
  
    public Person(String name, int age) {  
        this.name = name;  
        this.age = age;  
    }  
  
    public void setName(String name) {...}  
  
    public void setAge(int age) {...}  
}  
  
public class Employee extends Person {  
  
    private int salary;  
  
    public Employee(String name, int age, int salary) {  
        this.setName(name);  
        this.setAge(age);  
        this.salary = salary;  
    } // még mindig nem fordul le  
}
```

Ez teljesen igaz, használhatjuk, azonban a fordító még mindig hibát jelez. A hiba oka az, hogy nem használtuk a szülő konstruktort sehol. A fordító ilyenkor is elhelyez az Employee konstruktörében egy super() hívást, amely az ōs paraméter nélküli vagy default konstruktort hívna. Csakhogy nincs ilyen a Person-ban, ezért szükséges, hogy mi hívjuk meg az ott lévő két paraméteres konstruktort, átadva neki a szükséges adatokat.

A helyes megoldás ebben az esetben:

```
public class Person {  
  
    private String name;  
  
    private int age;  
  
    public Person(String name, int age) {  
        this.name = name;  
        this.age = age;  
    }  
}  
  
public class Employee extends Person {  
    private int salary;
```

```

public Employee(String name, int age, int salary) {
    super(name, age);
    this.salary = salary;
}

```

Két fontos szabályt azonban be kell tartanunk:

- A `super()` hívás mindenkor első utasítása kell legyen.
- Egy konstruktor vagy `super()`, vagy `this()` hívást tartalmaz, a kettőt egyszerre sosem.

Mivel minden osztály példányosításakor lefut az ōs konstruktora is, ezért `super` hívásnak mindenkor kell lennie valamelyik konstruktorkban, akkor is, ha az implicit, azaz nem írjuk ki. (A default konstruktor ezek szerint implicit tartalmaz egy `super()` hívást és semmi mást.) Az első szabály miatt először mindenkor az ōs konstruktora fut le, és csak utána a gyereké, azaz jelen esetben először az `Object`, majd a `Person` és legvégül az `Employee` konstruktora.

Ellenőrző kérdések

- Mi a konstruktorkék végrehajtási sorrendje egy leszármazott osztály példányosításánál?
- Mi határozza meg, hogy az ōs osztály melyik konstruktora hajtódnak végre?
- Milyen szigorú szabály vonatkozik a `super(...)` használatára?
- Mi a következménye az ōs osztályra vonatkozóan, ha a leszármazott osztálynak csak default konstruktora van?
- Mi a következménye az ōs osztályra vonatkozóan, ha a leszármazott osztály konstruktora nem tartalmaz `super(...)` hívást?

Gyakorlat 1

Car és Jeep osztályok

A `Car` osztályból öröklik a `Jeep` osztályt, egyes metódusokat felülírva és használva az ōs attribútumait. Mindkét autótípus esetében van `drive(int)` metódus, ami a vezetést szimulálja, adott km megtételét és közben az elhasznált üzemanyaggal csökkenti annak mennyiségét is, valamint ki tudjuk számítani a tankolható üzemanyagot (`calculateRefillAmount()`). A `Jeep` abban különbözik ōsosztályától, hogy üzemanyagot nem csak a tankban, hanem kannákban is tud szállítani. Felhasználáskor mindenkor először a kannákat ürítjük ki, utána a tankban levő üzemanyag mennyisége csökken.

`Car` osztály `double fuelRate, double fuel, double tankCapacity` attribútumokkal

Publikus metódusok:

```

public Car(double fuelRate, double fuel, double tankCapacity)
public void modifyFuelAmount(double fuel)
public void drive(int km) // csökkenti az üzemanyag mennyiségét, nem
fogyhat ki!
public double calculateRefillAmount() //kiszámolja, mennyit lehet tankolni

```

`Jeep` osztály `double extraCapacity` és `double extraFuel` attribútumokkal

Publikus metódusok:

```
public Jeep(double fuelRate, double fuel, double tankCapacity, double extraCapacity, double extraFuel)
public void modifyFuelAmount(double fuel)
public void drive(int km) // csökkenti az üzemanyag mennyiségét, nem foghat ki!
public double calculateRefillAmount() //kiszámolja, mennyit lehet tankolni
```

Tipp

Érdemes egy külön metódusba kiszervezni, hogy adott km megtételéhez van-e elegendő üzemanyagunk!

Gyakorlat 2

Course osztály, enum Facility PROJECTOR, COMPUTERS és CHALKBOARD elemekkel, Room és ClassRoom osztályok

A Room leszármazottja a ClassRoom osztály.

Ezek egy oktatócég termeit és kurzusait reprezentálják, meg kell tudni mondani, hogy adott kurzust annak létszáma és igénye (facility) alapján adott teremben meg lehet-e tartani.

Room osztály String location és int capacity attribútumokkal.

Publikus metódusok:

```
public Room(String location, int capacity)
```

ClassRoom osztály Facility facility attribútummal

Publikus metódusok:

```
public ClassRoom(String location, int capacity, Facility facility)
public boolean isSuitable(Course course)
```

Course osztály int participants és Facility facilityNeeded attribútumokkal

Publikus metódusok:

```
public Course(int participants, Facility facilityNeeded)
```

Bónusz feladat

Mi történik, ha próbákképpen egy új osztályt akarunk örökíteni a ClassRoom-ból? Az IDE mit "követel" és miért?

Object ősosztály (objectclass)

Az Object osztály a java.lang csomagban található, és minden olyan osztály közvetlen ōse, amelyben nem adunk meg explicit ōst. A Java nyelvben egyszeres öröklődés van, ezért ez az osztály az öröklődési hierarchia gyökéreleme. Mivel minden osztály közvetlen vagy közvetve leszármazottja, ezért mindegyik örökli az Object publikus metódusait (pl. equals, hashCode, toString). Mivel minden osztály Object és minden példány Object példány is, ezért az Object típusú referencia változónak bármilyen

objektumot értékül adhatunk. Sőt, még a tömbnek is ōse, ezért akár tömböt is bele tehetünk. Gyakorlatilag minden adatszerkezet mögött Object áll, a kollekciók mögött is.

Már tapasztalhattuk, hogy minden objektumot át tudunk adni a `System.out.print` metódusnak, azonban többnyire valamilyen furcsa szöveg jelenik meg a képernyőn. Ez azért van, mert ez az objektum `toString()` metódusát hívja, amely minden van neki, hiszen az Object osztálytól örökölte. Lehetőségünk van ezt a metódust felülírni, hogy számunkra értelmezhető szöveg jelenjen meg.

Ellenőrző kérdések

- Van-e ōse az Object osztálynak?
- Lehet-e létrehozni olyan Java osztályt, aminek nincs ōse?
- Sorold fel az Object osztály legfontosabb metódusait!
- Mi a `toString()` metódus szerepe?
- Amennyiben egy objektumot kiíratunk, melynek osztályában nincs implementálva a `toString()` metódus, mi kerül kiírásra?

Gyakorlat - SimpleBag

Book, Beer és SimpleBag osztályok

A SimpleBag osztály egy tetszőleges számú Object típusú objektumot tartalmazó adatszerkezetet reprezentál, a Book és Beer osztályok a kipróbálását segítik. A tartalmazott objektumok között lehetnek azonosak is. A SimpleBag osztály a tartalmazott objektumokat egy `List<Object>` items attribútumban tárolja, és saját metódusai vannak az adatszerkezet kezelésére. Az adatszerkezet bejárása a "kurzor" szemlélettel lehetséges. A kurzor a létrehozáskor az első elem előtt áll, és bármikor újra ide helyezhető a `beforeFirst` metódus meghívásával. Azaz a bejárás megismételhető.

publikus metódusok:

```
public SimpleBag()
public void putItem(Object item)
public boolean isEmpty()
public int size()
public void beforeFirst()
public boolean hasNext()
public Object next()
public boolean contains(Object item)
public int getCursor()
```

Book osztály String author és String title attribútumokkal

publikus metódusok:

```
public Book(String author, String title)
public String toString()
public boolean equals(Object o) // generált metódus!
```

Beer osztály String name és int price attribútumokkal

publikus metódusok:

```
public Beer(String name, int price)
public boolean equals(Object o) // generált metódus!
```

Attribútumok öröklődése (inheritanceattributes)

Az Information hiding alapelve szerint egy osztály attribútumai minden privátok, ahhoz csak a publikus metódusokon át lehet hozzáférni. Vajon mi történik, ha az osztályt kiterjesztjük? Azt láttuk, hogy az utód osztály nem fér közvetlenül hozzá ezekhez az attribútumokhoz, de tartalmazza ezeket is. Láthatósági módosítókkal természetesen szabályozhatjuk ezt, hiszen a `protected` és `public` kulcsszóval ellátott attribútumokat elérjük az utódból, azonban nem ez a követendő.

A Java nyelv megengedi, hogy a gyerek osztály ugyanolyan névvel deklaráljon egy attribútumot, amilyen a szülőben már volt. Ebben az esetben az attribútum elfedi a szülőben deklaráltat, de nem írja felül, vagyis az létezik, és elérhető a super minősítőn át. Ne tegyünk ilyet, mert a kód bonyolulttá, áttekinthetetlenné válik.

Láthatósági módosítók

Attribútumokra a láthatósági módosítók ugyanazok, mint a metódusokra.

módosító	láthatóság
<code>private</code>	csak a saját osztályból elérhető (illetve ugyanolyan osztályú objektumból)
<code>[default] (package private)</code>	ugyanazon csomagban lévő osztályból érhető el
<code>protected</code>	ugyanazon csomagban lévő és leszármazott osztályból érhető el
<code>public</code>	minden osztály számára elérhető

Ellenőrző kérdések

- Öröklődnek-e az attribútumok?
- minden örökölt attribútumot elér közvetlenül a leszármazott?
- Milyen láthatósági módosítók vannak? Ezek közül mely(ek) az ajánlottak?
- Hogyan érheti el a leszármazott osztály az ős osztály `private` attribútumát?

Gyakorlat - Book és ShippedBook osztály

Készíts egy Book osztályt, **pontosan** az alábbi előírások alapján!

Attribútumok:

- `private String title;`
- `protected int price;`

publikus metódusok:

```
public Book(String title, int price)
public String getTitle()
public int purchase(int pieces)
```

Készíts egy `ShippedBook` osztályt a `Book` osztály leszármazottjaként, egy `shippingCost` attribútummal.

publikus metódusok:

```
public ShippedBook(String title, int price, int shippingCost)
public int order(int pieces)
public String toString()
```

Tanulmányozandó

Az öröklődés és a konstruktorok hívási lánca alapján értelmezzük, hogy mi történik a gyerekosztály példányosítása során!

Metódusok öröklődése (inheritancemethods)

Hasonlóan az attribútumokhoz, a metódusok is megjelennek a leszármazottban, de a láthatóságukat a szülő osztály korlátozhatja. Csak a `public` és `protected` metódusok érhetőek el a leszármazott osztályból biztosan, a láthatósági módosító nélküliek csak akkor, ha a szülő és a gyermek is ugyanazon csomagban található. A gyermek osztály az örökölt és általa elérhető metódusokat felülírhatja (`override`) az alábbi szabályok szerint:

- A gyermek metódus láthatósága nem lehet szűkebb.
- A visszatérési érték típusa primitív típus esetén megegyezik, osztály esetén csak ugyanolyan, vagy a leszármazottja lehet (kovariáns típus).
- A metódus szignatúrájának meg kell egyeznie.
- Nem dobhat újabb vagy bővebb kivételeket, de ezt a részt akár el is hagyhatjuk.
- `final` kulcsszóval ellátott metódus nem írható felül.

Ha egy metódust deklaráltak a szülőben és a gyermekben is, akkor a gyermekből elérhető a szülő metódusa is a `super` minősítővel.

Ha eredetileg nem volt hozzáférése a metódushoz, és ugyanolyan névvel létrehoz egyet, akkor az elfedi az örököltet.

```
public class Bear {

    public void hunt() {
        System.out.println("Bear is hunting.");
        eat();
    }

    public void speak() {
        System.out.println("Bear roars.");
    }

    protected void sleep() {
        System.out.println("Bear is sleeping.");
    }

    private void eat() {
        System.out.println("Bear is eating.");
    }
}
```

```

public class Grizzly extends Bear {

    public void speak() { // Override
        System.out.println("Grizzly growls.");
    }

    public void sleep(int length) { // Overload
        System.out.println("Grizzly is sleeping for " + length + " hours.");
    }

    public boolean eat() { // Hide
        System.out.println("Grizzly is eating.");
    }
}

```

A Bear négy metódusából az eat nem elérhető a Grizzly-ból, ezért a Grizzly eat metódusa nem írja felül a Bear eat metódusát, hanem elrejti azt.

A hunt metódus változtatás nélkül öröklődik, a speak metódust pedig a Grizzly felülírja, mivel a két metódus szignatúrája megegyezik. A két sleep metódus paramétereiben nem egyezik, ezért a Grizzly-ben deklarált sleep az örökölt metódus túlterhelése, azaz itt két különböző szignatúrájú sleep is létezik.

Próbáljuk ki, mi történik, ha minden elérhető metódust meghívunk egy Grizzly objektumból.

```

public static void main(String[] args) {
    Grizzly grizzly = new Grizzly();
    grizzly.hunt(); // Bear is hunting. Bear is eating.
    grizzly.sleep(); // Bear is sleeping.
    grizzly.sleep(10); // Grizzly is sleeping for 10 hours.
    grizzly.speak(); // Grizzly growls.
    grizzly.eat(); // Grizzly is eating.
}

```

A két sleep, a speak és az eat metódus láthatóan úgy működik, ahogy várjuk. A örökölt hunt metódus hívja az eat metódust, ami létezik minden osztályban. Láthatóan az ősben lévő fut le. Lássuk mi történik, ha megváltoztatjuk az eat láthatóságát a Bear-ben protectedre, azaz elérhetővé válik a leszármazottban. Ekkor a Grizzly eat metódusa nem elrejti, hanem felülírja azt, azaz többé nem lehet a visszatérési értéke boolean, mert az ellentmondana a fenti 2. szabálynak.

```

public class Bear {

    public void hunt() {
        System.out.println("Bear is hunting.");
        eat();
    }

    public void speak() {
        System.out.println("Bear roars.");
    }
}

```

```

protected void sleep() {
    System.out.println("Bear is sleeping.");
}

protected void eat() {
    System.out.println("Bear is eating.");
}

public class Grizzly extends Bear {

    public void speak() {
        System.out.println("Grizzly growls.");
    }

    public void sleep(int length) {
        System.out.println("Grizzly is sleeping for " + length + " hours.");
    }

    public void eat() {
        System.out.println("Grizzly is eating.");
    }
}

```

Hívjuk meg újra a Grizzly hunt metódusát:

```

public static void main(String[] args) {
    Grizzly grizzly = new Grizzly();
    grizzly.hunt();           //Bear is hunting. Grizzly is eating.
    grizzly.eat();            //Grizzly is eating.
}

```

A metódusok mindenkor abból az osztályból hívódnak meg, amelyen objektumban vagyunk (dinamikus kötés), de figyeljünk a rejtett és az override-olt metódusok közötti különbségre!

Ha az utódban a felülíró metódust a @Override annotációval látjuk el, akkor már fordítási időben kiderül, ha az mégsem felülírja, hanem elrejti vagy túlterheli az ősbén lévő metódust.

Statikus metódusok öröklődése

A statikus metódusok is öröklődnek, de sosem írhatóak felül, csak elrejthetőek. Az elrejtés szabályai azonban ugyanazok, mint a nem statikus metódusok felülírási szabályai kiegészítve még eggyel:

- A szülőben statikus metódus a gyermekben is statikus kell legyen, és a szülőben nem statikus metódus nem definiálható felül a gyermekben statikus metódussal. Mindkettő fordítási idejű hibához vezet.

A statikus metódusok statikusan kötődnek az őket hívó metódushoz. Azaz ugyanazon osztálybeli metódus lesz minden meghívva, mint ahonnan hívják. Képzeljük el, hogy a fenti Bear és Grizzly osztályokban a hunt és az eat metódusok is statikusak.

```
public class Bear {  
  
    public static void hunt() {  
        System.out.println("Bear is hunting.");  
        eat();  
    }  
  
    protected static void eat() {  
        System.out.println("Bear is eating.");  
    }  
}  
  
public class Grizzly extends Bear {  
  
    public static void eat() {  
        System.out.println("Grizzly is eating.");  
    }  
}
```

Ekkor a Grizzly osztályból hívva a hunt metódust, mivel az a szülőben van definiálva, azt tapasztaljuk, hogy a szülő eat metódusát hívja. De ezt is vártuk, hiszen a gyerekben lévő statikus eat metódus csak elrejti a szülő eat metódusát, és nem felülírja azt.

```
public static void main(String[] args) {  
    Grizzly.hunt();           // Bear is hunting. Bear is eating.  
    Grizzly.eat();            // Grizzly is eating.  
}
```

Ha példányból hívjuk őket, akkor a deklarált típus számít, és nem az, hogy milyen típusú a tényleges objektum.

```
public static void main(String[] args) {  
    Bear bear = new Grizzly();  
    Grizzly grizzly = new Grizzly();  
    bear.eat();                // Bear is eating.  
    grizzly.eat();              // Grizzly is eating.  
}
```

Éppúgy ahogy a statikus változók esetén, a statikus metódusoknál is kerüljük az referencia változón való hívást, és inkább használjuk az osztály nevét minősítőként.

Ellenőrző kérdések

- Öröklődnek-e a metódusok?
- minden örökölt metódust elér a leszármazott?
- Milyen láthatósági módosítók vannak?
- Hogyan érheti el a leszármazott osztály az ős osztály private metódusát?
- Milyen szabályai vannak a metódus felüldefiniálásnak?
- Lehet-e a felüldefiniáló metódusnak más típusú visszatérési értéke, mint a felüldefiniáltnak?

- Mi a haszna az `@Override` annotációt? Kötölő-e használni?
- Hogyan lehet a leszármazott osztályban a felüldefiniált ōs osztálybeli metódust elérni?
- Az A osztály leszármazottja a B, annak leszármazottja a C. Az A osztályban van egy `m()` metódus, amit a B osztály nem definiált felül. Felüldefiniálhatja-e ezt a metódust a C osztály?
- Mi történik, ha a leszármazott osztályban van egy, az ōs osztály `private` metódusával azonos nevű metódus?
- Hogyan lehet megakadályozni, hogy a leszármazott osztály felüldefiniálja az ōs osztály egy metódusát? Mikor lehet erre szükség?

Gyakorlat 1

Product és PackedProduct osztályok

Az ōs Product osztály adott terméket reprezentál, a PackedProduct osztály ennek becsomagolt specializációja. Egymástól metódusokat örökölnek, de ezeket az osztályra jellemző módon felül kell írni (overwriting).

Product osztály `String name, BigDecimal unitWeight` és `int numberOfDecimals` attribútumokkal. Ha a tizedes értékek száma nincs megadva, alapértelmezetten két tizedesjeggyel számolunk (egységeként kg értendő).

publikus metódusok:

```
public Product(String name, BigDecimal unitWeight, int numberOfDecimals)
public Product(String name, BigDecimal unitWeight)
public BigDecimal totalWeight(int pieces)
```

PacketProduct osztály `int packingUnit` és `BigDecimal weightOfBox` attribútumokkal. Ezek megadják, hogy a termékből hány darab helyezhető egy dobozba, és annak súlya alapján a csomagolt termék súlya számítható.

publikus metódusok:

```
public PackedProduct(String name, BigDecimal unitWeight, int
numberOfDecimals, int packingUnit, BigDecimal weightOfBox)
public BigDecimal totalWeight(int pieces)
```

Írd felül az örökolt `totalWeight()` metódust úgy, hogy egy szállítmány (azaz a termékek és a szükséges számú dobozok) összes súlyát adja vissza, szintén `numberOfDecimals` tizedesre kerekítve. A darabszámtól függően lehet, hogy lesz egy nem tele doboz is! A felüldefiniálás során felhasználhatók örökolt metódusok is!

Gyakorlat 2

DebitAccount és CreditAccount osztályok

Az ōs DebitAccount és a leszármazott CreditAccount osztályok egy, a saját számlához csatolt terheléses kártyát és egy kombinált kártyát reprezentálnak. Míg az előbbi csak a számlaegyenleg értékéig használható (debit kártya), a kombinált kártya a számlaegyenleg felett az előre megállapított hitelkeretig felhasználható. minden

tranzakciónak költsége van, ez a megadott konstans értékek és a tranzakció értéke alapján számítódik, és levonásra kerül az egyenlegből.

DebitAccount osztály String accountNumber és long balance attribútumokkal, valamint * double COST - 3.0-ra inicializálva, és * long MIN_COST - 200-ra inicializálva konstans értékekkel.

publikus metódusok:

```
public DebitAccount(String accountNumber, long balance)
public final long costOfTransaction(long amount)
public boolean transaction(long amount)
public void balanceToZero() // az egyenleget nullázza le, túlköltés esetén
```

CreditAccount osztály a DebitAccount osztály leszármazottjaként, long overdraftLimit attribútummal.

publikus metódusok:

```
public CreditAccount(String accountNumber, long balance, long
overdraftLimit)
public boolean transaction(long amount)
```

Absztrakt osztályok és interfészek

Absztrakt osztályok (abstractclass)

Absztrakt az az osztály, amely valamilyen elvont fogalmat, csoportot reprezentál, ezért közvetlenül nincs értelme példányt létrehozni belőle. Arra használjuk, hogy a leszármazott speciális osztályokból összevonjuk a közös tulajdonságokat és viselkedést, még akkor is, ha nem biztos, hogy pontosan tudjuk, mit is kellene csinálnia egy-egy metódusnak. Absztrakt osztályt az osztálynév előtti abstract módosítószóval hozhatunk létre. Amennyiben nem tudjuk, hogy egy elvárt viselkedés pontosan mit is takar, akkor a metódus törzsét elhagyhatjuk. Ebben az esetben a metódust is el kell látnunk abstract módosítóval. Az absztrakt osztály leszármazottainak implementálniuk kell az absztrakt metódusokat, vagy ők is absztrakttá válnak.

```
public abstract class Animal {

    private String name;

    public String getName() {
        return name;
    }

    public abstract void move();
}

public abstract class Bird extends Animal {

    private int eggs;

    public void layEggs(int numberOfEggs) {
        eggs = numberOfEggs;
    }
}
```

```

        }
    }

public class Duck extends Bird {

    public void move() {
        System.out.println("Waddle");
    }
}

```

Az Animal osztályban deklaráltunk egy move metódust, de implementáció híján a metódus, és ezért az osztály is absztrakt. A Bird osztályban kiegészítettük az Animal osztályból örökölt metódusokat egy újjal, de mivel nem implementáltuk a move metódust, ez az osztály is absztrakt kell legyen. A Bird osztályból származtatott Duck osztály már nem tartalmaz egyetlen absztrakt metódust sem, hiszen ez már implementálja az örökölt move metódust. Egyikben sem adtunk meg konstruktort, de mindegyikben ott van a default konstruktor. Absztrakt osztályt ugyan nem tudunk példányosítani, de változó statikus típusa lehet. Ebben az esetben bármely leszármazott osztály példánya tárolható benne, de csak az absztrakt osztályban is létező metódusok hívhatók a változón.

```

public static void main(String[] args) {
    Animal animal = new Duck();
    animal.move();           // Waddle
    animal.layEggs(5);      // Fordítási hiba: Animalben nincs LayEggs
                           // metódus
    Bird bird = new Duck();
    bird.move();            // Waddle
    bird.layEggs(5);        // OK
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mikor kell ellátni egy osztályt abstract minősítővel?
- Lehet-e absztrakt osztályt példányosítani?
- Lehet-e absztrakt osztály egy referencia dinamikus típusa?

Gyakorlat - Absztrakt osztály létrehozása, használata

Feladat egy egyszerű játék logikájának megvalósítása. Ez a játék két konkrét játék karaktert támogat: a nyilast, és a baltás harcost. Vannak közös viselkedések, azért bevezetünk egy karakter közös őst. Mivel azonban van olyan viselkedés, amely különbözik (de minden karakternek van) a második szintű támadás, ezért a közös őst absztrakt. A megoldások az abstractclass.gamecharacter csomagban legyenek.

Definiálj egy síkpont tárolására képes immutable Point osztályt, x és y long típusú attribútumokkal. Definiálj egy distance metódust, amely megkap egy másik pontot, és visszatér a két pont távolságával (Pitagorasz-tétel).

Definiálj egy karakterek modellezését megvalósító Character absztrakt osztályt.

- szükséges attribútumok
  - position, hol van a karakter (Point típusú).

- `hitPoint`, mennyi életereje van még a karakternek (`int` típus), alapértelmezett értéke 100.
- `random`, `Random` típus, véletlenszámok generálásához.
- Hozz létre még egy `isAlive` metódust, amely igazzal tér vissza, ha még él a karakter, azaz a `hitPoint` nagyobb, mint 0 (egyként hamis).
- `protected getActualPrimaryDamage` metódus, amely visszaad egy egy és tíz közötti véletlen értéket (egész).
- `private getActualDefence` metódus, amely visszaad egy nulla és 5 közötti véletlen értéket (egész).
- `protected void hit(Character enemy, int damage)` metódus,
  - amely lekérdezi az aktuális védelmet (használva a `getActualDefence` metódust).
  - Ha gyengébb a védelem, mint a sebzés (`damage` paraméter), akkor levonja a sebzés értékét az életerőből, hívja a `decreaseHitPoint` private metódust.
- `public void primaryAttack(Character enemy)`, amely csak továbbhívja a `hit` metódust a saját `enemy` paraméterével, és a `getActualPrimaryDamage` metódus visszatérési értékével.
- `private void decreaseHitPoint(int diff)`, amely levonja a `diff` paraméter értékét az életerő (`hitPoint` attribútum) értékéből.
- deklarálj egy `abstract public void secondaryAttack(Character enemy)` metódust, melyet a leszármazott konkrét osztályok implementálnak majd.

Hozz létre egy `Archer` osztályt, amely kiterjeszti a `Character` osztályt a következőképpen:

- szükséges attribútumok
  - `numberOfArrow`, hány nyíl van még (`int` típusú).
- hozz létre egy konstruktort, amely megkapja a nyílas pozícióját és erre állítja be a `position` örökölt attribútumot. Állítsa be a `numberOfArrow` attribútum értékét 100-ra.
- generálj gettert a `numberOfArrow` attribútumra.
- hozz létre egy privát `getActualSecondaryDamage` metódust, ami visszaad egy 1 és 5 közötti egész véletlen értéket.
- definiálj egy `shootingAnArrow` privát metódust, amely megkapja az ellenséges karakter referenciáját (`enemy`). Csökkenti a nyílak számát `numberOfArrow`, és meghívja a `hit` örökölt metódusát a kapott ellenséges karakter referenciával, és a `getActualSecondaryDamage` metódus visszatérési értékével.
- implementáld az örökölt `secondaryAttack` metódust úgy, hogy meghívod az előzőleg definiált privát `shootingAnArrow` metódust, átadva a kapott `enemy` paramétert.

Hozz létre egy `AxeWarrior` osztályt, amely kiterjeszti a `Character` osztályt a következőképpen:

- hozz létre egy konstruktort, amely megkapja a harcos pozícióját és erre állítja be a `position` örökölt attribútumot.
- hozz létre egy privát `getActualSecondaryDamage` metódust, ami visszaad egy pozitív véletlen egész értéket amely az elsődleges támadás maximum kétszerese.

- implementáld az örökölt `secondaryAttack` metódust úgy,
  - hogy ha az ellenség közelebb van mint két egység (`használd a Point distance` metódust), akkor meghívja az örökölt `hit()` metódust, átadva a kapott `enemy` paramétert és a `getActualSecondaryDamage()` metódus visszatérési értékét.

Hozz létre egy `BattleField` osztályt, ami használja a karaktereket.

- szükséges attribútumok
  - `round`, hány kör van még (`int` típusú).
- generálj egy gettert a `round` attribútumra.
- hozz létre egy `private boolean oneHit(Character attacker, Character defender)` metódust, amely igazzal tér vissza, ha minden karakter él. Törzsében meghívja a támadó (`attacker`) `primaryAttack()` majd `secondaryAttack()` metódusait, melyeknek paramétere a védekező `defender`, ha még mindenki él.
- hozz létre egy `public Character fight(Character one, Character other)` metódust, amely visszatér az élve maradt karakterrel. Törzsében
  - mindaddig hívja a privát `oneHit` metódust felváltva a támadó és védekező szerepeket, amíg valamelyik meg nem hal. minden körben először a `one` támadja az `other`-t, majd az `other` a `one`-t.
  - közben növeli a `round` attribútum értékét.
  - végül visszatér az élő karakter referenciával.

Interfészek (interfaces)

Az interfész fogalmával már más területen is találkozhattál. Jelentése: kapcsolódási felület és leírás. Tulajdonképpen interfésznek nevezzük egy rendszer azon elemeit, amelyen át a rendszerhez kapcsolódni lehet anélkül, hogy pontosan ismernénk annak belső működését. Interfészt képeznek ezért egy osztály publikus tagjai, de a Java nyelvben egy speciális nyelvi elem is.

Az `interface` olyan osztályhoz hasonló egység, amely ezt a kapcsolódási felületet biztosítja. Előírja az őt implementáló osztály számára, hogy milyen publikus metódussal vagy metódusokkal kell rendelkeznie, hogy kompatibilis legyen más osztályokkal. Természetesen az implementáló osztály eldöntheti, hogyan valósítja meg az előírt metódust, de a metódus szignatúrájának meg kell egyeznie az előírttal. Ezen kívül még konstansokat (`public static final`) deklarálhat, melyeket kívülről az interfész nevét használva minősítőként érhetünk el.

Egy osztály több interfészt is implementálhat. Az interfészök között lehetséges a többszörös öröklődés, azaz egy interfésznek több őse is lehet. Mivel az interfész csak azt írja elő, hogy milyen metódust kell tartalmaznia az osztálynak, azért csak metódusfejeket tartalmaz, melyek minden publikusak és absztraktak, ezért ezeket a módosítókat akár el is hagyhatjuk az interfészben.

```
public interface Writable {
    int DEFAULT_CONTENT_SIZE = 100;
    boolean write(String text);
}
```

ugyanaz, mint a

```
public interface Writable {  
    public static final int DEFAULT_CONTENT_SIZE = 100;  
  
    public abstract boolean write(String text);  
}
```

Egy interfész üres is lehet, ebben az esetben jelölő (*marker*) interfésznek nevezzük.

```
public interface Erasable {  
    void erase();  
}  
  
public interface Flat {  
}
```

Az osztály létrehozásakor az `implements` kulcsszó után vesszővel elválasztva kell felsorolnunk azokat az interfészeket, amelyeket az osztály implementál. A fordító hibát jelez, ha az interfésszben lévő metódust elfelejtjük implementálni az osztályban.

```
public class Paper implements Writable, Erasable, Flat {  
  
    private String content = "";  
  
    private int maxContentSize = DEFAULT_CONTENT_SIZE;  
  
    public Paper() {  
  
    }  
  
    public Paper(int maxContentSize){  
        this.maxContentSize = maxContentSize;  
    }  
  
    public boolean write(String text) {  
        String newContent = content + text;  
        if (newContent.length() <= maxContentSize) {  
            content = newContent;  
            return true;  
        }  
        return false;  
    }  
  
    public void erase(){  
        content = "";  
    }  
}
```

Interfész nem példányosítható, hiszen tényleges működéssel nem rendelkezik, de lehet egy változó statikus típusa. Ebben az esetben az objektumból csak az interféssben deklarált metódusok érhetőek el.

```

public static void main(String[] args) {
    Paper paper = new Paper(200);
    Writable writable = paper;
    Erasable erasable = paper;

    writable.write("alma");
    paper.write("körte");
    System.out.println(paper.getContent()); // almakörte
    erasable.erase();
    System.out.println(paper.getContent()); // (üres sor)
}

```

Mindhárom változó ugyanarra a Paper objektumra mutat, de a writable csak a write, az erasable csak az erase metódust éri el, míg a paper mindegyiket. Ennek igazán akkor látjuk hasznát, ha egy metódusunk például csak írni szeretné az objektum tartalmát anélkül, hogy tudná, milyen objektum is az valójában. Bármilyen jó neki, amelyik implementálja a Writable interfészt, hiszen ekkor biztosan meg tudja hívni rajta a write metódust.

```

public class Printer {

    public boolean addContent(Writable writable, String content){
        return writable.write(content);
    }

    public static void main(String[] args) {
        Printer printer = new Printer();
        Paper paper = new Paper(200);
        if (printer.addContent(paper, "Ezt írjuk a papírra.")) {
            System.out.println("A papír nyomtatása sikerült");
        }
    }
}

```

Az interfések valamelyest feloldják azt a szabályt, miszerint a Javaban csak egyszeres öröklődés van, mert így egy osztály sok interfészről "örökölhet" metódusokat.

Mi történik, ha egy osztály két olyan interfész implementál, mely ugyanolyan nevű metódust ír elő (névütközés)?

1. Ha a két metódus szignatúrája azonos, és ugyanazt a logikát akarjuk társítani hozzá, akkor nincs probléma.
2. Ha a két metódusnak más a paraméter szignatúrája, akkor minden két metódust implementáljuk. (overload)
3. Ha a két metódusnak ugyanaz a szignatúrája, de más a visszatérési értéke (és ez nem oldható fel), akkor ezek sajnos ütköznek. Nem implementálhatjuk minden két interfész.

Ellenőrző kérdések

- Mit értünk interfész alatt? Milyen értelmezéseit ismered az interfész fogalomnak?
- Hogyan kell Javaban interfészet deklarálni?
- Hol használható később egy interfész?

- Mit jelent az, hogy egy osztály implementál egy interfészt?
- Egy osztály implementálhat-e több interfészt?
- Milyen attribútumokat használhatunk interfészekben?
- Ha nem adjuk meg explicit módon, milyen módosítók szerepelnek az attribútumnál implicit módon?
- Ha nem adjuk meg explicit módon, milyen módosítók szerepelnek a metódusoknál implicit módon?
- Hol láttál eddig interfészeket?
- Mit jelent interfészknél a névütközés? Hogyan lehet kezelni?

Gyakorlat 1 - Létező interfész használata

A következőkben írunk egy olyan osztályt, amely lehetőséget teremt párhuzamos futtatásra. Ehhez implementálni kell a Runnable interfészt.

```
public interface Runnable {
    public abstract void run();
}
```

Ennek az interfésznek csak egy `void run()` metódusa van, amit majd nekünk kell implementálnunk. (Ezt a feladatot ellenőrző teszt csak mint osztályt fogja használni, és nem fog tényleges szálat indítani, de valójában az is megtehető a `(new Thread(new SimpleThread())).start()` utasítással.)

Feladat egy olyan osztály készítése, amely egy szálban képes futni, megkapja a feladatok listáját, majd végrehajtja azokat (most csak rendre kiveszi a listából a feladatokat egyenként).

- Hozz létre egy `SimpleThread` nevű osztályt a `interfaces.simplethread` csomagban, amely implementálja a Runnable interfészt.
  - Hozd létre (generáltasd le) a megfelelő metódust, amelyet megkövetel az interfész.
  - Hozz létre egy `tasks` nevű privát String listát.
  - Hozz létre egy getter metódust a `tasks` attribútumhoz.
  - Írj egy konstruktort, ami megkapja a `tasks` listát kívülről, erre állítja be a `tasks` attribútum értékét
  - A részlépések végrehajtásához hozz létre egy `private boolean nextStep()` metódust, amely
    - kiveszi a legutolsó elemet a `tasks` listából
    - visszatérési értéke igaz, ha még van szöveg a listában, egyébként hamis.
  - a `run()` metódusban mindaddig hívд a `nextStep` metódust, amíg van feladat (amíg a `nextStep` igazzal tér vissza)

Gyakorlat 2 - Saját interfész definiálása, implementálása, használata

Létrehozunk egy interfészt, implementáljuk azt több osztályban, majd használjuk anélkül, hogy tudnánk a pontos implementációt. A következő interfészt, és az osztályokat mind a `interfaces.animal` csomagba tudd.

- Hozz létre egy `Animal` interfészt, amely két metódust deklarál:

- `int getNumberOfLegs()`, amely visszaadja az állat lábainak a számát,
- `String getName()`, amely visszaadja az állat nevét.
- Az első állat a kacsá (`Duck`) lesz, amely implementálja az `Animal` interfészt úgy, hogy a lábak száma kettő, a név pedig "Duck".
- A második állat az oroszlán (`Lion`) lesz, amely implementálja az `Animal` interfészt úgy, hogy a lábak száma négy, a név pedig "Lion"
- A harmadik állat a féreg (`Worm`) legyen, amely implementálja az `Animal` interfészt úgy, hogy a lábak száma nulla, a név pedig "Worm".
- Használd az előző állat példányokat az `Animal` interfész segítségével a `Zoo` osztályban. Miután létrehoztad a `Zoo` osztályt,
  - szükség lesz egy `animals` privát attribútumra, amelyben `Animal` interfészt implementáló példányok vannak. (a lista alap típusa `Animal`)
  - az állatok listáját kívülről adják majd meg, ezért szükség van egy olyan konstruktorra, melynek 1 paramétere van, amire beállítja az attribútumot.
  - hozz létre egy publikus metódust `getNumberOfAnimals` névvel, amely visszaadja, hogy hány állat található a területen (a lista mérete).
  - hozz létre egy publikus metódust `getNumberOfLegs` névvel, amely visszaadja, hogy összesen hány lába van az állatoknak (összegezd az állatok lábat használva a példányok `getNumberOfLegs` metódusát).

Default interfész metódusok (interface default methods)

Az interfész utólagos módosításának az a veszélye, hogy az összes őt implementáló osztályt is módosítani kell. A Java 8 előtt ezt úgy lehetett megoldani, hogy új interfészt származtattunk a régiből, amely tartalmazta az új metódusfejét, és ettől kezdve eldönthetük, hogy ezt vagy a régit implementáljuk egy osztály által. A Java 8 vezette a `default` metódust, amely nem csak a metódus fejét, de az alapértelmezett működését is tartalmazza. Ezeket a metódusokat el kell látnunk a `default` módosítószóval, és nem tehetjük mellé a `static`, a `final` és az `abstract` módosítók egyikét sem. Természetesen az implementáló osztály dönthet úgy, hogy felülírja ezt a működést, de ha nem teszi, akkor sincs probléma. Ez által a régebben írt osztályok is működőképesek maradnak. Amennyiben az interfésből újabb interfész származtatunk, akkor az dönthet úgy, hogy

- az eredeti `default` metódust meghagyja,
- absztrakttá teszi,
- illetve felül is írhatja másik `default` implementációval.

`public interface HasName {`

```
    default String getName() {
        return "Anonymous";
    }
}
```

`public interface HasUniqueName extends HasName { // absztrakttá teszi a
 getName metódust`

`String getName();`

```

}

public interface CanGetNewName extends HasName { // meghagyja az eredeti
    getName metódust

    void setName(string newName);
}

public interface HasTwoNames extends HasName { // új implementációval látja
    el a getName metódust

    default String getName() {
        return "John Doe";
    }
}

```

A Java 9 verzió bevezette a privát metódusokat is az interfészekben. Mivel ezek nem írhatóak felül az implementáló osztály által, ezért ezeket minden implementálnia kell, és a `default` módosítót sem használjuk vele.

Ellenőrző kérdések

- Miért vezették be a `default` interfész metódusokat?
- Milyen szabályok vonatkoznak a `default` interfész metódusokra?
- Leszármazott interfésznek milyen lehetőségei vannak a `default` interfész metódussal kapcsolatban?
- Mi problémába futhatunk többszörös öröklődésnél, és hogyan lehet feloldani?

Gyakorlat - Nyomtatható kiadványok

A feladat során egy nyomtatót és különböző nyomtatható anyagokat (újság, mesekönyv) kell implementálni. A nyomató képes színesben nyomtatni. Az újság csak fekete-fehér lehet, míg a mesekönyv színes (különböző oldalak lehetnek különböző színűek). A nyomtató nyomtatáskor a színeket vezérlőkarakterekkel jelzi.

Írj egy `Printable` interfészt a `getLength()`, `getPage()`, és `getColor()` metódusokkal. A `getColor()` metódus `default` implementációja, hogy minden feketét ad vissza, ami az interfészben egy konstans `#000000` érték.

A `Printable` interfészt implementálja a `NewsPaper` és `StoryBook` osztály is. A `NewsPaper` osztály az oldalak tartalmát egy `List<String>` attribútumban tartsa nyilván. A `StoryBook` használjon egy `ColoredPage` immutable osztályt, mely az oldal tartalmát (`String`) és az oldal színét (`String`) tartalmazza. A `StoryBook` egy ilyen listát tartalmazzon, így minden oldalra megmondható, hogy milyen színű.

A `Printer` osztály `print()` metódusa menjen végig a nyomtatható anyag oldalain, és fűzze össze egy `String`-be, sortörésekkel elválasztva (használj `StringBuilder`-t). Amennyiben az oldal színes (azaz nem fekete-fehér), az oldal tartalma elő írja ki vezérlőkarakterekként az oldal színét. Azaz ha az oldal piros (#FF0000), és az oldal tartalma Content, akkor úgy fűzze hozzá a `String`-hez, hogy [#FF0000]Content.

Static interfész metódusok (interfacestaticmethods)

Az interfészben definiálhatunk statikus metódust is, amelyet minden implementálnunk kell. Ez csak publikus lehet, nem látható el a default módosítóval, és nem öröklődik. Kizártlag az interfész nevével minősítve hívható.

A cél az, hogy az interfészbe helyezzük el azokat a metódusokat, amelyek az interfész különböző példányain dolgoznak, ne pedig egy különálló osztályba. Ilyen metódus a `List.of()` mely az átadott elemek listájával tér vissza, függetlenül a konkrét lista implementációtól. Ez gyakorlatilag kiváltja a régóta meglévő `Arrays.asList()` metódust, mely egy olyan konkrét osztály statikus metódusa, amelynek semmi köze nincs a listákhoz.

Java 9 óta a statikus metódus is lehet privát.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan definiálhatunk statikus interfész metódust? Hogyan lehet meghívni?

Feladat

Értékek

Készíts egy `Valued` interfészt, mely egyetlen absztrakt metódust definiál. A `getValue()` metódus egy `Valued` példány értékét adja meg. Hozz létre az interfészben egy `sum()` metódust, mely paraméterként egy `List<Valued>` típusú adatot kap, és a benne található elemek összértékét számítja ki!

Interfészek és az öröklődés viszonya (interfaceextends)

Az interfészek között többszörös öröklődés van, azaz egy interfész több interfészt is kiterjeszthet. Ekkor az `extends` kulcsszó után a szülő interfészeket vesszővel elválasztva soroljuk fel. Az interfészek közötti kapcsolat nem hierarchikus, hanem hálós, de körkörös öröklődés nem lehet benne. Nincs olyan kitüntetett gyökéreleme, mint az osztályhierarchiának.

Egy osztály több interfészt is implementálhat, de dönthet úgy, hogy valamelyik metódust absztraktnak hagyja, azonban ekkor az osztály is absztrakt lesz. Az első konkrét osztálynak minden örökölt absztrakt metódust implementálnia kell.

Fontos megjegyeznünk, hogy habár a specifikációk többszörösen öröklődnek, az implementációk csak egyszeresen. Ha két interfészből ugyanolyan szigantúrájú `default` metódust örököl az osztály, és azt nem írja felül, az futási idejű hibához vezethet, hiszen nem lehet eldöntení, melyiket kell futtatni. Az osztálynak mindenkor felül kell írnia a metódust. Ezt még akkor is meg kell tennie, ha a metódus csak az egyik interfészben rendelkezik `default` törzzsel, a másikban nem.

Ellenőrző kérdések

- Milyen kulcsszó szükséges az interfész öröklődéshez?
- Egy interfésznek hány ősinterfésze lehet?

Gyakorlat - Robotok implementálása interfész(ek) alapján

Egy játék során robotokat fogunk mozgatni. Alapvetően kétféle mozgást kell megvalósítani, gyaloglást és repülést. A szükséges alapműveleteket, mint funkciókat interfésekben definiáljuk. Az egyes konkrét robotok ezeket implementálják, ennek megfelelően fognak majd mozogni.

Az interfések nem függetlenek egymástól, a MoveableRobot interfész leszármazottja a repülést megvalósító (esetünkben a felemelkedés funkciót leíró) FlyableRobot interfész. A robotok mozgását a koordinátákat tartalmazó Point osztály objektumai segítségével lehet követni.

MoveableRobot interfész:

definiált metódusok:

```
void moveTo(Point position);
void fastMoveTo(Point position);
void rotate(int angle);
List<Point> getPath();
```

A getPath() metódus azoknak a pontoknak a listáját adja vissza, amelyeket a robot mozgása során érintett (a konkrét mozgató utasítások minden esetben bejegyzik a célként kapott Point objektumot).

FlyableRobot extends MoveableRobot interfész:

definiált metódus:

```
void liftTo(long altitude);
```

Point osztály final long x, long y és long z attribútumokkal. Csak FlyableRobot esetében kap a z attribútum nullától különböző értéket, a MoveableRobot síkban mozog.

publikus metódus:

```
public Point(long x, long y, long z)
```

Két robotot fogunk létrehozni, az egyik csak síkban mozog (C3PO), a másik repülni is tud (AstroBoy).

C3PO implements MovableRobot osztály Point position, int angle és List<Point> path attribútumokkal.

publikus metódusok:

```
public C3PO(Point position)
public void moveTo(Point position)
public void fastMoveTo(Point position)
public void rotate(int angle)
```

Tipp

Mivel C3PO nem tud sietni, esetében a moveTo() és fastMoveTo() metódusok ugyanúgy működnek. Célszerű egy privát metódust létrehozni (pl. void walkTo(Point position)), amely beállítja a robot új pozíóját és be is jegyzi ezt a path-ba.

```
AstroBoy implements FlyableRobot osztály Point position, int angle és  
List<Point> path attribútumokkal, valamint long ALTITUDE = 5 konstans értékkel;  
publikus metódusok:
```

```
public AstroBoy(Point position)  
public void walkTo(Point position)  
public void flyTo(Point position)  
public void liftTo(long altitude)  
public void moveTo(Point position) // delegálja a funkciót  
public void fastMoveTo(Point position) //komplex mozgás, felemelkedik,  
elrepül a célpont fölé, és leereszkedik  
public void rotate(int angle)
```

Mindegyik mozgás bejegyzi, hogy milyen koordináták mentén történt.

Absztrakt metódusok implementálása felsorolásos típusokban (enumabstract)

Absztrakt metódust az enum típus is tartalmazhat. Mivel maga az enum nem maradhat absztrakt, minden egyes példánynál, a felsorolt konstansokban implementálni kell az adott metódust. Ezt a konstans neve utáni kapcsos zárójelek között tehetjük meg.

```
public enum TransactionState {  
  
    SUCCESS {  
        @Override  
        public boolean isComplete() {  
            return true;  
        }  
    }, REJECTED {  
        @Override  
        public boolean isComplete() {  
            return true;  
        }  
    }, PENDING {  
        @Override  
        public boolean isComplete() {  
            return false;  
        }  
    };  
  
    public abstract boolean isComplete();  
}
```

Ugyanezt az eredményt érhetjük el azzal is, ha az `isComplete()` metódust kiemeljük egy interfészbe, és ezt az interfészt implementálja a `TransactionState` enum. Természetesen ebben az esetben sem maradhat absztrakt a metódus, ezért vagy magában az enumben, vagy minden egyes példányban meg kell adnunk a működést.

```
public interface HasCompleteState {  
    boolean isComplete();  
}
```

```
public enum TransactionState implements HasCompleteState {  
    // ...  
}
```

Ellenőrző kérdések

- Enum esetén hogyan lehetséges absztrakt metódus létrehozása?
- Implementálhat-e interfészket egy enum? Ha igen, hogyan?

Feladat

Megrendelések

Egy webshop a megrendelések állapotát az OrderState enumben tárolja. Állapotai: * NEW, ez az állapota minden újonnán leadott megrendelésnek. * CONFIRMED, miután visszaigazolták a rendelést. * PREPARED, miután a megrendelést összekészítették. * ONBOARD, miután áadták a futárnak. * DELIVERED, miután sikeresen kiszállították. * RETURNED, sikertelen kiszállítási kísérlet után. * DELETED, miután bármilyen okból a rendelést törölték.

Egy megrendelést addig lehet visszamondani, amíg még nem adták át a futárnak.

Készíts egy Deletable interfészét, és implementáld az enumban! Az interfész egyetlen absztrakt metódust tartalmazzon: boolean canDelete(). Az OrderState enum NEW, CONFIRMED és PREPARED értékei esetén igazat, minden más esetben hamisat kell visszaadjon.

Állapotgép (state machine)

Az állapotgép tulajdonképpen egy olyan „szerkezet” amely különböző bemenetek hatására egyik állapotból a másikba lép. Fontos, hogy az állapotok száma véges, továbbá, hogy az állapotgép a saját állapota és a bement ismeretében egy állapotból csak egy állapotba léphet át. Egy ilyen állapotgép például a jelzőlámpa, ahol a bemenet az idő műlása.

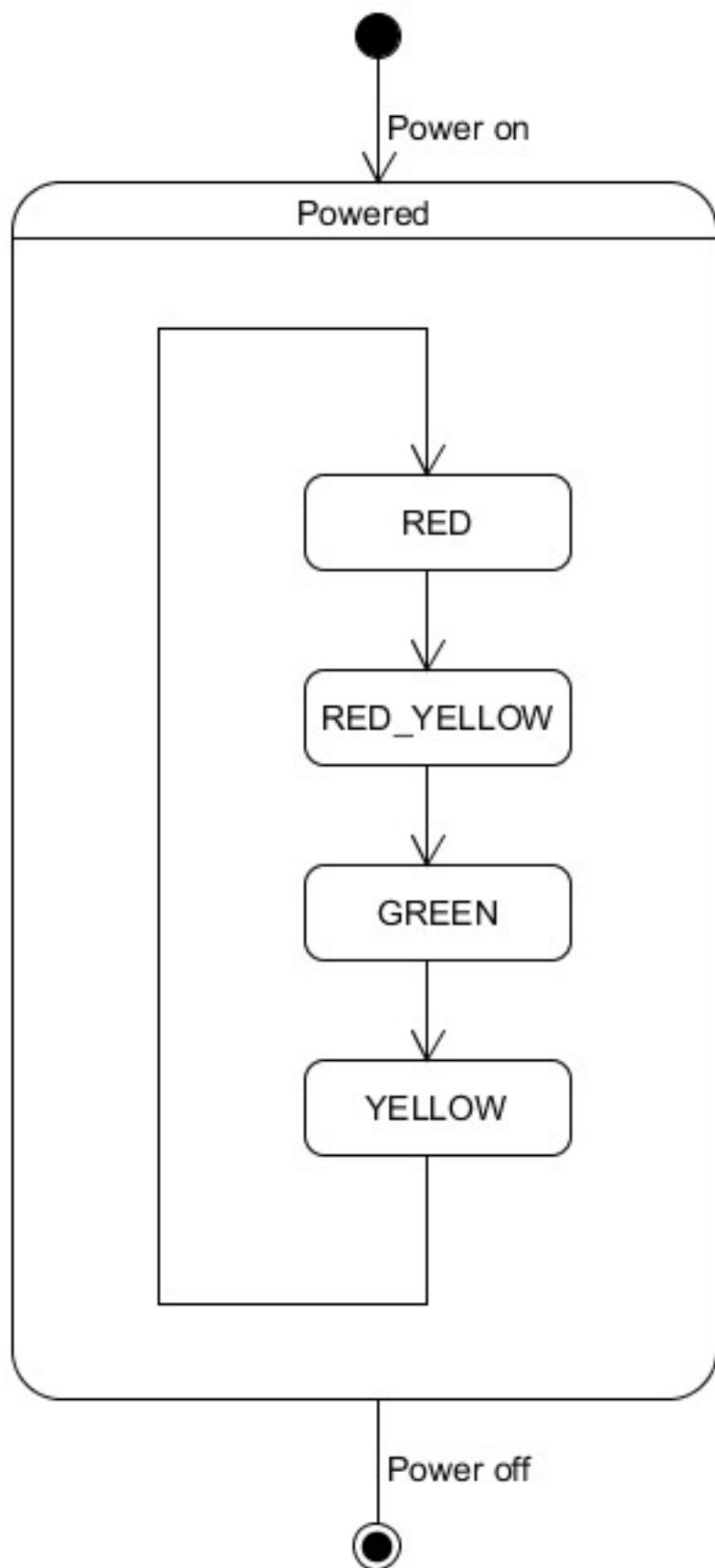
Az állapotgépet UML diagrammon nagyon egyszerűen lehet vizualizálni. Így felépíthető egy gráf ahol a csomópontok éppen az állapotok.

Gyakorlatban

Javaban állapotgép implementációjára nagyon jól használható a felsorolásos típus. Ennek elemi lehetnek az állapotok, valamit deklarálhatunk egy metódust ami ezek között az állapotok között vált.

```
public enum TrafficLight {  
  
    RED {  
        TrafficLight next() {  
            return TrafficLight.RED_YELLOW;  
        }  
    },  
  
    RED_YELLOW {  
        TrafficLight next() {  
    }
```

```
        return TrafficLight.GREEN;
    },
},
GREEN {
    TrafficLight next() {
        return TrafficLight.YELLOW;
    }
},
YELLOW {
    TrafficLight next() {
        return TrafficLight.RED;
    }
};
abstract TrafficLight next();
}
```


UML állapotdiagram

Ellenőrző kérdések

- Hogyan működik az állapotgép?
- Hogyan váltunk át egyik állapotból a másikba?

Ülésfűtés gomb

Egy gombbal lehet állítani az autóban az ülésfűtést. Alapállapotban ki van kapcsolva. Ha ekkor megnyomjuk, akkor maximális (3-as) fokozatra kapcsol a fűtés, ha mégegyszer megnyomjuk, akkor 2-es fokozatra áll, ha mégegyszer, akkor 1-esre áll, és ha mégegyszer, akkor kikapcsol. Szimuláljuk a gomb működését, hogyan vált a 4 állapot között.

Közlekedési lámpa

A közlekedési lámpa (magyarországi) működését modellezük. Piros után piros-sárga, utána zöld, majd sárga és ismét piros következik.

Elromlott az írógép

Képzeld el, hogy van egy régi hagyományos írógép, aminek a CAPS LOCK-ja elromlott és minden sor végén vált automatikusan. Ha kisbetűs sort írtak vele, akkor nagybetűre vált, ha nagybetűs sort írtak, akkor kisbetűre vált.

Bónusz feladat

Szimuláljuk egy egyszerű lift működését. Csak a földszint és az emelet között közlekedik. Négy állapota lehet:

- Földszint nyitott ajtóval
- Földszint csukott ajtóval
- Emelet nyitott ajtóval
- Emelet csukott ajtóval

Meg lehet hívni a liftet bármelyik szinten, illetve meg lehet nyomni a liftben a Földszint ill. az Emelet gombot. Ezekkel a lift haladási irányát adjuk meg. Vigyázz, mert lehet, hogy a lift aktuális iránya más, amikor meghívjuk a liftet.

Haladó OO elvek

Polimorfizmus (polymorphism)

Statikus és dinamikus típus

A statikus típus az a típus, amellyel a változót deklaráljuk, a dinamikus típus pedig az, amellyel az adott objektumot példányosítjuk. A kettő megegyezhet, vagy a statikus típus lehet a dinamikus típusnak bármely ősosztálya, vagy olyan interfész amit a dinamikus típus implementál.

```
String s = new String("Word"); // Statikus és dinamikus típus is String  
Object o = new String("Word"); // Statikus típus Object, a dinamikus típus a String
```

A dinamikus kötés azt mondja meg, hogy mikor kerül eldöntésre, hogy az osztályhierarchiában metódus felülírás esetén melyik metódus kerül meghívásra. Javaban a dinamikus típus dönti el, futásidőben, hogy melyik metódus lesz érvényes.

Polimorfizmus

A szó többalakúságot jelent, azaz egy példányosított objektum több formában is megjelenhet.

Nyilvánvaló, hogy ezek közül az egyik az osztály, melyből példányosításra került (dinamikus típusa), de ezen kívül bármely ősosztályként is megjelenhet, akár Object-ként is, sőt bármely implementált interfaceként is. minden esteben az instanceof operátor igazat fog visszaadni.

Típuskényszerítés

Az osztályhierarchiában az „ős-felé” automatikus a típuskényszerítés, viszont másik irányba explicit módon nekünk kell megadnunk a típuskényszerítést.

Ellenőrző kérdések

- Hol használjuk a statikus és dinamikus típus fogalmakat?
- Mit jelent a statikus és dinamikus típus?
- Mi teheti lehetővé azt, hogy a kettőnek nem kell megfelelnie egymásnak?
- Mit jelent a polimorfizmus?
- Mire és hogyan használható az instanceof operátor?
- Referencia típusok között milyen típuskényszerítés lehetséges?

Dinamikus kötés (virtualmethod)

A dinamikus kötés a polimorfizmus egyik legfőbb jellemzője. Legyen adott egy A osztály és annak egy leszármazottja B osztály. Az A osztályban deklarálunk egy metódust melyet a B osztályban felülírunk. Az, hogy egy adott példány esetén melyik kerül meghívásra az futás időben dől el, és kizárolag az objektum dinamikus típusa határozza meg. Az ilyen metódusokat virtuális metódusoknak hívjuk.

Ha egy metódust “overrideolunk”, akkor annak láthatósága nem szűkíthető, csak bővíthető.

Példa: Adott a következő két osztály, nézzük meg, mikor melyik `getFreeTime()` metódus hívódik meg.

```
package virtualmethod.trainer;

public class Human implements HasName {

    private static final int DEFAULT_FREE_TIME = 4;

    private String name;

    public Human(String name) {
        this.name = name;
    }

    public String getName() {
```

```

        return name;
    }

    public int getFreeTime() {
        return DEFAULT_FREE_TIME;
    }
}

package virtualmethod.trainer;

import java.util.List;

public class Trainer extends Human {

    private List<Course> courses;

    public Trainer(String name, List<Course> courses){
        super(name);
        this.courses=courses;
    }

    @Override
    public int getFreeTime() {
        return Math.max(super.getFreeTime() - courses.size(),0);
    }
}

```

És most nézzük az ezekhez tartozó (helyes) teszteket.

```

@Test
public void testFreeTimeByHuman() {
    Human human= new Human("John Doe");

    assertThat(human.getFreeTime(),equalTo(4));
}

@Test
public void testFreeTimeByTrainer() {
    Trainer trainer = new Trainer("John Doe", Arrays.asList(new
Course("Course1")));
    assertThat(trainer.getFreeTime(), equalTo(3));

    Human human = new Trainer("John Doe", Arrays.asList(new
Course("Course1")));
    assertThat(trainer.getFreeTime(), equalTo(3));
}

```

Első két esetben a válasz elég egyértelmű, viszont harmadik esetben amikor az objektum statikus típusa Human, dinamikus típusa pedig Trainer, akkor jól látható a teszteseten, hogy a Trainer osztályban lévő metódus hívódik meg, tehát a dinamikus típusban lévő!

Ellenőrző kérdések

- Mit jelent a dinamikus kötés?
- Mit jelent, hogy virtuális metódus?
- Override esetén a metódus nevére, paramétereire, visszatérési típusára, láthatósági módosítószóira és a dobott kivételekre milyen szabályok vonatkoznak?

Gyakorlat 1 - Személykocsi, teherkocsi modell

Hozz létre egy `Vehicle` osztályt. Az általános jármű osztálynak van önsúlya, és legalább egy vezető. Ezek adják a teljes súlyát.

- Vezess be egy `vehicleWeight` privát attribútumot, a jármű súlya.
- `PERSON_AVERAGE_WEIGHT` konstans érték: egy személy átlagos súlyát tartalmazza. Az értéke legyen 75.
- Hozz létre egy konstruktort, amely megkap egy értéket az attribútum számára, és beállítja azt.
- Szükséges metódus a `getGrossLoad`, amely visszaadja a mozgó jármű súlyát. (A jármű súlyához adjuk hozzá a sofőr súlyát.)

Hozz létre egy `Car` osztályt, amely az általánosabb jármű osztályból származik (`Vehicle`) a következők alapján

- tartalmaz egy attribútumot
  - `numberPassenger`: egész szám, amely az utasok számát jelenti (sofőr nélkül)
- konstruktor, amely megkap két értéket az attribútumok számára, és beállítja azokat (az ős attribútumát a super hívással).
- `getGrossLoad` visszaadja a mozgó gépkocsi súlyát. Hívd az ős azonos nevű metódusát, és add hozzá az utasok súlyát (Ez lesz a visszatérési érték).
- Definiáld felül a `toString` metódust, a következő formára:
  - `Car{numberPassenger=4, vehicleWeight=1700}`

Hozz létre egy `Van` osztályt, amely egy kisteherautót modellez. Ez az osztály az általános autóból származik, kiterjeszti a `Car` osztályt.

- Tartalmaz egy `cargoWeight` egész attribútumot a rakomány súlyának tárolására.
- Definiálj egy konstruktort, amely megkapja a rakománysúlyt, és az ős osztály két attribútumához szükséges értékeit is (összesen három egész érték). Hívd a `super`t az ős attribútumok inicializálására, és állítsa be az új attribútumot is.
- Definiáld felül a `getGrossLoad` metódust. Hívd az ős azonos nevű metódusát, és add hozzá a rakomány súlyát (Ez lesz a visszatérési érték).
- Definiáld felül a `toString` metódust, a következő formára:
  - `Van{cargoWeight=1222, numberPassenger=4, vehicleWeight=1200}`

Virtuális metódusok használata (Mindig az hívódik, amelyikre szükség van.)

Gyakorlat 2 - FerryBoat

A komp `FerryBoat` képes bármilyen autót tárolni, aminek kisebb a súlya a megengedett összsúlynál. Viszont a komp is egy speciális jármű.

- Definiálj egy állandót `MAX_CARRY_WEIGHT` néven, amely tárolja a maximálisan szállítható autó súlyát.
- Ha szállít autót, akkor azt egy `Car` típusú `car` attribútumba tárolod. (Ha nem szállít, akkor ez `null`.)
- Hozz létre egy konstruktort, amely megkap egy egész értéket, amivel meghívod a `super`-t.
- Definiáld felül a `getGrossLoad` metódust. Hívd az ōs azonos nevű metódusát, és add hozzá a szállított autó súlyát (Ez lesz a visszatérési érték).
- Definiálj egy `canCarry` metódust, ami igazat ad vissza, ha a paraméterben kapott autót szállíthatja, azaz a szállítandó autó súlya kisebb, mint a `MAX_CARRY_WEIGHT` (egyébként hamis). (Akár autó, akár kisbusz a referencia célja mindenkor a megfelelő metódus hívódik meg.)
- Definiálj egy `load` metódust, ami igazat ad vissza, ha a paraméterben kapott autót berakodta, azaz a súlya kisebb, mint a `MAX_CARRY_WEIGHT` (akkor tárolja el az autót a referenciaiba).
- Definiáld felül a `toString` metódust, a következő formára `FerryBoat= + a tárolt autó toString eredménye:`
  - `FerryBoat{car=Van{cargoWeight=200, numberofPassenger=1, vehicleWeight=1200}}`
  - `FerryBoat{car=Car{numberofPassenger=1, vehicleWeight=1200}}`

[is-a has-a kapcsolatok \(isahaha\)](#)

is-a reláció

Az *is-a* kapcsolat azt jelenti, hogy egy objektum példánya saját osztályának és az összes ōsének, és az összes interfésznek, melyet ezen osztályok implementálnak. Az `instanceof` operátorral kérdezhető le. Ez a kapcsolat *statikus*.

has-a reláció

A *has-a* kapcsolat azt jelenti, hogy egy osztály egy másik osztályra attribútumaként hivatkozik. Ezt *kompozíciónak* is nevezzük. A kapcsolat dinamikus, tehát futás közben változtatható. Amit szokás megvizsgálni, az a számosság, azaz hogy egy adott osztályból hány példány kapcsolódhat az osztályunkhoz. A kötelezőség annak vizsgálata, hogy lehet-e olyan eset, hogy egyetlen példány sem kapcsolódik. Valamint az irány, hogy mely osztályból példányából tudjuk elérni a másik osztály példányát, azaz merről van hivatkozás a másik példányra.

[Öröklődés helyett kompozíció](#)

Manapság a *has-a* reláció az elterjedtebb, ugyanis az dinamikus. Tehát inkább tartalmazási viszonyt fogalmazunk meg, mint leszármazottit. Ennek oka az újrafelhasználhatóság.

Mi alapján döntünk?

- Meg kell vizsgálni, hogy valóban *is-a* kapcsolatról van-e szó
- Tényleg bővítettük az osztályt?
- Csak a polimorfizmus ne használunk *is-a* kapcsolatot, inkább interfészt használunk.

Ellenőrző kérdések

- Melyik operátorral tudjuk lekérdezni, hogy a referált objektum altípusa-e az adott típusnak?
- Hogyan implementáljuk az is-a relációt?
- Hogyan implementáljuk a has-a relációt?
- Miért jobb a has-a reláció az is-a relációnál?

Feladat Html dekorátor

Feladat egy html objektum forrássá alakítása osztályokkal. Származtatással a sima szövegből több szöveg is specializálódik vastag, dőlt, aláhúzott. Megnézzük öröklődéssel, majd utána tartalmazással (dekorátor minta használatával)

Deklarálj egy `TextSource` interfészt az `isahasa` csomagban, melyben csak egy metódus van: `String getPlainText()`.

Hozz létre egy `HtmlText` osztályt az `isahasa` csomagban, ami implementálja a `TextSource` interfészt. Egy `plainText` attribútumban tárolja a kívánt szöveget, melyet a konstruktorkban kap meg.

- a `getPlainText()` ebben az esetben csak visszaadja a tárolt szöveget.

Hozz létre egy `Channel` interfészt, ami csak egy metódust tartalmaz: `int writeByte(byte[] bytes)`

Szükség van még egy kliens osztályra, amely kap egy `TextSource`-ot és ráírja a csatornára a tartalmát.

- A csatornáját egy attribútumban tárolja.
- Konstruktorkban megkapja a csatorna referenciát, amit eltárol az attribútumban.
- definiál egy publikus `writeToChannel` metódust, ami megkap egy `TextSource` referenciát. A paraméter tartalmát lekéri a `getPlainText` metódussal, amit átalakít byte tömbbe (`String` osztálynak van ilyen metódusa), és ezzel hívja a csatorna `writeByte` metódusát.

Első megoldás származtatással

A `BoldHtmlText` a vastagon szedett szöveget megvalósító osztály az `isa` csomagban van, és a `HtmlText`-ből származik.

- a konstruktorkban megkapott szöveget a `super`-nek adjuk át, így inicializáljuk.
- a `getPlainText` `<b>` és `</b>` közzé fogja az ősből definiált `getPlainText` eredményét.

Hasonlóan kell megvalósítani a `ItalicHtmlText` osztályt, de ez a `<i>` és `</i>` tagokat használja. A `UnderlinedHtmlText` osztály az `<u>` és `</u>` tagokat használja. A `ItalicAndBoldHtmlText` a `<i><b>` és `</b></i>` tagok kombinációját használja. A `UnderlinedAndItalicAndBoldHtmlText` a `<u><i><b>` és `</b></i></u>` tagok kombinációját használja.

Vegyük észre, hogy minden variációra külön osztály kell (pl.: vastagbetűs és aláhúzott és dőlt).

Második megoldás tartalmazással

Most oldjuk meg ezt a feladatot tartalmazással, a dekorátor minta segítségével.

Hozzunk létre egy `TextDecorator` abstract osztályt (a `hasa` csomagban), amely implementálja a konkrét dekorátoroknak a tartalmazás kapcsolatot.

- A `TextSource` interfész implementálja. (az előírt metódust nem definiálja felül, ezért is lesz absztrakt)
- egy védeott attribútuma van: `TextSource textSource`

Bold osztály (ami egy konkrét dekorátor a `hasa` csomagban) a `TextDecorator` osztályból származik.

- definiál egy konstruktort, amely megkap egy `TextSource` referenciát, amire beállítja az örökölt `textSource` attribútumot.
- implementálja az őstől kapott `getPlainText` metódust úgy, hogy a tartalmazott `textSource` referenciája meghívja a `getPlainText` metódust, és az értéket közrezárja a `<b>` és `</b>` tag-ek közé. (Ez még nagyon hasonló a származás megoldásához. Különbség az, hogy ott a super-en hívtuk meg a `getPlainText` metódusát, itt pedig az attribútumon.)

Italic osztály (ami egy konkrét dekorátor a `hasa` csomagban) a `TextDecorator` osztályból származik.

- definiál egy konstruktort, amely megkap egy `TextSource` referenciát, amire beállítja az örökölt `textSource` attribútumot.
- implementálja az őstől kapott `getPlainText` metódust úgy, hogy a tartalmazott `textSource` referenciája meghívja a `getPlainText` metódust, és az értéket közrezárja a `<i>` és `</i>` tag-ek közé.

Underlined osztály (ami egy konkrét dekorátor a `hasa` csomagban) a `TextDecorator` osztályból származik.

- definiál egy konstruktort, amely megkap egy `TextSource` referenciát, amire beállítja az örökölt `textSource` attribútumot.
- implementálja az őstől kapott `getPlainText` metódust úgy, hogy a tartalmazott `textSource` referenciája meghívja a `getPlainText` metódust, és az értéket közrezárja a `<u>` és `</u>` tag-ek közé.

A előbbi dekorátorok létrehozásának paramétere lehet az alap `HtmlText`, de lehet bármelyik dekorátor is, hiszen mindenki implementálja a `TextSource` interfészét. Ezért a dölt vastagbetűs szöveget a dekorátorok láncolásával megoldhatjuk, nem kell új osztály. Ugyanígy a többi variációra sem kell. Az előbbi dekorátorokkal azok bármilyen kombinációja láncolható.

Feladat - Flotta

A flottában vegyesen vannak teherszállító hajók (cargo ship), személyszállító hajók (liner) és kompok (ferry boat). A kompok személyeket és terhet is szállíthatnak. Ha a flotta behajzik, akkor folyamatosan töltik fel a hajókat, mindaddig, amíg meg nem telnek, el nem fogy az utas, vagy teher.

Hozz létre egy `Ship` interfészt, mely a hajót jelöli (marker interfész, metódus nélkül), egy `CanCarryGoods` és `CanCarryPassengers` interfészt, mely azt jelöli, hogy egy hajó tud-e személyeket, vagy terhet szállítani. A `CanCarryGoods` interfészben hozz létre egy `int loadCargo(int cargoWeight)` és `int getCargoWeight()` metódust. A `CanCarryPassengers` interfészben egy `int loadPassenger(int passengers)` és egy `int getPassengers()` metódust.

A `CanCarryGoodsBehaviour` implementálja a `CanCarryGoods` interfészt. Ennek az osztálynak két attribútuma van: `int cargoWeight` és `int maxCargoWeight`. Implementáld a `loadCargo(int weight)` metódust, melynek paramétere a betöldendő rakomány súlya, és a `weight` attribútumba eltárolja a letárolt rakományt, és visszatér a le nem tárolt rakomány súlyával.

Vezessünk be egy `CanCarryPassengersBehaviour` osztályt, ami implementálja a `CanCarryPassengers` interfészt. Ennek az osztálynak két attribútuma van: `int passengers` és `int maxPassengers`. Implementáld a `loadPassenger` metódust, melynek paramétere a beszálló utasok száma, és a `passengers` attribútumba letárolja a beszállt utasok számát, és visszatér a kintmaradó utasok számával.

A `Liner` osztály implementálja a `Ship` és a `CanCarryPassengers` interfészt, és legyen egy `CanCarryPassengers` típusú attribútuma.

A `CargoShip` osztály implementálja a `Ship` és a `CanCarryGoods` interfészt, és legyen egy `CanCarryGoods` típusú attribútuma.

A `FerryBoat` osztály implementálja a `Ship`, `CanCarryGoods`, `CanCarryPassengers` interfészt, és legyen minden két típusú attribútuma.

Mindhárom osztálynak legyen olyan konstruktora, mely elvárja a `CanXxxBehaviour` osztályok konstruktörében elvárt adatokat.

Minden szükséges (interfész által kikényszerített) metódust úgy implementálj, hogy delegáld a kérést a megfelelő attribútum megfelelő metódusának.

Azaz pl. a `FerryBoat` osztály `loadCargo()` metódusa hívja a `CanCarryGoods` `loadCargo()` metódusát.

Készíts egy `Fleet` osztályt, melynek van egy `List<Ship>` attribútuma, mely a hajókat tartalmazza. A `loadShip()` metódusa végigmegy a listán, és sorban feltölti a hajókat a személyekkel és terhekkel. A maradék személyeket és terheket (melyek nem fértek el) a `waitingPersons` és `waitingCargo` attribútumokban tárolja el. Ez utóbbiakhoz generálj getter metódusokat is.

Kivétel- és fájlkezelés

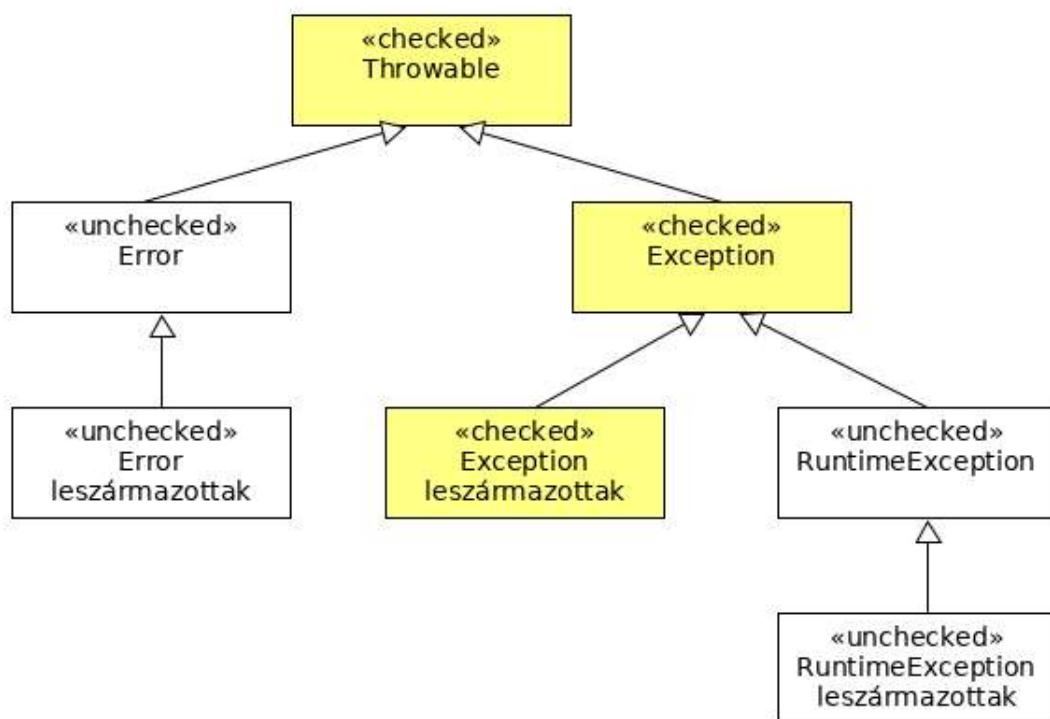
Kivételkezelés

Kivételkezelés (exceptions)

Kivételek hierarchiája

A kivételek hierarchiának tetején a `java.lang.Throwable` osztály áll. Két leszármazottja van:

- `java.lang.Error` olyan hiba, amiből nem lehet visszaállni (nem kötelező kezelní)
`java.lang.Exception` olyan kivétel, amit kezelní kell vagy lehet - ennek leszármazottja a `java.lang.RuntimeException`, melyet nem kötelező kezelní

Exception hierarchia

try-catch szerkezet

- A try blokkban szerepelnek azok az utasítások amiket vizsgálni szeretnénk. A catch ág(ak)ban szerepel a kivételkezelés, a kivételt lekezelő utasítások. Itt `Exception`-öket kell megadni. Ha ezek egymástól függetlenek akkor mindegy a sorrend, ha van hierarchia az `Exception`-ök között akkor először a legspeciálisabbal kell kezdeni. A finally ág minden esetben végrehajtódik, tipikusan erőforrás lezárására használjuk

Kivétel továbbdobása

A kivételt nem feltétlenül kezeljük, hanem tovább is dobhatjuk egy olyan modulnak, kódrészletnek, ami már tud a kivétellel mit kezdeni. Ehhez használjuk a `throw` kulcsszót

vagy példányosítunk egy új kivételt, és ebbe a kivételbe burkoljuk, csomagoljuk az eredeti kivételt.

Gyakori kivételek

- `ArithmException` – például nullával való osztás esetén
`ArrayIndexOutOfBoundsException` – tömb túlindexelés esetén
`ClassCastException` – explicit konverziónál `NumberFormatException` – Stringből számot próbálunk konvertálni, de ezt nem lehet megcsinálni, mert pl. betű szerepel benne `StackOverflowError` – végtelen számú egymásba ágyazott metódushívás
`OutOfMemoryError` – elfogy a JVM memóriája

Ajánlott gyakorlati megoldások (best practice)

- Ne szerepeljen üres catch ág. Egy kivéssel mindenkorban kezdeni kell valamit, legalább naplózzuk le, ha nem tudjuk kezelni vagy továbbdobni. mindenkorban használunk minél speciálisabb kivételeket. Egy metódusban legfeljebb egy try-catch blokkot használunk. Fontos, hogy vagy naplózzunk vagy dobunk tovább a kivételt, egyszerre mind a kettőt ne tegyük, hiszen egy kivétel így többször is naplózásra kerülhet. Manapság a nem kezelendő kivételek az elterjedtebbek.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan néz ki a try utasítás?
- Hogyan működik a try utasítás?
- Hogyan lehet továbbdobni egy kivételt?

Gyakorlat 1 - Polinom példa

Készítsen egy `Polinom` osztályt, amelynek segítségével tetszőleges polinomial értékét ki tudjuk számolni adott x értéknél. A polinomot az együtthatónak a tömbje írja le. A polinomot lehessen inicializálni az együtthatók tömbjével (`double[]`), de lehessen inicializálni `String[]`-el is (pl. beolvasható értékek). Az osztálynak legyen egy `public double evaluate(double x)` metódusa, amely adott x értéknél visszaadja a polynomial értékét. Valamint legyen getter az együtthatók tömbjére. A `double[]` paraméterű konstruktor dobjon `NullPointerException` kivételt, ha a paraméter null. A `String[]` paraméterű konstruktor dobjon `NullPointerException` kivételt, ha a paraméter null, valamint dobjon `IllegalArgumentException`-t ha az egyes `String`-ek nem alakíthatók `double` számmá.

Mi az a polinom?

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Polinom>

Bemeneti adatok ellenőrzése példa

Egy felhasználóktól nyert adatokat kell feldolgozni és a hibás sorokról jelentést készíteni. Az bemeneti adatok sorai tartalmazhatnak megjegyzésbe tett sorokat is, tehát lehet benne adatsor és lehet megjegyzés sor.

Az adatsorok szerkezete: `sorszám`, `mértértek`, `mérésdátum`. Pl. 12, 34.5, 2014.05.22. A megjegyzésbe tett sorok ugyanúgy, karakterrel elválasztott három részből állnak, csak az első rész nem alakítható számmá. Pl. M12, 12, 2014.01.01. A hiba jelentés tartalmazzon bejegyzést minden olyan sorról, amely nem megjegyzésbe tett és hiba van benne. A jelentés egy `List<String>` legyen, ahol a `String` tartalmazza a hibás

sor sorszámát és a hiba kódját, `sorszám`, hibakód alakban. Figyelem, a hibaüzenetben a sorban szereplő sorszámot kell kiírni, és nem azt a számot (indexet), amelyik pozíión szerepel az adott sor.

Hibakódok:

- 2: WORDCOUNT_ERROR, azaz a sor nem bontható 3 db , karakterrel elválasztható részre.
- 4: VALUE_ERROR, azaz a második rész nem double szám.
- 8: DATE_ERROR, azaz a harmadik rész nem yyyy.MM.dd. alakú dátum
- 12: VALUE_AND_DATE_ERROR: azaz egyszerre van VALUE_ERROR és DATE_ERROR is.

Megoldáshoz további részletek

- Készíts egy `FaultList` osztályt, amelynek van egy `public List<String> processLines(List<String> lines)` metódusa
- A hibakódokhoz célszerű egy enumot definiálni
- Egy sor feldolgozására célszerű egy private metódust készíteni, ami visszaadja a sor feldolgozás eredményét (az eredmény vagy a hibakódok valamelyike vagy NO_ERROR vagy COMMENT)

Saját kivétel (exceptionclass)

Saját kivétel implementálásánál először el kell tűnődni azon, hogy az adott kivétel nincs még implementálva, valamint azon, hogy biztosan kivételes eset keletkezik-e.

Csak `Exception`-t írunk `Error`-t nem, és azon belül is inkább a nem kezelendő kivétel írása az elterjedtebb. Miután ezeket átgondoltuk, jöhet a származtatás például a `RuntimeException` osztályból.

Konvenciók

Egy kivételek általában módosíthatatlanok, ezért tipikusan konstruktor(ok)ban inicializáljuk. A kiváltó kivétel már deklarálva van az ősosztályban ezért a konstruktorban super hívással tudunk hivatkozni az ősbén lévő konstruktorra, így nem kell tárolnunk a kiváltó kivételt és az üzenetet.

Példa:

```
public class InvalidAgeException extends RuntimeException {  
  
    private int parameterAge;  
  
    private int minAge;  
  
    public InvalidAgeException(String message, int parameterAge, int minAge){  
        super(message);  
        this.minAge = minAge;  
        this.parameterAge = parameterAge;  
    }  
}
```

```

public int getParameterAge() {
    return parameterAge;
}

public int getMinAge() {
    return minAge;
}
}

```

Ellenőrző kérdések

- Milyen kivétfajták léteznek?
- Hogyan hozhatunk létre saját kivétel osztályokat?
- Miért hozzunk létre saját kivétel osztályokat?

Gyakorlat - SimpleTime példa

Készíts egy `SimpleTime` osztályt, amely egyszerűsített időpont reprezentáló osztály.

- Lehet létrehozni óra és perc megadásával és lehet időpontot megadni "hh:mm" alakú String-el is.
- Legyen felüldefiniálva a `toString` úgy, hogy "hh:mm" alakú időt adjon.
- Legyen `getHour`, és `getMinute` metódusa is.

Hibakezelés:

Definiálj egy saját `InvalidTimeException`-t, amely `RuntimeException` leszármazott. Dobjon `InvalidTimeException`-t "Hour is invalid (0-23)" szöveggel, ha a konstruktornak nem megfelelő óra értéket adnak meg. Dobjon `InvalidTimeException`-t "Minute is invalid (0-59)" szöveggel ha a perc hibás. Dobjon `InvalidTimeException`-t "Time is null" szöveggel ha null String-et adnak meg. Dobjon `InvalidTimeException`-t "Time is not hh:mm", ha érvénytelen a String formátuma.

Készíts egy `Course` osztályt. A kurzusnak van neve (`name`) és kezdete (`begin`), ami `SimpleTime` típusú. Legyen konstruktora, ahol megkapja az adatokat, legyenek getterei, valamint legyen felüldefiniálva a `toString`-je úgy, hogy `hh:mm:` kurzusnév alakú legyen.

Bank példa

Készíts egy `Bank` osztályt. A `Bank` számlákat (`Account`-okat) tárol egy listában.

- az `Account` listát konstruktorban tudja megkapni
- képes adott számlaszámú `Account` egyenlegét csökkenteni egy megadott összeggel,
- képes adott számlaszámú `Account` egyenlegét növelni

Egy `Account` attribútumai:

- számlaszám (`accountNumber, String`),
- egyenleg (`balance, double`) (a valóságban inkább `BigDecimal`, de most az egyszerűség kedvéért legyen `double`).
- max levonható összeg (`maxSubtract, double`)

Egy `Account` műveletei:

- példányosítás: számlaszám és egyenleg megadásával, a `maxSubtract` legyen 100000
- getterek
- setter a `maxSubtract` attribútumra
- `subtract`: egyenleg csökkentése egy megadott értékkel
- `deposit`: egyenleg növelése egy megadott értékkel

Hibakezelés

Legyen egy `InvalidBankOperationException`, amely `RuntimeException` leszármazott és van egy `ErrorCode` attribútuma, amely egy enum `LOW_BALANCE`, `INVALID_AMOUNT`, `INVALID_ACCOUNTNUMBER` konstansokkal. Az `Account` és a `Bank` osztály dobjon ilyen kivételt a megfelelő értékkel inicializálva, ha

- nincs elegendő egyenleg a csökkentéshez,
- valamelyik metódusnak érvénytelen összeget adnak meg,
- a keresett számlaszám nincs meg

Dobj `IllegalArgumentException` kivételt, ha a `Bank` konstruktora `null` listát kap vagy az `Account` `null` számlaszámot.

Bank példa más hibakezeléssel

A feladat ugyanaz, mint az előbb, de a hibakezelés eltér. Legyen most minden hibafajtára külön hiba osztály, amely egy közös osztály leszármazottja. Azaz legyen `InvalidBankOperationException` (a közös ős), valamint `InvalidAccountNumberBankOperationException`, `InvalidAmountBankOperationException`, `LowBalanceBankOperationException`.

(Mik ezen megoldások előnyei, hátrányai?)

Multi-catch (exceptionmulticatch)

Gyakran előfordul, hogy több kivételt is le szeretnénk kezelní egy blokkban, de ezek a kivételek semmilyen kapcsolatban nem állnak egymással, csupán mindegyik az `Exception` osztály leszármazottja. Mit tehetünk ilyenkor?

- Duplikálni nem célszerű
- Multi catch, amikor egy catch ágban több kivételt is le tudunk kezelní, úgynévezett pipe (`|`) karakterrel elválasztva, egy névvel.

Nézzük hogyan:

```
public class TrainerParser {

    public static final String SEPARATOR = ";";

    public Trainer parse(String line) {
        try {
            String[] fields = line.split(SEPARATOR);
            Trainer trainer = new Trainer(fields[0],
                Integer.parseInt(field[1]));
        } catch (NullPointerException | IllegalArgumentException |
IndexOutOfBoundsException e) {
```

```

        throw new ParseException("Invalid line = " + line, 0);
    }
}
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mit szokás csinálni az elkapott kivételekkel?
- Mikor kapunk el egy catch ágban többféle kivételt?

Gyakorlat - Converter példa

Adatbázisban kódolva tárolunk több igaz, hamis értéket egyetlen szöveges adatban, ahol '0' karakter a hamis és '1' karakter az igaz. Készíteni kell tehát konvertort, amely átalakítja a szöveges adatot boolean tömb adattá. A konvertáláshoz két osztályt is kell készíteni. Legyen egy `BinaryStringConverter` osztály, amelynek van `public boolean[] binaryStringToBooleanArray(String)` és egy `public String booleanArrayToBinaryString(boolean[])` metódusa. A `String`-ből konvertáló `IllegalArgumentException`-t dob, ha a `String`-ben nem csupa 0 és 1 van. A `boolean[]`-ből konvertáló pedig `IllegalArgumentException`-t dob, ha a tömb üres.

Majd pedig kell egy `AnswerStat` osztály, amely az igaz/hamis adatokon számol statisztikát, jelen esetben az igaz értékek százalékos arányát.

- legyen egy `convert` metódus, amely a `binaryStringToBooleanArray` metódus hívását csomagolja be. Azaz elkapja a konvertálás során előforduló `NullPointerException`-t vagy `IllegalArgumentException`-t és logolja a hibát, majd tovább dobja becsomagolva egy `InvalidBinaryStringException`-be, amely egy saját `RuntimeException`-ból származó kivételosztály. Mivel minden hibafajtára ugyanazt kell csinálni, használja a multi-catch-et.
- Legyen egy `int answerTruePercent(String answers)` metódusa, amely a paramétert boolean tömbbe alakítja, majd meghatározza és visszaadja az igaz értékek százalékos arányát egészre kerekítve.
- A konstruktor paraméterben kapja meg a `BinaryStringConverter`-t.

Try-With-Resources szerkezet (exceptionresource)

Sokszor előfordul, hogy egy kivétel keletkezése után valamilyen erőforrást le kell zárnunk, ezt megoldhatjuk a `finally` ágban, de előfordulhat az is, hogy maga az erőforrás lezárása során keletkezik kivétel.

Megoldás a *Try-With-Resources* használata. Amennyiben a `try`-nak a fejlécében erőforrásokat deklarálunk, akkor JVM ezeket automatikusan lezárja. Ezt *automatic resource managementnek* is nevezzük. Ekkor nem kell sem `catch` sem `finally` ágakat írnunk, hiszen ezt úgy képzeljük el, mint egy implicit `finally` blokk.

Ha változókat deklarálunk (akár többet is) a `try` fejlécében, akkor ezek a változók csak a `try` blokkban érhetőek el.

AutoCloseable interfész

Minden erőforrásnak implementálnia kell az AutoClosable interfészt. Ebben az interfészben található a `close()` metódus, amit a Java virtuális gép hív meg. Ez a metódus dobhat kivételeket.

Mi történik, ha kivétel keletkezik? A `catch` ágban le tudjuk kezelni, vagy tovább dobni.

Mi történik, ha a `try` blokkban is kivétel keletkezik? Ekkor a JVM az eredeti kivételt dobja, és hozzá fűzi a `close()` által dobott kivételeket. Ez az úgy nevezett *supressed exception*.

Példa a Try-With-Resources szerkezetre:

```
try (BufferedReader reader = new BufferedReader(new StringReader(values)))
{
    while ((line = reader.readLine()) != null) {
        Trainer trainer = parseLine(line);
        trainers.add(trainer);
    }
    catch (IOException ioe) {
        throw new IllegalStateException("Error by parsing, general io",
ioe);
    }
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a `finally` rész szerepe erőforrás kezeléskor?
- Hogyan működik a `try` paraméteres alakja?

Fájlkezelés

Szöveges állomány beolvasása (`ioreadstring`)

A Path interfész

A Java 7-ben megjelent Path interfész egy könyvtárat vagy fájlt reprezentál. Egy Path típusú objektum a Java 11 óta a `Path.of()` statikus metódussal hozható létre, mely egy elérési útvonalat tartalmazó szöveget vár paraméterként. Ez lehet abszolút vagy relatív útvonal is.

```
Path fileInRootDirectory = Path.of("C:\\employees.txt");
```

```
Path fileInActualDirectory = Path.of("employees.txt");
```

Az útvonal elválasztó karaktere rendszerfüggő, ezért nem a legjobb megoldás, ha az beleégetjük a kódba. Ez a karakter a `FileSystems.getDefault().getSeparator()` metódussal lekérdezhető, de maga a Path is tartalmaz olyan metódusokat, amellyel elkerülhető az elválasztó explicit használata.

```
Path path = Path.of("employees", "john-doe.txt")
```

```
Path file = Path.of("employees").resolve("a.dat");
```

Az első esetben a path változó egy relatív útvonalat tart az employees mappában lévő john-doe.txt fájlra. A második esetben az employees könyvtárra mutató Path objektumot kombináljuk a resolve() metódusnak átadott útvonallal, amely így végeredményben az employees könyvtárban lévő a.dat nevű fájlra mutat.

Fájl tartalmának beolvasása

A Files osztály az állományok kezelésével kapcsolatos metódusokat tartalmaz. Ezek közül több is a szöveges fájlok tartalmának beolvasását végzi el nekünk. A readString() statikus metódusa a paraméterként átadott Path objektum által hivatkozott fájlt egyetlen komplett szövegként olvassa be, és Stringként adja vissza.

```
Path file = Path.of("employees.txt");
try {
    String employees = Files.readString(file);
    System.out.println(employees);
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Ha olvasás közben bármilyen hiba történik, a metódus IOException kivételt dob. Az olvasott adatok karakterként értelmezése alapértelmezetten UTF-8 kódolás szerint történik. Amennyiben a fájl más kódolással készült, akkor a readString() metódus második paraméterként megadhatunk egy Charset objektumot is. Ezt kétféleképpen is létrehozhatunk: * a Charset.forName() statikus metódussal, mely paraméterként a karakterkészlet nevét várja, vagy * a StandardCharsets osztályban található konstansokkal.

```
Charset latin2 = Charset.forName("ISO-8859-2");
Charset utf8 = StandardCharsets.UTF_8;

String employees = Files.readString(file, latin2);
```

Amennyiben soronként külön-külön szeretnénk látni a fájl tartalmát, akkor használjuk a Files.readAllLines() metódust! Ez List<String> objektummal tér vissza. Hasonlóan az előzőhez ez is Path objektumot vár paraméterként, hiba esetén pedig IOException kivételt dob.

```
try {
    List<String> employees = Files.readAllLines(file);
    for (String employee: employees) {
        System.out.println(employee);
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet rendszerfüggetlenül létrehozni egy Path objektumot?
- Hogyan tudod egy szöveges fájl tartalmát egyszerre beolvasni egy változóba?

- Mi az alapértelmezett karakterkódolás, és hogyan lehet más kódolású fájlokat is beolvasni?

Feladat

Emberek

A feladat egy szöveges állományból nevek beolvasása és eltárolása egy listába. A megoldáshoz két osztály kell megvalósítanod. A Human osztály reprezentál egy embert. Két adattagja vezeték- illetve keresztnév. A FileManager osztály felelős a fájl feldolgozásáért. Egy Path típusú attribútumon keresztül érjük el a fájlt, míg a `readFromFile()` metódus felelős a beolvasásért és a Human objektumok létrehozásáért.

Banki tranzakciók

Ehhez a feladathoz két fájl tartalmát is fel kell dolgoznod. Az `accounts.txt` tartalmazza a bankszámla(BankAccount) adatokat. A `transactions.txt` állomány tartalmazza az utalásokat azaz, hogy melyik számlára mennyit utaltunk. A feladat, hogy olvasd be a számlaadatokat egy listába, majd egy másik metódusban hajtsd végre a tranzakciókat!

String kiírása szöveges állományba (iowritestring)

Szöveges fájl írása szintén a Files osztály segítségével történik. A `writeString()` metódusának átadva a fájl elérhetőségét és a bele írandó szöveget az egy lépésben kiírja a teljes szöveget. Bármilyen hiba esetén a metódus `IOException` kivételt dob.

```
Path file = Path.of("employees.txt");
try {
    Files.writeString(file, "John Doe\nJane Doe\n");
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}
```

A fájl alapértelmezett kódulása UTF-8 lesz, de a metódus harmadik paramétereként egy Charset példányt megadva ezen módosíthatunk.

```
Files.writeString(file, "John Doe\nJane Doe\n", Charset.forName("ISO-8859-2"));
```

Amennyiben az írandó fájl még nem létezik, akkor a metódus hívásának hatására létrejön, ha viszont létezik, akkor az előző tartalma törlődik, és csak az újonnan beleírt szöveg lesz benne. Amennyiben az új szöveget a már meglévő tartalom végéhez szeretnénk hozzáfűzni, akkor paraméterként a `StandardOpenOption.APPEND` enum értéket is át kell adnunk. A `StandardOpenOption` enum az `OpenOption` interfész implementálja, és sok más beállítás is átadható vele a `writeString()` metódusnak.

```
Files.writeString(file, "John Doe\nJane Doe", StandardOpenOption.APPEND);
```

Nem csak egyetlen szöveg, hanem szövegek listája is kiírható fájlba a `Files.write()` metódus segítségével. Ebben az esetben minden listaelem külön-külön sorba kerül.

```
List<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe");
Files.write(file, employees);
```

A `Files.write()` metódusnak is lehet karakterkészletet, illetve `OpenOption` példányokat átadni paraméterként.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet szöveges fájlba tartalmat írni?
- Milyen karakterkészlet az alapértelmezett és hogyan lehet ezt módosítani?
- Mi történik, ha az írandó fájl már létezik?
- Hogyan lehet lézető fájl végére hozzáfűzni az új tartalmat?

Feladat

Napló

Ebben a feladatban egy iskolai naplózó rendszert kell megvalósítanod.

- Készíts a `school` csomagban egy `Diary` nevű osztályt benne egy `newMark()` metódussal, ami paraméterül várja a tanuló nevét és egy jegyet! Ha létezik a "tanulo_neve.txt" akkor a jegyet hozzáfűzi az állomány végére. Ha nem, akkor egy új állományt hoz létre "tanulo_neve.txt" formátumban, és beleírja a jegyet. Azt, hogy létezik-e egy fájl a `Files.exists(path)` metódussal tudod eldönten. A fájlok a `src/main/resources`/ könyvtárban legyenek!
- Az év végén a tanár szeretné a tanuló fájl utolsó sorába az átlagot beírni. Írj egy metódust `average()` névvel, ami a fájl utolsó sorába a jegyek átlagát írja be! Például "average: 5".

Bájtok beolvasása fájlból és kiírása fájlba (`ioreadwritebytes`)

Bináris állományok kezelésére is találhatunk metódusokat a `Files` osztályban. Ezek segítségével az állomány tartalma `byte[]`-be olvasható, illetve a fájlba `byte[]` közvetlenül írható.

A `Files.readAllBytes()` metódus csak a fájl elérhetőségét várja egy `Path` objektumban, és az abban található összes bájtot felolvassa és tömbként visszaadja. Hiba esetén `IOException` kivételt dob.

```
Path file = Path.of("data.dat");
try {
    byte[] bytes = Files.readAllBytes(file);
    System.out.println(Arrays.toString(bytes));
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

A `Files.write()` metódus alkalmas bináris állomány írására is, amennyiben második paraméterként `byte[]` típusú adatot adunk át.

```
Path file = Path.of("data.dat");
try {
    Files.write(file, new byte[]{97, 98, 99, 100, 101});
}
catch (IOException ioe) {
```

```

        throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
    }

```

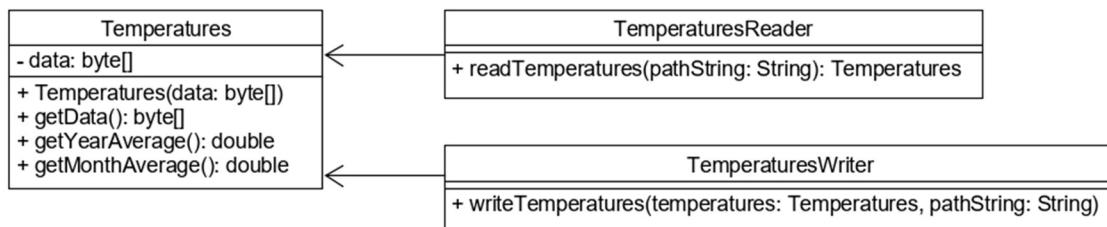
Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet bináris fájl tartalmát beolvasni a Files osztállyal? Milyen típusú értékkel tér vissza a metódus?
- Hogyan lehet bináris fájlba byte[] típusú adatot kiírni?

Feladat

Hőmérsékleti statisztika

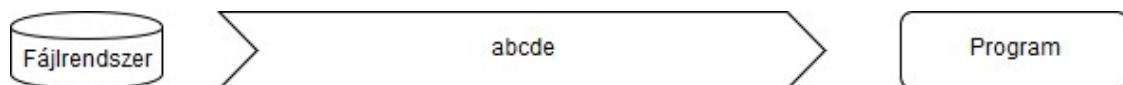
Az előző 365 nap hőmérsékleti adatait fájlban tároljuk. A Temperatures osztály attribútumában ezek találhatók egy byte[]-ben. Az osztály konstruktörben kapja meg a hőmérsékleti adatokat. A getYearAverage() metódusa a teljes év átlaghőmérsékletét adja vissza, a getMonthAverage() az utolsó 30 napét. Készíts egy TemperatureReader osztályt, mely egyetlen readTemperatures() metódusa bináris fájlból beolvassa az eltárolt hőmérsékleteket, és egy Temperatures példánnyal tér vissza! Ugyanennek mintájára készíts egy TemperaturesWriter osztályt, amelynek a writeTemperatures() metódusa a paraméterként kapott Temperatures példányból bináris fájlba írja a hőmérsékleti adatokat!

UML osztály diagram

String olvasása Readerrel (ioreader)

Nagyméretű szöveges fájlok esetén nem célravezető, ha a teljes tartalmat egyszerre olvassuk be a memóriába. Ebben az esetben jobb, ha olvasás közben dolgozzuk fel az adatokat. Olvashatunk karakterenként, soronként vagy bármekkora egységenként, ehhez pusztán egy Reader példányra van szükségünk. A Reader egy absztrakt osztály, melynek több konkrét megvalósítása is van. Ezek közül az alapján választhatunk, hogy milyen módon szeretnénk a szöveges fájlt feldolgozni. Másik nagy előnye a darabokban olvasásnak, hogy bármikor megszakíthatjuk, nem kell feltétlenül a teljes fájlt felolvasni.

Szöveges állomány olvasása fájlrendszerből

Először mindenkorban egy Path objektumra van szükségünk, mely az olvasandó fájlt reprezentálja. Ha soronként szeretnénk feldolgozni a fájlt, akkor ezt a BufferedReader segítségével tehetjük meg. Ennek egy példányát a Files.newBufferedReader() metódussal készíthetjük el, amelynek átadjuk a Path objektumot. A BufferedReader readLine() metódusa a fájlnak egyetlen sorát adja vissza. Amikor vége a fájlnak, akkor a metódus visszatérési értéke null lesz, ezért a sorok olvasása történhet while ciklusban.

A BufferedReader objektumot le kell zárni, ezért try-with-resources szerkezetben hozzuk létre. Megnyitáskor és olvasás közben IOException kivétel keletkezhet, melyet megfelelően kezelnünk kell.

```
Path file = Path.of("employees.txt");
try (BufferedReader reader = Files.newBufferedReader(file)) {
    String line;
    while((line = reader.readLine()) != null) {
        System.out.println(line);
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Alapértelmezetten UTF-8 kódolású fájlt vár, de ez felülírható, ha a Files.newBufferedReader() metódusnak paraméterként egy Charset példányt is átadunk.

```
BufferedReader reader = Files.newBufferedReader(file, Charset.forName("ISO-8859-2"))
```

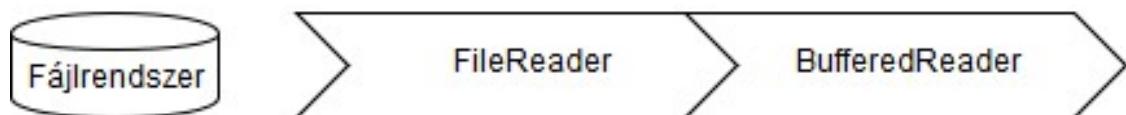
Java 8 előtt

Mint láttuk, a Files osztály itt is a segítségünkre volt, de a newBufferedReader() metódusa csak a Java 8-ban jelent meg, míg a Reader és a BufferedReader osztályok mindig is léteztek. A különböző Reader megvalósításokat két szintre sorolhatjuk: * Alacsony szintű a FileReader, mely minimális műveletre képes, de közvetlen hozzáférést biztosít az erőforráshoz. Ezzel karakterenként olvashatunk. * A magas szintű Reader-ek valamilyen szempontból hatékonyabb olvasást biztosítanak. Ilyen a pufferelt olvasást támogató BufferedReader.

Magas szintű Reader más, már létező Reader-t burkol be, ezért amikor mi magunk akarunk BufferedReader példányt készíteni, akkor először egy FileReader-t kell példányosítanunk.

```
BufferedReader reader =
    new BufferedReader(new FileReader("employees.txt"))
```

```
BufferedReader reader =
    new BufferedReader(new FileReader(new File("employees.txt")))
```


FileReader és BufferedReader kapcsolata

Elsőre ez bonyolultnak tűnhet, de nagy előnye ennek a felépítésnek, hogy egy magasabb szintű Reader nem csak a fájlrendszerből való olvasást tudja optimalizálni, hanem például a hálózatról érkező adatok olvasását is, azaz független az adat forrásától.

A FileReader példányosításakor az alapértelmezett karakterkódolás mindenkor a futtató platformon alapértelmezett lesz, de mi is megadhatjuk Charset példányátadásával.

```
BufferedReader reader = new BufferedReader(new FileReader("employees.txt", StandardCharsets.UTF_8))
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet egy szöveges fájlt részletekben olvasni?
- Milyen karakterkódolással dolgozik a Files.newBufferedReader() metódussal létrehozott Reader? Hogyan lehet ezt megváltoztatni?

Feladat

Személyi igazolvány számok

A idread csomagban készítsd el az IdManager osztályt. Ez az osztály felelős az idnumbers.txt (kitalált) személyi igazolvány számokat tartalmazó szöveges állomány feldolgozásáért. A readIdsFromFile() metódus megkap egy fájlnevet, és annak sorait tárolja el az List<String> ids listában.

USA tagállamok

A következő feladatban a states csomagban kell dolgoznod! A stateregister.txt állomány tartalmazza az Amerikai Egyesült Államok államait és azok fővárosait kötőjellel elválasztva. Neked ezt a fájlt kell feldolgoznod és egy keresés algoritmust készítened!

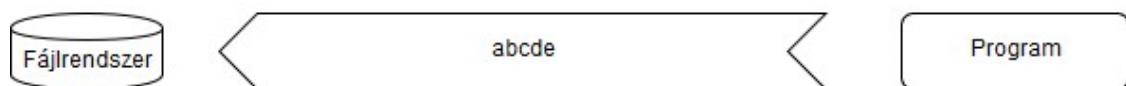
- Hozzd létre a State java osztályt melynek két attribútuma az állam neve `stateName` és a főváros neve `capital`! (Konstruktur,getterek!)
- A StateRegister osztály felelős a file beolvasásáért és a State objektumok létrehozásáért, valamint a keresésért. Legyen benne egy lista `states`, `State` generikussal, amibe a `readStatesFromFile(stringFileName)` eltárolja a beolvasott adatokat. A `findCapitalByStateName(String stateName)` megkeresi a paraméterül kapott állam fővárosát. Ha nincs ilyen állam akkor `IllegalArgumentException` exception-t dob!

Osztálynapló

A követező feladat egy osztálynapló nyilvántartása. A grades.txt fájl minden sora tartalmaz egy nevet és utána a tanuló jegyeit. Készíts egy Student osztályt mely a tanuló nevét és jegyeinek listáját képes tárolni! Legyen benne egy átlagszámító metódus, valamint egy metódus, ami képes eldönteni, hogy a tanuló jegyei emelkednek-e.

Készíts egy SchoolRecordsManager osztályt, ami beolvassa fájlból az adatokat, eltárolja, és ezen felül még képes egy osztályátlag számítására is! ### String írása Writerrel (iowriter)

Fájlt nem csak olvasni, de írni is tudunk darabokban egyetlen megnyitás és bezárás között, nem kell a teljes tartalmát először összegyűjteni a memóriában.

Szöveges fájlok írása

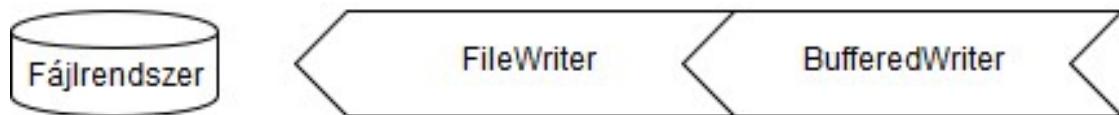
Erre szolgálnak a Writer absztrakt osztály különböző megvalósításai. A pufferelt írást a BufferedWriter osztály valósítja meg, melynek egy példányát a Files.newBufferedWriter() metódussal tudunk előállítani. A metódus a fájlt reprezentáló Path objektumot várja paraméterként. A fájlba szöveget írni a write() metódussal lehet. Sorvége jelet külön karakterként nekünk kell kiírni. Mivel ez rendszerfüggő, a BufferedWriter külön newLine() metódust biztosít hozzá. Hiba esetén mind a BufferedReader létrehozása, mind a write() metódus IOException kivételt dob.

```
List<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe", "Jack Doe");
Path file = Path.of("employees.txt");
try (BufferedWriter writer = Files.newBufferedWriter(file)) {
    for (String employee: employees) {
        writer.write(employee + "\n");
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}
```

A BufferedWriter példányt le kell zárni, ezért try-with-resources szerkezetben hozzuk létre. Alapértelmezett karakterkódolása UTF-8, de a Files.newBufferedWriter() metódusnak paraméterként egy Charset is átadható.

Java 8 előtti írás

A Java 8 előtt még nem lehetett a Files osztállyal BufferedWriter példányt gyártatni, a Reader-ekhez hasonlóan itt is egy alacsony szintű Writer-re, a FileWriter-re építettük az olyan magas szintű Writer megvalósításokat, mint a BufferedWriter.

FileWriter és BufferedWriter

```
BufferedWriter writer = new BufferedWriter(new
FileWriter("employees.txt"));
```

A pufferelt írás annyit jelent, hogy a write() metódus hívása nem jelent azonnali háttértárra írást, a BufferedWriter először egy bizonyos mennyiséget összegyűjt, és csak utána adja át az egészet a FileWriter objektumnak írásra.

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet Writer segítségével szöveges fájlt írni?
- Hogyan lehet a tartalmat sorokra tördelni?
- Milyen az alapértelmezett karakterkódolás? Hogyan lehet az írott fájl kódolását megadni?
- Mit jelent a pufferelt írást?
- Java 8 előtti verziójával hogyan hozunk létre olyan Writer-t, mely fájlba ír?

Feladat

Nevek

Az első feladatban egyszerűen neveket fogunk eltárolni fájlban és listában egyaránt. A NameWriter osztály konstruktörben megkapja az írni kívánt fájlt. Az `addAndWrite()` metódus egy nevet vár paraméterül, amelyet hozzáfűzi a fájlhoz. A hozzáfűzéshez használ a korábban megismert `StandardOpenOption.Append` paramétert a `newBufferedWriter()` metódusban.

Zenekarok

Ebben a fájl olvasását és írását is gyakorolhatod. Adott a `bands_and_years.txt` állomány, melyben zenekarok nevét és alapítási évét találod. Készíts egy metódust melynek a paramétere egy fájl és egy évszám! Ez a metódus ki fogja írni a fájlba az évszámnál régebben alakult zenekarokat. Megoldási javaslat, hogy készíts egy privát metódust, ami kigyűjti ezeket a zenekarokat egy listába. minden zenekart egy Band objektum reprezentál, melynek attribútumai a név és az évszám.

Különböző típusok írása PrintWriterrel (ioprintwriter)

A különböző típusú adatok kiírása szöveggé konvertálás nélkül is lehetséges a PrintWriter osztály segítségével. A `print()`, `println()` és a `printf()` metódusa overloadolt minden primitív típusú, valamint `String` és általános `Object` típusú adattal is paraméterezhető.

PrintWriter objektumot BufferedWriter objektum becsomagolásával készíthetünk.

FileWriter, BufferedWriter és PrintWriter

A fájl megnyitása `IOException` típusú kivételt dobhat, melyet kezelnünk kell, az írást megalósító metódusok azonban sosem dobnak kivételt.

```
List<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe", "Jack Doe");
Path file = Path.of("employees.txt");
try (PrintWriter writer = new PrintWriter(Files.newBufferedWriter(file))) {
    for (String employee: employees) {
        writer.print(employee);
        writer.print(",");
        writer.println(200_000);
    }
} catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Milyen előnyei vannak a PrintWriter-nek a BufferedWriter-hez képest?
- Mi okozhat kivételt PrintWriter használata során?

Feladatok

Fizetések

Ebben a feladatban emberek fizetését kell meghatároznod titulus alapján. A `SalaryWriter` osztály konstruktőrben kap egy név listát. A `writeNamesAndSalaries(Path file)` metódus kiírja a fájlba név: összeg formátumban. A fizetések a következőképpen alakulnak:

- Ha tartalmazza a név a "Dr" előtagot, akkor 500000
- Ha a "Mr" vagy "Mrs" előtagot akkor 200000
- Különben 100000

Szavazatszámlálás

Ebben a feladatban egy tehetségkutató showt fogunk szimulálni. A feladat kicsit összetettebb. A `talents.txt` tartalmazza az indulók listáját, míg a `votes.txt` a leadott szavazatokat, azaz az előadó kódját.

A te feladatod, hogy készíts egy kimutatást egy fájlba. A fájlnak tartalmaznia a kódot az előadás nevét illetve, hogy az adott előadás hány szavazatot kapott! Ezen felül az utolsó sornak tartalmaznia kell a győztes nevét a következő formátumban: Winner: győztes neve.

A megoldáshoz használj nyugodtan private metódusokat.

Kiírás Stringbe StringWriterrel (iostringwriter)

A `StringWriter` osztály az írást nem fájlba, hanem a memóriába egy `String`-be végzi. Az elkészült szöveget metódussal le tudjuk kérdezni. Tulajdonképpen ennél többre is képes a `StringBuilder`, de mivel a `StringWriter` writer leszármazott, mindenhol használható, ahol egy létező metódus writer-t vár. Főként tesztelési célból használjuk.

Paraméter átadása nélkül példányosítható, és írni a `write()` metódussal lehet. `IOException` kivételt egyedül a `close()` metódusa dobhat, ezért nem szükséges a try-with-resources szerkezetben létrehozni, de át kell adni neki a fejrészben.

A tartalmát a `toString()` metódussal kérdezhetjük le.

```
StringWriter sw = new StringWriter();
try (sw) {
    for (String employee: employees) {
        sw.write(employee);
        sw.write(", ");
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write", ioe);
}
System.out.println(sw.toString());
```

Amennyiben egy létező metódus vár writer-t, az nem tudja, milyet is fog kapni.

```
public void writeTo(List<String> employees, Writer writer) {
    try {
```

```

        for (String employee : employees) {
            writer.write(employee);
            writer.write(", ");
        }
    } catch (IOException ioe) {
        throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
    }
}

```

A fenti metódus híváskor kaphat például BufferedWriter példányt

```

<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe", "Jack Doe");
try (BufferedWriter writer =
Files.newBufferedWriter(Path.of("employees.txt"))) {
    writeTo(employees, writer);
} catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}

```

de kaphat StringWriter-t is.

```

StringWriter stringWriter = new StringWriter();
try (stringWriter) {
    writeTo(employees, stringWriter);
} catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write", ioe);
}
System.out.println(stringWriter.toString());

```

Az első esetben a `writeTo()` metódus az `employees.txt` fájlba, a második esetben a memóriába írt.

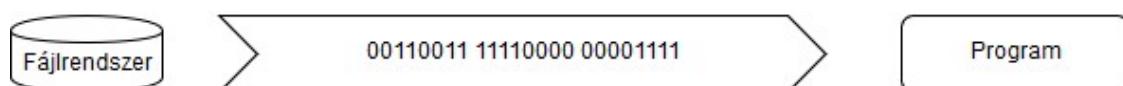
Feladat

- Mire való a `StringWriter` osztály? Hasonlítsd össze a `BufferedWriter`-rel és a `StringBuilder`-rel!

Hosszú szavak

Az első feladatban hosszú szavakat kell kezelned `StringWriter` segítségével. Írj egy metódust, ami egy `Writer`-t és egy listát kap paraméterül, és minden lista beli elem után írja a szó hosszát! Majd írj egy metódust, ami csak egy listát vár, és az előzőleg megírt metódust használja a paraéterül kapott listával és egy példányosított `StringWriter`-rel!
Bájtok olvasása `InputStream`mel (`ioreadbytes`)

Bináris állomány részletekben történő olvasásához `InputStream`-et használunk. Ekkor a közlekedő adatfolyam bájtok sorozata, nem pedig karaktereké.

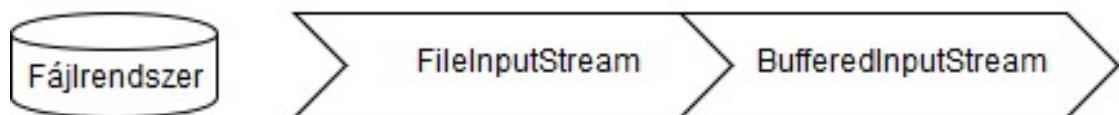
`InputStream` és a fájlrendszer kapcsolata

Az `InputStream` absztrakt osztály melynek egy konkrét megvalósítása kérhető a `Files.newInputStream()` metódussal, amely egy `Path` objektumot vár paraméterként. A

kapott példányon át elérhetjük és olvashatjuk a fájlt. Amennyiben egyszerre szeretnénk a teljes tartalmat beolvasni a memóriába, használjuk a `readAllBytes()` metódust.

```
Path file = Path.of("data.dat");
try (InputStream inputStream = Files.newInputStream(file)) {
    byte[] bytes = inputStream.readAllBytes();
    System.out.println(bytes.length);
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Amennyiben részletekben szeretnénk a fájlt olvasni, akkor erre a legalkalmasabb a `BufferedInputStream` használata, amely egyszerre több bájtot is képes beolvasni pufferelve. Ez egy magas szintű stream, mely az alacsonyabb szintű `FileInputStream` osztályra épül.

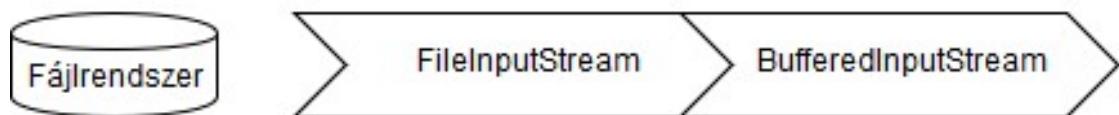

FileInputStream és BufferedInputStream

A `BufferedInputStream` használatához minden össze egy előre elkészített `byte[]` tömböt kell átadni a `BufferedInputStream read()` metódusának. A metódus feltölti a tömböt és visszaadja a beolvasott bájtok számát. A fájl végéhez érve ez eltérhet a tömb méretétől, ezért a visszaadott érték vizsgálata alkalmas annak ellenőrzésére, hogy van-e még adat a fájlból.

```
Path file = Path.of("data.dat");
try (InputStream inputStream = new
BufferedInputStream(Files.newInputStream(file))) {
    byte[] bytes = new byte[1000];
    int size;
    while ((size = inputStream.read(bytes)) > 0) {
        System.out.println(size);
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}
```

Java 8 előtti olvasás

BufferedInputStream felépítése

A Java 8 verzió előtt a bináris fájlok olvasása nem sokban különbözött. Először egy `FileInputStream`-et kellett példányosítani a fájl elérhetőségével, amit a `BufferedInputStream` konstruktőrának adtunk tovább. Az elkészült objektum használata már egyezik a fent megismerttel.

```
InputStream inputStream = new BufferedInputStream(new  
FileInputStream(file))  
  
InputStream inputStream = new BufferedInputStream(new FileInputStream(new  
File(file)))
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet bináris fájlokat darabokban beolvasni a memóriába?
- Milyen magas szintű streammel metódussal lehet adott méretű darabot beolvasni?
Hogyan működik?

Feladat

“A” betűk

Adott a `data.dat` állomány melyben rengeteg karakter található. A feladatod, hogy számold meg benne az “a” betűket, a videóban látott eszközök segítségével.

Mátrix

Ebben a feladatban egy mátrix adatszerkezzel kell dolgoznod. Hozz létre egy listát, ami byte tömbök tárolására alkalmas! Tárolod el ebben a listában a `mátrix.dat` állományból beolvasott, minden 1000 bájtot tartalmazó byte tömböt!

Az állományban csak egyesek és nullák vannak. Írj egy metódust, ami visszaadja azon oszlopok számát, ahol több nulla, mint egyes van a mátrixban!

String olvasása classpath-ról (ioreaderclasspath)

A felhasználóknak általában jar állományban adjuk át az alkalmazást. Ebben nem csak osztályok, hanem más állományok is találhatóak. Hogyan tudjuk ezeket a fájlokat beolvasni, hiszen ezek nem képezik a fájlrendszer részét?

Ezek a fájlok a classpath-on találhatók, a JVM itt keresi őket. Maven használata esetén ez a `src/main/resources` könyvtárat jelenti, ezek az állományok a jar állomány gyökerébe kerülnek. A könyvtárba alkönyvtárak hozhatók létre. A fájlok útvonala ekkor egy harmadik módon is megadható: a **gyökér útvonal** / jellel kezdődik, és mindig a classpath gyökér könyvtárához viszonyított útvonalat tartalmaz.

A classpath-on elhelyezett fájlokat a Class osztály `getResourceAsStream()` metódusával lehet megnyitni. A metódust az aktuális osztályon kell meghívni, szövegként várja az útvonalat, és egy `InputStream`-mel tér vissza. Ha ezt szöveges fájlként szeretnénk olvasni, akkor Reader-re kell alakítani. Erre alkalmas az `InputStreamReader` osztály. Létrehozásakor egy `InputStream`-et vár, és egy Reader-rel tér vissza. Ezt `BufferedReader`-be csomagolva már akár soronként is olvashatjuk.

InputStream átcsövezése BufferedReaderbe

```
try (BufferedReader reader = new BufferedReader(new InputStreamReader(  
EmployeeService.class.getResourceAsStream("/employees.txt")))) {
```

```

String line;
while((line = reader.readLine()) != null) {
    System.out.println(line);
}
} catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}

```

Mindig figyeljünk az útvonal helyes megadására! Ha elhagyjuk a kezdő / jelet, akkor a relatív útvonal az osztály csomagjának megfelelő classpath-on lévő mappához viszonyított útvonalat jelent!

Tehát ha van egy `ioreaderclasspath.EmployeeReader` osztályon meghívott `getResourcesAsStream("employees.txt")`, akkor az `employee.txt` állományt az `src/main/resources/ioreaderclasspath/` könyvtárban kell elhelyezni.

Ellenőrző kérdések

- Hova kell tenni az alkalmazás részét képező erőforrás állományokat Maven használata esetén? Jar készítéskor hova kerülnek ezek az állományok a jar-on belül?
- Hogyan lehet hivatkozni ezekre a fájlokra? Mi az a gyökér útvonal?
- Hogyan lehet a classpath-on lévő fájlokat megnyitni?
- Hogyan lehet a classpath-on lévő szöveges állományokat soronként beolvasni?

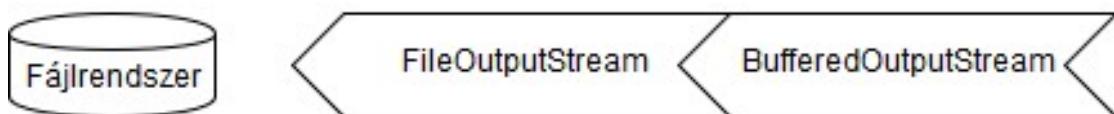
Feladat

Országok

A `src/main/resources/country.txt` állományban országnevek és a szomszédos országok száma található. Hozz létre egy az ország tárolására alkalmas osztályt `Country` néven!

Hozz létre egy `CountryStatistics` osztályt, ahol beolvasod file tartalmát egy listába, amjd írj metódusokat amelyek visszatérési értéke választ ad a következő kérdésekre: * Hány országot olvastál be? * Melyik országnak van a legtöbb szomszédja? ### Bájtök írása OutputStreammel (iowritebytes)

Bináris fájlok írásához az absztrakt `OutputStream` osztály egy megvalósítását kell használnunk. Alacsony szintű stream a `FileOutputStream`, melyet pufferelt íráshoz egy `BufferedOutputStream` példányba csomagolhatunk.

FileOutputStream és BufferedOutputStream

Megnyitás után a `write()` metódussal írhatjuk ki a paraméterként átadott `byte[]` típusú adatot. Az `OutputStream` objektumot le kell zárnai, ezért try-with-resources szerkezetben nyitjuk meg. A megnyitás és az írás közben `IOException` kivétel keletkezhet, melyet megfelelően kezelnünk kell.

```

Path file = Path.of("data.dat");
try (OutputStream outputStream = new
BufferedOutputStream(Files.newOutputStream(file))) {
    for (int i = 0; i < 1100; i++) {
        outputStream.write("abcde".getBytes());
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Cannot write file", ioe);
}

```

Java 8 előtti írás (iowritebytes)

A `Files.newOutputStream()` metódussal csak Java 8 óta lehet `OutputStream` objektumot előállítani, előtte a `FileOutputStream` konstruktőrét nekünk kellett hívni egy `File` típusú objektumként vagy `String`-ként átadva a fájl elérhetőségét.

```
OutputStream outputStream = new BufferedOutputStream(new
FileOutputStream("data.dat"))
```

```
OutputStream outputStream = new BufferedOutputStream(new
FileOutputStream(new File("data.dat"))))
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet bináris fájlt részletekben írni? Milyen osztályokat használunk ehhez?

Feladat

Szövegek írása bájt tömbként

Hozz létre egy `StringToBytes` osztályt és készíts benne egy `writeAsBytes()` metódust! A metódus a paraméterként kapott szöveg listából az "_" jellel kezdődő szövegeken kívül minden más kiír a szintén paraméterül kapott path-ra bináris fájlba.

Darabokban érkező kép

Hozz létre egy `ImageAssembler` osztályt, melyben a `makeImageFile()` metódus a paraméterben a kép részleteit `byte[][]`-ként kapja meg, majd a részeket kiírja egyetlen `image.png` nevű fájlba a `Path`-ként kapott mappába!

Adatok írása OutputStreamre, és olvasás (iodatastream)

DataOutputStream

Bináris állományba nem csak bájtokat, hanem egyéb primitív típusú adatokat és szöveget is írhatunk `DataOutputStream` segítségével. A metódusai az adatokat bájtsorozattá alakítják, majd átadják az alatta lévő `OutputStream`-nek. minden adattípusnak saját metódusa van, például `.writeInt()`, `writeDouble`, szöveghez a `writeUTF()`.

A `DataOutputStream` magas szintű `OutputStream`, ezért más `OutputStream` megvalósításokon át dolgozik. Tipikusan már létező `BufferedOutputStream` objektummal hozzuk létre.

FileOutputStream, BufferedOutputStream és DataOutputStream együttműködése

A DataOutputStream-et a többihez hasonlóan try-with-resources szerkezetben hozzuk létre, így az automatikusan lezárja. Az íráshoz használt változót DataOutputStream-ként kell deklarálni, hogy a speciális metódusait elérhessük. Megnyitás és írás közben IOException kivétel keletkezhet, melyet kezelnünk kell.

```

Path file = Path.of("data.dat");
try (DataOutputStream outputStream = new DataOutputStream(
        new BufferedOutputStream(Files.newOutputStream(file)))) {
    outputStream.writeUTF("John Doe");
    outputStream.writeInt(200_000);
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}

```

DataInputStream

A bináris fájlok tartalmát nem csak byte[]-be, de közvetlen primitív típusú és szöveges típusú változókba is beolvashatjuk. Az átalakítást a DataInputStream teszi lehetővé, mely ugyanúgy magas szintű stream, mint a DataOutputStream.

FileInputStream, BufferedInputStream és DataInputStream együttműködése

Adattípustól függően olvassa be a bájtokat, azaz a metódusai különböző méretű byte[]-öt alakítanak át a megfelelő típusú adatra. Például int típusú adat olvasásakor 4 bájt kerül beolvasásra és átalakításra. A primitív adatok minden előre meghatározott méretűek, azonban a szöveg esetén ez nem működik. A DataOutputStream writeUTF() metódusa először két bájton kiírja a szöveg bájtból vett hosszát, csak ezután következik a String értéke. Beolvasáskor ezért az első két bájt értéke határozza meg, hogy mekkora mennyiségű adatot kell szövegként értelmeznie a readUTF() metódusnak.

```

Path file = Path.of("data.dat");
try (DataInputStream inputStream = new DataInputStream(
        new BufferedInputStream(Files.newInputStream(file)))) {
    String name = inputStream.readUTF();
    System.out.println(name);
    int salary = inputStream.readInt();
    System.out.println(salary);
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not read file", ioe);
}

```

Ellenőrző kérdések

- Milyen osztály segítségével lehet bináris fájlba primitív típusú adatokat és szöveget írni?
- Hogyan történik ezek írása?
- Milyen osztállyal lehet bináris fájlból bármilyen primitív típusú adatot és szöveget olvasni?
- Hogyan történik az olvasás?
- Hogyan alakítja a szövegeket a `DataOutputStream byte[]` típusú adattá?

Feladat

Számok

Az `iodatastream.statistics` csomagba készíts egy `HeightStatistics` osztályt, bele pedig egy `saveHeights()` metódust. A metódus egy kosárcsapat tagjainak testmagasságát kapja meg `List<Integer>` típusú paraméterben. A paraméterben kapott `Path` objektumként reprezentált fájlba menti először a lista méretét, majd egyenként a lista elemeit.

BankAccount

Az `iodatastream.bank` csomagba készítsd el a `BankAccount` osztályt, melyben attribútumként a számlaszám (`String`), a tulajdonos neve (`String`) és az egyenleg (`double`) szerepel! A konstruktur minden attribútumot várja, valamint mindegyikhez van getter.

Készíts egy `BankAccountManager` osztályt, melyben csak 2 metódus van. A `saveAccount()` metódus egy `BankAccount` példány állapotát menti a bankszámla számával megegyező nevű `.dat` kiterjesztésű fájlba `DataOutputStream` segítségével. Paraméterként megkapja a mentési mappát is `Path` objektumknt. A `loadAccount()` ugyanilyen szerkezetű fájlból betölti egy `BankAccount` adatait, és paraméterként csak egy `InputStream`-et vár.

A fájl minden adatot tartalmazzon az alábbi sorrendben: számlaszám, tulajdonos neve, egyenleg!

Bájtok írása tömörítéssel (iozip)

A Java lehetőséget biztosít arra, hogy a fájlokat tömörített állományba írunk. A tömörített zip állomány önmagában is fájlokat és könyvtárakat tartalmaz, melyek létrehozása a `ZipEntry` osztály használatával lehetséges.

A `ZipOutputStream` teszi lehetővé, hogy a tömörített állományba új `ZipEntry` kerüljön elhelyezésre, illetve ebbe `byte[]` típusú adat kerüljön. A `ZipOutputSteam` magas szintű stream, tipikusan `BufferedOutputStream`-re épülve használjuk.

FileOutputStream, BufferedOutputStream és ZipOutputStream együttműködése

Új ZipEntry-t a fájl vagy mappa nevének a megadásával hozhatunk létre. A mappa neve utáni / jel jelöli, hogy a létrehozandó olobjetum mappa lesz. Ha a fájlt valamelyik tömörített mappába akarjuk elhelyezni, akkor a nevének megadásakor a zip fájl gyökeréhez képesti relatív útvonalat kell megadnunk. Például a new ZipEntry("folder/") egy folder nevű mappát hoz létre, a new ZipEntry("folder/data.dat") egy data.dat nevű fájlt hoz létre a folder mappában.

ZipEntry-t a tömörített állományba a ZipOutputStream putNextEntry() metódusával lehet. Ezután az írás mindenkor ebbe az állományba történik, amíg új ZipEntry nem kerül elhelyezésre vagy a ZipOutputStream lezárásra nem kerül.

```
Path file = Path.of("data.zip");
try (ZipOutputStream outputStream = new ZipOutputStream(
    new BufferedOutputStream(Files.newOutputStream(file)))) {
    outputStream.putNextEntry(new ZipEntry("data.dat"));
    for (int i = 0; i < 1100; i++) {
        outputStream.write("abcde".getBytes());
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Milyen osztályok segítik zip tömörített állományok írását?
- Hogyan hozhatunk létre új fájlt egy tömörített állományba?
- Hogyan írhatunk egy fájlt a tömörített állományban?
- Hogyan hozhatunk létre egy új mappát egy tömörített állományba?

Feladat

Alkalmazottak

Az iozip.names csomagba készíts egy EmployeeFileManager osztályt! Egyetlen metódusa van, a saveEmployees(), mely a paraméterként kapott Path által reprezentált zip fájlba létrehoz egy names.dat nevű bináris fájlt, és a szintén paraméterként kapott névlista tartalmát beleírja.

Napi tranzakciók

Az iozip.transactions csomagba készíts egy Transaction immutable osztályt, melyben a tranzakció azonosítója (long id), a tranzakció pontos időpontja (LocalDateTime time), az érintett bankszámla száma (String account) és a tranzakció összege (double amount) található.

A TransactionFileManager osztály saveTransactions() metódusa a paraméterként kapott Path-ra elmenti a Transaction listában kapott tranzakciókat tömörítve. minden tranzakció külön szöveges fájlba kerüljön! A fájl neve a tranzakció azonosítója legyen! Tartalma sortöréssel (\n) elválasztva az időpont, a bankszámlaszám és az összeg.

Például:

2018-02-13T15:08:43
10092365-37255375-33310000
23000.0

Konvertálás a típusok között (ioconvert)

Fájlokat kezelhetünk streamként, azaz bájtfolyamként és karakterek sorozataként is. Ha például már rendelkezünk egy streammel, és azt szöveges adatként akarjuk kezelní, szükségünk van egy olyan eszközre, amely a kettő közötti konverziót végrehajtja.

Minden fájlkezelő osztály az alábbi négy absztrakt osztály valamelyikének a leszármazottja, és ez meghatározza az alapvető funkcióját:

- `InputStream`: bájtok olvasása
- `OutputStream`: bájtok írása
- `Reader`: karakterek olvasása
- `Writer`: karakterek írása

`InputStream`-ból `Reader` konverzióhoz az `InputStream`-re egy `InputStreamReader` példányt kell csatolni, ez végzi el a bájt sorozat karakteres adattá történő konvertálását.

InputStream Reader konverzió

`OutputStream`-ból `Writer` konverzióhoz az `OutputStreamWriter` csatolása szükséges a létező `OutputStream`-re. Ez végzi el a szöveges adatok bájt sorozattá történő konvertálását.

OutputStream Writer konverzió

Speciális osztály a `PrintStream`, mely tulajdonképpen egy stream, de metódusai az adatok szöveges reprezentációjának, azaz karakterek sorozatának az írását teszik lehetővé. Metódusai hiba esetén nem dobnak `IOException` kivételt, és képes az automatikus flush hívásra, azaz a puffer tartalmát automatikusan kiírja és utána ürít. Ilyen típusú a `System.out` is.

A `PrintStream` magas szintű stream, tipikusan `BufferedOutputStream`-hez csatolva használjuk.

FileOutputStream, BufferedOutputStream és PrintStream együttműködése

A `PrintStream` metódusai bármilyen típusú adat szöveges reprezentációját képes kiírni a `print()`, `println()` és `printf()` overloadolt metódusaival. Habár ezek a metódusok

nem dobnak kivételt, a fájl megnyitásakor keletkező esetleges hibát kezelnünk kell. A `PrintStream` automatikus lezárásához try-with-resources szerkezetben nyitjuk meg.

```
Path file = Path.of("employees.txt");
List<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe", "Jack Doe");
try (PrintStream outputStream = new PrintStream(
    new BufferedOutputStream(Files.newOutputStream(file)))) {
    for (String employee: employees) {
        outputStream.print(employee);
        outputStream.print(",");
        outputStream.println(200_000);
    }
}
catch (IOException ioe) {
    throw new IllegalStateException("Can not write file", ioe);
}
```

Ellenőrző kérdések

- Hogyan lehet `InputStream`-et `Reader`-ré konvertálni?
- Hogyan lehet `OutputStream`-et `Writer`-ré konvertálni?
- Mire való a `PrintStream` osztály és hogyan használjuk?

Feladat

Bevásárlólista

Az `ioconvert.shopping` csomagba készíts egy `ShoppingListManager` osztályt! A `saveShoppingList()` metódusa a paraméterül kapott `OutputStream`-re kiírja a szintén paraméterül kapott `List<String>` tartalmát szövegként, minden elemet külön sorba. A `loadShoppingList()` metódusa a paraméterül kapott `InputStream`-ből beolvassa a bevásárlólista tartalmát, amit szöveglistaként ad vissza.

Termékek

Az `ioconvert.products` csomagba hozd létre a `ProductWriter` osztályt, és benne a `saveProduct()` metódust, mely két paramétert kap: egy `OutputStream`-et és egy `List<Product>`-öt. A feladata a lista adatait kiírni csv formátumban az `OutputStream`-re, azaz pontosvesszővel elválasztva a `Product` adatait. minden termék külön sorba kerüljön, a sor végére nem kell ;. Kiíráshoz használd a `PrintStream` osztályt!

A `Product` tartalmazza a termék nevét (`String`) és az árát (`int`).

Files osztály használata (iofiles)

A Java 7 verzióban megjelenő `Path` és `Files` osztályt a korábbi `File` osztály kiváltására hozták létre. Nevét meghazudtoló módon a `File` osztály nem csak fájlokat reprezentál, hanem mappákat is, illetve a fájlrendszer kezeléséhez szükséges metódusokat is tartalmazza. A két funkció az új API-ban kettévált: a `Path` osztály kizárolag egy útvonalat reprezentál, és ezek kezeléséhez (összevonás, abszolút útvonallá alakítás) szükséges metódusokat tartalmaz, míg a fájlok és mappák műveletei a `Files` osztályba kerültek. Ezek a műveletek kiegészültek újabbakkal, mint például mappák bejárása, de még az olyan alapvető művelet, mint a fájl másolása, is újonnan került bele.

A `File` és a `Path` közötti konverzióra új metódus jelent meg a `File` osztályban, illetve a régebbi rendszerekkel való kompatibilitás miatt egy `Path` objektum `File` típusúvá alakítható.

```
File file = new File("docs/foo.txt");
Path path = file.toPath();

Path path = Paths.get("docs/foo.txt");
File file = path.toFile();
```

A `Files` osztály gyakori műveletei

A `Files` osztály fájltartalmat kezelő (pl. `readAllLines()`) és fájlkezelő objektumokat gyártó (pl. `newBufferedReader()`) metódusain kívül még nagyon sok más, fájlrendszeret kezelő metódussal is rendelkezik. Ezek közül a leggyakrabban használtak:

Lekérdező műveletek:

- `exists(Path)`: létezik-e a paraméterként átadott `Path` által reprezentált fájl vagy könyvtár
- `isDirectory(Path)`: az átadott `Path` könyvtár-e
- `isRegularFile(Path)`: az átadott `Path` normál fájl-e
- `size(Path)`: a fájl méretét adja vissza bájtban mérve

Módosító műveletek:

- `createDirectory(Path)`: létrehozza a `Path` által reprezentált könyvtárat feltéve, hogy annak minden szülőkönyvtára már létezik
- `createDirectories(Path)`: létrehozza a `Path` által reprezentált könyvtárat, és a hiányzó szülőkönyvtárakat is
- `copy(Path source, Path target, CopyOption... options)`: fájl másolása
- `copy(InputStream in, Path target, CopyOption... options)`: `InputStream` tartalmának fájlba írása
- `copy(Path source, OutputStream out)`: fájl tartalmának `OutputStream`-re helyezése
- `move(Path source, Path target, CopyOption... options)`: fájl vagy könyvtár mozgatása
- `delete(Path)`: könyvtár vagy fájl törlése, ha nem létezik kivételt dob
- `deleteIfExists(Path)`: könyvtár vagy fájl törlése, ha létezik

`CopyOption` interfész

A másolás, mozgatás műveletek működése finomhangolható. A különböző beállításokat `CopyOption` implementációkkal adhatjuk át. Például a fájl másolásakor mi történjen, ha a cél helyen már létezik az adott fájl. A `CopyOption`-t váró metódusoknak például a `StandardCopyOption` enum különböző értékei adhatók át.

- `StandardCopyOption.REPLACE_EXISTING`: a célfájl létezése esetén azt felül kell írni
- `StandardCopyOption.COPY_ATTRIBUTES`: a fájlattribútumokat is át kell másolni
- `StandardCopyOption.ATOMIC_MOVE`: a művelet atomi műveletként kezelendő

Ellenőrző kérdések

- Sorold fel a `Files` osztály legalább két lekérdező műveletét! Mire valók?
- Sorold fel a `Files` osztály legalább öt módosító műveletét! Mire valók?
- Mire való a `CopyOption` interfész? Milyen implementációját ismered?

Feladat

Telepítés

Készíts egy `Installer` osztályt, egyetlen `install()` metódussal, mely paraméterként a telepítési mappát kapja meg `String`-ként. A megadott mappán belülre másold át a `classpathról` az `install` mappában lévő fájlokat és mappákat az `install` mappából! Az `install.txt` fájlban a / jelre végződő sorok mappákat jelölnek, ezeket létre kell hoznod, mielőtt fájlokat másolnál bele. Az esetleges sikertelen telepítésből visszamaradt fájlokat minden írd felül! Ha a paraméterül kapott mappa nem létezik vagy nem is mappa, dobj `IllegalArgumentException` kivételt!

Fájlkezelés tesztelése (iofilestest)

A JUnit keretrendszer beépített támogatást nyújt a fájlkezelések tesztelésére. A `TemporaryFolder` objektum gondoskodik a mappák és fájlok ideiglenes létrehozásáról, majd a teszt lefutása után ezeket automatikusan törli.

Amennyiben a tesztelendő metódus a `Path` objektumot paraméterként kapja, akkor a tesztelés során a `TemporaryFolder`-rel létrehozott ideiglenes fájl vagy mappa könnyen átadható neki.

Tegyük fel, hogy az alábbi metódust kell tesztelni:

```
public class EmployeeService {  
  
    public void writeEmployeesToFile(List<String> employees, Path file) {  
        try (BufferedWriter writer = Files.newBufferedWriter(file)) {  
            for (String employee: employees) {  
                writer.write(employee + "\n");  
            }  
        }  
        catch (IOException ioe) {  
            throw new IllegalStateException("Can not write", ioe);  
        }  
    }  
}
```

Az elvárt működés az, hogy az átadott szöveglistából az alkalmazottak neveit a szintén paraméterben átadott fájlba írja, minden nevet külön sorba.

A tesztosztályban létre kell hozni egy `TemporaryFolder` típusú publikus attribútumot, melyet a `@Rule` annotációval kell ellátni. A teszt metódusban ennek segítségével létrehozunk egy fájlt reprezentáló `Path` objektumot a `newFile()` metódus által létrejött `File` átkonvertálásával, és azt adjuk át a tesztelendő metódusnak. A metódus lefutása után az elkészült fájlt például a `Files.readAllLines()` metódussal felolvassuk és összehasonlítjuk az elvárt tartalommal.

```

public class EmployeeServiceTest {

    @Rule
    public TemporaryFolder temporaryFolder = new TemporaryFolder();

    @Test
    public void testWrite() throws IOException {
        Path file = temporaryFolder.newFile("employees.txt").toPath();
        System.out.println(file);
        List<String> employees = List.of("John Doe", "Jane Doe", "Jack
Doe");
        new EmployeeService().writeEmployeesToFile(employees, file);

        List<String> content = Files.readAllLines(file);
        assertEquals(3, content.size());
        assertEquals("Jane Doe", content.get(1));
    }
}

```

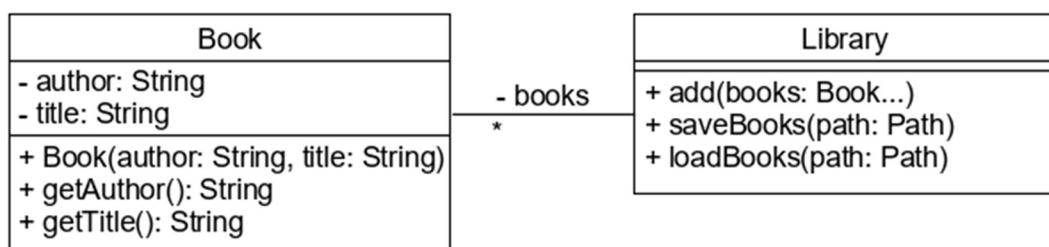
Ellenőrző kérdések

- Milyen JUnit osztály segíti a fájlkezelés tesztelését?
- Hogyan működik ez az osztály?
- Hogyan kell az osztályt használni a teszt esetben?

Feladat

Könyvtár

Készíts egy Book osztályt, amely a könyv címét és szerzőjét tartalmazza. A Library osztály a könyvek listáját attribútumként tárolja. Könyveket lehet hozzáadni az add(Book...) metódusával, mely csak azokat a könyveket adja a listához, amelyek még nem voltak benne. Az osztály aktuális állapotát szöveges fájlba lehet menteni, illetve fájlból be lehet tölteni az ott lévő könyveket.

Library osztály diagram

Készítsd el a teszteket is a Library osztályhoz.

Sajtok

Készíts egy immutable Cheese osztályt, mely a sajt nevét (String) és laktóztartalmát (double) tartalmazza. A CheeseManager osztályba készíts egy olyan saveToFile() metódust, amely a paraméterül kapott Path által reprezentált bináris fájlba menti a szintén paraméterül kapott Cheese lista tartalmát. A findCheese() metódusa a Path-

ként kapott fájlban megkeresi név alapján a sajtot, és találat esetén egy `Cheese` objektumként adja vissza.

Készíts az elkészült `CheeseManager` osztály metódusaihoz teszteket!

Kollekciók és osztálykönyvtárak

Kollekció típusok

Generikusok használata, diamond operator (genericsusage)

Amikor kollekcióból szeretnénk sok elemet tárolni, relációs jelek között kell megadnunk az elemek típusát. Mi van, ha nem adjuk meg? Mivel a Java 5 előtt nem léteztek generikusok, ezért a kollekciók alapértelmezettben is működnek, `Object` típussal (raw type). Ebben az esetben bármilyen objektum belehet a kollekcióba, hiszen minden osztály `Object` leszármazott. A probléma ott kezdődik, amikor valamelyen műveletet szeretnénk az elemen végezni, de nem tudjuk, hogy az pontosan micsoda. Mivel a deklarált típusa `Object`, ezért csak az `Object` metódusai érhetők el. Ha mást szeretnénk, akkor az elemet típuskényszeríteni kell, hogy meghívassuk a megfelelő metódust. De mi történik, ha az adott elem nem az általunk feltételezett típusú?

```
List list = new ArrayList();
list.add(Integer.valueOf(5));
System.out.println((String) list.get(0)).toUpperCase());
```

A programunk elvileg hibátlan, fordításkor nem történik semmi, de futás közben `ClassCastException` kivételt dob. Ez elkerülhető, ha az elemen először típusellenőrzést végeünk az `instanceof` operátorral.

A Java 5 bevezette a generikusok használatát, amivel már korlátozni lehet, hogy milyen típusú elem kerülhet a kollekcióba. Ez az ellenőrzés már fordításkor végbemegy. A kollekció deklarációjakor megadhatjuk, hogy milyen típusú elemeket fogad be, és csak ezek, illetve ezek leszármazottai, interfész esetén pedig csak az adott interfészt implementáló objektumok kerülhetnek bele. Java 7 óta a kollekció példányosításakor nem kell a befogadható típust megismételnünk, elég, ha diamond operátort (`<>`) használunk.

```
List<String> list = new ArrayList<>();
```

Még mindig használhatjuk a kollekciókat generikus típus nélkül, de a fordító figyelmeztet ennek veszélyeire.

`ArrayList` is a raw type. References to generic type `ArrayList<E>` should be parameterized

Sajnos, abban nem segít, hogy hol van a hiba. `-Xlint:unchecked` paraméterrel hívva a fordítót már pontosan beazonosítja a helyet is.

`Main.java` uses unchecked or unsafe operations.

A kollekció generikus típusa nem kovariáns, azaz kizárálag olyan kollekció tehető bele, ahol az elemek deklarált típusa pontosan megegyezik.

```
List<Number> list1 = new ArrayList<Integer>(); // Nem fordul le!
List<Number> list2 = new ArrayList<Number>(); // Lefordul
list2.add(Integer.valueOf(2)); // Lefordul, az elem lehet
bármilyen ami Number
```

Ellenőrző kérdések

- Mi a generics jelentősége?
- Mi van a régebbi Java programokkal, ahol a generics még ismeretlen volt?
- Mi az a diamond operátor?
- Mi történik, ha generikussal ellátott osztályon próbálsz úgy műveletet végezni, hogy nem definiáltad a generikus típust?

Gyakorlati feladat - Library

Implementálj egy könyvtárat, ahol könyveket tárolhatunk. Valósítsuk meg a `getFirstBook()` metódust generics használata nélkül, és generics használatával is.

Hibakezelés

- Ha a könyvtárat reprezentáló kollekció null, dobjon `NullPointerException` kivételt
- Ha a könyvtárat reprezentáló kollekció üres, dobjon `IllegalArgumentException` kivételt

equals, hashCode (collectionsequalshash)

Az `Object` osztálytól két nagyon fontos és gyakran használt metódust örököl minden osztály, az `equals` és a `hashCode` metódust.

Az equals() metódus

Az `equals` metódus két objektum egyezőségét vizsgálja. Mivel az `==` operátor a változók tartalmát, ami objektum esetén a referencia, hasonlítja össze, ezért csak azt tudjuk megnézni, hogy két referencia ugyanarra az objektumra mutat-e. Ha az objektumok állapotát szeretnénk összehasonlítani, akkor az `equals` metódust kell használnunk. Az `Object` osztályban lévő `equals` még az `==` operátorral egyezően viselkedik, de az olyan osztályokban, mint a `String`, `ArrayList`, primitív burkolók már felülírták. Amikor saját osztályt készítünk, amit össze akarunk állapot szerint hasonlítani, akkor nekünk is felül kell definiálnunk az alapértelmezett működést, hogy az attribútumokat vegye figyelembe egyezőség vizsgálatakor, még ha nem is az összeset. Például két személyt tekinthetünk azonosnak, ha megegyezik a személyi igazolvány számuk.

Mivel az `equals` objektumokon dolgozik, ezért példányból hívható. De vajon mi történik az alábbi esetben?

```
public static void main(String[] args){
    String str = null;
    str.equals("Text");
}
```

A program `NullPointerException` kivételt dob.

Amikor egy `String` típusú változót `String` literállal hasonlítunk össze, akkor jobb megoldás a literálon meghívni az `equals`-t, de ez nem megoldás, ha két változót akarunk

összehasonlítani. Ilyenkor minden vizsgáljuk meg előbb, hogy nem null értéken akarjuk hívni az `equalst`, illetve használhatjuk az `Objects` osztály statikus `equals` metódusát, mely a két összehasonlítandó objektumot várja paraméterként. Ha valamelyik `null`, akkor az `Objects.equals` false értékkel tér vissza, ha minden kettő `null`, akkor true-val. minden már esetben az első paraméter `equals` metódusát használja.

Szabályok az `equals()` írásakor

1. Az `equals` reflexív, azaz ha `x` nem `null`, akkor `x.equals(x)` true értéket kell visszaadjon.
2. Szimmetrikus, azaz ha `x` és `y` nem `null`, akkor `x.equals(y)` pontosan akkor true, ha az `y.equals(x)` true.
3. Tranzitív, azaz bármely `x`, `y` és `z` nem `null` változóra ha `x.equals(y)` és `y.equals(z)` is true értéket ad, akkor az `x.equals(z)` is true értéket kell adjon.
4. Konzisztens, azaz minden `x` és `y` nem `null` értékű változóra, ha a két objektum állapota nem változik, akkor két független `x.equals(y)` hívás ugyanazt az eredményt kell adja.
5. minden `x` nem `null` változóra az `x.equals(null)` false értékkel tér vissza.

```
public class Card {  
    private String suit;  
    private String rank;  
  
    @Override  
    public boolean equals(Object o) {  
        if (this == o) return true; //1. szabály  
        if (o == null || getClass() != o.getClass()) return false; //5.  
szabály és 2. szabály alapfeltétele  
  
        Card card = (Card) o;  
  
        if (!suit.equals(card.suit)) return false; //Most minden  
attribútumot figyelembe vesz  
        return rank.equals(card.rank);  
    }  
}
```

A 3. és a 4. szabály magától értetődik, ha a fenti mintára készítjük el az `equals` metódust.

A `hashCode()` metódus

A `hash()` függvényt tipikusan kriptográfiai algoritmusok használják. Tulajdonképpen bármilyen hosszú adatot egy adott hosszú adatra (pl. 0 és 65535 közötti egész számra) leképező függvény, amelyből maga az objektum nem állítható vissza. Elvárás, hogy ugyanarra az adatra ugyanazt az értéket adja, de két különböző adatra is kaphatjuk ugyanazt, még ha kis valószínűséggel is.

Javaban a `hashCode` metódus `int` értékkel tér vissza. Az `Object` `toString` metódusa ezt írja ki a `@` jel után. Kölcsönös esetén azért jó, mert az objektumok a `hashCode`-jük alapján osztályozhatóak, így sok adat esetén egyetlen visszakeresése sokkal gyorsabb lehet.

A fenti kártya példában ha konkrét kártyát keresek egy összekevert pakliban, akkor végig kellene nézni egyenként a lapokat, míg a keresettet meg nem találjuk. Ha

valamilyen szempont szerint rendezni lehetne a lapokat, akkor nagyon gyorsan megtalálnánk a keresettet, mintha egy bejegyzést keresnénk a szótárban. Sajnos a rendezettség nem mindenkor megoldható, de csoportokat képezni valamilyen tulajdonság alapján könnyebb. Például ha a lapok értéke szerint csoportosítunk, akkor a pikk 7-est nagyon gyorsan megtaláljuk, mert először csak az érték szerinti 13 csoport között kell megtalálnunk a 7-est, majd csoporton belül a pikket. A hashCode tulajdonképpen a csoportosítást végzi.

Szabályok a hashCode() implementálásakor

Ha nem változik az objektum állapota, akkor a hashCode ugyanazt az értéket kell adja.

Ha két nem null változóra az equals metódus true értéket ad, akkor a hashCode metódus is ugyanazt kell adja.

Ha két nem null változóra az equals metódus false értéket ad, attól még a hashCode nem feltétlenül ad más értéket, de nagy valószínűséggel eltér.

Érdemes ugyanazon attribútumokra támaszkodni, mint az equals írásakor, de mindenkor csak az ott figyelembe vett attribútumok használhatóak hashCode generálásakor. Lehetőleg olyan attribútumokat vegyük figyelembe, amelyek nem változnak a program futása során.

Az IDEA képes legenerálni az equals és a hashCode metódust is. Ehhez nyomjuk le az Alt + Insert billentyűkombinációt és válasszuk az *equals and hashCode* pontot. Az IntelliJ Default (vagy akár egy külső library) template-et választva megadhatjuk, hogy mely attribútumok legyenek figyelembe véve a metódusok generálása során.

Segítségünkre lehet az Objects.hash(Object... values) metódus is.

Ellenőrző kérdések

- Mi az equals() és hashCode() metódusok szerepe? Hogyan kapcsolódik az állapot fogalmához?
- Milyen szabályokat kell betartani az equals implementálásakor?
- Ki/mi határozza meg az objektum azonosságát?
- Mit ad az öröklődés az objektumoknak ezek esetében?
- A felülírás elmulasztása mit eredményez?
- Mire való a hash függvény?
- Milyen tulajdonságokkal rendelkezik egy hash függvény?
- Milyen szabályoknak kell megfelelni a hashCode() metódusok implementálásakor?
- Mi van, ha eltérnek az equals és a hashCode által felhasznált mezők?
- Miért nem dob kivételt a fenti metódusok hiánya illetve a felülírás elmulasztása?

Gyakorlati feladat - equals és hashCode metódusok kipróbálása

A Book osztály objektumait rakjuk bele List és Set kollekció típusokba. Vizsgáljuk meg, hogy mely tesztesetek futnak le sikeresen, és melyek nem a Book osztályban felülírt, vagy éppen kihagyott equals és hashCode metódusok esetén. Értelmezzük a tapasztaltakat!

A BookCatalog osztályban a következő publikus metódusok találhatók (ezek persze a tesztesetekből is következnek):

```
public Book findBookByTitleAuthor(List<Book> books, String title, String author)
public Book findBook(List<Book> books, Book book)
public Set<Book> addBooksToSet(Book[] books)
```

Hibakezelés

Használjuk ki a kollekciók `boolean contains(Object o)` metódusát! Ha a metódus nem találja a keresett objektumot, a visszatérési érték legyen `null`.

Megvalósítás

A `Book` osztályban az `equals(Object o)` és `hashCode()` metódusok megírásával és kikommentelésével (összes kombináció!) próbáljuk ki az egyes tesztesetek sikeres vagy sikertelen lefutását. Értelmezzük a tapasztaltakat!

Tippek

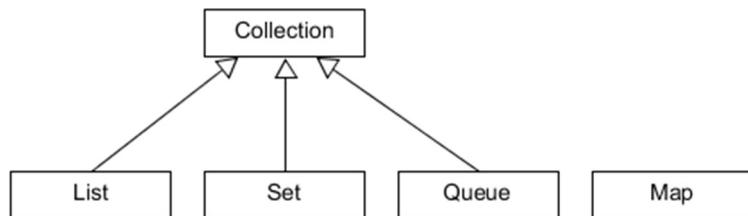
Értelmezzük, hogy mi történik akkor, ha a `List` kollekcióba azonos állapotú objektumokat töltünk. Mit kapunk vissza keresés esetén?

List, ArrayList kontra LinkedList (collectionslist)

A Java Collections Framework

Amikor több objektum együttes kezeléséről beszélünk, valamilyen kollekcióra gondolunk. Láttuk, hogy a tömb nem a leghatékonyabb megoldás elemek tárolására. A Collections Framework olyan interfészket és osztályokat tartalmaz, amelyek különböző módon segítik az elemek rendszerezését, kezelését, miközben minden biztosítja a kollekció méretének dinamikusságát.

Öt fő interfészt definiál:

collections

A `List` jellemzője, hogy az elemeknek adott sorrendje van, index alapján elérhetőek és duplikált elemeket is tartalmazhat.

Ezzel szemben egy `Set`-ben az elemeknek nincs sorrendje, és duplikációt sem tartalmazhat.

A `Queue`-t akkor használjuk, ha az elemeket egy megadott sorrendben szeretnénk feldolgozni, mely lehet a beszúrás sorrendje, vagy valamilyen prioritás szerint meghatározott.

A `Map` kicsit különbözik a többitől, mert az elemei kulcs-érték párok, ahol a kulcsok minden egyediek.

Minden interfész több osztály is implementál, de közös jellemzőjük, hogy az Object-ben definiált `toString` metódust minden felülírja, hogy az a tárolt elemeket szöveges reprezentációjának sorát adja vissza.

A Collection interfészben deklarált metódusok

`boolean add(E element)`: új elem hozzáadása.

`boolean remove(Object o)`: a megadott elem eltávolítása; igazzal tér vissza, ha volt olyan elem, amit el akartunk távolítani.

`int size()`: az elemek számát adja meg.

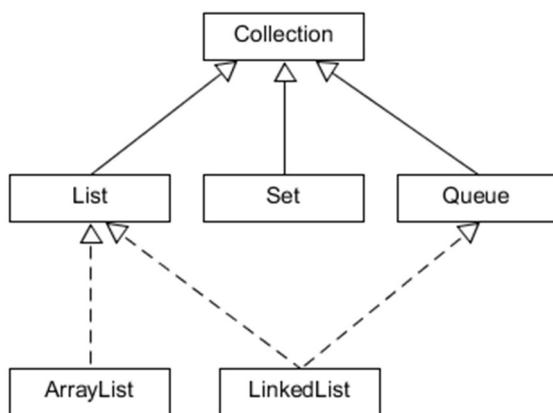
`boolean isEmpty()`: igazzal tér vissza, ha a kollekció elemszáma nulla.

`void clear()`: eltávolítja az összes elemet.

`boolean contains(Object o)`: megadja, hogy a paraméterként átadott elem megtalálható-e a kollekcióban.

A List interfész és implementációi

A List interfész implementáló osztályok közös jellemzője, hogy az elemek sorrendje adott, és minden elem befogad duplikációt. Hozzáférni bármelyik elemhez közvetlenül lehet az indexe segítségével, de hogy mely műveletek végezhetők el hatékonyabban, az az implementációtól függ.

lists

ArrayList

Az `ArrayList` osztály a háttérben tömbben tárolja az elemeket, ezért könnyen és gyorsan lehet az elemeket lekérdezni. Az elemek törlése és beszúrása a többi elem eltolásával jár, vagy akár az egész tömb nagyobb tömbbe átmásolásával, ezért ezek erőforrás igényesebb műveletek. A lista kapacitása tulajdonképpen a háttérben lévő tömb mérete, ezért ha előre tudjuk, hogy sok eleme lesz, érdemes eleve nagy kapacitással létrehozni. A lista telítettsége az elemek számának és a tömb méretének az aránya. Amikor a lista telítettsége elér egy bizonyos mértéket, akkor a kapacitás automatikusan megnő.

LinkedList

A háttérben kétirányú láncolt lista áll, amit úgy kell elképzelni, mintha minden elem csak azt tudná, hogy hol van a következő és az előző, de az elemek fizikailag nem egybefüggő területen vannak a memóriában. Bármely elem lekérdezéséhez be kell járni a lista első vagy utolsó elemétől kezdve a keresett elemig az összeset, ezért ez erőforrásigényes művelet, viszont elem beszúrása vagy törlése nem jár elemmozgatással, ezért ez gyorsabb, mint `ArrayList` estében. A `Queue` interfész is implementálja.

List metódusok

`void add(int index, E element)`: új elemet szűr be a meghatározott pozícióra.

`E element(int index)`: elem lekérdezése az indexe alapján.

`int indexOf(Object o)`: megkeresi a paraméterben átadott elem első előfordulását, és az indexével tér vissza. Ha az elem nincs a listában, a visszaadott index -1.

`int lastIndexOf(Object o)`: megkeresi a paraméterben átadott elem utolsó előfordulását, és az indexével tér vissza. Ha az elem nincs a listában, a visszaadott érték -1.

`void remove(int index)`: törli a listából a megadott indexű elemet.

`E set(int index, E element)`: lecseréli a megadott indexű elemet a paraméterként átadottra, és a régi elemmel tér vissza.

Ellenőrző kérdések

- Mi a Java Collections Framework? Milyen interfészeket tartalmaz? Milyen viszonyban állnak ezek egymással?
- Milyen közös metódusokat ismersz?
- Milyen tulajdonságai vannak a `List` interfésznek?
- Mi a különbség az `ArrayList` és a `LinkedList` között?
- Milyen további metódusai vannak a `List`-nek a `Collection` interfészhez képest?

Gyakorlati feladat 1 - Lottó

Implementálj egy lottó gépet, ahol megadható a lottó típusa (ötös, hatos, stb.) és az is, hogy hány számból válasszon (golyók száma). Írj egy osztályt, amely létrehozza a golyókat (`List<Integer>` értékek), összekeveri, majd megcsinálja a "húzást", azaz kiválaszt a lottó típusának megfelelő számú golyót, majd a kihúzott számokat növekvő sorba rendezi és úgy adja vissza.

A húzást a `selectWinningNumbers(int lotteryType, int ballCount)` metódus végzi, amely egy (`List<Integer>`) értéket ad vissza.

Hibakezelés

Ha a `selectWinningNumbers(int lotteryType, int ballCount)` metódust rossz paraméterekkel hívta meg (több vagy ugyanannyi számot kellene kihúzni, mint amennyit generál), a metódus dobjon egy `IllegalArgumentException` kivételt.

Megvalósítás

Maximálisan használjuk ki a megfelelő kollekció nyújtotta lehetőségeket! A visszaadott számok pozitív egész számok, és nem lehetnek nagyobbak, mint amennyi golyó van. A golyók számozása egytől kezdődik. Ugyanaz a szám nem szerepelhet kétszer.

publikus metódusok:

```
public List<Integer> selectWinningNumbers(int lotteryType, int ballCount)
```

Tippek

Nézz utána, hogyan lehet List típusok esetén az elemeket rendezni (mi ennek a feltétele?), a rendezettséget megszüntetni.

Gyakorlati feladat 2 - Számsorsolás

Hasonlít a korábbi feladatra, itt is véletlen számok kihúzásáról van szó, ám más az implementáció. A véletlen számok létrehozása azonos is lehet, de ArrayList helyett itt LinkedList a konkrét implementáció. A húzásnál használjuk ki azt, hogy a kapott LinkedList mint Queue is kezelhető, és a Queue poll() metódusával szedhetők ki a nyerő számok.

Hibakezelés

Ha a public Set<Integer> drawNumbers(int drawCount, int maxNumber) metódust rossz paraméterekkel hívták meg (több vagy ugyanannyi számot kellene kihúzni, mint amennyit generál), a metódus dobjon egy IllegalArgumentException kivételt.

Megvalósítás

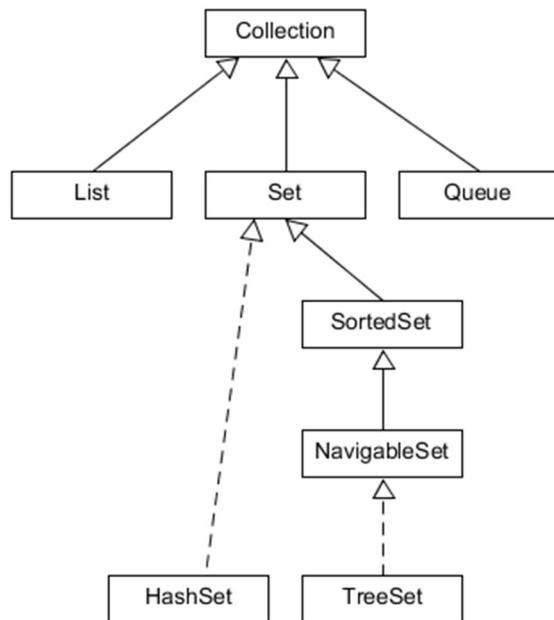
A kapott List típust át kell alakítani Queue típussá (közvetlen cast nem lehetséges!) és a kihúzott számok sorba rendezése TreeSet alkalmazásával történjen.

publikus metódusok:

```
public Set<Integer> drawNumbers(int drawCount, int maxNumber)
```

Set (collectionsset)

A Set megfelel a matematikai halmaz fogalmának, ezért nem enged meg duplikációt. Duplikációnak számít, ha a két elem esetén az e1.equals(e2) igazzal tér vissza. Két gyakran használt implementációja a HashSet és a TreeSet. Ez utóbbi a NavigableSet-et is implementálja. Set-et főként akkor használunk, ha a hangsúly pusztán a tartalmazáson van, az nem számít, hogy a keresett elem hányadik, vagy milyen "szomszédjai" vannak.

sets

[HashSet](#)

A HashSet az elemeket a hashCode-juk alapján úgynevezett *bucket*-ekbe, kupacokba sorolja, ezért a visszakeresés gyorsabb, mint lista esetén, hiszen ha megtaláltuk a megfelelő kupacot, akkor már csak az abban lévő elemeket kell átnézni. Nagyon fontos, hogy egy osztályban deklarált equals() és hashCode() metódusok betartsák a szabályokat, hiszen ha két egyenlőnek tekintett objektum nem ugyanazt a hashCode-ot adja vissza, akkor egy HashSet-ben sosem fogjuk megtalálni. Lehet benne null elem, de csak egyszer.

[TreeSet](#)

A TreeSet az elemeket keresőfában tárolja, ezért képes azokat nagyság szerint rendezetten visszaadni. Ehhez persze az kell, hogy az elemek összehasonlíthatók legyenek egymással. Természetes rendezettsége van a számoknak és a String típusnak is, de saját osztályban is definiálhatunk rendezettséget. A null elem nem megengedett, hiszen ez nem hasonlítható össze a többivel.

[Ellenőrző kérdések](#)

- Milyen tulajdonságokkal rendelkezik a Set interfész?
- Hogyan vizsgálja a duplikációt?
- Milyen implementációkat ismersz, miben térnek el ezek egymástól?

[Gyakorlati feladat 1 - HashSet alkalmazása](#)

Szolgáltatásokat készítünk, egyrészt egy nagy elemszámú, random módon generált String kollekcióból akarjuk kiszűrni az egyedi elemeket, másrész két különböző String halmazból akarjuk kinyerni a közös elemeket.

A StringsHandler osztályban a következő publikus metódusok találhatók (ezek persze a tesztesetekből is következnek):

```

public Set<String> filterUniqueStrings(Collection<String> stringCollection)
public Set<String> selectIdenticalStrings(Set<String> setA, Set<String>
setB)

```

- Feltételezzük, hogy a véletlenszerűen generált String objektumok között valamennyi azonos is található.
- Feltételezzük, hogy két (vagy több) egyénileg, véletlenszerűen generált String kollekcióban számos azonos String található.

Gyakorlati feladat 2 - TreeSet alkalmazása

Egy String tömbből akarjuk kiszűrni az egyedi elemeket, és ezeket sorba is akarjuk rendezni, natív order, azaz itt abc szerint.

A WordFilter osztályban a következő publikus metódus található (ez persze a tesztesetekből is következik):

```

public Set<String> filterWords(String[] randomStrings)

```

Megvalósítás

Használjuk ki a TreeSet rendezettségét. A tesztelés során megvizsgáljuk a Set várható méretét, valamint a kollekció első és utolsó elemét!

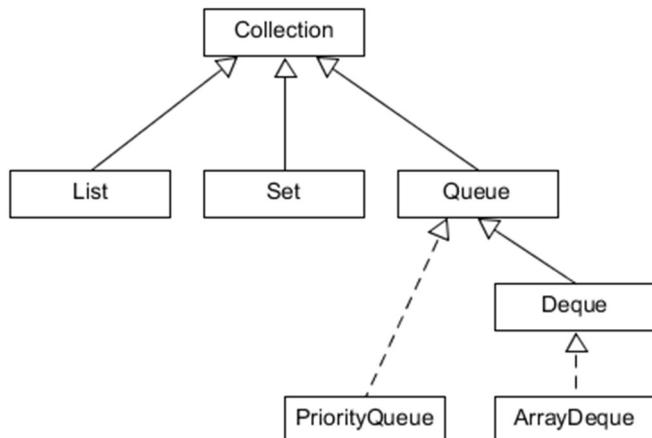
Queue (collectionsqueue)

A Queue olyan adatszerkezet, amely esetén az elemek hozzáadása és eltávolítása meghatározott sorrendben történik. Az eltávolítás sorrendje lehet

- a beszúrás sorrendje (FIFO - First In First Out) (sor),
- a beszúrás sorrendjével fordítottan (LIFO - Last In First Out) (verem),
- rendezettség esetén az elsőt (azaz "legkisebbet") először (prioritási sor).

A Deque interfész kiterjeszti a Queue-t, és elemek hozzáadását és kivételét a sor minden végénél lehetővé teszi (kétvégű sor). A sor elejét fejnek, a végét faroknak is hívják.

Queue implementációja a már megismert `LinkedList`, valamint a `PriorityQueue`, a Deque implementációja az `ArrayDeque`.

queues

Queue metódusok

A műveleteket két nagy csoportba sorolhatjuk. Az első csoportba azok tartoznak, ahol sikertelen művelet esetén kivételet kapunk, a másodikba azok, amelyek sikertelenség esetén valamilyen speciális értékkel (pl. `null`) térnek vissza.

	Kivételt dob	Speciális érték
Elem hozzáadása	<code>boolean add(E e)</code>	<code>boolean offer(E e)</code>
Elem kivétele	<code>E remove()</code>	<code>E poll()</code>
Fej lekérdezése	<code>E element()</code>	<code>E peek()</code>

A beszúrás a végére, vagy prioritási sor esetén a sorrend által meghatározott helyére történik, a kivétel azonban mindenkor a sor elejéről.

Deque metódusok

Amennyiben veremként (LIFO) kezeljük a kétvégű sort, akkor az alábbi műveleteket használhatjuk:

`void push(E e)`: elem hozzáadás a verem elejéhez

`E pop()`: elem kivétele a verem elejéről

A kétvégű sor minden végéhez adhatunk hozzá, és lehetünk ki onnan elemeket. Ehhez a Queue metódusainak `First` és `Last` végződésű változatait használhatjuk. Pl. `addFirst(E e)`, `peekLast()` metódusok.

Ellenőrző kérdések

- Milyen jellemzői vannak a Queue interfésznek?
- Milyen implementációit ismered?
- Mit jelentenek a FIFO és LIFO fogalmak?
- Milyen metódusokat ismersz?

Gyakorlati feladat 1 - JobDispatcher

A feladatokat (`job`) tetszés szerinti sorrendben felvisszük egy `PriorityQueue` típusú kollekcióba, és azt várjuk, hogy mindenkor a soron következő legfontosabb feladatot adják ki. Írj egy `JobDispatcher` osztályt, amely tárolja és rendezi a `Job` típusú objektumokat. A kollekció feltöltését a (`Queue<Job> addJob(Job... jobs)`) metódus végzi, amely egy (`PriorityQueue<Job>`) értéket ad vissza. A soron következő feladatot a (`Job dispatchNextJob(Queue<Job> jobs)` throws `NoJobException`) metódus adja ki a queue-ból.

Hibakezelés

Üres queue dobjon `NoJobException` kivételelt.

Megvalósítás

Hozz létre egy saját kivétel osztályt `NoJobException` néven, ezt akkor dobja a megfelelő metódus, ha a queue üres.

Hozzunk létre egy Job osztályt, a következők szerint: Legyen 3 final attribútuma:

```
int priority // 1 - 10 skálán osztályozzuk a prioritást  
String jobDescription  
boolean urgent // minden olyan job esetén true, ahol a prioritás < 5
```

Legyen egy public Job(int priority, String jobDescription) konstruktora. Implementálja a Comparable interfészt, a kisebb számértékű prioritás van előbb a sorban.

Tippek

A queue feltöltésekor használj varargs szerkezetet. Így tetszés szerinti számú objektum átadható paraméterként.

Gyakorlati feladat 2 - Deque implementáció

A Deque interfész egy kettős végű sor szerkezetet ír le, ennek az egyik implementációja az ArrayDeque kollekció. A feladatokat most kétféle minősítéssel látjuk el, fontos az, amelynek a prioritása kisebb, mint 5 a többi nem fontos. Fontos feladatok a sor elejére (head) addFirst() a nem fontosak a végére kerülnek addLast(). A feltöltés a fentivel azonos módon működhet.

Hibakezelés

Üres queue dobjon NoJobException kivételt.

Megvalósítás

publikus metódusok:

```
public Deque<Job> addJobByUrgency(Job... jobs)  
public Job dispatchUrgentJob(Deque<Job> jobs) throws NoJobException  
public Job dispatchNotUrgentJob(Deque<Job> jobs) throws NoJobException
```

Az ArrayDeque implementáció rendelkezik getFirst() és getLast() metódusokkal

Tippek

Hozzunk létre egy Job osztályt, a következők szerint: Legyen 3 final attribútuma:

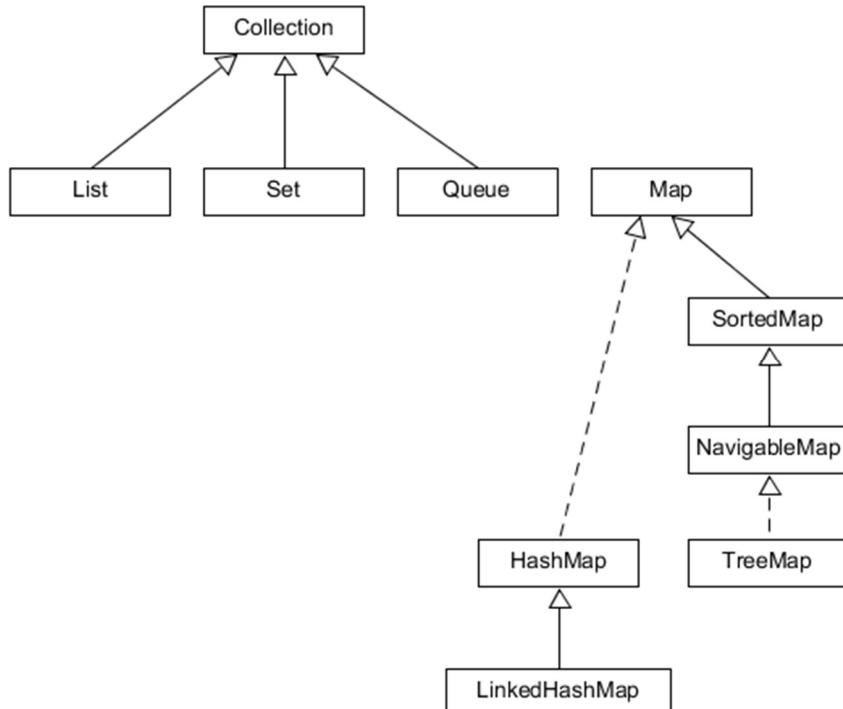
```
int priority // 1 - 10 skálán osztályozzuk a prioritást  
String jobDescription  
boolean urgent // minden olyan job esetén true, ahol a prioritás < 5
```

Legyen egy public Job(int priority, String jobDescription) konstruktora. Implementálja a Comparable interfészt, a kisebb számértékű prioritás van előbb a sorban.

Map (collectionsmap)

A Map kulcs-érték párok tárolását valósítja meg. Előnye, hogy az eltárolt érték a rá jellemző kulcs alapján nagyon gyorsan visszakereshető. A kulcs mindenkor egyedi kell legyen, és csak egyetlen érték társítható hozzá. A kulcs és az érték adattípusa a Map deklarációjakor generikusként adható meg. Mivel a két típus eltérhet egymástól, mindenkor külön meg kell adnunk. Például a Map<Integer, String> deklaráció szerint

a kulcs `Integer`, míg az érték `String` típusú. Ugyanazon kulcshoz csak egy érték tartozhat, de ez lehet akár kollekció is. A párok a `Map.Entry` interfész implementálják, azaz mondhatjuk, hogy egy `Map<Integer, String>` kollekcióból `Map.Entry<Integer, String>` elemek vannak. Ebben az interfésszben két metódus segíti külön a kulcs és külön az érték lekérdezését. A kulcsok halmaza és az értékek kollekciója külön-külön is kinyerhető a Map-ből. Három gyakran használt implementációja a `HashMap`, a `LinkedHashMap` és a `TreeMap`.

maps

HashMap

A kulcsokat `hashCode`-jük alapján kupacokba (*bucket*) szervezi, így az értékek megtalálása kulcs alapján ugyanolyan gyors, mint `HashSet` esetén. Az elemek sorrendje nem meghatározott. Elfogad `null` értéket kulcsként és értékként is.

LinkedHashMap

A `HashMap` olyan változata, ahol a bejárás sorrendje állandó, és a beszúrás sorrendjét tükrözi. Megjegyzendő, hogy ha létező kulccsal szűrünk be új értéket, akkor az nem a map végére, hanem az eredeti bejegyzés helyére kerül.

TreeMap

A map elemei keresőfába kerülnek, azért kulcs alapján rendezetten kapjuk vissza a bejegyzéseket. A rendezéshez a kulcsoknak összehasonlíthatónak kell lenniük, ezért a kulcs értéke sosem lehet `null`.

Map<K, V> interfész metódusai

`int size():` a Map bejegyzéseinek száma.

`boolean isEmpty():` igaz, ha a Map mérete nulla.

`void clear():` törli az összes bejegyzést.

`V get(Object key):` a paraméterként átadott kulcshoz hozzárendelt értéket adja vissza, vagy null-t, ha a kulcs nem található a Map-ben.

`V put(K key, V value):` új kulcs-érték pár beszúrása. Ha a Map-ben már létezett a kulcs, akkor a hozzárendelt értéket lecseréli az újra, és a régi értékkel tér vissza. Ha még nem létezett a kulcs, akkor új bejegyzést készít, és null-lal tér vissza.

`V remove(Object key):` törli az adott kulcshoz tartozó bejegyzést. Ha a kulcshoz tartozott érték, akkor azzal tér vissza, ha nem tartozott, akkor null-lal.

`boolean containsKey(Object key):` igazzal tér vissza, ha a megadott kulcs létezik a Map-ben.

`boolean containsValue(Object value):` igazzal tér vissza, ha a megadott érték legalább egy kulcshoz hozzá van rendelve.

`Set<Map.Entry<K, V>> entrySet():` a Map bejegyzéseinek halmazával tér vissza.

`Set<K> keySet():` a kulcsok halmazát adja vissza.

`Collection<V> values():` az értékek sokaságát adja vissza.

Az entrySet(), keySet() és values() műveletek által visszaadott kollekciók mögött ott van az eredeti Map, így ha bármelyik változik, az hatással van a másikra is. A visszaadott kollekciókon nem hívható meg az add és addAll művelet.

Ellenőrző kérdések

- Miket tárolnak a Map interfész implementációi?
- Hogyan lehet végigiterálni az elemeken?
- Milyen implementációkat ismersz?
- Hogyan működik a HashMap?
- Milyen metódusokat ismersz?

Gyakorlati feladat - Napló állomány elemzése

Gyűjtsd ki az ugyanahhoz az IP-címhez tartozó napló bejegyzéseket egy szöveges naplóból. A napló sorokban tárolja az adatokat, egy sor egy Entry objektumnak felel meg, IP cím, dátum és login mezőkből áll. Írj egy log feldolgozást implementáló osztályt, LogParser néven, amely elvégzi a dátum String konvertálását, a sor feldolgozását, és Map-be szortírozását. A fő tevékenységet a (parseLog(String log)) metódus végzi, amely egy (Map<String, List<Entry>>) értéket ad vissza.

Hibakezelés

Ha a dátum String nem dolgozható fel, a metódus dobjon egy `IllegalArgumentException` kivételt.

Ha a parseLog(String log) metódus bemenete olyan String, amely nem dolgozható fel, mint Entry objektum, szintén `IllegalArgumentException` kivételt dobjon.

Megvalósítás

A sorfeldolgozáshoz szükséges adatok - elemek száma, pozíciója, mező szeparátor, dátum String formátuma - statikus final változóként kerüljenek be a LogParser osztályba.

Tippek

Ha a sor nem dolgozható fel, vagy a dátum nem konvertálható, az egész feldolgozást töröljük és kivételt dobunk a probléma megjelölésével.

Ellenőrző kérdés

Mi várható, ha nem `HashMap`, hanem `TreeMap` az implementáció? Mikor előnyös egyik, vagy másik?

Autoboxing használata kollekcióknál (`collectionsautoboxing`)

Kollekciók csak objektumokat tudnak tárolni, primitív típusokat nem. minden primitív típusnak megvan a csomagoló osztálya, amely már megadható a kollekció generikus típusaként. Amikor primitív típusú elemet adnánk hozzá, az automatikusan a neki megfelelő osztályba "csomagolódik" be (autoboxing), és amikor a kivett elemet primitív típusú változóba tennénk, akkor a Java futtatókörnyezet "kicsomagolja" a kivett objektumot (autounboxing).

```
List<Integer> numbers = new ArrayList<>();
int a = 1;
numbers.add(a);
int b = numbers.get(0);
```

Primitív típusok és csomagoló osztályai

Primitív típus	Csomagoló osztálya
<code>boolean</code>	<code>Boolean</code>
<code>byte</code>	<code>Byte</code>
<code>short</code>	<code>Short</code>
<code>int</code>	<code>Integer</code>
<code>long</code>	<code>Long</code>
<code>float</code>	<code>Float</code>
<code>double</code>	<code>Double</code>
<code>char</code>	<code>Character</code>

<code>boolean</code>	<code>Boolean</code>
<code>byte</code>	<code>Byte</code>
<code>short</code>	<code>Short</code>
<code>int</code>	<code>Integer</code>
<code>long</code>	<code>Long</code>
<code>float</code>	<code>Float</code>
<code>double</code>	<code>Double</code>
<code>char</code>	<code>Character</code>

A `null` érték használata

A kollekciók többsége megengedi a `null` érték tárolását. Ez alól csak a `TreeSet` és a `TreeMap` a kivétel, hiszen ezek az elemeket rendezetten tárolják, a `null` értékről pedig nem dönthető el, hogy egy elemnél kisebb vagy nagyobb. (Egyedi `Comparator` készítésével ez kiküszöbölné, de erről később lesz szó.) Problémába ütközik a futtatókörnyezet, amikor a kollekcióban lévő `null` elemet kellene kicsomagolnia primitív típussá, mert ennek megfelelő érték nem létezik. Ilyenkor futási időben `NullPointerException`-t kapunk.

```
List<Integer> numbers = new ArrayList<>();
numbers.add(null);           //ez megengedett művelet
int a = numbers.get(0); //ez is megengedett művelet, de futás közben
NullPointerException-t dob
```

Ellenőrző kérdések

- Mi az autoboxing szerepe a kollekciók esetén?
- "Feltalálása" előtt hogyan lehetett egy kollekcióba primitív értékeket rakni és kivenni?
- Hogyan kezelik a null értéket a kollekciók?
- Mikor kaphatunk autoboxing esetén NullPointerException kivételt?

Gyakorlati feladat - Az autoboxing működése Integer objektumok összeadása és kollekció esetében.

Implementáld az IntegerOperations osztályban a következő metódusokat!

```
public List<Integer> createList(int... numbers)
public int sumIntegerList(List<Integer> integerList)
public int sumIntegerObjects(Integer... integers)
```

Az egyes kollekciók esetében vizsgáljuk meg és értelmezzük a `toString()` metódus működését, a kiírás sorrendjének elemzésével.

Megvalósítás

Használunk varargs típusokat a paraméterek megadásához.

Alapvető algoritmusok

Bejárás (collectionsiterator)

A kollekciók bejárása iterátor alkalmazásával is lehetséges. Az `Iterator` interfész implementáló osztály képes a kollekció elemeit bejárni. Az iterátort a kollekció `iterator()` metódusával lehet lekérni.

Műveletei:

`boolean hasNext():` igazzal tér vissza, ha van még elem a kollekcióból

`E next():` a következő elem referenciájával tér vissza. Ha nincs több elem, `NoSuchElementException`-t dob.

`void remove():` törli az utoljára visszaadott elemet. Nem minden kollekció engedi, ezért dobhat `UnsupportedOperationException`-t.

A kollekció bejárása közbeni módosítás (elem hozzáadása, törlése) az iterátor inkonzisztens állapotához vezet, és a program `ConcurrentModificationException`-t dob. A következő kód törli a páros számokat a listából.

```
List<Integer> values = new ArrayList<>(Arrays.asList(1, 2, 3, 4, 5));
for (Iterator<Integer> i = values.iterator(); i.hasNext()) {
    int value = i.next();
    if (value % 2 == 0) {
        i.remove();
```

```
}
```

Ellenőrző kérdések

- Mire való az `Iterator` interfész?
- Hogyan lehet hozzájutni egy `Iterator` példányhoz?
- Milyen metódusait ismered?
- Mi történik, ha iterátoros bejárás közben akarsz módosítani egy `Collection` példányt?

Gyakorlati feladat - LibraryManager

Készítsünk olyan osztályt, ami egy könyvtárban tárolt könyvek szoftveres menedzselését valósítja meg. A könyvtárat feltöltjük egyedi könyvekkel, és egyedi regisztrációs szám alapján kikereshetjük, eltávolíthatjuk a könyvtár állományából, illetve szerző szerint kigyűjthetünk könyveket.

Megvalósítás

Book osztály `int regNumber String title` és `String author` attribútumokkal.

Az `equals()` és `hashCode()` metódusokat az igényeknek megfelelően készítsük el, egyedi a `regNumber` attribútum.

LibraryManager osztály `Set<Book> libraryBooks` attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public Book findBookByRegNumber(int regNumber)
public int removeBookByRegNumber(int regNumber)
public Set<Book> selectBooksByAuthor(String author)
```

Mindhárom metódus saját `MissingBookException`-t (`RuntimeException`) dob, ha a regisztrációs számnak megfelelő könyv nem található, vagy adott szerzővel nem található könyv.

Tipp

Használunk iterátoros bejárást a könyvek megtalálására és kigyűjtésére. A tesztelés segítésére készítsünk egy `public int libraryBooksCount()` metódust is, ami visszaadja a Book kollekció méretét.

[rating feedback=java-collectionsiterator-librarymanager]

Comparator és Comparable (collectionscomp)

Ahhoz, hogy egy osztály példányait rendezni tudjuk, tudnunk kell, melyik számít kisebbnek. Ezt számok esetén már természetesnek vesszük, a `String`-ek esetén viszont már nem működik mindig jól az alfabetikus rendezés, hiszen a karakterkódok szerint az a betű nagyobb, mint a Z, az ékezetesekkel meg még több probléma van. Két Person objektum közül meg nem is tudjuk, melyik számít nagyobbnak. Aki idősebb, vagy aki magasabb? Vagy esetleg a névsorrend számít?

Bárhogys is döntünk, ezt tudatnunk kell a futtatókörnyezettel, hogy el tudja végezni a rendezést. TreeSet és TreeMap megköveteli tőlünk, hogy az elemek, illetve a kulcsok rendezhetőek legyenek. Döntsük, hogy milyen módon közölhetjük. Az osztályunk implementálhatja a Comparable interfészt vagy átadhatunk a rendező metódusnak vagy a kollekció konstruktorának egy Comparator interfészt implementáló osztályt.

Comparable interfész

```
public interface Comparable<T> {  
    public int compareTo(T o);  
}
```

Amikor az osztályunk implementálja ezt az interfészt, akkor az általa megvalósított rendezettséget hívjuk természetes sorrendnek (*natural order*). Ilyen módon kizárolag egyfélé rendezettséget valósíthatunk meg, de az akár több attribútum értékét is figyelembe veheti. A compareTo() metódus az osztály egy példányát kapja paraméterként és egy egész számot kell visszaadjon, mely negatív, ha a hívó példány kisebb, mint a paraméterül kapott, 0, ha egyenlők és pozitív, ha a paraméter számít nagyobbnak. Jó gyakorlat úgy megalkotni ezt a metódust, hogy a megfelelő attribútumra delegáljuk a hívást.

Figyeljünk arra, hogy a compareTo() és az equals() metódus összhangban legyen! Ha az equals() metódus igazzal tér vissza, akkor a compareTo() metódus értéke 0 legyen és viszont.

A következő példa a Trainer objektumokra az id alapján definiál növekvő rendezettséget.

```
class Trainer implements Comparable<Trainer> {  
  
    private int id;  
  
    private String name;  
  
    @Override  
    public int compareTo(Trainer other) {  
        return id.compareTo(other.id);  
    }  
}
```

Comparator interfész

A Comparator előnye, hogy egyfélé osztályhoz többféle rendezettséget is definiálhatunk, illetve olyan osztályok rendezettségét is definiálhatjuk, amelyek nem implementálják a Comparable interfészt. A Comparator interfész egyetlen metódust tartalmaz, a compare()-t, mely a két összehasonlítandó objektumot kapja meg paraméterként, és egy egész számmal tér vissza.

```
public interface Comparator<T>{  
    int compare(T o1, T o2);  
}
```

Ezt az osztályt felhasználhatjuk a kollekciók rendezésekor, illetve TreeSet és TreeMap esetén a konstruktornak átadva ez adja meg a rendezési szempontot.

A Trainer osztályhoz definiálhatunk egy név szerinti rendezettséget is.

```
public class NameComparator implements Comparator<Trainer> {  
  
    public int compare(Trainer o1, Trainer o2) {  
        return o1.getName().compareTo(o2.getName());  
    }  
}
```

Collator absztrakt osztály

Említettük, hogy a String-ek rendezése a különböző ékezetes és speciális karakterek miatt nehézkes. Erre nyújt megoldást a Collator absztrakt osztály, mely implementálja a Comparator interfészt, és figyelembe veszi a helyi adottságokat, vagy az átadott Locale objektumot.

Ha a fenti Trainer osztályban a nevek a magyar ékezeteseket is tartalmazhatnak, akkor a NameComparator már nem fog helyesen működni, módosítanunk kell a kódon. A megfelelő Collator-t a Collator.getInstance() metódussal kérhetjük le.

Ellenőrző kérdések

- Mit takar a “natural ordering”?
- Hogyan kell használni a Comparable interfészt?
- A compareTo() metódus visszatérési értékei mit jelentenek?
- A compareTo() metódusnak milyen más metódussal kell összhangban lennie?
- Milyen osztályokat ismersz, amelyek implementálják a Comparable interfészt?
- Mire való a Collator?
- Hogyan lehet hozzájutni egy Collator példányhoz?

Gyakorlati feladat - OrderedLibrary

Készítsünk olyan osztályt, ami egy könyvtárban tárolt könyvek szoftveres menedzselését valósítja meg. A könyvtárat feltöltjük könyvekkel, és kereséshez cím vagy szerő szerint rendezhetjük a könyveket. Alapértelmezett a cím szerinti rendezés. Egy külön metódusban valósítsuk meg a könyvcímek magyar ékezetes karaktereket is figyelembe vevő rendezését. Csak a könyvcímek kellenek, nem a könyvek!

Megvalósítás

Book osztály int regNumber String title és String author attribútumokkal.

A public int compareTo(Book o) metódust az igényeknek megfelelően készítsük el.

OrderedLibrary osztály List<Book> libraryBooks attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public OrderedLibrary(List<Book> libraryBooks)  
public List<Book> orderedByTitle()  
public List<Book> orderedByAuthor()  
public List<String> orderedByTitleLocale(Locale locale)
```

Egy külön osztályban (`AuthorComparator`) valósítsuk meg a szerző szerint történő rendezéshez szükséges `Comparator` osztályt.

Bónusz feladat - Collator

A ékezetes karaktereket is figyelembe vevő `String` rendezéshez a `Collator` osztály egy példányára lesz szükségünk. Nézz utána, ez hogyan állítható elő és hogyan paraméterezhető!

Bónusz feladat - Comparator

A `Comparator` objektumot többnyire névtelen osztály példányaként állítjuk elő. Nézz utána, ez hogyan valósítható meg!

Keresés (searching)

Sok-sok objektum között nem könnyű keresni. Laikusként szépen egyesével megvizsgálnánk minden elemet, míg meg nem találjuk a számunkra megfelelőt. Ez bizony hosszadalmas lehet, ha nincs szerencsék, csak az utolsó megvizsgált elem lesz jó. N elem esetén legrosszabb esetben n, de átlagosan is $n/2$ elemet meg kell vizsgálnunk. Sokkal könnyebb a keresés, ha az elemek a keresési szempont szerint rendezettek. Ebben az esetben ha megvizsgáljuk a középső elemet, és az nem a keresett, már is tudjuk, hogy csak az előtte vagy csak az utána lévőket között lehet, amit keresünk. Máris megfelezettük az átvizsgálandó elemek számát. Ha ezt a stratégiát folytatjuk, akkor legrosszabb esetben is $\log(n)$ lépés alatt megtaláljuk a keresettet, vagy éppen biztosan állíthatjuk, hogy nincs a sokaságban. Az első módszert lineáris, a másodikat bináris keresésnek nevezzük. Bármilyen hatékonynak is tűnik a második módszer, az sajnos csak rendezett sorozatra használható, különben hibás eredményt ad.

Keresés tömbben

Rendezett tömbben az `Arrays.binarySearch()` statikus metódussal tudunk egy adott elemet binárisan megkeresni. Első paraméterként a tömböt, másodikként a keresett elemet kell átadni. A kereséshez kell, hogy az elemeknek legyen természetes rendezettsége, illetve ha nincs, akkor harmadik paraméterként egy `Comparator`-t is át kell adni.

Amennyiben nem találja meg az elemet, akkor negatív számmal tér vissza. A szám azt is mutatja, hogy hol kellene lennie a keresett elemnek. Ha például a kapott index -6, akkor az azt jelenti, hogy a keresett elemnek a 6.-nak, azaz az 5-ös indexű elemnek kellene lennie.

Keresés kollekciókban

Arra a kérdésre, hogy egy adott elem létezik-e a kollekcióban, a kollekció `contains()` metódusa ad választ. Ha egyszerre több elem létezését szeretnénk megvizsgálni, akkor a `containsAll()` metódust kell használnunk, mely a keresett elemek kollekcióját várja paraméterként, és csak akkor ad vissza igazat, ha minden megtalálta. Lineáris kereséssel a keresett elem helyét az `indexOf()` metódussal kaphatjuk meg. Ez csak listákra értelmezett, mert csak itt létezik az index fogalma. Ha a keresett elem nem létezik, -1-et ad. Ezek a keresések kizárolag az elemeken értelmezett `equals()` metódussal működnek.

Bináris keresésre a `Collections.binarySearch()` statikus metódust használhatjuk, amely listákban képes egy elemet megkeresni és a találat indexével tér vissza. A metódus a rendezettséget definiáló `Comparator`-t is megkaphatja, ha az elemeknek nincs természetes rendezettsége vagy az eltérő, mint ami szerint keresünk. Természetesen most is a rendezettnek kell lennie a listának, különben nem kapunk helyes eredményt.

Kollekciókban megkereshetjük a legnagyobb és legkisebb elemet is a `Collections.min()` és a `Collections.max()` statikus metódusokkal. Paraméterként a kollekciót kell átadnunk. Az elemeknek természetes rendezettsége alapján fogja visszaadni a kollekció legnagyobb, illetve legkisebb elemét, de magunk is adhatunk meg `Comparator`-t.

Ellenőrző kérdések

- Milyen keresési algoritmusokat ismersz?
- Hogyan keresel egy rendezett tömbben?
- Hogyan nézed meg egy kollekcióban, hogy egy elem benne van-e?
- Hogyan vizsgáld meg, hogy egy elem egy listában hányadik indexen szerepel?
- Hogyan keresel egy rendezett kollekcióban?
- Mely metódus működik natural ordering, és mely metódus `Comparator` alapján?

Gyakorlati feladat - BookArraySearch

Készítsünk olyan osztályt, ami egy könyvtárban tárolt könyvek között tud keresni adott szerzőre és címre. Az osztályban a könyveket objektum tömb formájában tároljuk, a keresés legyen bináris keresés.

Megvalósítás

Book osztály `int id String title` és `String author` attribútumokkal.

A `public int compareTo(Book o)` metódust az igényeknek megfelelően készítsük el. Alapértelmezetten szerző és ezen belül cím alapján rendezi a Book objektumokat.

BookArraySearch osztály `private Book[] bookArray` attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public BookArraySearch(Book[] bookArray)
public Book findBookByAuthorTitle(String author, String title)
```

Kivételkezelés

A két String paramétert le kell ellenőrizni, üres String esetén dobjon `IllegalArgumentException`-t. Ha a bináris keresés nem talál könyvet, dobjon `IllegalArgumentException`-t a megfelelő tájékoztató szöveggel.

Rendezés (sorting)

Rendezési algoritmusok

Nagyon sokféle rendezési algoritmus létezik. Az, hogy melyik a leghatékonyabb, nagyban függ attól, hogy processzor- vagy memóriaerős gépünk van, illetve milyen a rendezendő tömb (kollekció) felépítése.

Rendezhetünk új kollekcióba másolással és ugyanazon sorozaton helyben is. Míg az első sokkal természetesebb és könnyebb, addig ez utóbbi helykímélőbb módja a rendezésnek.

Beszúrásos rendezés (Insertion sort)

A módszer lényege, hogy vesszük az elemeket egyenként, és a már rendezett sorozatban a helyére tesszük. Egy elem minden rendezett, tulajdonképpen csak a második elem beszúrásától kezdve kell a helyét megkeresni. Helyben rendezésnél a sorozat eleje rendezett, és a még nem rendezett részből választott elemet szúrjuk be a helyére.

<https://www.youtube.com/watch?v=kU9M51eKSX8>

Buborékos rendezés (Bubble sort)

A módszer lényege, hogy csak az egymás melletti elemeket hasonlítjuk, és ha szükséges, megcseréljük őket. Így a legnagyobb elem a sorozat legvégére, a helyére kerül. Most újra elkezdjük a szomszédosok cseréjét az utolsó előtti elemig. A sorozat vége így minden rendezett, csak az elején kell az elemeket újra cserélni. A nagy elemek így a sorozat vége felé "szállnak", mint egy buborék.

<https://www.youtube.com/watch?v=RT-hUXUWQ2I>

Gyorsrendezés (Quicksort)

A sorozatot egy kiemelt eleménél (általában az utolsó) kisebb és nagyobb két részsorozatra bontjuk, a kisebbeket elő, a nagyobbakat mögé mozgatjuk, így a kiválatszott elem a helyére kerül. Az előtte és utána lévő még rendezetlen részsorozattal ugyanígy járunk el, míg a teljes sorozat rendezett nem lesz.

<https://www.youtube.com/watch?v=aQiWF4E8flQ>

Rendezés Javaban

Tömbök rendezésére az `Arrays.sort()` statikus metódust használhatjuk. Az elemeket természetes rendezettségük szerint rendezi, de `Comparator`-t is figyelembe tud venni.

A `TreeSet` és `TreeMap` eleve rendezetten adja vissza az elemeket, mert új elem hozzáadásakor már a helyére szúrja be.

Listák rendezésére a `List.sort()` metódusát vagy bármilyen kollekcióhoz a `Collections.sort()` statikus metódust használhatjuk. Mindkettő az elemek természetes rendezettségét használja, illetve képes átadott `Comparator`-t is használni.

Ezek a fentieknél hatékonyabb Timsort algoritmust használják. Ha részletesebben is érdekel, nézd meg az alábbi videót.

<https://www.youtube.com/watch?v=jVXsjswWo44>

Ellenőrző kérdések

- Milyen rendezési algoritmusokat ismersz?
- Hogyan rendezed le a tömbök elemeit?
- Milyen eleve rendezett kollekciókat ismersz?
- Hogyan rendezed le egy lista elemeit?

Gyakorlati feladat 1 - OrderedArrayLibrary

Készítsünk olyan osztályt, ami egy könyvtárban tárolt könyvek szoftveres rendezéseit valósítja meg. A könyvtárban a könyveket tömb segítségével tároljuk, ezt kell rendezni igény esetén különböző szempontok alapján.

Megvalósítás

Book osztály int id String title és String author attribútumokkal.

A public int compareTo(Book o) metódust az igényeknek megfelelően készítsük el. Alapértelmezett az id szerinti rendezés.

OrderedArrayLibrary osztály private Book[] bookArray attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public OrderedArrayLibrary(Book[] bookArray)
public Book[] sortingById()
public Book[] sortingByTitle()
```

A rendezés során az eredeti tömb egy másolatát adjuk vissza, a megfelelő szempont szerint rendezve!

Tipp

A rendezéshez szükséges Comparator objektumot előállíthatjuk külön osztályból, vagy névtelen osztályból is.

[rating feedback=java-sorting-orderedarraylibrary]

Gyakorlati feladat 2 - OrderedLibrary

Készítsünk olyan osztályt, ami a könyvtárban tárolt könyveket alapvetően rendezett formában tárolja.

Megvalósítás

Book osztály int id String title és String author attribútumokkal.

A public int compareTo(Book o) metódust az igényeknek megfelelően készítsük el. Alapértelmezett az id szerinti rendezés.

OrderedLibrary osztály Set<Book> library attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public OrderedLibrary(Set<Book> library)
public Book lendFirstBook()
```

A rendezett kollekcióból adjuk ki az első könyv referenciáját "kölcsönzéshez"!

Tipp

Amennyiben a kollekció üres, a `lendFirstBook()` metódus dobjon egy `NullPointerException`-t a megfelelő tájékoztató szöveggel.

Collections osztály (keresésen, rendezésen felüli metódusok) (collectionsclass)

A Collections osztály ún. utility osztály, azaz kollekciókhoz tartalmaz metódusokat. Már megismerkedtünk a kereső és rendező metódusaival, most ismerjük meg a többit is.

Az `emptyXxx()` metódusok üres kollekciót adnak vissza. Lehet `emptyList()`, `emptySet()` vagy `emptyMap()`, sőt néhány másik is. Ezek immutable kollekciókat adnak.

A `singletonXxx(T o)` metódusok egyelemű immutable kollekciót adnak vissza. Lehet `singleton(T o)`, `singletonList(T o)` és `singletonMap(K key, V value)`. Az első neve nem tartalmazza a kollekció típusát: Set-tel tér vissza.

A fenti két metóduscsoportnál figyeljünk arra, hogy elemeket sem hozzáadni, sem elvenni, sem módosítani nem lehet.

A `synchronizedXxx()` metódusok a paraméterül kapott kollekciók szálbiztos burkoló osztályával térnek vissza. Ezek mind nézetek, ami azt jelenti, hogy kapcsolatban vannak az eredeti kollekcióval, azaz az ezen történő változások megjelennek abban is és viszont. A szálbiztos kollekciók akkor is jól működnek, ha egyszerre több szál is módosítani próbálja a tartalmát.

Az `unmodifiableXxx()` metódusok a paraméterként átadott kollekció csak olvasható nézetét adják vissza, azaz ezek tartalma nem módosítható. Az eredeti lista módosítható marad, ha abban változtatunk, akkor az látszani fog az itt visszakapott listán is.

A listákon még további két gyakran használt metódust tartalmaz. A `reverse(List<?> list)` a paraméterül kapott listában megfordítja az elemek sorrendjét, a `shuffle(List<?> list)` pedig véletlenszerűen összekeveri az elemeket. Ez utóbbihoz második paraméterként átadhatjuk a keveréshez használt `Random` példányt is, ami mint már láttuk, seeddel irányítható véletlenszám generátor. Az így kapott keverés már kiszámítható és jól tesztelhető.

Ellenőrző kérdések

- Mire való a Collections osztály?
- Milyen metódusokat ismersz? Keresésre, rendezésre?
- Hogyan hozol létre üres kollekciókat?
- Hogyan hozol létre egy elemből álló kollekciót?
- Hogyan hozol létre szinkronizált burkoló példányokat?
- Hogyan hozol létre módosíthatatlan burkoló példányokat?
- Hogyan fordítod meg egy lista elemeinek sorrendjét?
- Hogyan kevered meg egy lista elemeit? Hogy lehet ez pszeudorandom?

- Az elemek sorrendjének megfordítása, vagy a keverés miért csak listákon működik?
- Mit jelent az, hogy a burkoló példányok nézetek? Milyen viselkedéssel rendelkeznek?

Gyakorlati feladat - CollectionManager

Készítsünk olyan osztályt, ami a Collections osztály kiválasztott metódusai segítségével "könyvtári szolgáltatásokat" nyújt.

Megvalósítás

Book osztály int id String title és String author attribútumokkal.

A public int compareTo(Book o) metódust az igényeknek megfelelően készítsük el. Alapértelmezetten id alapján rendez a Book objektumokat és az equals() metódus is ezen az attribútumon alapul.

CollectionManager osztály private List<Book> library attribútummal. Ezt konstruktorból tudjuk feltölteni.

publikus metódusok:

```
public CollectionManager(List<Book> library)
public List<Book> createUnmodifiableLibrary() //módosíthatatlan listát
eredményez
public List<Book> reverseLibrary() //az eredeti lista másolatán dolgozik!
public Book getFirstBook() //a legrégebbi (legkisebb id) könyvet adja
vissza
public Book getLastBook() // a legújabb (legnagyobb id) könyvet adja vissza
```

A clone() metódus, deep clone (clone)

Az objektum klónozásának célja, hogy olyan új objektumot hozzunk létre, amely állapota megegyezik az eredeti objektum állapotával. A Cloneable marker interfésszel jelezhetjük, hogy az osztályunk példányai klónozhatók. A klónozást a clone() metódus implementálásával érhetjük el, mely nem a Cloneable interfészben, hanem az Object osztályban van deklarálva protected metódusként. Ennél jobb gyakorlat, ha copy konstruktort készítünk.

```
public class Auction {

    private Product product;

    private User user;

    private LocalDateTime start;

    private double price;

    // Konstruktorok, getter, setter metódusok

    public Auction(Auction auction) {
        product = auction.product;
        user = auction.user;
```

```

        start = auction.start;
        price = auction.price;
    }

}

```

Láthatjuk, hogy a copy konstruktor az Auction egy példányából úgy készít újat, hogy a referencia változói ugyanarra az objektumra mutatnak. Ezt a másolási módot **shallow copy**-nak nevezzük. A primitív típusú változókból másolat készül, a referencia típusú attribútumokon viszont osztózkodik a klónozott objektummal. Ha ez immutable, akkor nem jelent gondot, de ha nem az, akkor bármelyiken történő változtatás kihat minden a klónozott, minden a klón objektumra.

Másik megvalósítási mód a **deep copy**, amikor a referencia típusú attribútumokat is klónozzuk.

```

public Auction(Auction auction) {
    product = new Product(auction.product);
    user = auction.user;
    start = auction.start;
    price = auction.price;
}

```

Ellenőrző kérdések

- Mit értünk objektum klónozás alatt?
- Mi a standard megoldás?
- Mit érdemes inkább alkalmaznunk?
- Mit kell eldöntenünk a klónozás implementálásakor?

TimeSheetItem klónozása (clone)

A `clone.timesheet.TimeSheetItem` osztály tartalmazza, hogy egy alkalmazott mikor, min dolgozott. Van egy `employee`, `project`, `from` és `to` attribútuma.

Legyen egy konstruktora, mely ezekkel az adatokkal inicializálja. Azonban legyen egy copy konstruktora is, mely paraméterül kap egy `TimeSheetItem` példányt, és annak adatait átmásolja az új példányba.

Legyen egy statikus `withDifferentDay(TimeSheetItem, LocalDate)` metódusa is, mely lemosolja a paraméterként átadott bejegyzést, azonban a `from` és `to` attribútumokban szereplő dátumokat kicseréli a másodikként megadott napra, de az időket érintetlenül hagyja. Ez a statikus metódus hívja a copy konstruktort.

[rating feedback=java-clone-timesheetitem]

Gyakorlat - Issue klónozása (clone)

Egy hibabejelentő rendszer egy alkalmazással kapcsolatosan bejelentett hibákat tartalmazza.

Legyen egy `clone.issuetracker.Issue` osztály, mely a rendszerben lévő hibákat reprezentálja, egy `name` attribútummal, `LocalDateTime time` és egy `Status status` attribútummal. A `Status` enum `NEW`, `IN_PROGRESS` és `CLOSED` értékekkel.

Az Issue tartalmazzon egy `clone.issuetracker.Comment` listát. A Comment tartalmazzon egy `String text` és egy `LocalDateTime time` attribútumot.

A Issue osztálynak legyen egy copy konstruktora, mely kap egy másik Issue példányt, valamint egy CopyMode enum értéket. Ez vagy `CopyMode.WITH_COMMENTS` vagy `CopyMode.WITHOUT_COMMENTS`. Előbbi esetben a megjegyzéseket is másolja, utóbbi esetben nem.

A megjegyzések is copy konstruktorral legyenek másolhatóak, és ez kerüljön meghívásra (deep copy).

[rating feedback=java-clone-issue]

Properties állományok (properties)

A Properties osztály olyan Map-hez hasonló adatszerkezet, mely kizárolag szöveges kulcs-érték párokat tartalmaz. Mivel ezek általában konfigurációs bejegyzéseket tartalmaznak, a bejegyzések streambe kiírhatók, illetve streamből betölthetők, ami alkalmassá teszi fájlba mentésre és betöltésre. Két támogatott szöveges fájlformátuma a properties és az XML.

A Properties osztály metódusai

`String getProperty(String key)`: az adott kulcshoz tartozó értéket kérdezi le. Ha nem létezik a kulcs, akkor null-al tér vissza.

`String getProperty(String key, String defaultValue)`: a megadott kulcshoz tartozó értéket kérdezi le. Ha nem létezik a kulcs, akkor a `defaultValue` értékét adjva vissza.

`Object setProperty(String key, String value)`: új kulcs-érték pár beszúrása. Ha a kulcs már létezett, akkor a hozzá tartozó értéket lecseréli az itt megadottra, és a régi értéket adja vissza.

`Set<String> stringPropertyNames()`: az összes létező kulcs halmazát adja vissza.

`void load(InputStream is)`: kulcs-érték párok betöltése byte streamből.

`void load(Reader reader)`: kulcs-érték párok betöltése karakter streamből.

`void loadFromXML(InputStream is)`: kulcs-érték párok betöltése XML fájlból.

`void store(OutputStream os, String comment)`: a kulcs-érték párok mentése OutputStream-be.

`void store(Writer writer, String comments)`: a kulcs-érték párok mentése karakteres streambe.

`void storeToXML(OutputStream os, String comment)`: a kulcs-érték párokkal XML dokumentumot készít.

`void storeToXML(OutputStream os, String comment, String encoding)`: a kulcs-érték párokkal XML dokumentumot készít a megadott karakterkódolással.

Properties állomány formátuma

A kulcs-érték párokat egyszerű `.properties` kiterjesztésű szöveges fájlba menthetjük. Az összetartozó kulcs és érték egy sorba kerül, közte = vagy : karakterrel. A különböző párokat külön-külön sorba írjuk. A sor eleji és az elválasztó karakter körüli szóközököt a `load()` metódus nem veszi figyelembe, de az érték után lévőket igen.

```
host = 192.168.0.1
      port = 80          // Ez ugyanaz, mint a port=80
protocol = http
```

Egy properties fájlon belül csak egyféllel elválasztó karaktert használj!

XML állomány formátuma

Ahhoz, hogy az XML dokumentumból `Properties`-be töltünk adatokat, a fájlnak speciális szerkezettel kell rendelkeznie. A gyökérelem neve mindenig `properties`, ebben helyezkednek el az entry tagok, amelyeknek a key attribútuma tartalmazza a kulcsot, és a hozzá tartozó értéket írjuk a nyitó és záró tag közé. Ha tartozik megjegyzés hozzá, akkor az az első entry tag előtt lévő comment tagbe kerül.

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8" standalone="no"?>
<!DOCTYPE properties SYSTEM "http://java.sun.com/dtd/properties.dtd">
<properties>
  <comment>XML properties file</comment>
  <entry key="host">192.168.0.1</entry>
  <entry key="port">80</entry>
  <entry key="protocol">http</entry>
</properties>
```

Ellenőrző kérdések

- A `Properties` osztály milyen értékek tárolására való?
- Mi a specialitása más kollekciókhoz képest?
- Milyen állományformátumokat ismersz? Hogyan épülnek fel?
- Hogyan lehet állományból beolvasni az értékeket?
- Hogyan lehet állományba kiírni az értékeket?

Adatbázis konfiguráció beolvasása

Írj egy `properties.DatabaseConfiguration` osztályt, mely `properties` állományból betölti az adatbázis beállításokat, majd le lehet ezeket kérdezni. Létre lehet hozni paraméter nélküli konstruktort, ekkor a classpath-ról tölti be a `properties` állományt. Van egy `File` paramétert váró konstruktora is, melyet megadva a beállításokat a paraméterként megadott fájlból tölti be.

Megvalósítási javaslatok

Figyelj a karakterkódolásra. IDEA-ban, hogy a `properties` fájlt UTF-8 kódolással hozza létre, át kell állítani, File / Settings / Editor / File Encodings ablakon a "Default encoding for properties files" értékét kell UTF-8-ra állítani. A karakterkódolás konstans értékként legyen megadva.

A betöltés a konstruktorban történjen. Érdemes felvenni egy `Properties` típusú attribútumot. A `getHost()`, `getPort()` és `getSchema()` metódusok ezt hívják.

[rating feedback=java-properties-adatbazisconfig]

Java eszközök nyilvántartása

Egy properties állományban tárol el a különböző Java eszközök leírásait a következő formátumban:

```
jdk.name = Java Development Kit
jdk.url = http://www.oracle.com/technetwork/java/javase/downloads/index-
jsp-138363.html
maven.name = Apache Maven
maven.url = https://maven.apache.org/
junit.name = JUnit
junit.url = http://junit.org/junit4/
```

Írj egy `properties.JavaTools` osztályt, mely betölti ezen eszközöket a properties állományból. Legyen egy `Set<String>` `getToolKeys()` metódusa, mely visszaadja az eszközök kulcsait (pl. `jdk`, `maven`). Legyen egy `Set<String>` `getTools()` metódusa, mely visszaadja az eszközök neveit. Legyen egy `String getName(String)` metódusa, mely kulcs alapján visszaadja annak nevét, és egy `String getUrl(String)` metódusa, mely kulcs alapján visszaadja annak címét.

Lambda kifejezések

Bevezetés a lambda kifejezések használatába (lambdaintro)

Funkcionális nyelvek

A Java nyelv tisztán objektumorientált, azaz a program építőelemei az objektumok. A funkcionális nyelvek alap építő kövei a függvények. A deklaratív nyelvek csoportjába tartoznak, azaz a programozónak nem azt kell megmondani, hogy hogyan szeretné elérni a célját, hanem csak azt, hogy mit szeretne elérni. Legjobban a matematikai függvényekre hasonlít, mivel a bemenethez egyértelmű kimenetet rendel. Mivel állapotot nem tárol, nincs értékadás. Ebből következően nincs semmilyen mellékhatása, a függvényeket a program bármely pontján hívva ugyanazt az eredményt kapjuk.

Funkcionális programozás Javaban

A Java 8-ban jelentek meg először funkcionális programozási elemek: lambda kifejezések és funkcionális interfészek.

A lambda kifejezés olyan kódblokk, amelyet paraméterként adhatunk át egy metódusnak. Tulajdonképpen egy névtelen metódus. Kollekciók esetén nagyon hasznos, például sorba rendezéskor egy egész `Comparator` objektum lecserélhető egyetlen lambda kifejezésre.

Rendezés anonymous inner class Comparatorral

```
trainers.sort(new Comparator<Trainer> {
    @Override
    public int compare(Trainer trainer1, Trainer trainer2) {
        return trainer1.getName().compareTo(trainer2.getName());
```

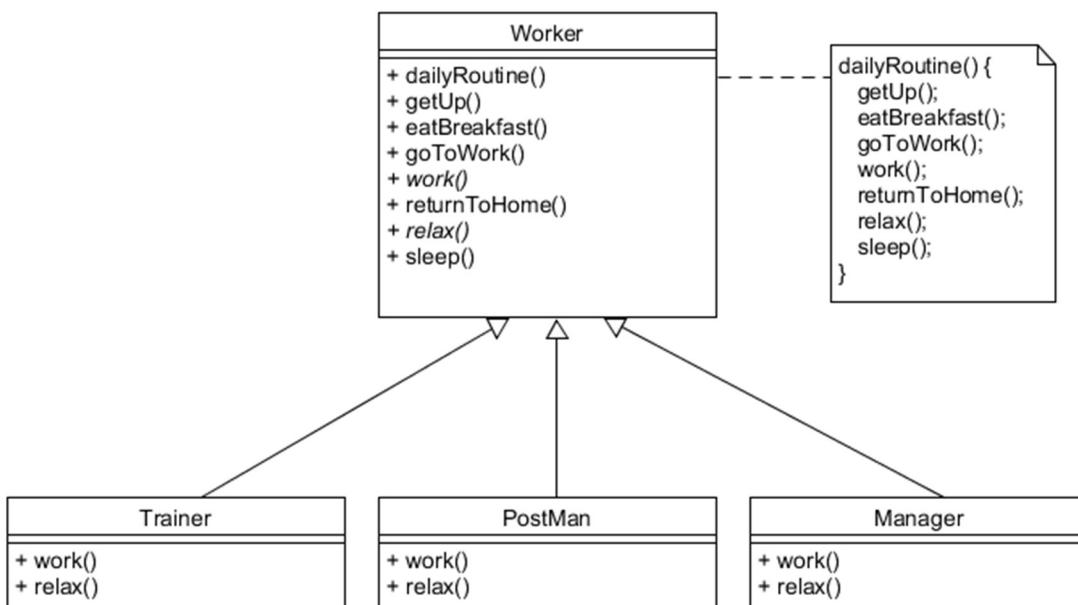
```
});
```

Rendezés lambda kifejezéssel

```
trainers.sort((trainer1, trainer2) ->  
    trainer1.getName().compareTo(trainer2.getName()));
```

Template method tervezési minta

Amikor egy algoritmus sokféle objektumra nagyon hasonló, akkor elég lenne az algoritmus nagy részét megírni, a különbözőségeket kívülről kellene beadni. Ez objektumorientált nyelvek esetében azt jelenti, hogy egy ősosztály deklarálja az absztrakt metódust és az azt használó közös algoritmust, míg a leszármazottak minden implementálják az absztrakt metódust. A leszármazott lehet egy konkrét osztály vagy egy anonymous belső osztály.

template_method

A hiányzó rész tulajdonképpen csak egy metódus. Nem kellene egy egész osztályt létrehozni, elég lenne ezt megadni valahogy kívülről, például paraméterként. Ezt két módon tehetjük meg: vagy egy létező implementált metódust adunk át (metódus referencia), vagy egy lambda kifejezést, mely a hiányzó működést írja le.

Lambda kifejezés szintaktikája

A lambda kifejezés két fő részből áll, melyeket -> (nyíl operátor) választ el egymástól. Az első rész a bemenő paraméterek listája, a második rész a törzs, amely az utasításokat tartalmazza.

```
(trainer1, trainer2) -> { return  
    trainer1.getName().compareTo(trainer2.getName());}
```

A paraméterek típusa megadható, de nem kötelező. Pontosan egy paraméter esetén, ha a típust sem adjuk meg, a zárójel elhagyható.

```
(Trainer trainer) -> {return trainer.getName();}  
trainer -> {return trainer.getName();}
```

A törzs {} közötti utasítások sorozata. Ha pontosan egy utasítást tartalmaz (amely legtöbbször egy return), a kapcsos zárójel, a return kulcsszó és a pontosvessző is elhagyható.

```
trainer -> trainer.getName()
```

Funkcionális interfész

Láthattuk az első példában, hogy mennyivel rövidebb és áttekinthetőbb lesz a kód, ha lambda kifejezést használunk. De mikor használhatunk lambda kifejezést paraméterként?

A *funkcionális interfész* olyan interfész, amely pontosan egy absztrakt metódust tartalmaz. Az interfész megjelölhető a @FunctionalInterface annotációval. Az így megjelölt interfész nem fordul le, ha nem egy absztrakt metódust tartalmaz.

A Comparator funkcionális interfész, mivel csupán a compare absztrakt metódust tartalmazza. A metódus két objektumot vár és int típussal tér vissza, ezért bármi olyan lambda kifejezés átadható Comparator helyett, amely két bemenő paramétert vár és int típussal tér vissza. minden lambda kifejezés mögött egy funkcionális interfész áll, melynek absztrakt metódusát implementálja, ezért funkcionális interfész mindig kaphat lambda kifejezést értékül.

```
Comparator<Trainer> comp =  
    (trainer1, trainer2) ->  
    trainer1.getName().compareTo(trainer2.getName());
```

Metódus referencia

Előfordul, hogy a lambda kifejezés nem új műveletet ír le, arra már létezik metódus. Ilyenkor átadhatjuk a metódust is lambda kifejezés helyett.

Szövegösszefűzés lambdával: (str1, str2) -> str1.concat(str2)

Ugyanez metódusreferenciával: String::concat

Az átadott metódus lehet statikus, konkrét objektumé vagy paraméterként átadott objektumé, illetve lehet konstruktor referencia is.

Az előző példában a paraméterként átadott str1-en hívja meg a concat függvényt str2 paraméterrel. A metódusreferencia nem statikus, de azt sem mondta meg, konkrétan melyik String-et kell használnia, azért az a paraméterként átadott objektumon fog meghívódni.

Ha mindenkor egy konkrét objektumot szeretnénk használni, akkor a metódus neve előtt nem az osztályt, hanem az objektumot kell feltüntetni. Például ha létezik egy String str = "alma" szövegünk, akkor a str::concat metódusreferenciának mindenkor ehhez fűzi hozzá a paraméterként átadottat.

Konstruktor referenciát akkor használunk, ha új objektumot szeretnénk létrehozni a metódusból. Formátuma: Osztály::new

Saját és beépített funkcionális interfészek

A Java nyelv számos funkcionális interfészt tartalmaz, de sajátot is készíthetünk. Amennyiben megfelel annak a szabálynak, hogy pontosan egy absztrakt metódust tartalmaz, akkor funkcionális interfész.

```
public interface Condition<T> {
    boolean apply(T t);
}
```

Az interfészt használhatjuk például arra, hogy egy lista elemei közül megtaláljuk az első feltételnek megfelelőt. Figyeld meg a template method tervezési mintát! A kereső algoritmus állandó, de mögötte a feltételek vizsgáló metódus implementációja cserélhető. Amiben biztosak lehetünk a keresés írásakor, hogy a condition paraméternek van apply nevű metódusa, ami most éppen egy Trainer objektumot kap és boolean-t ad vissza.

```
public Trainer findFirst(List<Trainer> trainers, Condition<Trainer>
condition) {
    for (Trainer trainer: trainers) {
        if (condition.apply(trainer)) {
            return trainer;
        }
    }
    throw new IllegalArgumentException("Cannot find trainer applied to the
condition: " + condition);
}
```

A keresési feltételt elég a `findFirst` metódus hívásakor definiálnunk. Például, ha a "John Doe" nevű Trainer-t keressük:

```
findFirst(trainers, trainer -> trainer.getName().equals("John Doe"));
```

Beépített funkcionális interfészek

Attól függően, hogy hány és milyen típusú paraméter megy be, és milyen típussal tér vissza a metódus, többféle funkcionális interfészt készítettek el a Java fejlesztői, melyeket a `java.util.function` csomagban találunk meg. Ahhoz, hogy ezeket használni tudjuk, ismernünk kell a bennük található metódus nevét is.

Interfész	Paraméterek száma és típusa	Visszatérési típus	Metódus neve
Supplier<T>	0	T	get
Consumer<T>	1 (T)	void	accept
BiConsumer<T, U>	2 (T, U)	void	accept
Predicate<T>	1 (T)	boolean	test
BiPredicate<T, U>	2 (T, U)	boolean	test
Function<T, R>	1 (T)	R	apply
BiFunction<T, U, R>	2 (T, U)	R	apply
UnaryOperator<T>	1 (T)	T	apply

BinaryOperator<T>	2 (T, T)	T	apply
-------------------	----------	---	-------

Láthatjuk, hogy létezik a fenti funkciónak megfelelő beépített interfész a nyelvben, és ez a Predicate. A generikus típusnak megfelelő paramétert kap, és logikait ad vissza. Ezt használva a fenti keresés:

```
public Trainer findFirst(List<Trainer> trainers, Predicate<Trainer> condition) {
    for (Trainer trainer: trainers) {
        if (condition.test(trainer)) {
            return trainer;
        }
    }
    throw new IllegalArgumentException("Cannot find trainer applied to the
condition: " + condition);
}
```

Csupán az interfész és a benne található metódus nevét kellett módosítanunk, a `findFirst` metódus hívása ugyanaz marad.

Ezek az interfések csak objektumokkal tudnak dolgozni. Ha az a feladat, hogy egy listában található egész számokat összegezzünk, akkor erre a `Function<List<Integer>, Integer>` funkcionális interfészt használhatjuk. Primitív típusú adatokat sem befogadni, sem visszaadni nem tudnak, arra külön interfésekkel hoztak létre. Nézz utána ezeknek!

Ellenőrző kérdések

- Mik a jellemzői a funkcionális programozásnak? Mi az alapegysége?
- Melyik Java verzióban jelentek meg funkcionális elemek?
- Java nyelvben milyen eszköz van a funkcionális programozásra?
- Hogyan épül fel egy lambda kifejezés?
- Mi áll minden lambda kifejezés mögött?
- Hogyan tudsz saját funkcionális interfészt készíteni? Milyen szabályoknak kell megfelelnie?
- Milyen már beépített interfésekkel ismersz?

Bankszámlák lekérdezése

Készíts egy `BankAccount` osztályt `accountNumber`, `nameOfOwner` és `balance` attribútumokkal. Készíts egy `BankAccounts` osztályt, mely konstruktorban `BankAccount` listát vár.

A metódusok rendre új listát készítenek, rendezik a következő szabályok alapján, és adják vissza.

- Rendezés bankszámlaszám alapján
- Rendezés rendelkezésre álló összeg alapján, de előjeltől függetlenül
- Rendezés rendelkezésre álló összeg alapján, az előjel számítson, de csökkenő sorrendben
- Név alapján, de ha a név megegyezik, akkor bankszámlaszám alapján. Amennyiben nincs kitöltve a név (értéke null, elől szerepeljen)

Implementációs javaslat

Kizárolag lambda kifejezéseket vagy method reference-eket használj.

Használ a következő metódusokat (persze a megfelelő paraméterezéssel):

`Comparator.naturalOrder()`, `Comparator.comparing()`, `Comparator.reversed()`,
`Comparator.nullsFirst()`, `Comparator.thenComparing()`.

Fájlnevek

Írj egy `OfficeDocumentReader` osztályt, abba egy `List<File>` `listOfficeDocuments(File path)` metódust, mely visszaadja a paraméterként átadott könyvtárban található összes docx, pptx és xlsx kiterjesztésű fájlt, név szerint sorbarendezve.

Implementációs javaslat

Kizárolag lambda kifejezéseket vagy method reference-eket használj.

[rating feedback=java-lambdaintro-fajlnevek]

Szülinapok

Írj egy `FamilyBirthdays` osztályt, mely konstruktor paraméterül kap születésnapokat. Implementáld benne az `isFamilyBirthday` és `nextFamilyBirthDay` metódusokat, a tesztben szereplő method reference-ek alapján.

A `isFamilyBirthday` visszaadja, hogy a paraméterként átadott dátum születésnap-e. A `nextFamilyBirthDay` metódus visszaadja, hány nap van a legközelebbi születésnapig.

Implementációs javaslat

Nézd meg `LocalDate query()` metódusát, hogy mit kap paraméterül. Használ a `ChronoUnit` osztályt annak meghatározására, hogy két dátum között hány nap telt el.

Közösségi háló

Hozz létre egy közösségi hálózatot, melyben a fejvadászok mindenféle műveletet tudnak végezni a tagokkal.

Hozz létre egy `Member` osztályt, `name`, `skills` (mely egy `List<String>`), `gender` és `messages` (`List<String>`) attribútumokkal. Hozz létre benne egy `sendMessage(String)` metódust, mely a paraméterként kapott üzenetet beteszi a `messages` listába.

Hozz létre egy `SocialNetwork` osztályt, mely `Member` objektumokat képes tárolni. A `findMembersBy()` metódusa a paraméterként átadott feltétel alapján kigyűjti a tagokat. A `applyToSelectedMembers()` a paraméterként átadott feltételnek megfelelő tagokon végez valamilyen műveletet (2. paraméterként átadva). A `transformMembers()` metódus minden tagon valamilyen transzformációt végez.

Implementációs javaslat

Egy feltétel átadásához használj `Predicate` interfész. Egy művelet átadásához használj `Consumer` interfész. Konvertáláshoz használj `Function` interfész.

A `transformMembers()` metódus elég erősen használ generikust, nézd meg, hogy kell a metódusban definiálni, és használni is generikust. `Optional` osztály (lambdaoptional)

Megismerkedtünk pár olyan algoritmussal, ahol az, hogy el tudjuk-e végezni a számítást, erősen függött a bemenettől. Például a minimum- és maximumkiválasztás előfeltétele, hogy a bemenő listának vagy tömbnek legyen legalább egy eleme, és az elemek összehasonlíthatók legyenek. Mit tegyünk, ha nincs egy elem sem vagy nem összehasonlíthatók? Mit adjon vissza a keresés, ha nincs meg a keresett elem?

Amikor valami kivételes történik, dobhatunk kivételt. Ilyen az, ha úgy akarok szélsőértéket keresni, hogy az elemek nem összehasonlíthatók. Az azonban nem kivételes eset, ha a listánk üres, vagy nincs meg a keresett elem. Ekkor jelezhetjük valamilyen speciális visszatérési értékkel ezt. Például a hiányzó elem esetén `null`-t adunk vissza, vagy index esetén -1-t. A probléma csak az, hogy az első `NullPointerException`-höz, a második `IndexOutOfBoundsException`-höz vezethet, ha nem kezeljük a speciális visszatérési értéket a hívó metódusban.

Van, amikor nem is tudjuk meghatározni, mi legyen az a speciális érték. Például nulla darab szám összege 0, de mennyi az átlaguk?

```
public static double average(int... scores) {
    if (scores.length == 0) {
        //???
    }
    int sum = 0;
    for (int score: scores) {
        sum += score;
    }
    return (double) sum / scores.length;
}
```

Amikor lehetséges, hogy valamilyen speciális bemenő adatra nem tudunk értelmes eredményt adni, akkor használjuk az `Optional<T>` generikus burkoló osztályt. Az osztály definiálja a "nincs eredmény" állapotot, így az vizsgálható a hívó kódban. Az értéket az `Optional` osztály factory metódusaival tudjuk előállítani:

`Optional.empty()`: üres `Optional`-t ad vissza, amely a "nincs eredmény" állapotnak felel meg.

`Optional.of(T t)`: az adott objektumot `Optional` osztályba csomagolja. A paraméter nem lehet `null`.

`Optional.ofNullable(T t)`: az adott objektumot `Optional` osztályba csomagolja. A paraméter lehet `null`, ekkor az üres `Optional`-t állítja elő.

```
public static Optional<Double> average(int... scores) {
    if (scores.length == 0) {
        return Optional.empty();
    }
    int sum = 0;
    for (int score: scores) {
        sum += score;
    }
}
```

```
    return Optional.of((double) sum / scores.length);
}
```

Azt, hogy tartalmaz-e értéket az `isPresent()` metódussal tudjuk megvizsgálni. Ha ez hamis, akkor nincs értelmes eredmény, ha igaz, akkor az eredményt a `get()` metódussal kapjuk meg. Ellenőrzés nélküli `get()` hívás `NoSuchElementException`-höz vezet, ha az `Optional` üres.

```
Optional<Double> opt = average(90, 100);
if (opt.isPresent()) {
    Double d = opt.get();
}
```

További metódusok

`void ifPresent(Consumer<? super T> consumer)`: ha az `Optional` tartalmaz értéket, meghívja rajta a paraméterként átadott metódust.

`T orElse(T other)`: ha az `Optional` tartalmaz értéket, akkor azt adja vissza, ha nem, akkor a paraméterül kapottat.

`T orElseGet(Supplier<? extends T> other)`: ha tartalmaz értéket, akkor azt adja vissza, különben meghívja a paraméterül kapott `other`-t és az onnan kapott értéket adja vissza.

`<X extends Throwable> T orElseThrow(Supplier<? extends X> exceptionSupplier)`: ha tartalmaz értéket, akkor azt adja vissza, ha nem, akkor a paraméterül kapott `exceptionSupplier` által előállított kivételt dobja.

Ellenőrző kérdések

- Mire való az `Optional` osztály?
- Milyen metódusait ismered?

Gyakorlat - Közösségi háló

Hozz létre egy közösségi hálózatot, melyen kereséseket lehet végezni.

Hozz létre egy `Member` osztályt, `name`, `skills` (mely egy `List<String>`), `gender` attribútumokkal.

Hozz létre egy `SocialNetwork` osztályt, mely `Member` objektumokat képes tárolni.

A `findFirst` metódusa paraméterként egy keresési feltételt kap. Visszatérési típusa `Optional`. Ha talál a keresési feltételnek megfelelő tagot, akkor az elsőt adja vissza, ha nem talál, üres értékkel tér vissza.

A `averageNumberOfSkills` üres értékkel tér vissza, ha a közösségi háló nem tartalmaz tagot. Ellenkező esetben átlagolja a tagok szakértelmének számát, és azzal tér vissza.

Comparator módosítások (lambda comparator)

A Java 8 verziójával bejött statikus interfész metódusok lehetővé tették, hogy a `Comparator` interfészbe olyan metódusok kerüljenek be, melyek elkészítik a `Comparator` implementációt bármilyen osztályra, amennyiben az összehasonlítás logikáját megadjuk neki.

`Comparator.comparing()`

A `comparing()` metódus többféle bemenetből el tudja készíteni a szükséges `Comparator`-t. Elég egy olyan `Function`-t adnunk neki, amely megmondja, hogy az osztály két példányát milyen kulcs alapján kell összehasonlítani, amennyiben a kulcs maga már implementálja a `Comparable` interfészt. Például ha egy `List<Person>` `people` listát az emberek neve szerint szeretnénk rendezni, akkor az ehhez szükséges `Comparator`-t az alábbi hívás állítja elő:

```
Comparator.comparing(Person::getName)
```

Ennek persze feltétele, hogy a `Person getName()` metódusa által visszadott `String` a Javában összehasonlítható. Amennyiben az adott kulcs nem implementálja a `Comparable` interfészt, vagy nem az implementált logika alapján szeretnénk összehasonlítani, szükséges az ezeket összehasonlító logika, azaz egy újabb `Comparator` átadása második paraméterként.

```
Comparator.comparing(Person::getName, (s, t) ->
s.trim().toLowerCase().compareTo(t.trim().toLowerCase()));
```

Amennyiben nem egy szempont alapján akarunk rendezni, akkor eddig egy elég bonyolult `Comparator` implementációt kellett megfogalmazni, amely az elsődleges szempont egyezősége esetén külön vizsgálta a másodlagos szempontot, annak egyezősége esetén a harmadlagosat stb. Most elég az elsődleges szempont megadása a `comparing()` metódusban, majd láncoltan hívható sorban a `thenComparing()` metódus a többi szemponttal.

Például ha a `Person` objektumokat elsődlegesen vezetéknév szerint, azok egyezősége esetén pedig a keresztnév szerint szeretnénk rendezni:

```
Comparator.comparing(Person::getLastName).thenComparing(Person::getFirstName);
```

int, Long és double típusú kulcs

A `comparing()` metódus objektumokat összehasonlító `Comparator`-t ad, nem használható primitív értékek összehasonlítására. Amennyiben az embereket valamilyen primitív kulcs szerint szeretnénk rendezni, akkor más metódusokat kell használnunk. Ha az összehasonlítás `int` típusú kulccsal történik, akkor a `comparingInt()` metódust használjuk, de létezik még `comparingLong()` és `comparingDouble()` is.

Az embereket a nevű hossza szerint rendező `Comparator` előállítása:

```
Comparator.comparingInt(p -> p.getName().length());
```

Itt a lambda kifejezéssel a `Person` objektumból a nevük hosszát vontuk ki kulcsnak.

null, natural order és fordított rendezés

Az eddigiekben nem foglalkoztunk azzal az esettel, ha a kulcsot kivonó függvény `null` értéket ad vissza. Ebben az esetben a rendezés csődöt mondana, mert nem tudja a `null`-t összehasonlítani a nem `null` értékkel. Ebben az esetben megadhatjuk, hogy a `null` mindenél kisebbnek vagy nagyobbnak számít-e a `Comparator.nullsFirst()`, illetve a `Comparator.nullsLast()` metódusokkal.

Amennyiben a nem kötelező középső név szerint szeretnénk rendezni, és a null értéket minden elő szeretnénk tenni, az alábbi Comparator-t kell elkészítenünk:

```
Comparator.comparing(Person::getMiddleName,  
Comparator.nullsFirst(Comparator.naturalOrder()));
```

Láthatjuk, hogy a Comparator.nullFirst() egy újabb Comparator-t vár. Amennyiben a természetes rendezettséget szeretnénk megtartani, akkor ehhez használhatjuk a Comparator.naturalOrder() metódust. Ezt mindenhol használhatjuk, ahol egy metódus Comparator-t vár, de mi nem akarunk változtatni a típusban definiált rendezettségen.

Ha a természetes rendezettséghez képest pont fordítottan szeretnénk az elemek sorrendjét, akkor a Comparator.reverseOrder() metódusa által legyártott Comparator-t kell használnunk, míg ha egy bármilyen más, Comparator-ral definiált sorrendet szeretnénk megfordítani, akkor a reversed() metódusra van szükségünk.

```
people.sort(Comparator.comparing(Person::getMiddleName,  
Comparator.reverseOrder()));
```

```
people.sort(Comparator.comparing(Person::getName,  
Comparator.comparingInt(String::length)).reversed());
```

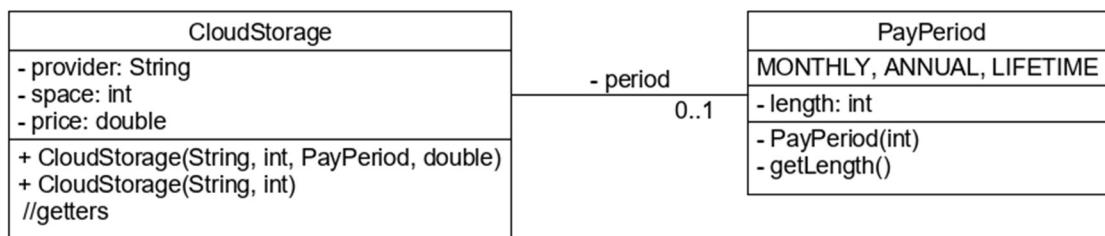
Ellenőrző kérdések

- Milyen új statikus metódusokkal bővült a Comparator interfész? Mikor hasznosak?
- Hogyan lehet egy listát rendezni, ha az elemek nem implementálják a Comparable interfészt, és több szempont szerint is rendezni akarunk?
- Hogyan lehet egy Comparator objektumban definiált rendezettséget megfordítani?

Feladat

Felhő tárhelyek

Különböző felhő tárhely szolgáltatókat szeretnénk összehasonlítani, ezért a CloudStorage osztályban eltároljuk a különböző adataikat. A tárhely mérete GB-ban adott, az árak pedig mindenhol ugyanabban a pénznemben. A PayPeriod enum a fizetési gyakoriság, ahol a length értéke a hossz hónapokban megadva (lifetime esetén 60 hónap). Az ingyenes csomagok esetén a fizetési gyakoriság nincs megadva. A CloudStorage implementálja a Comparable interfészt, a természetes rendezettségét az 1000 GB-ra eső éves díj nagysága adja.

CloudStorage UML

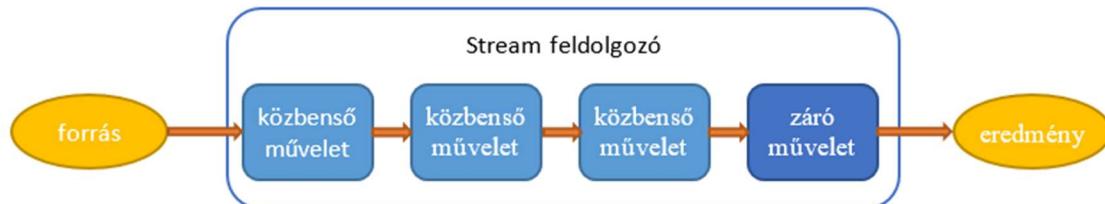
A CloudStorage osztály metódusai a paraméterként kapott listából bizonyos szempont szerint a legjobba(ka)t adják vissza. Amennyiben több ugyanolyan van, akkor közülük bármelyik visszaadható.

- `alphabeticallyFirst()`: a szolgáltató neve alapján betűrendben a legelső CloudStorage. Kis-nagybetű nem számít.
- `bestPriceForShortestPeriod()`: a legrövidebb időszakra vonatkozó legolcsóbb CloudStorage. Ha van ingyenes, akkor azok közül bármelyik megadható.
- `worstOffers()`: a természetes rendezettség szerinti 3 legrosszabb ajánlat.

Streamek

Streamek (lambdastreams)

A streamek a Java nyelvben adatfolyamok. Úgy kell elképzelni, mint egy futószalagot, ahol sorban jönnek az adatok, és minden művelet csinál velük valamit. A közbenső műveletek (intermediate operations) eredménye szintén stream, így folytathatjuk a feldolgozást, míg a záró művelet (terminal operation) kimenete valamilyen kollekció vagy más objektum. A feldolgozás ún. lusta kiértékelésű (lazy evaluation), azaz a műveletek csak akkor hajtódnak végre, amikor szükség van rájuk, és csak azokon az adatokon, amelyeken feltétlenül szükséges. Az egész feldolgozást a záró művelet indítja el. E nélkül nem történik semmi, az adatok a futószalag előtt várakoznak feldolgozásra.

stream_pipeline

A stream lehet véges vagy végtelen, attól függően, hogy hány adat van a forrásban. Ez persze nem jelenti azt, hogy végtelen adatot kell feldolgozni. Előfordulhat, hogy a kíván eredmény eléréséhez csak az első öt kerül a futószalagra.

Stream létrehozása

A `java.util.stream` csomagban található `Stream` interfész metódusaival tudunk streameket létrehozni.

`Stream.empty()`: üres stream létrehozása.

`Stream.of(T... values)`: a felsorolt elemekből készít streamet.

```
Stream<Integer> numbers = Stream.of(1, 2, 3);
```

`Stream.generate(Supplier<T> s)`: végtelen hosszú streamet generál a megadott `Supplier` segítségével.

```
Stream<Double> randoms = Stream.generate(Math::random);
```

`Stream.iterate(T seed, UnaryOperator<T> f )`: végtelen streamet készít a megadott `seed` értéktől kezdve. A következő elemet mindig az előző elem és a paraméterként átadott függvény segítségével állítja elő.

```
Stream<Integer> oddNumbers = Stream.iterate(1, n -> n + 2);
```

Már létező kollekcióból is tudunk streamet gyártani a `Collection.stream()` illetve a `Collection.parallelStream()` metódusaival. A párhuzamos feldolgozású stream esetén a forrásból az elemek több ugyanolyan műveleteket tartalmazó futószalagra kerülnek, és csak bizonyos műveleteknél válnak ismét eggyé. Mivel a futószalagok sebessége eltérhet, nem tudhatjuk, hogy a záró művelethez milyen sorrendben érkeznek az elemek. Ez leszámítva a feldolgozás nagy mennyiségű adat esetén sokkal gyorsabb is lehet, mint soros stream esetén, ezért ha nem számít a sorrend, érdemes használni.

```
List<String> list = Arrays.asList("a", "b", "c");
Stream<String> fromList = list.stream();
Stream<String> fromListParallel = list.parallelStream();
```

Záró műveletek

A feldolgozást a záró művelet indítja, ezért záró műveletnek mindig lennie kell. A záró művelet után a stream megszűnik létezni, új művelet nem végezhető rajta. A záró műveletek között vannak redukciók, amelyek az egész streamből egyetlen objektumot, értéket gyártanak.

`long count():` a stream elemszámát adja meg.

```
Stream<String> s = Stream.of("monkey", "gorilla", "bonobo");
System.out.println(s.count()); // 3
```

`Optional<T> min(Comparator<? super T> comparator):` az elemek közül a paraméterként átadott comparator szerinti legkisebbet adja vissza

`Optional<T> max(Comparator<? super T> comparator):` az elemek közül a paraméterként átadott comparator szerinti legnagyobbat adja vissza.

```
Stream<String> s = Stream.of("monkey", "ape", "bonobo");
Optional<String> min = s.min((s1, s2) -> s1.length() - s2.length());
min.ifPresent(System.out::println); // ape
```

`Optional<T> findAny():` a stream egyik elemével tér vissza, ha van ilyen. Párhuzamos streamek esetén gyakran használjuk, ha mindegy, melyik elem kerül először feldolgozásra.

`Optional<T> findFirst():` a stream első elemét adja vissza, ha van ilyen.

```
Stream<String> s = Stream.of("monkey", "gorilla", "bonobo");
Stream<String> infinite = Stream.generate(() -> "chimp");
s.findAny().ifPresent(System.out::println); // monkey
infinite.findAny().ifPresent(System.out::println); // chimp
```

`boolean allMatch(Predicate<? super T> predicate):` igaz, ha a stream minden eleme megfelel a paraméterként átadott predicate-nek.

`boolean anyMatch(Predicate<? super T> predicate):` igaz, ha a stream valamelyik eleme megfelel a paraméterként átadott predicate-nek.

`boolean noneMatch(Predicate<? super T> predicate):` igaz, ha a stream egyik eleme sem felel meg a paraméterként átadott predicate-nek.

```

List<String> list = Arrays.asList("monkey", "2", "chimp");
Stream<String> infinite = Stream.generate(() -> "chimp");
Predicate<String> pred = x -> Character.isLetter(x.charAt(0));
System.out.println(list.stream().anyMatch(pred)); // true
System.out.println(list.stream().allMatch(pred)); // false
System.out.println(list.stream().noneMatch(pred)); // false
System.out.println(infinite.anyMatch(pred)); // true

```

void `forEach(Consumer<? super T> action)`: a stream minden elemén elvégzi a paraméterben megadott műveletet.

```

Stream<String> s = Stream.of("Monkey", "Gorilla", "Bonobo");
s.forEach(System.out::print); // MonkeyGorillaBonobo

```

A `reduce()` művelet a stream elemeit egyetlen értékké gyűrja össze a paraméterben megadott `accumulator` művelet segítségével. Mindig új objektumot gyárt az előző részeredmény és az `accumulator` művelet segítségével, míg el nem jut a végeredményig. Hárrom variációja van:

`Optional<T> reduce(BinaryOperator<T> accumulator)`: üres stream esetén `Optional.empty`-vel tér vissza.

`T reduce(T identity, BinaryOperator<T> accumulator)`: az összesítést a `identity` értékkel kezdi, ezért üres stream esetén ezt adja vissza.

`<U> U reduce(U identity, BiFunction<U, ? super T, U> accumulator, BinaryOperator<U> combiner)`: főleg párhuzamos stremeknél használjuk. A párhuzamosan feldolgozott és az `accumulator` művelettel egyesített elemeket végül a `combiner` művelettel egyetlen végeredménnyé gyűrja.

```

BinaryOperator<Integer> op = (a, b) -> a * b;
Stream<Integer> stream = Stream.of(3, 5, 6);
System.out.println(stream.reduce(1, op, op)); // 90

```

A `collect()` a stream kimenetén megjelenő elemeket gyűjti össze és/vagy rendszerezi valamelyen kollekcióba.

`<R,A> R collect(Collector<? super T, R, A> collector)`: az elemeket a megadott `collector` gyűjti össze.

`<R> R collect(Supplier<R> supplier, BiConsumer<R, ? super T> accumulator, BiConsumer<R, R> combiner)`: a `supplier` által szolgáltatott kollekcióba gyűjti az elemeket az `accumulator` függvény segítségével. Párhuzamos stremek esetén az esetlegesen létrejövő több kollekció eggyé kovácsolásában játszik szerepet a `combiner`.

Például ha az eredményt listába szeretnénk összegyűjteni, akkor azt három féle képpen lehetük meg:

```

stream.collect(ArrayList::new, List::add, List::addAll);
stream.collect(Collectors.toCollection(ArrayList::new));
stream.collect(Collectors.toList());

```

A `Collectors` osztály többféle kollekciót is tud szolgáltatni, akár szortírozni is tudja az elemeket valamelyen szempont szerint.

Ellenőrző kérdések

- Mi a stream?
- Hogyan lehet streamet létrehozni?
- Hogyan dolgozzuk fel a streameket?
- Mit jelent az, hogy a stream kiértékelése lusta (lazy evaluation)?
- Sorolj fel öt záró műveletet! Mit csinálnak?

Gyakorlat - Alapműveletek

Készíts egy `Numbers` osztályt, amely egész számokból álló listát tárol. A listát a konstruktoron át kapja meg. Készíts metódusokat az alábbi számítások elvégzésére:

- `min()`: a legkisebb szám,
- `sum()`: az elemek összege,
- `isAllPositive()`: megvizsgálja, hogy minden elem pozitív-e,
- `getDistinctElements()`: az összes különböző elemet pontosan egyszer tartalmazó kollekció.

Az összes metódus kizárolag stream műveleteket használjon.

gyakorlat - Könyvesbolt

Készíts egy `Book` osztályt a könyv címével, kiadási évével, árával, darabszámával! A konstruktor is ebben a sorrendben kapja meg az adatokat.

A `BookStore` osztály tartalmazza a könyvek listáját. A listát a konstruktorban kapja meg. Készítsd el benne az alábbi metódusokat streamek segítségével:

`getNumberOfBooks()`: a könyvek számát adja meg

`findNewestBook()`: a legújabb kiadású könyvet adja vissza

`getTotalValue()`: a könyvek összértékét adja meg

Bónusz feladat

Nézz utána a `Collectors` osztály `groupingBy()` metódusának, és készítsd el az alábbi metódust is!

`getByYearOfPublish(int year)`: adott évben kiadott könyvek listáját adja vissza

Részletek (lambda intermediate)

A közbenső műveletek (intermediate operations) kimenete mindig stream, bár a benne lévő elemek típusa, száma, sorrendje változhat. Intermediate műveleteket láncolva hívhatunk, de vigyázzunk az olvashatóságra.

filter()

`Stream<T> filter(Predicate<? super T> predicate)`

Csak a `predicate`-nek megfelelő elemeket engedi át, a többit kiszűri. A bemenő és a kijövő adatok típusa megegyezik.

```
Stream<String> s = Stream.of("monkey", "gorilla", "bonobo");
s.filter(x -> x.startsWith("m")).forEach(System.out::print); //monkey
distinct()
```

`Stream<T> distinct()`

Csak az `equals` metódus szerint különböző elemeket engedi át, azaz kiszűri a duplikációkat. A bemenő és a kijövő adatok típusa megegyezik.

```
Stream<String> s = Stream.of("duck", "duck", "duck", "goose");
s.distinct().forEach(System.out::print); // duckgoose
```

`limit()` és `skip()`

`Stream<T> limit(long maxSize)`

Csak a paraméterként átadott darabszámú elemet engedi át.

`Stream<T> skip(long n)`

A megadott számú elemet kihagyja, és csak a többöt engedi át.

```
Stream<Integer> s = Stream.iterate(1, n -> n + 1);
s.skip(5).limit(2).forEach(System.out::print); // 67
```

`map()`

```
<R> Stream<R> map(Function<? super T, ? super R> mapper)
```

Az elemeket a függvény segítségével egyenként átkonvertálja más típusú elemre. Primitív típusú streammé konvertáláshoz nem ezt a metódust használjuk. A stream feldolgozásának további részében az eredeti adat már nem elérhető.

```
Stream<String> s = Stream.of("monkey", "gorilla", "bonobo");
s.map(String::length).forEach(System.out::print); // 676
```

`flatMap()`

```
<R> Stream<R> flatMap(Function<? super T, ? extends Stream<? extends R>>
mapper)
```

A bemeneti stream tartalmazhat kollekciókat és streameket is. Ezek elemeit egyetlen streammé tudjuk konvertálni. Primitív streammé konvertáláshoz nem ezt használjuk.

```
List<String> zero = Arrays.asList();
List<String> one = Arrays.asList("Bonobo");
List<String> two = Arrays.asList("Mama Gorilla", "Baby Gorilla");
Stream<List<String>> animals = Stream.of(zero, one, two);
animals.flatMap(l -> l.stream()).forEach(System.out::println);
```

`flatMap` nélkül a kimeneten a listák jelennének meg, így minden sorba egy-egy `String` kerül.

`sorted()`

`Stream<T> sorted()`

```
Stream<T> sorted(Comparator<? super T> comparator)
```

A bemenő elemeket természetes sorrendjükben vagy a comparator által definiált sorrendben engedi át. Be kell várnia az összes elemet, ezért végtelen streamekre sosem áll le.

```
Stream<String> s = Stream.of("brown-", "bear-");
s.sorted().forEach(System.out::print); // bear-brown

Stream<String> s = Stream.of("brown bear-", "grizzly-");
s.sorted(Comparator.reverseOrder())
    .forEach(System.out::print); // grizzly-brown bear-

peek()
```

```
Stream<T> peek(Consumer<? super T> action)
```

Menet közben belepillanthatunk a streambe. Nem csak az első elemén, hanem mindegyiken végrehajtódik az adott action. Fontos, hogy az action ne változtasson a stream állapotán. Főként debug célokra használható.

```
Stream<String> stream = Stream.of("black bear", "brown bear", "grizzly");
long count = stream.filter(s -> s.startsWith("g"))
    .peek(System.out::println)      // grizzly
    .count();
System.out.println(count);        // 1
```

Ellenőrző kérdések

- Mi jellemzi az intermediate műveleteket?
- Sorolj fel öt közbenső műveletet! Mit csinálnak?

Gyakorlat - Kávézó

Készíts egy Coffee osztályt! Attribútumai: type a kávé típusa, price a kávé ára. A konstruktor is ebben a sorrendben kapja meg az adatokat. Az ár lehet tört, 2 tizedesjegy pontossággal számolj!

A kávé típusához készíts egy CoffeeType enum-ot. Lehetséges értékei: ESPRESSO, MACHIATTO, RISTRETTO, MOCHA, LATTE, CAPPUCCINO, AMERICANO.

A CoffeeOrder osztály tárolja egy vásárló által megrendelt és leszámlázott kávékat. Attribútumai: coffeeList a megrendelt kávék listája, dateTime a vásárlás időpontja.

A Cafe osztály tartalmazza a kávézó összes rendelését egy listában. A listát a konstruktorban kapja meg, de legyen lehetőség új rendelést hozzáadni. Készítsd el benne az alábbi metódusokat streamek segítségével:

getTotalIncome(): az eddigi összes bevétel

getTotalIncome(LocalDate date): adott napi teljes bevétel

getNumberOfCoffee(CoffeeType type): az adott típusú kávából eladott összmennyiség

getOrdersAfter(LocalDateTime from): a megadott időpont utáni rendelések listája

`getFirstFiveOrder(LocalDate date)`: adott napon az első 5 vásárlásban lévő kávék listája

Primitívek használata streamekben (lambda primitives)

A Stream interfészt objektumok feldolgozására hozták létre. Nagyon gyakran találkozunk azzal, hogy primitív típusú adatokat szeretnénk streamben feldolgozni. Mivel minden primitívhez létezik csomagoló osztály, ez nem probléma. Ha az elemek int típusúak, akkor abból Stream<Integer> lesz. Vannak azonban olyan számítások, amiket nagyon gyakran végezünk primitív típusú adatokkal, és némelyiket nem könnyű objektum streamen végrehajtani. Számok összegzésére már láttunk példát:

```
Stream<Integer> numbers = Stream.of(1, 2, 3);
int sum = numbers.reduce(0, (s, n) -> s + n); //autounboxing a visszaadott
                                                Integerre
```

Ez primitív streammel:

```
IntStream numbers = IntStream.of(1, 2, 3);
int sum = numbers.sum();
```

Háromféle primitív stream létezik:

- IntStream
- LongStream
- DoubleStream

Mindháromban megtalálhatók a Stream eddig megismert műveletei, bár kisebb-nagyobb eltérések előfordulnak. A műveletek paraméterei nagyon gyakran funkcionális interfések, amelyek szintén objektumokkal működnek. Éppen ezért a funkcionális interféseknek is megvan a maga primitívekkel dolgozó megfelelője. Például egy objektumot szolgáltató Supplier<T> int, short, byte és char primitívvel dolgozó megfelelője az IntSupplier, long primitívre a LongSupplier, double-ra és float-ra a DoubleSupplier. Ahol a be- és kimenet más-más típusú, ott lehet az egyik primitív, a másik objektum, vagy mindkettő primitív, akár ugyanolyan, akár különböző típusú. Elsőre kicsit bonyolultnak hangzik, de lambda kifejezés használata esetén ez teljesen automatikus.

Primitív stream létrehozása ugyanúgy történik, mint az objektum streamek esetén, kivéve, hogy kollekcióból nem tudunk közvetlen primitív streamet csinálni, mivel az csak objektumokat képes tárolni.

```
DoubleStream empty = DoubleStream.empty();
DoubleStream varargs = DoubleStream.of(1.0, 1.1, 1.2);
DoubleStream random = DoubleStream.generate(Math::random);
DoubleStream fractions = DoubleStream.iterate(.5, d -> d / 2);
```

Nagyon gyakori, hogy egymás utáni egészek sorozatával kell dolgoznunk, ezért ezek előállítására külön is van lehetőség.

`IntStream.range(int start, int end)`: start és end között egyesével növekvő számsorozat, start-ot beleértve, end-et nem.

`IntStream.rangeClosed(int start, int end):` start és end között egyesével növekvő számsorozat, start-ot és end-et is beleértve.

```
IntStream numbers = IntStream.range(2, 6); //2 3 4 5  
IntStream numbersClosed = IntStream.rangeClosed(2, 6); //2 3 4 5 6
```

Váltás különböző típusú streamek között

A Stream map metódusához hasonló, de primitív be- és/vagy kimenettel működő metódusok is léteznek.

Míg a map ugyanolyan típusú be- és kimenetet feltételez, a mapToInt() kimenete IntStream, a mapToLong() kimenete LongStream, a mapToDouble() kimenete DoubleStream, a mapToObj() kimenete Stream. Attól függően, hogy mi a bemenet és a kimenet, a kettő között konvertáló függvényt kell megadnunk. Az ennek megfelelő funkcionális interfészök összefoglalását az alábbi táblázatban találod.

metódus	bemenet	kimenet	paraméter típusa
map	Stream<T>	Stream<R>	Function<? super T, ? extends R>
map	XStream	XStream	XUnaryOperator
mapToInt	Stream<T>	IntStream	ToIntFunction<? super T>
mapToInt	XStream	IntStream	XToIntFunction
mapToLong	Stream<T>	LongStream	ToLongFunction<? super T>
mapToLong	XStream	LongStream	XToLongFunction
maptoDouble	Stream<T>	DoubleStream	ToDoubleFunction<? super T>
maptoDouble	XStream	DoubleStream	X.ToDoubleFunction
mapToObj	XStream	Stream<R>	XFunction<? extends R>

X lehet Int, Long vagy Double

```
Stream<String> objStream = Stream.of("penguin", "fish");  
IntStream intStream = objStream.mapToInt(s -> s.length());
```

Nézz utána a többi primitívekkel dolgozó funkcionális interfésznek is!

Gyakori számítások

Primitív típusú streameken a min() és max() metódusokon kívül létezik még kettő gyakran használt záró művelet, a sum() és az average(). A sum() üres streamre 0-t ad, az average() viszont nem tud értéket visszaadni. Erre találták ki az Optional burkoló osztályt, azonban az csak objektumokat tud fogadni. Primitívekre elkészült az OptionalInt, OptionalLong és OptionalDouble burkoló osztály. Ezekből az eredményt a típusától függően getAsInt(), getAsLong() vagy getAsDouble() metódussal lehet kinyerni, de minden más Optional metódus létezik benne.

Tudjuk, hogy a stream a záró művelet után megszűnik létezni, ezért ha több számítást szeretnénk végezni rajta, akkor a summaryStatistics() metódussal mindenféle összesítést tartalmazó XXXSummaryStatistics objektumot kapunk, ahol XXX a stream típusának megfelelően Int, Long vagy Double.

Műveletei:

- `getMin()`,
- `getMax()`,
- `getSum()`,
- `getAverage()`,
- `getCount()`.

Mindegyik mindig szolgáltat adatot, még üres streamre is. Üres streamre a minimum a típus legnagyobb értéke, a maximum a legkisebb, az átlag és az összeg pedig 0.

```
IntStream integers = IntStream.range(1, 6);
IntSummaryStatistics stats = ints.summaryStatistics();
int max = stats.getMax();
int min = stats.getMin();
```

Ellenőrző kérdések

- Milyen primitívekkel dolgozó streamek vannak, és melyik melyik primitív(ek)nek felel meg?
- Milyen módon lehet primitív streamet létrehozni?
- Hogyan lehet Double elemeket tároló listából primitív streamet készíteni?
- Milyen számítások végezhetők primitív streamekkel?
- Milyen primitívekkel dolgozó funkcionális interfészeket ismersz?

Gyakorlat - Sportbolt

Hozz létre egy Product osztályt, amely a sportszer nevét, árát, darabszámát tárolja! A konstruktora is ezeket kapja meg ugyanebben a sorrendben. A SportGadgetStore osztály tárolja a termékek listáját, és különböző statisztikákat készít belőle. Az osztály kapja meg a listát kívülről.

Készítsd el a következő metódusokat streamek segítségével:

`getNumberOfProducts()`: összesen hány termék van a boltban,

`getAveragePrice()`: átlagosan mennyibe kerül egy termék. Ha nincs termék, 0-t adjon vissza.

`getExpensiveProductStatistics(double minPrice)`: adott árnál drágább termékek darabszámáról szolgáltat statisztikát. Az összesítést szövegként adja vissza az alábbi formában:

Összesen 3 féle termék, amelyekből minimum 1 db, maximum 52 db, összesen 74 db van.

Ha nincs ilyen, akkor a visszaadott szöveg a `Nincs ilyen termék.` legyen!

Collectors (lambdaCollectors)

Az leggyakrabban használt záró művelet a `collect()`, mely legtöbbször a stream elemeivel egy kollekciót ad vissza. Collectors paraméterrel hívva akár összesítést is tud végezni az elemeken.

Összesítések

Az elemek összefűzése egyetlen szöveggé. Az elemeknek CharSequence típusúaknak kell lennie (a String is ez).

joining()

Collector<CharSequence,?,String> joining(): az elemek nincsenek elválasztva egymástól

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
System.out.println(ohMy.collect(Collectors.joining())); // Lionstigersbears
```

Collector<CharSequence,?,String> joining(CharSequence delimiter): az elemek közé a delimiter szöveg kerül

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
System.out.println(ohMy.collect(Collectors.joining(";"))); // lions;tigers;bears
```

Collector<CharSequence,?,String> joining(CharSequence delimiter, CharSequence prefix, CharSequence suffix): az elemek közé a delimiter kerül, az egész szöveg előre a prefix, utána a suffix

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
System.out.println(ohMy.collect(Collectors.joining(";", "Állatok: ", ""))); // Állatok: lions;tigers;bears
```

counting()

<T> Collector<T,?,Long> counting(): az elemek számát adja vissza.

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
System.out.println(ohMy.collect(Collectors.counting())); // 3
```

Önmagában nem használjuk streamekre, mert ugyanazt adja vissza, mint a count(), de nagyon hasznos, amikor csoportosításkor minden csoportra meg akarjuk határozni az elemszámot.

minBy(), maxBy()

<T> Collector<T,?,Optional<T>> minBy(Comparator<? super T> comparator): a comparator szerinti legkisebb elem, ha van

<T> Collector<T,?,Optional<T>> maxBy(Comparator<? super T> comparator): a comparator szerinti legnagyobb elem, ha van

Ha nincs egyetlen elem sem, akkor mindenkor üres Optional-t ad vissza.

summingXXX(), averagingXXX()

Mindkét metódusnak három verziója létezik, attól függően, hogy milyen típusú adatokra alkalmazzuk. XXX lehet Int, Long és Double.

`Collector<T,?,XXX> summingXXX(ToXXXFunction<? super T> mapper)`: az elemeket XXX primitív típusúra konvertálva összegzi azokat. A konvertáló függvényt paraméterben adjuk át. Üres streamre az eredmény 0.

`Collector<T,?,Double> averagingXXX(ToXXXFunction<? super T> mapper)`: az elemeket XXX primitív típusúra konvertálva átlagolja azokat. A konvertáló függvényt paraméterben adjuk át. Üres streamre az eredmény itt is 0.

```
Stream<Integer> numberStream = Stream.of(2,7,3,5,9,10,-4);
System.out.println(numberStream.collect(Collectors.summingInt(x ->
x.intValue()))); // 32
```

```
Stream<Integer> numberStream = Stream.of(2,7,3,5,9,10,-4);
System.out.println(numberStream.collect(Collectors.averagingInt(x ->
x.intValue()))); // 5.5714
```

summerizingXXX()

`<T> Collector<T,?,XXXSummaryStatistics> summarizingXXX(ToXXXFunction<? super T> mapper)`: az elemeket XXX primitív típusúra konvertálva statisztikát készít róluk. XXX lehet Int, Long és Double

```
Stream<Integer> numberStream = Stream.of(2,7,3,5,9,10,-4);
System.out.println(numberStream.collect(Collectors.summarizingInt(x ->
x.intValue())));
// IntSummaryStatistics{count=7, sum=32, min=-4, average=4,571429, max=10}
```

Kollekcióba gyűjtés

`<T> Collector<T,?,List<T>> toList()`: a stream elemeit listába gyűjti.

`<T> Collector<T,?,Set<T>> toSet()`: a stream elemeit halmazba gyűjti.

`<T,C extends Collection<T>> Collector<T,?,C> toCollection(Supplier<C> collectionFactory)`: a stream elemeit a paraméterként átadott collectionFactory által előállított kollekcióba gyűjti.

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
TreeSet<String> result = ohMy.filter(s -> s.startsWith("t"))
```

```
.collect(Collectors.toCollection(TreeSet::new));
System.out.println(result); // [tigers]
```

`<T,K,U> Collector<T,?,Map<K,U>> toMap(Function<? super T, ? extends K> keyMapper, Function<? super T, ? extends U> valueMapper)`: a stream elemeit Map-be gyűjti. Paraméterként át kell adnunk a kulcsot és az értéket előállító függvényt. Ha két elemnél ugyanazt a kulcsot állítjuk elő, akkor IllegalStateException-t dob.

`<T, K, U> Collector<T,?,Map<K,U>> toMap(Function<? super T, ? extends K> keyMapper, Function<? super T, ? extends U> valueMapper, BinaryOperator<U> mergeFunction)`: a stream elemeit Map-be gyűjti. Paraméterként át kell adnunk a kulcsot és az értéket előállító függvényt, valamint azt a függvényt, amely kulcsütközés esetén a már a Map-ben lévő és az új elemet egyesíti.

`<T,K,U,M extends Map<K,U>> Collector<T,?,M> toMap(Function<? super T, ? extends K> keyMapper, Function<? super T, ? extends M> valueMapper)`: a stream elemeit Map-be gyűjti. Paraméterként át kell adnunk a kulcsot és az értéket előállító függvényt, valamint azt a függvényt, amely kulcsütközés esetén a már a Map-ben lévő és az új elemet egyesíti.

U> valueMapper, BinaryOperator<U> mergeFunction, Supplier<M> mapSupplier) : ez előbbieken túl azt is átadjuk, hogy milyen Map-et szeretnénk visszakapni.

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
TreeMap<Integer, String> map =
    ohMy.collect(Collectors.toMap(String::length, //keyMapper
                                  k -> k, //valueMapper
                                  (s1, s2) -> s1 + "," + s2,
//mergeFunction
                                  TreeMap::new)); //mapSupplier
System.out.println(map); // {5=lions,bears, 6=tigers}
System.out.println(map.getClass()); // class. java.util.TreeMap
```

Partícionálás feltétel alapján: partitioningBy

static <T> Collector<T, ?, Map<Boolean, List<T>> >> partitioningBy(Predicate<? super T> predicate): a stream elemeit kettéválogatja az szerint, hogy megfelelnek-e az átadott predicate-nek. A két elkészült listát Map-be szúrj, ahol a kulcs a true és a false.

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Boolean, List<String>> map =
    ohMy.collect(Collectors.partitioningBy(s -> s.length() <= 5));
System.out.println(map); // {false=[tigers], true=[lions, bears]}
```

public static <T,D,A> Collector<T, ?, Map<Boolean,D>>
partitioningBy(Predicate<? super T> predicate, Collector<? super T,A,D>
downstream): ha lista helyett mászt szeretnénk használni, akkor második paraméterként megadhatunk egy downstream Collector-t, amely azt határozza meg, hogy az elemek milyen kollekcióba kerüljenek, illetve hogy egyáltalán mi kerüljön a Map-be értékként.

Például ha Set-be szeretnénk megkapni a partíciókat, akkor

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Boolean, Set<String>> map =
    ohMy.collect(Collectors.partitioningBy(s -> s.length() <= 7,
                                         Collectors.toSet()));
System.out.println(map); // {false=[], true=[lions, tigers, bears]}
```

Ha csak az elemek számát szeretnénk megkapni partícionként, akkor

```
Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Boolean, Long> map =
    ohMy.collect(Collectors.partitioningBy(s -> s.length() <= 7,
                                         Collectors.counting()));
System.out.println(map); // {false=0, true=3}
```

Tulajdonság alapján csoportosítás: groupingBy

Működése és a paraméterei nagyon hasonlítanak a partitioningBy metóduséhoz, azzal az eltéréssel, hogy itt a csoportok kulcsa nem csak logikai, hanem bármi más lehet, így akárhány csoportot képezhetünk. Az első paramétere éppen ezért Function, nem Predicate. Második paraméterként megadhatunk egy Map-et szolgáltató Supplier-t, ha meg akarjuk határozni, hogy milyen Map-et kapunk.

```
<T,K> Collector<T, ?, Map<K, List<T>>> groupingBy(Function<? super T, ? extends K> classifier)
```

```

Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Integer, List<String>> map =
    ohMy.collect(Collectors.groupingBy(String::length));
System.out.println(map); // {5=[lions, bears], 6=[tigers]}

<T,K,A,D> Collector<T,?,Map<K,D>> groupingBy(Function<? super T,> extends
K> classifier, Collector<? super T,A,D> downstream)

```

Ha nem listába, hanem halmazba szeretnénk gyűjteni a csoport elemeit:

```

Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Integer, Set<String>> map =
    ohMy.collect(Collectors.groupingBy(String::length,
Collectors.toSet()));
System.out.println(map); // {5=[lions, bears], 6=[tigers]}

```

Ha nem az elemeket, hanem az elemek számát szeretnénk a Map-be értékként:

```

Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Integer, Long> map =
    ohMy.collect(Collectors.groupingBy(String::length,
Collectors.counting()));
System.out.println(map); // {5=2, 6=1}

```

```

<T,K,D,A,M extends Map<K,D>> Collector<T,?,M> groupingBy(Function<? super
T,> extends K> classifier, Supplier<M> mapFactory, Collector<? super T,A,D>
downstream)

```

Ha a csoportokat tartalmazó Map TreeMap legyen, a csoportok elemei pedig Set-be kerüljenek:

```

Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
TreeMap<Integer, Set<String>> map =
    ohMy.collect(Collectors.groupingBy(String::length,
                                         TreeMap::new,
                                         Collectors.toSet()));
System.out.println(map); // {5=[lions, bears], 6=[tigers]}

```

Elemek konvertálása összegyűjtés előtt mapping

Ha az összegyűjtött elemek nem egyeznek a stream elemeivel, de azokból valamilyen függvényel előállítható, akkor használjuk a mapping metódust.

```

<T,U,A,R> Collector<T,?,R> mapping(Function<? super T,> extends
U> mapper, Collector<? super U,A,R> downstream)

Stream<String> ohMy = Stream.of("lions", "tigers", "bears");
Map<Integer, Optional<Character>> map =
    ohMy.collect(
        Collectors.groupingBy(
            String::length, //a csoportosítás alapja a szöveg hossza
            Collectors.mapping(
                s -> s.charAt(0),
                Collectors.minBy(Comparator.naturalOrder()))));
/* Nem a szövegeket, hanem csak az első karaktereket gyűjtük össze, és

```

```
azokból is csak a "Legkisebbet"*/
System.out.println(map); // {5=Optional[b], 6=Optional[t]}
```

Ellenőrző kérdések

- Milyen fő csoportjai vannak a Collectors metódusainak?
- Sorolj fel öt összesítő metódust! Mit csinálnak?
- Hogyan lehet meghatározni a kimeneti kollekció fajtáját?
- Hogyan tudsz az eredményből csoportokat képezni?
- Hogyan lehet összegyűjtés előtt az elemeket másféle objektummá konvertálni?

Gyakorlat - Kávézó v2

Készíts egy Coffee osztályt! Attribútumai: type a kávé típusa, price a kávé ára. A konstruktor is ebben a sorrendben kapja meg az adatokat. Az ár lehet tört, 2 tizedesjegy pontossággal számolj!

A kávé típusához készíts egy CoffeeType enum-ot. Lehetséges értékei: ESPRESSO, MACHIATTO, RISTRETTO, MOCHA, LATTE, CAPPUCCINO, AMERICANO.

A CoffeeOrder osztály tárolja egy vásárló által megrendelt és leszámlázott kávékat. Attribútumai: coffeeList a megrendelt kávék lista, dateTme a vásárlás időpontja.

A Cafe osztály tartalmazza a kávézó összes rendelését egy listában. A listát a konstruktorban kapja meg, de legyen lehetőség új rendelést hozzáadni. Készítsd el benne az alábbi metódusokat streamek segítségével:

Map<CoffeeType, Long> getCountByCoffeeType(): az eladott kávék mennyiségét adja vissza kávétípusonként

double getAverageOrder(): átlagosan hány kávét rendelnek egyszerre

Dátum és időkezelés

Új típusok, LocalDate, LocalTime, parse (datenewtypes)

Ezeket a típusokat Java-8 ban vezették be és a java.time csomagban találhatóak. A LocalDate csak dátum, a LocalTime idő, míg a LocalDateTime idő és dátum tárolására alkalmas. Egyik sem tartalmaz időzónát erre a ZonedDateTime használható. Fontos, hogy minden immutable.

Használatuk

A now() metódussal lehet létrehozni, egy új dátumot. A toString() metódus is megfelelően implementálva van. Konkrét dátum of() metódussal adható meg.

Például:

```
LocalDate date = LocalDate.of(2015, Month.JANUARY, 20);
LocalDate date = LocalDate.of(2015, 1, 20);
```

Ezek az osztályok nem engedik meg a túlcordulást, ebben az esetben DateTimeException-t dob.

Műveletek

- `plusXxx(),minusXxx()`
- A műveletek láncolhatók
- `DayOfWeek, Month` enumok
- `isAfter(), isBefore()` összehasonlításra használhatóak

```
LocalDate date = LocalDate.of(2014, Month.JANUARY, 20);
System.out.println(date); // 2014-01-20
date = date.plusDays(2);
System.out.println(date); // 2014-01-22
date = date.plusWeeks(1);
System.out.println(date); // 2014-01-29
```

```
LocalDate.of(2014, Month.JANUARY, 20).plusDays(2).plusWeeks(1);
```

Átjárás a típusok között

```
LocalDateTime localDateTime = LocalDateTime.now();
LocalDate localDate = localDateTime.toLocalDate();
LocalTime localTime = localDateTime.toLocalTime();
LocalDateTime newLocalDateTime = LocalDateTime.of(localDate, localTime);
```

Formázás és parse-olás

Itt is lehetőség van Stringből beolvasni illetve Stringé alakítani a dátumokat. Itt a `DateTimeFormatter` osztályt kell használnunk. Egy ilyet többféleképpen létrehozhatunk:

- Konstanssal: `DateTimeFormatter.ISO_LOCAL_DATE`
- Lokalizált stílussal: `DateTimeFormatter.ofLocalizedDate(FormatStyle.SHORT)`
- Formátum Stringgel: `DateTimeFormatter.ofPattern("MM dd, yyyy, hh:mm")`

A formázáshoz vagy a formatter vagy `LocalDateTime` metódusait hívhatjuk. A `DateTimeFormatter` immutable és szálbiztos.

Nézzünk néhány példát a formázásra:

```
DateTimeFormatter formatter = DateTimeFormatter.ofPattern("yyyy.MM.dd.
HH:mm");
LocalDateTime now = LocalDateTime.of(2017, Month.JANUARY, 1, 12, 0);
System.out.println(formatter.format(now));
System.out.println(now.format(formatter));

LocalDateTime start = LocalDateTime.parse("2017.01.01. 12:00", formatter);
System.out.println(start);
```

Ellenőrző kérdések

- Mire valók a `LocalDate`, `LocalTime` és `LocalDateTime` osztályok?
- Mit értünk az alatt, hogy ezen osztályok immutable-ök?
- Mi történik, ha rossz a hónap, vagy a nap paraméter?
- Május hónapnak milyen integer érték felel meg?
- Mi a szerepe a `DayOfWeek` és `Month` enumoknak?
- Hogyan lehet módosítani az időt, dátumot tároló objektumokat?
- Hogyan lehet összehasonlítani őket?

- Hogyan hozhatunk létre egy `LocalDateTime` objektumot az aktuális idővel?
- Hogyan hozhatunk létre egy `LocalDateTime` objektumot egy előre megadott értékkel?
- Milyen módokon adhatunk meg formátum leírásokat?
- Hogyan formázhatjuk a `LocalDate`, `LocalTime` és `LocalDateTime` osztályok példányait?
- Hogyan alkalmazhatjuk a `Locale`-t a formázásoknál?

Gyakorlati feladat - Születésnap

Életünk nevezetes dátumairól (`DateOfBirth` osztály) szeretnénk speciális információkat kapni, mint például: a hét mely napján születtünk, eddig összesen hány napot éltünk, vagy a saját és barátunk/párunk születése között pontosan hány nap telt el. A dátumokat tetszőlegesen formázott `String` formájában is szeretnénk látni.

Hibakezelés

Üres pattern esetén dobjon `IllegalArgumentException`-t az adott metódus. A `Locale` nem lehet `null`. Ha rossz dátumot adtunk meg születési dátumként, a `countDaysSinceBirth()` metódus dobjon `IllegalStateException`-t

Tippek

Használd a `ChronoUnit` enumot arra, hogy kiszámold, hány nap van két dátum között! Szervezzük külön metódusba az azonos paraméterek ellenőrzését!

Megjegyzés

Érdemes a dokumentációban átnézni a `LocalDate`, `LocalTime` osztályok nyújtotta lehetőségeket!

Gyakorlati feladat - Találkozó

Fontos találkozó előtt állunk, és nem akarjuk lekésni, ezért tudnunk kell, hány perc van addig. Azzal is számolunk, hogy az időpont módosulhat. Egy `Rendezvous` osztályt készítünk a funkcióhoz.

Hibakezelés

Üres pattern esetén dobjon `IllegalArgumentException`-t. Hasonlóképpen a sikertelen parszolás is dobjon `IllegalArgumentException`-t. Ha elfeledkezünk az időpontról és már késő elmenni, a `countMinutesLeft()` metódus dobjon `MissedOpportunityException`-t. Ezt nekünk kell megírni, ez is egy `RuntimeException`.

Tippek

Használd a `ChronoUnit` enumot arra, hogy kiszámold, hány perc van két idő között! Szervezzük külön metódusba a paraméterek ellenőrzését!

Gyakorlat - Szülinapok

Írj egy FamilyBirthdays osztályt, mely konstruktor paraméterül kap születésnapokat. Implementáld benne az isFamilyBirthday és nextFamilyBirthDay metódusokat, a tesztben szereplő method reference-ek alapján.

A isFamilyBirthday visszaadja, hogy a paraméterként átadott dátum születésnap-e. A nextFamilyBirthDay metódus visszaadja, hány nap van a legközelebbi születésnapig.

Implementáció

Nézd meg LocalDate query() metódusát, hogy mit kap paraméterül. Használ a ChronoUnit osztályt annak meghatározására, hogy két dátum között hány nap telt el.

Gyakorlati feladat

Egy olyan osztályt - DateOfBirth - akarunk létrehozni, amely életünk nevezetes dátumaival kapcsolatos extra információkat szolgáltat. Például meg tudja mondani, a hétfélék napján születtünk, vagy akár csak azt, hogy a nevezetes dátum hétköznapra vagy hétfélére esett. :) Az osztály dateOfBirth attribútuma tárolja a kérdéses nevezetes dátumot, ebben az esetben a születésünk dátumát. Arra is kíváncsiak lehetünk, hogy a 40. születésnapunk milyen napra fog esni (nem lehet elég korán elkezdeni a készülést).

Megvalósítás

Az osztály objektumait többféle módon is létre lehessen hozni, számokkal vagy akár szöveges dátum formátumból.

publikus metódusok:

```
public DateOfBirth(int year, int month, int day)
public DateOfBirth(String dateString)

public String findDayOfWeek()
public boolean isWeekDay()
public boolean wasItALeapYear()
public String findBirthDayOfWeekLater(int year)
```

Tippek

Privát metódus segíthet abban, hogy a findDayOfWeek metódust eltérő paramétereivel újra tudjuk hasznosítani. Érdemes utánanézni a LocalDate osztály leírásának a Java dokumentációban, és megismerkedni a DayOfWeek enum használatával is.

Gyakorlati feladat 2

Phileas Fogg egy rendkívül precíz angol gentleman, aki a napjait percnyi pontossággal osztja be. Nyelvtanára sajnos nem ennyire pontos, minden délelőtt 9 óra körül kezdi az órákat, és három 45 perces nyelvórát tart egy 25 perces szünettel.

Fogg úr percre pontosan szeretné tudni, hogy mikor fogják befejezni, és azt is, hogy be fogják-e fejezni déli 12 előtt az órákat. Segítsünk neki ebben!

Egy olyan osztályt - `DailyRoutine` - hozzunk létre, amelynek objektuma tárolja a mindenkorai órakezdetet percnyi pontossággal, és ki tudja számolni, mikor fejeződik be az oktatás, valamint azt is meg tudja mondani, hogy ez még déli 12 óra előtt megtörténik-e.

Az osztály `startTime` attribútuma tárolja a nyelvőrák kezdetét, ez megadható óra és perc, de megadható standard szöveges formában is (hh:mm).

Megvalósítás

Az osztály objektumait többféle módon is létre lehessen hozni, számokkal vagy akár szöveges dátum formátumból. Publikus metódusai segítségével a tárolt időpont módosítható a befejezés időpontjára, és lekérdezhető, hogy ez az időpont hogyan viszonyul a déli 12 órához, azt megelőzi-e.

publikus metódusok:

```
public DailyRoutine(int hour, int minute)
public DailyRoutine(String timeString)

public void setFutureTime(int minutes)
public boolean isBeforeNoon()
```

Tippek

Érdemes utánanézni a `LocalTime` osztály leírásának a Java dokumentációban, és megismerkedni az osztály által biztosított `LocalTime.NOON` final static értékkel.

Régi típusok, Date, Calendar, parse (dateoldtypes)

Időzóna fogalma

Az időzóna a földfelszín azon területe, ahol az időmérő eszközök azonos időt mutatnak. Technikai okok miatt ezek általában ország-, államhatárokhoz vannak igazítva szélességi kör alapján. Az „origo” a korrigált világidő (UTC), régebbi nevén greenwichi középidő (GMT). Magyarország a téli-nyári időszámítás miatt télen a közép-európai időzónához (CET, UTC+1), nyáron a középeurópai nyári időzónához (CEST, UTC+2) tartozik.

Date osztály

Javaban ez az osztály felelős a dátum kezelésre és az 1970 00:00:00 (GMT) óta eltelt időt tárolja ezredmásodpercben. A `Date` osztály a `java.util` csomagban helyezkedik el. Az osztály példányosítható paraméter nélküli konstruktőrral, de a háttérben valójában egy `System.currentTimeMillis()` hívás van amely visszaadja az 1970 óta eltelt időt, de ez egy `getTime()` metódussal le is kérdezhető. A `Date` nem tárol időzónát, a rendszer időzónája alapján dolgozik. Az osztály immutable és nem használható adott idő létrehozására vagy műveletekre. Ezekre a `Calendar` interface-t használjuk.

Calendar interface

Különböző naptárakkal tudunk dolgozni. A naptár definiálja év, hónap illetve nap fogalmát. A `Calendar.getInstance()` metódus visszaadja a rendszer által használt naptárt (Magyarországon Gergely naptár - GregorianCalendar).

Calendar beállításai

A Calendar implementációi módosíthatók. `java c.set(2015, Calendar.JANUARY, 1)`
A fenti metódussal állíthatunk be dátumot, illetve akár időt is.

A Calendar tartalmaz konstansokat is `Calendar.YEAR`, `Calendar.MONTH`. Ezeket természetesen `get()` metódussal le is tudjuk kérdezni.

Calendar műveletei

- `getTime()`-Date objektummá lehet konvertálni
- `setTime(Date)`-Dátum alapján beállítani
- `add(Calendar.YEAR, 3)`-Háromévet hozzáad az adott évhez (nappal, hónappal, negatív számmal is működik)
- Összehasonlító műveletek: `after()`, `before()`
- Lenient: túl nagy érték esetén engedi a túlcordulást például 36. hónapot (kikapcsolható)
- A hónapok 0-tól indexeltek

Stringből olvasás Stringé alakítás

A Stringből olvasáshoz a `DateFormat` interfacet és annak a `SimpleDateFormat` implementációját kell használni. Fontos a MM jelöli a hónapot és a mm jelöli a perct.

```
DateFormat dateFormat = new SimpleDateFormat("yyyy-MM-dd hh:mm");
try {
    Date date = dateFormat.parse("2017-04-04 12:00");
    System.out.println(dateFormat.format(date));
}
catch (ParseException pe) {
    pe.printStackTrace();
}
```

A `parse()` metódussal lehet Stringből dátumot, a `format()` metódussal pedig dátumból Stringet konvertálni.

Ellenőrző kérdések

- Mi az az időzóna?
- Mi a különbség a `Date` és `Calendar` objektumok között? Melyik mire való?
- Mit tárol a `Date`?
- `Date` példányosításával mi lesz annak az értéke?
- Hogyan hozhatunk létre kifejezetten `GregorianCalendar` objektumot? Mitől függ a `Calendar` objektum konkrét típusa?
- Miért ne használjuk a `Date` deprecated metódusait?
- Milyen `Calendar` konstansokat ismersz?
- Hogy lehet két dátumot összehasonlítani?
- Hogy lehet egy dátumot eltolni? (Pl. 5 napot hozzáadni?)
- Hogyan lehet dátumot formázni? Hogy lehet egy dátumot tartalmazó szöveget dátummá alakítani?
- Mi a lenient beállítás szerepe és mi a default értéke?

Gyakorlati feladat - Nevezetes dátumok

Egy olyan osztályt akarunk létrehozni, amely életünk nevezetes dátumaival kapcsolatos extra információkat szolgáltat. Például meg tudja mondani, a hét melyik napján születtünk, vagy akár csak azt, hogy a nevezetes dátum hétköznapra vagy hétvégére esett. :)

Hibakezelés

Biztosítsuk a teszeseteknek megfelelően, hogy illegális év, hónap és nap paraméter értékek esetén, valamint hiányos dátum és formázó string paraméterek esetén dobjon `IllegalArgumentException` kivételt a megfelelő tájékoztató szöveggel, illetve `null` paraméter esetén dobjon `NullPointerException`-t, szintén a megfelelő szöveggel.

Megvalósítási javaslatok

Az osztály objektumait többféle módon is létre lehessen hozni. Figyeljünk a `lenient` flag beállítására!

publikus metódusok:

```
public DateOfBirth(int year, int month, int day)
public DateOfBirth(String dateString, String pattern, Locale locale)
public DateOfBirth(String dateString, String pattern)
public String findDayOfWeekForBirthDate(Locale locale)
public String toString(String pattern)
public boolean isWeekDay()
```

Tippek

A paraméter string ellenőrzésére készüljön külön metódus, amit többször is fel tudunk használni. Hasonlóképpen a konstrukció során többször használandó közös utasításokat szervezzük ki külön metódusba.

```
boolean isEmpty(String str)
void setDateOfBirth(String dateString, DateFormat dateFormat)
```

Architektúrák

JVM (jvm)

Ellenőrző kérdések

- Hogyan valósítja meg a Java a hordozhatóságot, platform függetlenséget?
- Hogy hívják a Sun/Oracle féle megvalósítást?
- Mi felel az osztályok betöltéséért? Honnan képes osztályokat betölteni?
- Mi biztosítja a Java alkalmazások gyors futását annak ellenére, hogy egy virtuális gép futtat egy interpretált nyelvet?
- Mi alapján érdemes választani, hogy 32 vagy 64 bites JVM-et telepítsünk?
- Hogyan működik a garbage collector? Mi az az elv, ami alapján felépítették?

JVM működésének naplázása

Indítsd el az alkalmazást parancssorból.

Írasd ki a GC működését a -verbosegc kapcsolóval. Milyen értékeket ír ki, és ezek mit jelentenek?

Írasd ki a JIT működését a -XX:+PrintCompilation kapcsolóval. Milyen értékeket ír ki, és ezek mit jelentenek?

Bónusz feladat 1.

Elemezd a forráskódot és a tesztesetet! Mit csinál az alkalmazás? Történhet olyan, hogy futás közben előbb-utóbb elfogy a memória?

Bónusz feladat 2.

Amennyiben van három objektum, mely körkörösen egymásra hivatkoznak, de kívülről rájuk más objektum nem hivatkozik, képes a GC eldobni őket egyszerre?

Bónusz feladat 3.

Indítsd el a Java VisualVM alkalmazást, és csatlakozz a futó virtuális géphez. Mit mutat meg az alkalmazás a JVM belső működéséről?

Bónusz feladat 4.

A Tools/Plugins menüpontban telepítsd a Visual GC plugin-t, majd csatlakozz újra a JVM-hez. Miket mutat meg a Visual GC plugin?

Forrás

OCA - Chapter 1/Destroying Objects, Benefits of Java

Third party library-k (thirdparty)

Ellenőrző kérdések

- Mi szükség van third party library-kre?
- Mi az a library, ami nem a Java SE része, és eddig is használtuk?
- Mi az a CLASSPATH?
- Hogyan lehet third party library-t használni Mavennel?
- Melyek a leggyakrabban használt third party library-k?

Szavak számlálása

Írj egy WordCounter osztályt, mely public int numberOfWords(String s) metódusa a paraméterként átadott szöveget szavakra bontja, és visszaadja, hogy mennyi szóból áll. Tegyük fel, hogy space, vessző és pont karakterek az elhatároló karakterek.

Próbáld ki először a String split() metódusát.

A Guava library Splitter osztálya paramétere zérő, használod azt! Először a függőséget kell definiálni a pom.xml állományban.

```
<dependency>
    <groupId>com.google.guava</groupId>
    <artifactId>guava</artifactId>
    <version>21.0</version>
</dependency>
```

Adjon vissza egy listát (`splitToList`), és annak a méretét (`size()` metódus).

Futtasd az alkalmazást parancssorból!

A `java -classpath target\classes thirdparty.WordCounterMain "foo bar"` parancssor futtatásakor a következő hibaüzenetet kapjuk:

```
D:\vicziani\Work\yellowroad-java\thirdparty>java -classpath target\classes  
thirdparty.WordCounterMain "foo bar"  
Exception in thread "main" java.lang.NoClassDefFoundError:  
com/google/common/base/CharMatcher  
    at thirdparty.WordCounter.numberOfWords(WordCounter.java:9)  
    at thirdparty.WordCounterMain.main(WordCounterMain.java:10)
```

A JAR-t futtatva ugyanezt a hibaüzenetet kapjuk: `java -jar target\thirdparty-1.0-SNAPSHOT.jar "foo bar"`.

Megoldásként a CLASSPATH-ra rá kell tenni a Guava third party library-t. Töltsd le a következő címről:

<http://repo1.maven.org/maven2/com/google/guava/guava/21.0/guava-21.0.jar>, és másold a target könyvtárba. (Vigyázz, az `mvn clean` parancs futtatásakor a target könyvtár törlésre kerül.)

Futtassuk a következő parancssorral: `java -classpath target\classes;target\guava-21.0.jar thirdparty.WordCounterMain "foo bar"`.

A `pom.xml`-t egészítsük ki a következőképpen:

```
<plugin>  
  <artifactId>maven-jar-plugin</artifactId>  
  <configuration>  
    <archive>  
      <manifest>  
        <mainClass>thirdparty.WordCounterMain</mainClass>  
        <addClasspath>true</addClasspath>  
      </manifest>  
    </archive>  
  </configuration>  
</plugin>
```

Futtassuk a következő parancssal: `java -jar target\thirdparty-1.0-SNAPSHOT.jar "foo bar"`.

Mi változott a JAR állományban a `META-INF\MANIFEST.MF` fájlban?

Egészítsd ki a `pom.xml` állományt a következőképpen:

```
<plugin>  
  <artifactId>maven-assembly-plugin</artifactId>  
  <configuration>  
    <archive>  
      <manifest>  
        <mainClass>thirdparty.WordCounterMain</mainClass>  
      </manifest>  
    </archive>  
    <descriptorRefs>
```

```

        <descriptorRef>jar-with-dependencies</descriptorRef>
    </descriptorRefs>
</configuration>
</plugin>
```

A következő parancsot kell futtatni: mvn clean compile assembly:single, majd az alkalmazást: java -jar target\thirdparty-1.0-SNAPSHOT-jar-with-dependencies.jar "foo bar".

Mi a különbség a két JAR között?

Bónusz feladat 1.

A Maven hol keresi a guava-21.0.jar állományt a tesztesetek futtatásakor?

Naplózás (logging)

Ellenőrző kérdések

- Miért használunk naplózó keretrendszert?
- Milyen elvárásaink lehetnek egy naplózó keretrendszerrel kapcsolatban?
- Milyen Java megvalósításokat ismersz?
- Mi az a logger és naplózási szint?

Gyakorlati feladat - karakterek keresése

Készíts egy logging.CharacterCounter osztályt, benne egy int countCharacters(String source, String chars) metódust, mely megszámolja hogy az első paraméterként megadott szövegen hányszor szerepel a második paraméterként megadott karakterek egyike.

A metódus elején naplózd ki, hogy a metódus meghívásra került, és milyen paraméterekekkel.

Pl. Finding 'ae' characters in 'abcdabcabcdabcde'.

Amennyiben találat van, naplózd ki, hogy melyik karaktert találta meg az algoritmus, és hanyadik karakteren.

Pl. 'a' character found at 12. index

Tipp

Függőségekkel fel kell venni a pom.xml állományban az SLF4J-t a következőképpen:

```

<dependency>
    <groupId>org.slf4j</groupId>
    <artifactId>slf4j-api</artifactId>
    <version>${slf4j.version}</version>
</dependency>

<dependency>
    <groupId>org.slf4j</groupId>
    <artifactId>slf4j-simple</artifactId>
    <version>${slf4j.version}</version>
</dependency>
```

A verziószámot a `properties` tagen belül kell definiálni:

```
<slf4j.version>1.7.22</slf4j.version>
```